

e - 289/1

INŠTITUT ZA GOZDNO IN LESNO GOSPODARSTVO
LJUBLJANA

oxf. 91: (497.12 Jesenice)

STROKOVNE OSNOVE ZA SKLEPANJE DOGOVORA O TEMELJIH
PROSTORSKEGA PLANA OBČINE JESENICE

- GOZDARSTVO
- KMETIJSTVO

LJUBLJANA, 1980

Direktor:

Marko Kmecl, dipl.inž.

l.r.

V S E B I N A

STROKOVNE OSNOVE ZA SKLEPANJE DOGOVORA O TEMELJIH PROSTORSKEGA PLANA OBČINE JESENICE

- GOZDARSTVO
- VALORIZACIJA GOZDOV - PRESOJA GOZDNEGA PROSTORA NA EKOLOŠKIH OSNOVAH
- KMETIJSTVO
- NEKATERE NUMERIČNE INFORMACIJE O ZEMLJIŠČIH KOT IZHODIŠČE ZA SOOBLIKOVANJE PROSTORSKE POLITIKE OBČINE JESENICE
 - Bilanca stanja zemljiških kultur po katastru 1900, 1968, stanje po gozdnogospodarskih načrtih 1968, trend zaraščanja kmetijskih zemljišč 1973
 - Kategorizacija kmetijskih zemljišč
 - Analiza in kategorizacija erozijskih območij
 - Anketa po katastrskih občinah o trendih opuščanja in zaraščanja kmetijskih zemljišč (ocena za stanje 1973)
- ZASNOVA NAMENSKE RABE PROSTORA TER RAZVOJ DEJAVNOSTI
- CILJI - KRITERIJI IN STRATEŠKE NALOGE
- VARSTVO NARAVNE DEDIŠČINE
- TRIGLAVSKI NARODNI PAR (Osnutek zakona 1980)

KARTNO GRADIVO (Posebna priloga)

VSEBINA KART

- 1 DELITEV OBČINE NA KO IN KS
- 2 NOTRANJA DELITEV GOZDA
- 3 GOZDNE ZDRUŽBE
- 4 GOZDOVI PO VAROVALNIH FUNKCIJAH
- 5 GOZDOVI PO LESNOPROIZVODNIH FUNKCIJAH
- 6 GOZDOVI PO GOZDNOGOSPODARSKEM NAČRTU
- 7 OBMOČJA IZVEN OBRAVNAVE GOZDNOGOSPODARSKIH NAČRTOV
- 8 KOMUNIKACIJE
- 9 KATEGORIZACIJA EROZIJSKIH OBMOČIJ
- 10 RAZŠIRJENOST NEKATERIH VRST LOVNE DIVJADI
- 11 KATEGORIZACIJA KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ
- 12 KATEGORIZACIJA GOZDNEGA PROSTORA - PREDNOSTNA OBMOČJA
- 13 KATEGORIZACIJA PLODNIH ZEMLJIŠČ - PREDNOSTNA OBMOČJA
- 14 OBMOČJA DOPOLNILNIH UREDITVENIH NAČRTOV
- 15 RAZVOJNA OBMOČJA - URBANA IN KRAJINSKA
- 16 NAMENSKA RABA POVRŠIN Z VARSTVENIMI OBMOČJI

GRADIVO JE PRIPRAVIL:

- INŠTITUT ZA GOZDNO IN LESNO GOSPODARSTVO LJUBLJANA

S SODELOVANJEM:

- GOZDNO GOSPODARSTVO BLED

- KMETIJSKA ZEMLJIŠKA SKUPNOST JESENICE

- URBANISTIČNI INŠTITUT SR SLOVENIJE

OŽJA DELOVNA SKUPINA:

- Ivan ŽONTA, dipl.ing.gozd., koordinator naloge , IGLG

- Marko KMECL, dipl.ing.gozd., oec., IGLG

- Miha ADAMIČ, dipl.ing.gozd., IGLG

- Nataša KOVAČEVIČ, dipl.ing.gozd., IGLG

- Ivan SMOLE, dipl.ing.gozd., IGLG

- Miroslav KAPUS, dipl.ing.gozd., GG Bled

- Janez KOŠIR, dipl.ing.gozd., GG Bled

- Jože ŠAVOR, dipl.ing.agr., KZS

- Nevenka STRLEKAR, dipl.ing.arh., koordinator naloge VI SRS

- Marta DEBELAK, dipl.in.arh., VI SRS

- Zdenka GORIUP, dipl.ing.arh., VI SRS

GOZDARSTVO

STROKOVNE OSNOVE ZA SKLEPANJE DOGOVORA O TEMELJIH PROSTORSKEGA PLANA OBČINE JESENICE - GOZDARSTVO

U V O D

Pripravljene elementi in strokovne osnove za sklepanje dogovora o temeljih prostorskega plana občine Jesenice za panogo gozdarstva so sestavljeni na osnovi začasne obvezne enotne metodologije in minimuma obveznih enotnih kazalcev prostorskih planov v SR Sloveniji (U.l. SRS št.10/78) ob upoštevanju družbeno-političnih ciljev in dogovorjenih usmeritev, ki jih navaja začasna metodologija, zlasti pa ustava SRS in zakon o gozdovih (U.l. SRS 16/74).

Po sestavi strokovnih osnov so upoštrevane teze dogovora o temeljih prostorskega plana SR Slovenije, stališča družbeno-političnih organizacij v občini Jesenice o problematiki rabe gozdnih in kmetijskih zemljišč, stališča posvetovanja gozdarjev SRS o nalogah gozdarstva pri prostorskem planiranju (december 1978) in veljavni gozdnogospodarski načrti kot instrumenti družbenih planov dejavnosti (gozdnogospodarski načrti enot in g. načrt gozdnogospodarskega območja).

CILJI IN USMERITVE V GOZDARSTVU

Osnovna izhodišča sistema in aktivnosti na področju gospodarjenja z gozdovi v občini Jesenice temeljijo na določilih ustave SR Slovenije, zakona o gozdovih, zakona o združenem delu in družbenega plana SR Slovenije 1976-80.

Ustava SRS v 67.členu določa, da se zaradi posebnega družbenega interesa nad gospodarjenjem z gozdovi vsi delavci in kmetje na tem področju združujejo v samoupravne interesne skupnosti za gozdarstvo, kjer se zagotavlja ohranitev in gojitev gozdov, biološko ravnotežje,

varovanje gozdov in druge splošne funkcije gozdov. V 80.členu nadalje pravi, da je gospodarjenje z gozdovi skupno ne glede na lastništvo, v 102.členu pa tudi, da so gozdovi dobrina splošnega pomena pod posebnim varstvom zakona (o gozdovih).

V 103.členu ustava določa tudi to, da se gozdovi izkoriščajo pod pogoji, določenimi v zakonu s ciljem, da se zagotavlja smotrno izkoriščanje in drugi splošni interesi.

Zakon o združenem delu daje v svojih določilih okvir samoupravni organiziranosti, družbeno-ekonomskim odnosom in sistemu družbenega planiranja. Navedene temeljne usmeritve so upoštevane v konkretnem družbenem planu za 1976-80, tako za gozdarstvo SRS kot območno OZD - Gozdno gospodarstvo Bled, ki ima v območnem načrtu določene ukrepe za gozdove v občini.

Zakon o gozdovih posebej konkretizira določbe ustave in določa cilje ter način gospodarjenja. Cilji v gozdarski dejavnosti na gozdnogospodarskem območju Bled, ki vključuje tudi občino Jesenice, so usklajeni z navedenimi usmeritvami in prilagojeni specifičnim razmeram v območju.

Za družbeno planiranje in posebej prostorsko planiranje so pomembne naslednje strateške usmeritve v gozdarstvu:

1. Gozdovi so dobrina splošnega pomena, ki se poleg zakona varujejo tudi s posebnimi regulativi. Pri gospodarjenju z gozdovi ločimo:
 - a) dejavnosti posebnega družbenega pomena (varstvo, gojenje, semenarstvo in drevesničarstvo, urejanje gozdov in odkazovanje drevesja za posek). Za njihov razvoj skrbijo samoupravna interesna skupnost za gozdarstvo, OZD, SOb in SR Slovenija v mejah pravic in dolžnosti.
 - b) dejavnosti, ki se nanašajo na izkoriščanje gospodarskih zmogljivosti gozdov.

Zaradi različnih naravnih pogojev za proizvodnjo, različnega stanja gozdov in različnih gospodarskih pogojev za trajno razvijanje splošnih koristnih in gospodarskih funkcij gozdov se oblikujejo gozdnogospodar-

ska območja. V našem primeru je to gozdnogospodarsko območje Bled, ki vključuje gozdove v občini Jesenice in v občini Radovljica. Gozdnogospodarsko območje je regionalna gozdnogospodarska celota, v kateri se za vse gozdove ne glede na lastništvo zagotavlja:

1. trajnost (obstoja) gozdov in trajnost gozdne proizvodnje ter donosov
2. enostavna biološka reprodukcija gozdov iz lastnih sredstev območja (ki se financira preko obveznih prispevkov za biološka vlaganja)
3. programiranje gradnje gozdnih prometnic in zagotavljanje ter usmerjanje sredstev za načrtno odpiranje območja z gozdnimi prometnicami.

II. Dejavnosti posebnega družbenega pomena in gospodarsko dejavnost izkoriščanja gozdov skupaj v občini Jesenice opravljajo delavci in kmetje, združeni v 1 gozdarski TOZD in eno organizacijsko enoto temeljne organizacije kooperantov (TOK). TOZD gozdno gradbeništvo ter TOZD avtoprevoznništvo in mehanična delavnica je skupno v območju obeh občin.

III. Poleg združevanja in usmerjanja sredstev za skladnejši razvoj posameznih delov gozdnogospodarskega območja, se združujejo sredstva tudi na ravni SRS za financiranje nalog s področja razširjene gozdne reprodukcije in z namenom izenačevanja pogojev gospodarjenja med območji (vlaganje v ceste, kjer prispeva svoj delež tudi lesna industrija).

IV. Med splošne koristne funkcije se po zakonu štejejo varovalne, biološke, klimatološke, higiensko-zdravstvene, turistično-rekreativne, družbeno-gospodarske, poučne, raziskovalne in ljudsko obrambne funkcije.

V. Po zakonu o gozdovih je obvezno gozdnogospodarsko načrtovanje na nivoju območju in gospodarskih enot, določen je način obnavljanja načrtov in njihova vloga kot družbeno-ekonomskega instrumenta (določila gospodarskih načrtov so podlaga družbenemu planu dejavnosti).

Cilji in smernice za gospodarjenje v gospodarskih enotah občine in območju kot celoti so usklajeni s cilji v SRS in predstavljajo integralni del gozdarstva v SRS.

VPLIVI DOSEDANJEGA GOSPODARJENJA IN SEDANJE STANJE GOZDARSTVA V OBČINI

Gospodarjenje z gozdovi zaradi dolgoročnega značaja nosi iz preteklosti pečat zgodovine in odnosa družbe do gozda.

Sledov o naselitvi celotne doline v prastari dobi ni, vendar so na tem področju prebivali že Kelti, Japodi, Langobardi in Rimljani.

Prvi podatki o naseljenosti segajo na prehod iz prvega v drugo stoletje (izkopanine v Rodinah).

Naslednji zapis sega v 11. stoletje, ko je grof Aldobert podelil svojo posest na Dovjem brižinski škofiji. Vse ostalo področje je pripadlo Ortenburžanom, ki so ga 1381 predali celjskim grofom. Slednji so ga obdržali do leta 1456, nakar je prešlo v last avstrijske dinastije.

Vsi ti lastniki se dolga stoletja za gozd in gospodarjenje z njim niso zanimali. Izkoriščanje je bilo povsem stihijsko. Največje količine lesa so potrebovali za pridobivanje oglja, o čemer pričajo še danes vidna kopišča.

Z zemljiško odvezo 1848. leta je del gozdov prevzela država, del je pripadel srenji, ostalo pa so dobili lastniki jeseniških fužin.

Srenjski gozdovi so bili po letu 1870 razdeljeni med kmete. Zaradi delovanja in prodaje je prišlo do drobljenja posesti, ki se nadaljuje še danes in v dobršni meri daje pečat manj intenzivnemu gospodarjenju z zasebnimi gozdovi.

Po prvih krčenjih gozdov za nemene pašnikov, nekontroliranih sečnjah za gradnjo in kurjavo, so v gozdove močnejše začeli posegati za časa razvoja industrije in izgradnje železnic. Najbolj so bili na udaru gozdovi v bližini naselij in ob transportnih žilah. Prihajalo je do večjih golosečenj. Slednje so imele, poleg snežnih plazov, ki so se prožili z nestabilnih strmih predelov, in neprimerne spravila, odločilno vlogo pri povečani hudourniški aktivnosti. Tvorila so se velika erozijska žarišča, kar je imelo za posledico slabenje gospodarskega potenciala gozdov na večjih površinah.

Nekaj reda na področju izkoriščanja gozdov je naredil že prvi zakon o gozdovih iz leta 1852, ki je med drugim določal, da je treba poseke pogozditi. Po vzoru takratne nemške šole o največjem čistem donosu so sadili čisto smreko, kar je samo še povečalo ekološko labilnost določenih predelov.

Kot je bilo že omenjeno so del gozdov po zemljiški odvezi dobili podjetniki. Od njih so gozdovi, preko kranjske industrijske družbe, prešli v last kranjskega verskega zaklada in kasneje ljubljanske škofije. Po drugi svetovni vojni so ti gozdovi prešli v družbeno lastnino. Skupaj z že po zemljiški odvezi državi dodeljenimi gozdovi predstavljajo t.im. gozdove družbenih kompleksov na področju upravne občine Jesenice. Glavni kompleksi so: Mala Pišnica, Martuljk, Za Lepim vrhom, v Tabrah, Belca, Mežaklja, Savske jame, Jekelj, Krmanja, Polevc. Bolj ali manj so bili vsi ti gozdovi zaradi lastninske pripadnosti izkoriščani v pravem pomenu besede.

6

Na današnje stanje gozdov v družbeni in zasebni lasti sta pomembno vplivali obe svetovni vojni. Po vojnah je bil pritisk na gozdove močno povečan, zlasti v pristopnih predelih. Gozd je predstavljal dobro dolgoročno naložen kapital in zanesljivo oporo v krizi.

V novi Jugoslaviji so se gospodarske in ekonomske razmere bistveno spremenile, vendar ne smemo zanemariti zgoraj omenjene funkcije gozdov zlasti zaradi njegovih dolgoročnih, kompleksnih funkcij v korist družbe in posameznika. To pomeni, da moramo v današnjem stabilnem obdobju njegove funkcije zagotavljati in razvijati na taki stopnji, da bo gozd sposoben sanirati tudi bodoča krizna obdobja, bodisi gospodarsko-ekonomska, ekološka ali socialna. Gozd ima rezerve trajno obnovljivih surovin, vode, predstavlja rezervo prostora za drugo rabo, je stabilen in najbolj racionalen varovalen element v prostoru.

Današnje stanje v gozdarstvu občine Jesenice označujejo sledeči trendi in kazalci:

- naraščanje obsega gozdne površine zaradi zaraščanja opuščenih kmetijskih površin
- krčenje produktivnih gozdnih površin zaradi gradnje infrastrukturnih objektov (ceste, daljnovodi, plinovod, smučišča), počitniških hišic in malo stanovanjskih hiš
- intenzivnejše gospodarjenje in akumulacija v lesno zalogo po količini in kvaliteti
- močan vpliv zasebnega lastništva na možnosti uporabe sodobnih modelov gospodarjenja z gozdovi
- neenakomerna in premajhna odprtost za pridobivanje lesa in gojitev gozda
- kvalitativno neustrezna predelava iglavcev in odsotnost predelave listavcev.

ZARAŠČANJE KMETIJSKIH POVRŠIN Z GOZDOM

Zaraščanje opuščenih kmetijskih površin z gozdom je posledica agresivnosti gozdnega rastlinja na robne kmetijske površine. Le neznaten delež novonastalih gozdnih površin je plod načrtne ogozditve, pri katerih pa je dosedaj odločal predvsem interes posameznega lastnika, ne pa interes širše družbe.

Naraščanje gozdne površine in gozdnatosti v občini je prisotno že od konca 19. stoletja. Po statističnih podatkih je v občini narasla gozdna površina od 1900 do 1978 od 17.880 ha na 20.501 ha, tj. za 2.621 ha (14,7%). Pojačani trendi zaraščanja kmetijskih površin so izrazito prisotni predvsem v zadnjih 10-15 letih. Po katastrskih občinah je v večjih občinah največje spremembe opaziti: v Doslovčah (146% prvotne površine), v Gozdu 115%, Dovje 111%. Manjše občine so po relativnem prirastu še izrazitejše: Potoki 159%, Jesenice 153%, Zabreznica 141% na stanje 1900. leta.

Pri ocenjevanju trendov zaraščanja moramo vedeti, da so bili kriteriji za določanje gozdnih površin nekoliko različni. Prikazano stanje v letu 1978 je povzetek iz gozdnogospodarskih načrtov, ki prikazujejo gozd v nekoliko omiljenem kriteriju v smislu 2. člena zakona o gozdovih, ki pravi: "Za gozd se šteje zemljišče, ki je poraslo z gozdnim drevjem v obliki sestoja, ne glede na to, kot kaj je vpisano v zemljiškem katastru, z gozdnim drevjem neporaslo zemljišče, če je vpisano v zemljiški kataster kot gozd, ter kmetijska zemljišča, ki so z občinskim prostorskim planom oziroma z urbanističnim programom občine določena za gozd po zakonu o kmetijskih zemljiščih.

Ne glede na določbe prejšnjega odstavka se za gozd ne štejejo skupine gozdnega drevja na površini do 5 a ter drevoredi, parki in plantaže gozdnega drevja".

V gozdno površino niso upoštevane prav vse osamljene skupine drevja, čeprav imajo površino nad 5 arov. Osamljene skupine in šopi drevja predstavljajo v gospodarskem pogledu nepomemben potencial, popolnoma druga-

8

če pa je z ekološko in krajinsko funkcijo teh skupin. Uvrstitvi v gozdno površino nasprotujejo lastniki zemljišča zaradi dajatev. To pomeni nevarnost, da lastnik fizično odstrani skupino in "dokaže" kmetijski interes na površinah, če jih uvrstimo v gozd.

Zahteva v minimalnih kazalcih, da se izločijo površine, namenjene za pogozdovanje, je neuresničljiva dokler ni postavljena jasna usmeritev za vključevanje teh površin in dogovorjena meja s kmetijci. V spomin si moramo tudi priklicati dejstvo o premalo načrtnem pogozdovanju v bližnji preteklosti tudi tistih površin, ki so bile relativno primerne in potrebne za kmetijstvo. O ogozditvi pa je odločal predvsem lastnik. Kritično moramo tudi oceniti način pogozdovanja - pretežno s smreko ne glede na rastišče, ki krajinski sliki škoduje, povečuje pa tudi obseg dragih negovalnih del v perspektivno nestabilnih čistih sestojih.

Velikost gozdnih površin in razmestitev v prostoru je zgodovinsko pogojena s potrebami prebivalstva in potencialnimi možnostmi kmetijske obdelave. Zaradi tega moramo pri obravnavi smernic za razmestitev gozda v bodoče upoštevati tudi nastalo stanje kot kulturno dediščino in zaradi dolgoročnega značaja gozda tudi z vidika potrditve odločitvam naših prednikov. Primernost površin za gozd obravnavamo lahko tudi z vidika komplementarne panoge kmetijstvu, ki naj bi zasedala pretežno vso preostalo površino za primarno rabo ali pa jo obravnavamo z vidika potreb po opravljanju vseh funkcij gozda v občini.

Če ugotovimo, da so splošne in lesnoproizvodne funkcije gozdov v občini že pokrite z obstoječimi gozdovi, potem gozdarstvo ne potrebuje novih površin, saj le-te nekaterih funkcij gozda v krajšem obdobju niti ne morejo izpolnjevati. V kolikor pa na površinah, kjer kmetijski interes ugaša, ni drugih upravičenih primarnih porabnikov, mora gozdarstvo načelno pokrivati tudi te površine. Načelo, da mora vsaka površina služiti družbeni reprodukciji, je izhodišče, ki ga primarna panoga, še posebej gozdarstva, mora spoštovati.

K takemu zaključku nas navajajo tudi krčenja produktivnih gozdnih površin zaradi gradnje infrastrukturnih objektov.

KRČENJE PRODUKTIVNIH GOZDNIH POVRŠIN

Največji trajni porabnik gozdnih površin so v občini gozdne ceste, ki za vsak kilometer dolžine porabijo v povprečju okoli 1 ha površine. Pri sedanji gostoti samo gozdnih cest je tako odtujeno že okoli 125 ha površin.

Energetska oskrba v občini narekuje gradnjo še novih daljnovodov; zgrajen je tudi plinovod, ki pa ne posega močnejše v gozdno površino. Za površine pod daljnovodi ne moremo trditi, da se trajno odtujijo iz primarne rabe, ni pa več možna normalna gozdna vegetacija.

V absolutnem merilu gozdnatosti v občini dosedanja gradnja smučarskih prog in žičnic še ne predstavlja večje krčitve gozdnih površin (okrog hektarov), bolj kritično pa je spreminjanje lokalnih ekosistemov (zlasti Kranjska gora). Podobno velja za gradnjo počitniških hišic (stanovanjske hiše le redko), ki zaradi izpadov gozdnih površin v produkcijskem smislu niso toliko pomembna kot z vidika varovalne in estetsko-rekreativne funkcije ter zaradi motenja primarne gozdarske dejavnosti in lovne gospodarjenja.

INTENZIVNOST GOSPODARJENJA Z GOZDOM

Stanje in nivo gospodarjenja v občini moramo presojati v odnosu na ostale predele gozdnogospodarskega območja.

Zaradi specifičnih objektivnih danosti, ki izvirajo iz izredno težavnih tehnoloških pogojev (na 60% dolinskega dela občine je možno le žično spravilo zaradi nagiba večjega od 40%), v povprečju nezadostne odprtosti za sodobno tehnologijo (9,6 m/ha) in zaradi neprimerne strukture sestojev (prestarelost sestojev s posledico dušenja in propadanja prirastka ter slabitve že tako ogrožene varovalne vloge labilnih sestojev), mora ekonomsko nerentabilno gospodarjenje z gozdovi v občini pokrivati akumulacija iz preostalega dela območja. To je značilnost panoge, saj je celovitost in trajnost funkcij gozda cilj, ki ga lahko dosežemo samo s prelivanjem materialnih sredstev iz ekonomsko rentabilnih v nerentabilne predele.

Samo intenzivnost gospodarjenja z gozdovi v občini lahko presojamo tudi na podlagi določenih numeričnih kazalcev in vsebinskih opredelitev:

1. Rastiščne sposobnosti so izkoriščene izredno slabo, saj je izkoristek za zasebne gozdove od 32 - 39%, v družbenih pa je s 60-70% stanje nekoliko ugodnejše.

2. V občini je povprečna lesna zaloga v gospodarskih gozdovih 235 m³/ha, od tega je 26% listavcev. Višina lesne zaloge je nekaj pod optimalno, struktura pa ni ugodna. Tekoči letni prirastki v sestojih po svoji višini omogočajo višji izkoristek kot je planiran, vendar - kot pri zalogi - ne ustreza struktura in onemogoča slaba odprtost gozdov.

3. Načrtovani etati so v višini od 58-70% prirastka (14-17% zaloge) odvisno od lastništva, kar pomeni, da je predvidena znatna akumulacija v lesno zalogo. Takšna akumulacija bo realizirana samo v primeru, če bodo vse površine gozdov gospodarjene po sodobnih načelih nege gozda.

4. Nizek odstotek realizacije kot znak neintenzivnega gospodarjenja pomeni, da je bila v sestojih zanemarjena nega, zato se je prirastek dušil in ga ni bilo mogoče pravilno usmerjati. Pri takem gospodarjenju pa so poleg lesnoproizvodne ogrožene tudi druge pomembne funkcije gozda. Znak neintenzivnega gospodarjenja je tudi premajhen delež mlajših razvojnih faz, kar se kaže v zmanjševanju števila dreves v 3.d.st. Nizka realizacija sečenj listavcev pomeni, da so sestoji obravnavani enostransko in le v pristopnih predelih.

5. Gojitvena dela v mlajših razvojnih fazah so opravljena v precej manjšem obsegu kot pa so bila predvidena, ker zaradi manjših sečenj ni bilo predvidenih potreb. Bolj zaskrbljujoče pa je, da je zanemarjena nega v mladovju ter letvenjakih in drogovnjakih, ker so ravno tu ukrepi nege najbolj racionalni in najučinkovitejši.

6. Koncept medparcelnega gospodarjenja še ni prodrl v prakso. Gospodari se še vedno stihijsko po posameznih parcelah brez pravega prostorskega reda. Gospodarjenje po parcelah močno povečuje stroške gozdarske strokovne službe, ki so najvišji v območju. Opaziti je še koncept posameznega prebiranja, ki je le redko primeren za gospodarjenje, saj je neracionalen, v sebi pa nosi tudi nevarnost poslabšanja genetske zasnove.

7. Opaziti je močno širjenje gozda na pašnike in travnike, ki jih lastniki ne obdelujejo več. Tako zaraščanje pomeni ekstenzivno povečevanje gozdnih površin, ki zahtevajo v prvi fazi samo vlaganja. Po stanju na terenu pa lahko sklepamo, da se bo proces še nadaljeval, v kolikor ne bodo podvzeti ukrepi za zmanjšanje tega pojava, kar nikakor ne prispeva k izgledu kulturne krajine.

Ugodni pogoji za intenzivnejše gospodarjenje v gozdovih občine so:

- rastiščne sposobnosti, mestoma tudi za vzgojo lesa vrhunske kvalitete iglavcev
- relativno ugodne lesne zaloge
- dokaj ugodna kadrovska struktura
- relativno ugodno tržišče v slovenskem in jugoslovanskem prostoru.

Zaviralni faktorji pa so:

- izredno težavni tehnološki pogoji proizvodnje
- drobno zasebno lastništvo zaradi nizke ekonomičnosti sečenj
- premajhna odprtost gozdov
- ni ugodnejšega tržišča za listavce.

VPLIV ZASEBNEGA LASTNIŠTVA NA MOŽNOSTI SODOBNEGA GOSPODARJENJA

Vpliv zasebnega lastništva na možnosti sodobnega pristopa h gospodarjenju je negativen zaradi:

- majhne in raztresene posesti
- neenakomernega poseganja v sestoje zaradi potreb ne glede na sposobnosti rastišč
- zaostajanja sečenj zlasti listavcev v primerjavi z gospodarskimi načrti.

Zasebni gozdovi predstavljajo v občini po površini 51,7% gozdov. Povprečna gozdna posest je velika 5,0 ha, prevladujejo pa kategorije z

1. STRUKTURA TRŽNE PROIZVODNJE LESA V ZASEBNEM SEKTORJU

tab. 1

V LETU 1978

Količina m ³	Število po- sestnikov	%	Dohodek od gozda (pop. 613 din/m ³)		
			min.	max.	popr. din
do 10	164	33	-	6.130	3.065
11-20	87	18	6.743	12.260	9.501
skupaj do 20	251	51			
21-30	69	14	12.873	18.390	15.631
Skupaj do 30	320	65			
31-40	48	10	19.003	24.520	21.761
41-50	37	7	25.133	30.650	27.891
51-60	22	4	31.263	36.780	34.021
61-70	9	2	37.393	42.910	40.151
71-80	10	2	43.523	49.040	46.281
81-90	7	1	49.653	55.170	52.411
91-100	8	2	55.783	61.300	58.541
101 in več	35	7	61.913		
Skupaj	496	100			18.264

Dohodek od gozda, izražen skozi blagovno proizvodnjo, je izračunan kot ponderirana sredina med iglavci in listavci, upoštevajoč cene fco kamionska cesta in odbitke; po kubiku znaša za iglavce 617 din/m³, za listavce 523 din/m³, skupaj pa 613 din/m³.

II. DELEŽ DOHODKA OD GOZDA V SKUPNEM DOHODKU KMETIJ OD KMETIJSTVA
IN GOZDARSTVA

tab. 2

Podatki veljajo za organizacijsko enoto Jesenice v letu 1978.
Struktura dohodka je prikazana samo za tiste kmete, ki imajo
organizirano kmetijsko tržno proizvodnjo preko KZ Radovljica.

Število kmetov	%	Delež dohodka od gozda	dohodka od kmetij.	
174	67	0	100	72% kmetov je imelo nepomemben vir dohodka od gozda
13	5	do 10	90	
10	4	11-20	80 - 89	8% kmetov je imelo dopolnilni vir dohodka od gozda
12	4	21-30	70 - 79	
9	3	31-40	60 - 69	6% kmetov je imelo pomemben vir dohodka od gozda
8	3	41-50	50 - 59	
12	5	51-60	40 - 49	14% kmetov je imelo prevladujoč vir dohodka od gozda
7	3	61-70	30 - 39	
5	2	71-80	20 - 29	
7	3	81-90	10 - 19	
2	1	91 in več	do 9	
259	100	25	75	

majhno posestjo: 1-5 ha 77%, 5-10 ha 12%, nad 10 ha le 11%. O stanju zasebne posesti v gozdarstvu veliko pove tudi podatek o številu kmetov - lastnikov gozdov in realizacija njihovega možnega etata.

Od skupnega števila 2056 posestnikov je po statusu kmetov 495, od tega čistih le 181. V tržni proizvodnji sodeluje vsako leto okrog 25% lastnikov, med njimi le slaba četrtnina kmetov. Pri realizaciji načrtovanih količin močno zaostajajo listavci, ki so zaradi neugodne ekonomike sečenj in slabših možnosti plasmaja za lastnike nezanimivi. Realizacija tako že nekaj časa ne dosega niti 40% načrtovanih količin.

Tudi struktura tržne proizvodnje ima podobne značilnosti kot lastništvo: pretežni del (65%) tržnih proizvajalcev ima letno kvoto povprečno do 30 m³, nad 100 m³ letno pa le nekaj procentov (7). V priloženi tabeli I. in II. je prikazana struktura tržne proizvodnje v zasebnem sektorju za občino Jesenice za leto 1978, ki zelo jasno nakazuje problematiko gospodarjenja v zasebnih gozdovih z vidika ekonomskega interesa kmetov. Iz istih virov (TOK pri GG Bled) je razvidno, da je v deležu dohodka kmetije dohodek od gozda za 72% kmetov nepomemben vir, za nadaljnjih 8% je dohodek le dopolnilen (do 30% skupnega dohodka). Za 6% kmetov je dohodek iz gozda pomemben, le za 14% pa prevladujoč (več kot polovica skupnega dohodka kmetije). To je v občini le 33 kmetij.

Prikazana navezanost oziroma nenavezanost na dohodek, ob številnih majhnih parcelah pomeni, da na nekaterih gozdnih površinah sploh niso izvajane sečnje. To so predvsem slabo odprti gozdovi, kar je tudi razumljivo, saj visoki stroški proizvodnje najbolj odbijajo interes lastnikov do sečnje. To pomeni tudi, da je prisoten ekonomski interes za sečnje le na 25-30% površine. Vsa ostala površina pa je pri gospodarjenju predvsem odvisna od dobre volje lastnikov, ker ni zakonskih obveznosti, da bi lastnik moral sekati, če ekonomsko to zanj ni privlačno. Sečnje pa se tako opuščajo zlasti v gozdovih tistih lastnikov, ki jim dohodek iz gozda ni pomemben.

Očitno gre za stihijske trende v opuščanju gospodarjenja z gozdom na podoben način kot v kmetijstvu. Negospodarjene površine ne morejo opravljati vseh funkcij gozdne površine, možen donos ostane v gozdu, prirastek se ne usmerja in ne povečuje. Eno pomembnih izhodišč pri gospodarjenju z gozdom pa je pokrivanje celotne površine, da usmerjamo razvoj gozda, izboljšamo ekonomiko in negujemo krajino.

Ugodnejša lastniška struktura se obeta po uveljavitvi zemljiškega maksimuma za nekmete, ki znaša do 0,5 ha gozda. Dosedanja gozdna posest nekmetov bo prešla (proti odškodnini) v družbeni fond ali v fond kmetov, ki še niso dosegli maksimuma. Teoretično lahko računamo, da bodo nekmetje obdržali po 0,5 ha gozda, kar znese skupno največ 800 ha (za okoli 1.600 lastnikov nekmetov), tj. 4% površine gozda ali 8% zasebnih gozdov. Vsak dosedanji lastnik ima pravico po zakonskem določilu izbrati svoj delež površine po želji, kar pomeni izrazito stihijsko rešitev tako za nadaljnjo primarno rabo kot za potencialne druge rabe prostora. Zato bi bile smotrne takšne rešitve, da bi izbrane deleže gozdne površine zložili na skupnem prostoru, ki bi mu določili namembnost glede na potencialne sposobnosti in interese lastnikov.

Lastništvo je zaradi navedene ekonomike in vplivov na možnosti uporabe sodobnih in učinkovitih modelov gospodarjenja s prostorskega vidika pomemben faktor zato, ker pri iskanju rezerv prostora za drugo rabo ni smotrno krčiti tistih površin z dolgotrajnim in sodobno usmerjenim gozdnim gospodarjenjem, medtem ko drobna, izžrpana zasebna gozdna posest predvsem na slabših rastiščih nima ugodnih perspektiv in ima neznamenit vpliv na funkcije gozdov.

ODPRTOST GOZDOV Z GOZDNIMI PROMETNICAMI

Premajhna in neenakomerna odprtost gozdov z gozdnimi prometnicami je naslednja značilnost gospodarskih pogojev v gozdarstvu občine. Povprečna gostota gozdnih cest (9,6 m²/ha) v občini še ne zadovoljuje sodobne tehnologije proizvodnje, saj je komaj na dobri četrtini potrebne gostote.

te. Majhna je razlika med odprtostjo družbenih kompleksov 8,6 m³/ha in odprtostjo zasebnih gozdov, ki je v povprečju 9,8 m³/ha.

Zaradi različnih pogojev gospodarjenja so zato tudi sečnje kot tudi gojitvena vlaganja v zasebnih gozdovih manjši. Po gospodarskih načrtih se predvidevajo sečnje med 2,4 - 3,3 m³/1 ha gospodarskega gozda letno ali 65% tekočega prirastka. V družbenih gozdovih so sečnje v višini 3,6 - 4,4 m³/ha letno ali 74% tekočega prirastka.

Razlike so tudi pri vlaganjih v gojenje gozdov. V zasebne gozdove vlagamo letno po načrtih v obnovo na površini 12 ha ali na 0,10% gospodarske površine in v nego gozdov na površini 226 ha letno ali 1,99% gospodarske površine, medtem ko je v družbenih gozdovih načrtovano vlaganje v obnovo na 25 ha letno ali na 1,51% površine, nege pa je 67 ha ali na 4,04% gospodarske površine letno.

PROIZVODNJA GOZDNIH SORTIMENTOV IN PREDELAVA V OBMOČJU

Pri oceni količine proizvodnje gozdnih sortimentov se bomo naslonili na veljavne gozdnogospodarske načrte. V razdobju 1976-1980 vsa planska izhodišča v gozdarstvu občine niso usklajena med seboj. Gozdnogospodarski načrt za območje Bled, ki je podlaga panožnemu sporazumu v SRS in družbenemu planu, predvideva večje količine sortimentov. Najbolj realen pokazatelj stanja je letni plan tržne proizvodnje gozdnih sortimentov za leto 1978, ki je pri iglavcih na povprečju obvez iz panožnega sporazuma, pri listavcih pa na povprečju gozdnogospodarskih načrtov.

Letni plan proizvodnje v bto m³ za leto 1978:

	iglavci	listavci	skupaj
družbeni gozdovi	86.900	8.200	95.100
zasebni gozdovi	45.950	17.000	62.950
skupaj brutto m ³	132.850	25.200	158.050

Obseg tržne proizvodnje v neto m³ dobimo v družbenem sektorju z odbitkom odpadka pri iglavcih 14% in pri listavcih 12%. V zasebnem sektorju pa poleg odpadka moramo odšteti še neblagovno proizvodnjo oziroma količine lesa za lastno porabo kmetov - lastnikov gozdov v višini 6.000 m³ iglavcev in 11.800 m³ listavcev.

Blagovna proizvodnja po planu 1978 v neto m³:

občina Jesenice:

	iglavci	listavci	skupaj
družbeni sektor	8.900	1.500	10.400
zasebni sektor	14.200	900	15.100
skupaj blagovni neto m ³	23.100	2.400	25.500

Struktura blagovne proizvodnje po vrstah sortimentov je bila po sektorjih lastništva planirana za leto 1978 v naslednjih količinah in %:

Sortiment	Družbeni sektor	%	Zasebni sektor	%	Skupaj
iglavci					
hlodi za žago	6.200 m ³	70	10.000 m ³	70	16.200 m ³
celulozni les	1.400 m ³	16	3.700 m ³	26	5.100 m ³
jamski les	100 m ³	1	-	-	100 m ³
ostali tehnični les	1.200 m ³	13	500 m ³	4	1.700 m ³
Skupaj občina	8.900 m ³	100	14.200 m ³	100	23.100 m ³
Skupaj območje Bled	84.100 m ³		47.800 m ³		131.900 m ³

Sortiment	Družbeni sektor	%	Zasebni sektor	%	Skupaj
listavci					
bu hlodovina	200 m ³	13	800 m ³	89	1.000 m ³
jamski les	100 m ³	7	100 m ³	11	200 m ³
drva	1.200 m ³	80	-		1.200 m ³
Skupaj občina	1.500 m ³	100	900 m ³	100	2.400 m ³
Skupaj območje Bled	8.700 m ³		3.600 m ³		12.300 m ³

	Družbeni sektor	Zasebni sektor	Skupaj
Skupaj iglavci in listavci	10.400 m ³	15.100 m ³	25.500 m ³
Skupaj območje Bled	92.800 m ³	51.400 m ³	144.200 m ³

Okvir občine je preozek, da bi lahko primerjali obseg in kvaliteto predelave v občini. Le nekoliko primernejše je gozdnogospodarsko območje Bled, ki vključuje tudi občino Radovljica, čeprav moramo poudariti, da je vsako analiziranje v okviru območja ali gorenjske regije nepopolno, ker zakon o gozdovih zahteva enotno jugoslovansko tržišče.

Razumljivo je, da dohodkovni odnosi in samoupravno dogovarjanje pomenijo še višjo stopnjo združevanja skupnih interesov gozdarstva in lesarstva, ne glede na teritorij. Smotrno pa je v okviru območja Bled primerjati kapacitete lesne industrije po količinskem in kvalitetnem obsegu predelave z obstoječo ponudbo sortimentov. Pri tej primerjavi lahko zanemarimo manjše predelovalne kapacitete (zlasti v občini), ki na ustreznost ali neustreznost predelovalnih kapacitet ne morejo bistveno vplivati.

Struktura kupcev gozdnih sortimentov v območju je bila v letu 1978 naslednja (podatki realizacije za leto 1978, ki so nekoliko višji od plana):

I. v območju	iglavcev	listavcev
LIP Bled	88.845 m ³	112 m ³
GKZ Srednja vas	3.905 m ³	102 m ³
Gradbinec Jesenice	305 m ³	-
Gorenjc Radovljica	753 m ³	-
Gradbeno podjetje Bohinj	234 m ³	10 m ³
Obrtniki in zasebniki	1.928 m ³	4.451 m ³
Skupaj	95.970 m ³	4.675 m ³

Pri iglavcih je to 70% skupne količine, pri listavcih le 2%.

II. v SOZD GLG (združeno gozdno in lesno gospodarstvo - gorenjska regija) - izven območja Bled:

	iglavci	listavci
Tovarna celuloze Medvode	16.690 m ³	-
Alples Železniki	2.631 m ³	-
Gradis Škofja Loka	430 m ³	-
ZLIT Tržič	265 m ³	-
Skupaj SOZD izven območja	20.006 m ³	

Skupaj SOZD 85% iglavcev.

III. ostali kupci SRS:	iglavci	listavci
Impregnacija Hoče	1.188 m ³	-
Slovenijales LI Radomlje	738 m ³	3.663 m ³
"Hoja" Ljubljana	246 m ³	-
LI Bohor - Šentjur	298 m ³	356 m ³
Jadran Sežana	-	2.393 m ³
Drugi kupci v SRS	3.891 m ³	851 m ³
Ostali kupci v SRS skupaj	6.361 m ³	7.263 m ³

IV. Ostali kupci v Jugoslaviji:

	iglavci	listavci
"Plamen" Zagreb	3.765 m ³	-
"Ogrev" Subotica	1.791 m ³	-
"Moša Pijade" Skopje	1.526 m ³	-
"Drvopromet" Zagreb	1.254 m ³	-
"Ravnica" Bajmok.	906 m ³	-
"Peščara" Subotica	905 m ³	-
Manjši kupci skupaj	3.780 m ³	-
Skupaj ostali v SFRJ	13.927 m ³	
Vse skupaj v 1978	136.264 m ³	11.938 m ³

Izvoz gozdnih sortimentov od leta 1976 nazaduje: od 6.083 m³ v letu 1976 na samo 2.393 m³ v letu 1978, kar pa ni negativno, ker ni v družbenem interesu, da bi izvažali surovine in polproizvode.

Značilnosti količinske distribucije gozdnih sortimentov, proizvedenih v gozdnogospodarskem območju so:

Pri iglavcih:

1. 70% iglavcev prevzame območna lesna industrija (LIP Bled 65%), gradbena podjetja in lesni obrtniki

2. v gorenjski regiji ostane 85% iglavcev in v Sloveniji 90%. 10% lesa iglavcev se plasira v druge republike Jugoslavije. Izvoza pri sortimentih iglavcev ni.

Pri listavcih:

1. plasma sortimentov listavcev v gorenjsko regijo je v družbeni sektor minimalen (do 2%). Drv se porabi v območju okoli 37% skupne količine listavcev.

2. v ostalo Slovenijo se plasira 61% gozdnih sortimentov listavcev.

3. v izvoz usmerimo še 20% gozdnih sortimentov listavcev.

Značilnosti distribucije sortimentov po njihovi kvaliteti je težko izluščiti, ker se zaradi razmer na tržišču ne moremo nasloniti na JUS standarde. Za orientacijo nam je delitev po količinah sortimentov in v %-nem deležu iz plana 1978. Smotrnost plasmana gozdnih sortimentov bi bolj poglobljeno lahko analizirali le v primeru, da bi bila znana kvalitetna analiza napadlih debel v gozdni proizvodnji z vidika strukture kapacitet lesne industrije. Pri gozdni proizvodnji je namreč potrebno upoštevati ključni namen sečenj v gozdu in le delno možnost prilagajanja potrebam industrije, če se le-ta razvija neuskklajeno.

Za današnje stanje v predelavi iglavcev v območju je značilna dinamična rast kvalitetnega nivoja predelave, pri listavcih pa je prisotna popolna odsotnost nadaljnje industrijske predelave.

V ilustracijo o ustreznosti predelovalnih kapacitet v območju navajamo porabo žaganega lesa po vrstah porabe in kvaliteti pri LIP Bled, ki predela od 85-92% hlodovine za žago v blejskem območju (glej tabelo).

Poraba žaganega lesa za leto 1979 pri LIP Bled

Vrsta porabe	žag. les v m ³					skup.	Gozd. neto m ³
	0-III	K v a l i t e t a			%		
		IV	V	kratice			
- opažne plošče	13.330	11.000	2.300	690	46	27.320	40.176
- vrata	3.160	3.400	-	-	11	6.560	9.647
- zaboji	40	1.710	920	1170	6	3.840	5.647
- pohištvo	3.440	-	-	-	6	3.440	5.058
- obloge	18.040	-	-	-	31	18.040	26.529
Skupaj poraba	38.010	16.110	3.220	1860	100	59.200	87.057
v%	64%	27%	6%	3%		100%	
gozd. neto m ³	55.897	23.691	4.735	2735		87.057	

Količine žaganega lesa, prikazane v polnih m³, so preračunane v neto m³ gozdnih sortimentov v razmerju 68 : 100% in znaša skupaj 87.057 m³. Iz

prodanih količin LIP-u Bled sklepamo na 100% navezanost na količine žaganega lesa domačih iglavcev in tudi na to, da je praktično deležna nadaljnje predelave skoraj vsa količina žaganega lesa iglavcev.

Medtem ko pri žagarski hlodovini ugotavljamo pričakovano močno navezanost na območje surovinsko zaledje, pa pri drugih sortimentih, ki ob normalni strukturi sečenj napadejo, te navezanosti s kapacitetami predelave v območju sploh ni. Tudi ni pričakovati kompleksno vse predelave gozdnih sortimentov v območju, ker to zaradi količin in ekonomike posameznih sortimentov ni vedno smotno, očitno pa je, da planska izhodišča za razvoj obeh dejavnosti niso dovolj znana in zato tudi ne usklajena.

Za gozdarstvo pomeni neusklajena predelava v območju z večjimi kapacitetami kot je surovinsko zaledje stalno prisotnost teženj po izdelavi iskanih sortimentov, kljub temu, da so pri sečnjah z negovalnimi učinki v gozdu omejene možnosti prilagajanja. Kompleksno učinkovanje gozdnega gospodarjenja z usmeritvijo v mnogonamenske funkcije gozda tako ni stimulirano v območju, kjer bi moral biti ta skupen interes glavno vodilo.

V dogovoru o temeljih plana mora biti usklajanje razvojnih programov obeh panog poudarjeno v korist celotnega gospodarstva v občini.

UREJANJE GOZDOV

a) Gozdnoureditvena razdelitev gozdov v občini

Pred zadnjo revizijo gozdnogospodarskega načrta so bili gozdovi uvrščeni v enotno gospodarsko enoto. Vendar je bilo potrebno zaradi določil območnega načrta, ki predvideva vsakoletne obnove gozdnogospodarskih načrtov približno na desetini gozdne površine območja, enoto deliti na dva dela. Prvo predstavljajo zasebni in družbeni labilni gozdovi zahodnega dela bivše enote, drugo pa zasebni in družbeni labilni gozdovi vzhodne-

ga dela enote in gozdovi vseh družbenih kompleksov.

Obnovo obeh gozdnogospodarskih načrtov je opravil sektor za urejanje gozdov delovne skupnosti skupnih služb.

V načrtu programirano gospodarjenje temelji na analizi dosedanjega gospodarjenja in upošteva sodobne metode urejanja in gojenja gozdov ter specifične razmere v enoti. Bogate informacije o sestojnih in rastiščnih razmerah v enotah so omogočile sestaviti načrt gospodarjenja, ki bo temeljita podlaga za podrobno načrtovanje in pripravo dela.

Za zasebne gozdove zahod so bili izdelani načrti za desetletja 1957-66, 1967-1976 in 1977-1986. Za vzhodni del zasebnih gozdov in družbene komplekse pa so bili narejeni elaborati za obdobja 1958-1967, 1968-1977 in 1978-1987. Poleg tega pa je bil v petdesetih letih narejen tudi fitocenološki elaborat Zgornjesavske doline (Sotošek), ki daje dobro osnovo za gospodarjenje na naravnih temeljih.

b) Gozdnogospodarska razdelitev

Gozdovi so bili do zadnje revizije razdeljeni na obratovalne razrede.

- B (100-letna obhodnja),
- C (netipični prebiralni sestoji s poudarjeno varovalno vlogo),
- E (vmesna raznodobna oblika "kmečkih prebiralnih gozdov") in
- D (varovalni gozdovi).

Ta delitev je bila izdelana glede na način gospodarjenja in dolžino obhodnje, kar pa je za intenzivno gospodarjenje premalo. Ta delitev ne upošteva razlike med rastišči. Za intenzivno gozdno proizvodnjo s ciljem trajno čim večje gozdne proizvodnje po količini in vrednosti, z upoštevanjem socialne in varovalne funkcije, pa je potrebno rastišča podrobneje opredeliti in jim določiti stopnjo intenzivnosti gospodarjenja. Zato so bili formirani gospodarski razredi.

Pri izločanju gospodarskih razredov so upoštevani naslednji kriteriji: gozdna združba, geološka podlaga, stanje tal in gospodarski pomen v perspektivi.

Za vsak gospodarski razred so postavljeni okvirni dolgoročni proizvodni cilji, vrsta obratovanja in izbor drevesnih vrst. Vse to pa predstavlja osnovo pri načrtovanju v neposredni gozdni proizvodnji.

c) Izvedba gozdnoureditvenih del

Za ureditveno metodo pri redni reviziji gozdnogospodarskih načrtov za gozdove v občini Jesenice je bila izbrana metoda stalnih vzorčnih ploskev. Podatki so bili obračunani po matematično statistični metodi na računalniku. Metoda stalnih vzorčnih ploskev z razdelitvijo enot na gospodarske razrede in nadaljnja stratifikacija le-teh na sestojne tipe ima določene prednosti pred polno premerbo: je cenejša, daje nove in kvalitetne podatke o rastiščih in sestoji (kvaliteta, socialni položaj, vitalnost, poškodbe, pomladitveno stanje) in sicer v sistematični obliki, ki jim lahko ocenimo natančnost in zanesljivost. S tako argumentiranimi analizami stanja so ukrepi lažje določljivi. Ni več poudarka samo na dendrometrijskih podatkih in merilih, ki so s to metodo objektivno manj zanesljivi, predvsem za oddelke in odseke. Novi pripomočki za realnejše načrtovanje ukrepov v gozdu pomenijo zelo kvaliteten skok v urejanju gozdov, kjer se daje večji poudarek kompleksu funkcij, ki jih vključuje sodobno gospodarjenje z gozdovi.

SMERNICE ZA RAZMEŠČANJE DEJAVNOSTI IN POTREBEN OBSEG PROSTORA

Za oceno dolgoročnih potreb gozdarstva po prostoru moramo dejavnost preso-
jati po vrednosti funkcij, ki jih gozd opravlja v korist družbe.

Gozdarstvo mora zaradi sedanjih in bodočih zahtev družbe zagotavljati:

- obstoj in krepitev gozda,
- trajen donos lesa in
- trajno izpolnjevanje splošnih koristnih funkcij gozda.

Osnovna izhodišča so pri gospodarjenju z gozdom zato zelo kompleksna in mnogonamenska.

Značilnost sodobnih sistemov gospodarjenja z gozdovi je, da zagotavljajo gozdovom sposobnost naravne obnove. Ohranitev in krepitev splošnih koristnih funkcij gozda pa je pogoj, pod katerim se smejo gozdovi izkoriščati in tudi temelj pri gospodarskem ukrepanju. Tak sistem gospodarjenja z gozdom na osnovi naravnih danosti in zakonitosti razvoja tj. ekoloških osnovah postavlja gozdarstvo na mesto najpomembnejšega okoljevarstvenega dejavnika v prostoru.

I. PRIMARNA IN TEMELJNA VLOGA GOZDA v prostoru je varovalna vloga - v boju žive narave z njenimi fizikalnimi silami. Njen pomen se povečuje sorazmerno s povečano obremenitvijo narave. Funkcija varovanja pa je v gozdu tem učinkovitejša, čim stabilnejša in čim večja je produkcijska moč gozda. S krčenjem slehernega gozda slabimo varovalno moč. Zato je smotrno, da preostali gozd v krajini trajno varujemo v čimbolj nezmanjšanem obsegu, ker mora dodatno prevzemati funkcije že izkrčenih gozdov in sprejemati naše dodatne obremenitve družbe. Družbene potrebe z njenimi gospodarskimi cilji bodo tudi v bodoče v povečevanju, zato mora biti varovalna funkcija gozda, ki je enostavna, racionalna, učinkovita in trajna krajiško-varovalna funkcija, prisotna povsod v gozdu. Za gozd je poleg tega značilno, da varstveno vpliva na negozdni prostor in ga zato lahko smatramo za zelo pomemben in edini še naraven element krajine, ker se kmetijstvo s kemičnimi sredstvi že tudi odtujaže naravnosti.

Glede na geografske in gospodarske značilnosti občine Jesenice, ki se izražajo v občutljivih gorskih ekoloških prilikah na večjih površinah, je varovalna vloga gozdov v povprečju na območju celotne občine precej

poudarjena (na najmanj 15% površine povsem dominantna). Zlasti je ogrožena v neposredni okolici lokalnih, že porušeni ekoloških sistemov. Zato je potrebno ob zahtevani varovalni vlogi gozdov pred erozijo, v uravnavanju režima vode in klime, v preprečevanju plazov in v čuvanju ter pospeševanju razvoja tal, v varstvu kmetijskih površin, tehničnih naprav in naselij, še kako rahločutno in strokovno dognano gospodariti z gozdnimi površinami, zlasti v perimetru labilnih ekoloških kompleksov.

Velika gozdnatost regije pomeni zato zanjo zdravo in uravnoreženo okolje. Značilna alpska krajina z vrsto manjših ekosistemov je stabilna le ob določeni gozdnatosti vsakega ekosistema posebej.

Pomembno je tudi stališče, da se gozdno zemljišče ocenjuje po svoji namembnosti ne glede na stanje sestoja, ker je pogosto razvrednoteno zaradi človekovega negativnega delovanja.

TRAJNO VAROVALNI GOZDOVI

Zakon določa, da se za trajno varovalne gozdove lahko razglasijo gozdovi v takih rastiščnih razmerah, kjer bi bila z izkoriščanjem ogrožena njihov obstoj in funkcija varovanja. To so: gozdovi, ki varujejo zemljišča usadov, izpiranja in krušenja, gozdovi na strmih obronkih ali bregovih voda in gozdovi, ki so izpostavljeni vetru; gozdovi, ki v hudourniških območjih zadržujejo prenaplo odtekanje vode ter s tem varujejo zemljišča pred erozijo in plazovi; gozdni pasovi za varovanje gozdov in zemljišč pred vetrom, vodo, zameti in plazovi ter gozdovi na zgornji meji vegetacije. Opredelitev v zakonu je za današnji čas že preveč splošna in je potrebna v bodoče natančnejša formulacija, ker se varovalna funkcija razvija v skladu s potrebami družbe in ker odsotnost gospodarjenja ne pomeni jačanja varovalne funkcije.

Pri določanju dolgoročne zasnove uporabe prostora je potrebno pri varovalnih gozdovih načelno opredeliti tudi del površine visokogorskih pašnikov in košenic, ki so zaradi opuščanja kmetijske dejavnosti trenutno že v fazi spontanega zaraščanja z gozdom in rušjem.

Proces zaraščanja z gozdom je v občini Jesenice prisoten z nadpovprečno jakostjo v slovenskih razmerah (podatki za SRS iz študije Inštituta za gozdno in lesno gospodarstvo Slovenije). Po podatkih iz omenjene študije je v občini Jesenice v opuščanju kmetijske dejavnosti 4.144 ha (leta 1974) od skupne površine 37.472 ha, kar znese 11%. Statistični podatki sicer niso zanesljivo veren odraz dejanske dinamike zaraščanja, ker gre za različne kriterije pri ugotavljanju gozdne površine in za znatne zaostanke za dejanskim stanjem pri katastrskih prikazih kulture zemljišča.

Pomembno je dejstvo, da je bil po strukturi kmetijskih zemljišč v občini visok delež pašnikov in to predvsem višinskih. Ti pašniki so bili v preteklosti izraz do skrajnosti izrabljenih možnosti kmetijskega donosa kot nujno potrebna krmna baza. Vmes so bili zlasti v višini gornje gozdne meje tudi relativno najugodnejše lege, medtem ko so v nižini prebivalci vključevali v senožeti in pašnike tudi strme in osojne lege v bližini bivališč.

Izredno močan trend opuščanja kmetijskih površin v višinskih regijah občine je odraz nagle deagrarizacije prebivalstva, intenziviranja kmetijstva v nižjih predelih in odliva kmetijskih prebivalcev zaradi možnosti zaposlitve v ekonomsko privlačnejših panogah. Zmanjševanje obsega kmetijskih površin v nižinskih predelih pa ima tudi druge vzroke: v urbanizaciji, gradnji infrastrukture in seveda tudi v deagrarizaciji lastnikov zemljišč. V zadnjih 70 letih se je površina planin in pašnikov zmanjšala za 1.820 ha. Gozd je poleg teh površin osvajal tudi "neplodne" površine.

Negativne posledice zmanjševanja kmetijskih površin, ki jim zaradi že kritičnega zmanjševanja obsega dajemo poudarek v temeljih planov, družbenih resolucijah in stališčih do zemljiške politike, je zato potrebno reševati zaradi različnih vzrokov z različnimi prijemi.

Neugodne posledice zaradi zaraščanja visokogorskih in gorskih pašnikov niso toliko v zmanjševanju produkcije krme, ker danes te površine predstavljajo le potencialno šibko možno dopolnilo krmni bazi v dolini. V

mnogih primerih je zaraščenost z gozdovi dejansko ugodnejša za varovanje pred erozijo, plazovi in vetrovi. Kritično pa lahko postane spreminjanje krajinske slike, ki se odmika od značilnega videza gorenjske krajine. Za gozdarstvo pa je neugodna tudi slaba učinkovitost in počasnost v ustvarjanju gozdnega sestoja, kajti eden izmed zelo pomembnih kriterijev pri določanju velikosti gozdne površine je prav gotovo njena stalnost, ki jo narekuje dolgoročnost nastajanja in trajnost ter kompleksnost učinkovanja funkcij gozda.

Gozdarstvu kot panogi ne moremo naprtiti odgovornosti za naravno agresivnost gozdnega rastlinja, niti mu brez načrtno usmeritve in jasne dolgoročne razmejitve interesov s kmetijci in drugo rabo ne moremo poveriti upravljanja nad vsemi opuščenimi kmetijskimi površinami.

Pri opredeljevanju potrebnega obsega varovalnih gozdov, ki so v občini v pretežni večini v višinskih regijah (vključena gornja gozdna meja) je za gozdarstvo in naravovarstvo koristna ponovna vrnitev stabilnejšega ekosistemskega elementa kot je ekstenzivno urejen oziroma opuščen pašnik.

Pri določanju potrebnega in možnega obsega varovalnih gozdov tudi ne moremo mimo prostora nad gornjo gozdno mejo. To so površine, ki jih danes označujemo kot "nerodovitno" ali "skalovje" nad gornjo gozdno mejo (tudi kot "pusto") in niso vključene v gospodarske načrte. Te površine nimajo gospodarja, imajo le formalnega lastnika (SLP).

Tako velja za občino Jesenice, da je takih "neuvrščenih" površin kar okrog 2.900 ha (? Žonta). Pri tem gre tako za relativna kot tudi absolutna gozdna zemljišča v skrajno odmaknjenih in nedostopnih predelih.

V preteklosti je bil tudi na teh površinah prisoten kmetijski interes, predvsem pašniki za govedo in ovce. Današnji proces zaraščanja pretežno z rušjem in nizkim drevjem tudi pomeni pravzaprav vračanje gornje drevesne in gozdne meje na prvotne naravne meje. V kolikor kmetijski interes ne obstaja več, je vsako umetno zadrževanje zaraščanja z naravnim gorskim rastlinjem neumestno.

V obeh primerih zatorej zaraščanje z gozdom in grmovjem lahko ocenjujemo kot pozitivno, ker se vračamo nazaj k stabilnemu ekosistemu. V teh višinah se odvija glavna borba gozda kot stabilne in mnogonamenske žive tvorbe z rušilnimi fizikalnimi silami. Tu ni mesta za romantično zadrževanje nekdanjega stanja z umetnimi tvorbami, ki so ekosistemsko in ekonomsko neutemeljene, če ni opredeljen drug sposoben nosilec primarne dejavnosti. Odločitev o vrsti primarne rabe pa je dolgoročnega značaja in ne more biti enostranska.

Glede na to, da dosedaj ni bilo točnih evidenc o dejanskem stanju rastlinstva na teh površinah, niti še ni ocenjena potencialna možnost za ponovno vračanje gozda in rušja na opuščene visokogorske pašnike, se moramo zadovoljiti z ugotovitvijo, da je spontan trend zaraščanja s prvotno gozdno vegetacijo v tem višinskem pasu in ob zavestni odsotnosti kmetijcev pozitiven v smislu jačanja gorskih ekosistemov in s tem jačanja primarne funkcije gozda. Pretežni del teh površin bo postopoma naselila spontana gozdna vegetacija, ker bo umetna ogozditev upravičena le v zelo redkih primerih zaradi ostrih klimatov in naravovarstva.

Obseg zakonito registriranih varovalnih gozdov se bo postopoma povečeval. Povečanje pričakujemo tako zaradi uvrščanja novo nastalih gozdnih sestojev na planinah in uvrščanja dodatnih površin bivših pašnikov v že obstoječih gozdovih. Obseg dodatnega uvrščanja novih površin je odvisen od potreb družbe po kmetijskem prostoru in po trajnem zavarovanju novih površin (novi zakonski predpisi) ter od funkcioniranja preostalih gozdov v smislu izpolnjevanja splošnih koristnih funkcij.

Problematiko gozdov na zgornji gozdni meji in vegetacije nad njo moramo povezati tudi z njeno sedanjo in bodočo sočasno rabo v turistično-rekreativne namene. Prostor je praktično izven konkretne zakonodaje in zaradi lastništva večkrat ogrožen z zelo tehnokratskimi interesi.

To je svet najbolj atraktivnih gorskih lepot, v katerem se prepletajo interesi planincev, lovcev, žičničarjev, smučarjev, kmetijcev, hudourničarjev in gozdarjev. Zaradi varstva teh površin je potrebno kompleksno in načrtno ekosistemsko obravnavanje tega prostora, katerega nosilci so zaradi organske povezanosti prostora z nižje ležečimi gozdovi lahko

upravičeno predvsem gozdarji v sodelovanju s kmetijci, lovci, planinci in vodno gospodarstvo. Te površine dosedaj niso bile vključene v gozdnogospodarske načrte.

ZAČASNA VAROVALNA VLOGA GOZDOV

Poleg trajno varovalnih gozdov se lahko po zakonu razglasijo tudi začasno varovalni gozdiv, ki varujejo vodozbirna območja, gospodarske ali druge objekte ter naselja. Njihova funkcija ni trajna, nadomeščajo pa drage umetne tvorbe (proti vetru, plazovom, zametom, kamenju).

V sedanjih gospodarskih načrtih (stanje 1978) še ni nikjer predlagan tak status, čeprav bi bila vodozbirna območja potrebna zaščite zlasti pri gradnji cest, pred prometom in gradnjo druge infrastrukture.

Gozdove, ki ščitijo in napajajo obstoječe, planirane in vse potencialne vodne vire pred škodljivimi snovmi, prenašanjem odtekanjem, čistijo vodo biološko in mehansko, moramo v bodoče uvrstiti med začasno varovalne gozdove. Ta hidrološka funkcija gozda je še posebej pomembna v območju nastajanja in v gornjem toku najdaljše jugoslovanske reke Save. Naravna regulacija vseh njenih pritokov ima pozitiven učinek na ves njen poznejši tok. Posebej pomembno je takšno učinkovanje gozda v alpski klimi zaradi velike količine padavin v območju s pretežno apnenčevo geološko podlago. Izločitev gozdov s hidrološko funkcijo je naloga vodnega gospodarstva in gozdarstva.

Klimatska funkcija gozda v občini je zanesljivo močno izražena, tako regionalno kot lokalno. Zaradi bogatosti gozdne površine pa zaenkrat ni večjih potreb po izločanju začasno varovalnih gozdov s posebej poudarjeno klimatsko funkcijo. Pri vsakem večjem spreminjanju gozdne površine pa je potrebno upoštevati, da gozdovi blažijo temperaturne ekstreme, sunke vetra, povečujejo cirkulacijo zraka in izboljšujejo klimo v naseljih.

Za občino Radovljica do danes tudi ni bilo evidentiranih potreb po izločanju začasno varovalnih gozdov s higiensko-zdravstvenimi funkcijami. Učinkovanje teh gozdov na zmanjševanje hrupa, prašenja in drugih vplivov v stanovanjskem in delovnem okolju je bilo brez dvoma potrebno, saj ne moremo zanemarjati vpliva onesnaženega zraka, ki prihaja iz Jesenic. Status začasno varovalnih gozdov za namene zaščite pred hrupom, prašenjem in plini je v bodoče odvisen od jakosti imisij industrijskih plinov in potreb posameznih naselij.

V občini prisotna turistična dejavnost razpolaga zlasti v Kranjski gori samo zaradi okoliških gozdov z določeno stopnjo zdraviliške ponudbe (fitness steze, silva turizem). Gozdovi vplivajo na čistost in vlažnost zraka ter umirjenost temperaturnih razlik. Ta funkcija gozdov se prekriva s funkcijami posebnega pomena, v katerega uvrščamo "zelene pasove" ali posebej izločene površine ob zdraviliščih. Takih primerov v občini zaenkrat ni.

POŽARNO OGROŽENI GOZDOVI. Vsebinsko lahko v kategorijo začasno varovalnih gozdov štejemo tudi gozdove, ki so posebej ogroženi od požarov. V njih je zaradi varstva pred požarom možno prepovedati taborjenje, zadrževanje in ustavljanje vozil ter uvesti druge varstvene ukrepe v okviru splošnega ljudskega odpora in zakonodaje s področja varstva pred požari.

Pri požarnem varstvu je potrebno opozoriti na dolžnost gozdnogospodarskih organizacij in drugih uporabnikov ter lastnikov gozdov, ki so dolžni ukreniti vse potrebno za požarno varnost tudi v manjših skupinah gozdnega drevja, čeprav le-te po zakonu niso uvrščene v gozd (skupine do 5 arov, drevoredi, parki, plantaže). Požarno ogrožene gozdove razglasi občinski upravni organ pristojen za gozdarstvo.

Dosedanji gozdnogospodarski načrti zaradi relativne varnosti pred požari niso izločili požarno ogroženih gozdov v občini. Zaradi vse večjega pritiska turistov v nekatere okoliše opozarjamo na to, da bi bilo potrebno te površine tudi s stališča požarne varnosti izločiti iz normalne mnogonamenske funkcije gozdov. Zaščita mora biti usklajena s turistično dejavnostjo in ostalimi splošnokoristnimi funkcijami gozdov.

II. GOZDOVI S POSEBNIM NAMENOM

Po 52.členu zakona o gozdovih se za gozdove s posebnim namenom razglasijo površine v naravnih rezervatih, krajinskih parkih, naravne in zgodovinske znamenitosti, zeleni pas ob zdraviliščih, izletišča, gozdovi za znanstveno raziskovanje in gojitev divjadi ter gozdovi, ki so posebej pomembni za ljudsko obrambo.

Za gozdove jeseniške občine; zlasti za njen zahodni del je značilno, da sta varovalna in socialna funkcija močno poudarjeni, v določenih predelih bolj ali manj edini. Z namenom, da se ohrani naravno ravnotežje in da "posredne koristi gozdov" opravljajo svojo funkcijo, so bili oz. se pripravljajo za določena področja upravni akti za zavarovanje.

Najstarejša, a še vedno v celoti veljavna, je odločba iz leta 1949 za področje Martuljka. S to odločbo se razglašča za krajinski park in zaradi izrednega geografskega, estetskega in turističnega pomena zavaruje kot prirodna znamenitost. Vendar je odločba že zastarela in jo je potrebno z uvrstitvijo območja v nacionalni park ustrezno dopolniti. Precizno je treba opredeliti režimsko stopnjo varovanja in s tem v zvezi nivo naravovarstvenega gospodarjenja z gozdom. Jasno je, da se naravna sestava in struktura gozdov lahko ohranja le s primernim negovanjem. Prav za to območje velja, da so človekovi posegi do sedaj že privedli pragozdno obliko gozda do gospodarskega gozda z omejitvami. S posebnim poudarkom na varovanju narave je nujno gospodarsko ukrepanje, ki pa potrebuje ustrezno tehnologijo. Gozdarji smatramo, da je v območju potrebno dovoliti izgradnjo kamionske poti za izključno uporabo primarni dejavnosti. S tem bi preprečili hrup in onesnaženje s strani motoriziranih turistov. Trasa kamionske poti bi upoštevala naravovarstvene in krajinske zahteve in bi imela minimalne tehnične dimenzije zaradi boljšega prilagajanja navedenim zahtevam.

Leta 1965 je bil sprejet občinski odlok o razglasitvi gozdov s posebnim namenom v občini Jesnice. Po odloku je namen teh gozdov:

- 55
- varovanje in regulacija klime neposredne okolice,
 - varovanje izvirov in celotnih vodnih režimov,
 - ohranjevanje favne in flore,
 - nudenje razvedrila in oddiha prebivalstvu,
 - varovanje plazovitih in krušljivih pobočij pred vplivi erozije.

Med glavne komplekse gozdov s posebnim namenom (točen seznam je v 1.členu odloka o razglasitvi gozdov s posebnim namenom, Uradni vestnik Gorenjske št. 321-06/64-5) spadajo:

gozdovi okrog Zelencev, okrog koč v Krnici, v dolini Male Pišnice, v dolini Vrat, na obronkih narcisnih poljan na Planini, v Črnem vrhu in v Javorniškem rovtu, gozdovi okoli vodnega zajetja Most in Završnice, gozdovi na obeh bregovih hudourniških voda v širini pasu po 50 m od izvira do izliva (Suhelj, Pišen graben, Tofov graben, Smeč, Belca, Sedučnik, Mlinca, Ukova in Završnica).

Po zakonu spada v gozdove s posebnim namenom tudi Triglavski narodni park, ki v okviru predlagane razširitve močnejše poseže v prostor severnega dela Julijskih Alp.

Med gozdove s posebnim namenom moramo uvrstiti tudi tiste, v katerih bomo načrtovali gojitvena lovišča s posebnim poudarkom na zaščiti redkih vrst ali lovne turizmu in morebitne površine za gradnjo vikend naselij.

Gozdovi s posebnim namenom so tudi znanstveno raziskovalni objekti. Na območju jeseniške občine je do nedavnega obstajala ena znanstveno raziskovalna ploskev v Mali Pišnici, ki pa je bila po letu 1967, zaradi neustreznosti pogojev, opuščena.

Med gozdove s posebnim namenom spadajo tudi gozdni rezervati, ki po svojem namenu predstavljajo laboratorije na prostem in služijo kot primerjalna osnova za raziskovanje vplivov človeka na okolje. Izbrani so objekti: Belca - Brevant, Mala Pišnica, Martuljek - Vršič - Za Akom, Smrajka, Železnica, Za Vršičem (Belca).

V konceptu našega splošnega ljudskega odpora je gozd za strategijo in taktiko našega bojevanja nujno potreben. Omogoča nam rezervo hrane, vode in surovine, kritje in potrebno nepreohodnost za napadalce. To funkcijo imajo in so jo tudi že dokazali pravzaprav vsi gozdovi v območju, tako širni kompleksi Jelovice in Pokljuke kot manjše skupine in ostanki gozda v bližini naselij. Gozdovi, ki so posebnega pomena za ljudsko obrambo, se posebej izločijo in so njihove funkcije predmet "vojne tajne".

Pri izločanju gozdov iz normalne rabe v začasno varovalne in v gozdove s posebnim namenom, kjer se omeji njihovo izkoriščanje, ima prizadeta TOZD ali lastnik gozda pravico do odškodnine.

Gozdove razglasi za varovalne ali za gozdove s posebnim namenom občinska skupščina. Predlog in pobudo za razglasitev takih gozdov daje območna gozdnogospodarska skupščina.

LOVNO GOSPODARJENJE V OBČINI

V sklopu primarne dejavnosti gozdarstva ima lovno gospodarjenje in divjad enakovreden položaj kot del gozdnega ekosistema.

Gozdarstvo ima pri gospodarjenju s prostorom za divjad največjo težo. Trajno gospodari s prostorom, kjer divjad biva, od njega je odvisna količina in kakovost prehrane v težkih zimskih razmerah. Prav zaradi tega bi morala družba gozdarstvu za takšno - z lovstvom usklajeno gospodarjenje in rabo - vsa ta vlaganja priznati in ovrednotiti.

Življenjski pogoji za najbolj razširjeno srnjad so v veliki meri odvisni od dolžine gozdnega roba. Dolžina gozdnega roba pa je odvisna od razgibanosti gozdov. Čim bolj bo razgibana krajina z gozdom, polji, travniki in čim bolj bo heterogen gozd po starosti, boljši bodo življenjski pogoji divjadi. Poleg oblike, razporeditve gozdov v prostoru, je pomembna za divjad tudi sestava gozdov - zmes drevesnih vrst, zlasti tistih, ki imajo še poseben pomen za prehrano posamezne divjadi. Boljšo prehrano divjadi nudijo listavci, zato je vnašanje teh drevesnih vrst toliko pomembnejše v čiste iglaste sestoje.

Za uravnavanje pravilne strukture gozdov so zadolženi izključno gozdarji - operativci, ki imajo nalogo in dolžnost uresničevanja gozdno-gospodarskih načrtov, kjer so vključene tudi komponente odnosa gozd-divjad.

Na razporeditev gozdov v prostoru pa imajo posreden (ali neposreden) vpliv tudi drugi uporabniki prostora: kmetijci, industrija, urbanisti, krajevna skupnost in drugi. Uporabniki prostora težijo za različnimi interesi. Zato je med vsemi uporabniki prostora v sprejemanju družbeni dogovor po lovsko-gojitvenih območjih, v katerem so zajete teze smotrne-ga gospodarjenja z divjadjo in prostorom.

Divjad s stališča SLO predstavlja živ rezervoar hrane, ki se trajno obnavlja in vzdržuje. V kritičnih primerih pomanjkanja hrane ima divjad zato še poseben družben pomen. To dejstvo zahteva zdravo divjad. Zdravo divjad pa dajejo le normalni življenjski pogoji, kar zopet potrjuje ugotovitev, da se mora upoštevati interes lovskih organizacij pri smotrni uporabi prostora. Stalno negovana kulturna krajina daje boljše in trajne življenjske pogoje, kot prepuščena stihiji. Opuščena senožet, ki se zarašča, daje npr. prvih 20 let odlične pogoje srnjadi, potem pa se s sklenitvijo v gozd pogoji poslabšajo in so dosti slabši, kot jih daje trajno vzdrževanje gozda ali travnika. Z vidika gospodarjenja v prostoru so kompleksi gozdov, kjer pridobivanje lesa ni primarnega pomena in so druge splošno koristne funkcije gozda pomembnejše - prehrabena, varovalna, rekreativna. Gospodarjenje z divjadjo v takih predelih in nad gornjo gozdno mejo je pred vsemi drugimi uporabniki prostora. Ta prostor je za divjad izredno primeren zaradi prehrane in bivanja. To so ekosistemi, kjer domujejo populacije gamsov, ruševca, srnjadi, planinskega zajca, velikega petelina, gozdnega jereba idr.

Ta prostor bi lahko izločili v tako imenovane "cone miru", v njih naj bi imeli lovci dominantno vlogo pri gospodarjenju s prostorom.

V cone miru spadajo npr. dolina Male Pišnice, Belca - Brevant, Žakelj - Mlinca, Martuljek, Jekelj, Vrtača, Črna gora.

Najbolj pomemben s stališča divjadi v tem prostoru je m i r . Danes so ti gozdovi deloma že prepreženi z gozdnimi cestami, ki omogočajo dostop masi turistov z avtomobili, katerih hrup vznemirja divjad. Tudi zaradi preventivnih mer pred gozdnimi požari je potrebno te gozdne ceste zapreti. Ceste naj bodo odprte samo za potrebe pridobivanja lesa, ki je osnovna gospodarska dejavnost, turisti pa naj bi ceste uporabljali za peš hojo. Posredno s tem bi bila tudi rekreativna vloga teh gozdov dosežena v največji meri.

Nemir ima na divjad dvojen negativni vpliv: zmanjša se gostota, obenem pa tudi kvaliteta divjadi.

Lovno gospodarjenje se odvija tudi v prostoru, kjer gospodarijo trajno ali občasno tudi drugi uporabniki tega prostora. Zato je nujno potrebno da je med vsemi uporabniki sprejet družben dogovor o smotrni rabi takega prostora, ki ne bo imela negativnega vpliva na kakovost, številčnost ter gostoto posameznih vrst divjadi. Družbeni dogovor obvezuje tudi lovške organizacije, da sprejet dogovor uveljavijo pri odnosu do okolja - gozda in kmetijskih površin.

III. LESNOPROIZVODNA FUNKCIJA GOZDOV

Družbeno-gospodarska ali lesnoproizvodna funkcija gozdov v blejskem območju ima poleg poudarka na trajnosti in maksimalnosti po količini donosov še poseben poudarek na visoki kvaliteti in vrednosti donosov zaradi specifičnih pogojev proizvodnje. Les kot surovina za industrijo in vir energije je trajno ohranljiv vir, ki zahteva za reprodukcijo najmanj vlaganj in je strateško pomemben za nacionalno gospodarstvo. V občini je zaradi teh lastnosti praktično edini zanesljiv trajen vir domačih surovin - za lesno industrijo, gradbeništvo ter lesno obrt.

Lesnoproizvodna funkcija gozda v območju ima že dolgoletno tradicijo, saj se načrtno gospodari z gozdovi že skoraj 100 let. Značilno za pretekla obdobja je počasno, a stalno naraščanje donosov in velike oscilacije v izkoriščanju zaradi svetovnih vojn in ekonomskih kriz. V kritičnih časih za narodno gospodarstvo je bil donos lesa daleč najpomembnejši in so se druge funkcije gozda potisnile v ozadje.

Obseg in kvaliteta proizvodnje lesa je odvisna od potencialnih možnosti rastišč in stanja gozdov, načrtnosti ter načina gospodarjenja. Z razvojem znanosti se ugotavljanje možnega potenciala pogloblja, prav tako načini gospodarjenja, ki imajo v srednje-evropskem prostoru in pri nas poudarek na dolгих proizvodnih ciklih s proizvodnjo debelih in kvalitetnih sortimentov. Druga značilnost gozdne proizvodnje v območju je velik delež iglavcev in visoka kvaliteta sortimentov. Visok delež iglavcev zaradi njihove biološke in fizične nestabilnosti (snég, veter, gniloba) pa po drugi strani pomeni tudi velik riziko pri dolgoročni proizvodnji.

Od celotne gozdne površine imajo poudarjeno lesnoproizvodno funkcijo predvsem najboljša rastišča, ki predstavljajo jedro gospodarske moči TOZD, TOK (ali kmetije) in območja kot celote. Teh gozdov ni smotno razkosavati oziroma zmanjševati njihov obseg ali pa v njih načrtovati škodljivo sočasno rabo. Med najboljše producente lesne surovine uvrščamo tudi vse semenske sestoje, ki so vsi evidentirani v gozdovih z najboljšo potencialno sposobnostjo. Glede na pomembnost te funkcije lahko gozdove uvrstimo na 4 kategorije - od najboljših po donosu količine in kvalitete do gozdov na ekstremnih slabodonosnih rastiščih in trajno varovalne gozdove. Osnova za kategorizacijo gozdov je rastlinska združba kot pokazatelj donosnosti rastišča (Zasnova uporabe prostora - gozdarstvo - dr. Košir Živko) in gospodarska perspektiva gozdne površine.

V blejskem območju so gozdovi na tej osnovi razdeljeni v gospodarske razrede s prikazom potencialne donosnosti. Pri lesnoproizvodni funkciji moramo poudariti, da je tudi primarna varovalna funkcija tem učinkovitejša, čim večja je produkcijska moč gozda in čim stabilnejša je ta produkcija. To pomeni, da je krnjenje lesnoproizvodne funkcije tudi zmanjševanje varovalne funkcije, ki je prisotna na vsej gozdni površini, čeprav ni izrecno poudarjena.

Pri prognoziranju potrebnega obsega površine za lesnoproizvodno funkcijo moramo upoštevati potrebe gozdnogospodarskega območja, v katerem se zagotavlja trajnost donosov in obstoja gozdov, sredstva za vsa vlaganja v družbeno pomembne dejavnosti (reprodukcija gozdov) in za odpiranje s komunikacijami.

Na osnovi razpoložljivih gozdnih fondov se je razvila območna lesna industrija, ki danes že prerašča donosne zmogljivosti gozdov pri proizvodnji debelejših sortimentov iglavcev. Območna lesna industrija je izrazito močno navezana na dotok surovine iz območnih gozdov (hlodovina iglavcev), saj prevzame preko 65% skupnega donosa iglavcev, od specifičnih sortimentov hlodovine pa preko 90% vse količine.

Kapacitete območne lesne industrije niso v celoti usklajene z možnostmi donosov gozdov v območju, kljub temu pa se je industrija razvijala dalje in zahteva stalno povečevanje količin. To za gozdarsko dejavnost pomeni nenehno zahtevo po povečanju donosov iz gozda. Uresničevanje te zahteve poteka lahko preko

- intenzivnejših sečenj (samo do dovoljene meje) s pomočjo boljše odprtosti gozdov
- s povečevanjem donosnosti gozdov z gojenjem, kar je dolgoročen ukrep
- razširjene reprodukcije v smislu premene degradiranih sestojev in intenzivnih nasadov. V območju ni večjih površin izrazito degradiranih gozdov in tudi ne močno poškodovanih sestojev po divjadi ali plinih.

Najbolj akutno je zaraščanje kmetijskih površin. Te površine predstavljajo za to funkcijo gozdarstva potencialno primeren prostor le v primeru naravnih produkcijskih sposobnosti, kar pa je pričakovati, ker se opuščanje kmetijskih površin pojavlja tudi na relativno dobrih tleh. Povečanje lesne proizvodnje na teh površinah pa je izrazito dolgoročnega značaja.

Možnosti za vključevanje opuščenih kmetijskih površin v gozdarsko rabo so številne: od uvrstitve v stabilno lesnoproizvodno funkcijo in umetne ogozditve ter načrtne nege do prepuščanja stihijskemu razvoju. Osnova za odločitev je trajnejša razmejitev med kmetijsko in gozdarsko dejavnostjo,

ki je pogoj za intenziviranje obeh panog.

Glede na naravne pogoje, ki so bolj naklonjeni gozdu, je potrebno kmetijstvo obravnavati kot prioriteto panogo, posebej zaradi potreb prebivalstva ob upoštevanju stopnje proizvodjalnih sil. Brez nosilcev funkcij na kmetijskih površinah namreč ne bomo preusmerili stihijskega spontanega zaraščanja z gozdnim drevjem in grmovjem. Osnovno vprašanje, na katerega moramo odgovoriti, pa je določitev funkcije tem površinam v družbeni reprodukciji, ki naj ima trajnejši značaj.

Iz študije o problematiki zaraščanja kmetijskih površin povzemamo, da je v občini Jesenice v intenzivnem zaraščanju 1.024 ha, v začetnem stadiju zaraščanja 1.160 ha, že opuščena kmetijska dejavnost je na 1.040 ha in prognozirana opustitev kmetijske dejavnosti iz različnih vzrokov še na 920 ha. To pomeni, da je v občini ta pojav zelo akuten. V kolikor bi dopustili, da se vseh 4.144 ha zaraste z gozdom (spontano ali umetno), bi se gozdnatost povečala na preko 64% (to je za 11%).

Kljub nedvoumnim primernim naravnim pogojem bi pomenila takšna gozdnatost premočno spremembo za krajino in le neznatne pozitivne učinke v funkcijah gozdov občine. V nobenem primeru ne smemo dovoliti, da bi se vsa kmetijska zemljišča v opuščanju zarasla z gozdovi.

Po prognozah obsega kmetijskih površin se bo v povprečju v Sloveniji zmanjšal obseg na 70-80% sedanjih površin, gozdne površine pa naj bi se povečale za 10-20% (različni podatki iz različnih virov).

Projekcija prebivalstva na Gorenjskem po naravni rasti in migracijskih trendih za leto 2000 pa kaže porast za 14%.

Ob takšnem povečanju števila prebivalcev naj bi torej dovolili opustitev in zaraščanje 52% kmetijske površine! Od tega pa je trenutno že opuščeni 3.224 ha ali 40% vseh kmetijskih površin, kar je znatno nad pričakovanim razmerjem v Sloveniji.

V gorskem svetu, kjer je največ kmetijskih površin v opuščanju, ekološki pogoji niso primerni za intenzivno pridobivanje hrane, ampak so primerni za ekstenzivno izrabo s pašo govedi in ovac ali za pridelavo krme. Možnosti ostale rabe so predvsem v spontani ogozditvi z naravno mešanim gozdom, ker plantaže ali kak drug intenzivnejši nasad v teh ekoloških prilikah ni primeren.

Povsod tam, kjer je kakorkoli možno zagotoviti tudi ekonomsko stimulacijo za vzdrževanje kmetijskih zemljišč, je potrebno ohranjati kmetijske površine (gorske kmetije ali vasi). Prisotnost ljudi je pomembna tako iz vidika vzdrževanja ravnotežja v naravi in pridobivanja krme kot z vidika SLO in lovne gospodarstva. Koristiti bi morali tudi vse možnosti združevanja in zaokroževanja zemljišč, da se vsaj delno prepreči neugodna ekonomika primarne dejavnosti v gorskih regijah. Očitno je tudi, da se brez posebnih ekonomskih stimulansov dejavnost kmetijstva v gorskem svetu ne bo ohranila.

Za gozdarstvo potencialno primeren prostor z večjimi naravnimi produktivnimi sposobnostmi se nahaja v nižjih predelih (do 1.300 m).

Potreben obseg gozdnih površin, ki imajo poudarjeno lesnoproizvodno funkcijo, se iz zgoraj navedenih ugotovitev ne more in zaradi omenjenih trendov ne sme znatneje povečati v korist interesov kmetijstva in izgleda krajine in tudi zaradi neznatnega vpliva na produkcijo gozdov.

V pošteve za trajnejšo ogozditvev in intenzivno lesno proizvodnjo prihajajo površine, ki so manj primerne za kmetijsko rabo in se izbirajo po naslednjih kriterijih:

1. potencial rastišča na podlagi naravnih gozdnih združb
2. kompleksnost gozdne površine
3. dostopnost za intenzivno gospodarjenje
4. ekološka stabilnost - relief.

Kot možen kriterij lahko upoštevamo tudi

5. stopnjo zaraščenosti kmetijske površine v smislu naravne mešanosti (zaradi ekonomike spreminjanja namembnosti).

V nižinah in sredogorju so med opuščenimi kmetijskimi površinami tudi površine s strmim nagibom in osojnimi legami. Medtem ko osojna lega za gozd celo stimulatивно vpliva na enakomerno rast in stabilnost sestojev, pa je relief odločilen za stopnjo intenzivnosti gospodarjenja z gozdom. Zato vseh možnih novih gozdnih površin v tem višinskem pasu ne moremo prištevati med potrebne oziroma možne prispevke lesnoproizvodni funkciji, ampak tudi med gozdne površine s poudarjeno varovalno funkcijo.

Pri obsegu gozdnih površin s poudarjeno lesnoproizvodno funkcijo moramo upoštevati tudi negativen učinek gradenj gozdnih komunikacij, daljnovodov, tras žičnic in smučišč, ki zmanjšujejo gozdni fond. (Vsak kilometer ceste odvzame okoli 1 ha produktivne površine gozda. Po programu gradenj cest bomo tako samo zaradi cest letno izgubili dobrih 8 ha produktivne gozdne površine). Nezmanjšano ali celo povečano obremenitev z donosi morajo prevzemati ostali gozdovi.

Dodatno zmanjševanje sedanjega obsega gozdov prav zaradi trajnosti in višine donosov torej ni upravičeno in bi prizadelo območno lesno industrijo ter okrnilo splošno koristne funkcije gozdov. Normalno je pričakovati tudi, da se bodo družbene potrebe po gradnji ostale infrastrukture še povečale, zato ni utemeljenih razlogov, da bi obstoječo gozdno površino spreminjali ali "premeščali" v večjem obsegu. Spoštovati moramo tudi dolgoletne izkušnje naših prednikov in njihovo kulturno zapuščino. V občini zaradi oblikovitosti krajine razmejitev gozda s kmetijsko površino le mestoma zasluži utemeljene korekture. Vsako pretirano obsežno "krojenje" gozdne ali kmetijske površine lahko pomeni kampanjsko ali tehnokratsko dejanje, ki ga bomo obžalovali že mi ali zanamci.

Geološki sestav, morfologija in razvojna stopnja tal v občini Jesenice ne omogočajo nadpovprečno kvalitetne proizvodnje na večjih površinah.

Manjše zaokrožene gravitacije (Savske jame, k.o. Planina, Belca, Martuljek) pa so enakovredne Pokljuki in Jelovici. Zaradi tega je pri valorizaciji pomemben drobnopovršinski pristop in ustrezna intenzivnost gospodarjenja.

V priloženi tabeli so podani podatki o sedanjem obsegu gozdne površine po gozdnogospodarskih načrtih, velikosti gozdnih fondov in načrtovani donosi lesa iz gozda po stanju koncem leta 1978. Pri sedanjih donosnih zmogljivostih gozdov moramo ločiti fonde po lastništvu. Družbeni gozdovi dajejo po ha gospodarske površine letno v povprečju $5,8 \text{ m}^3/\text{ha}$, kar je rezultat višjih lesnih zalog ($253 \text{ m}^3/\text{ha}$) ter večje načrtnosti gospodarjenja v primerjavi z zasebnimi gozdovi. Zasebni gozdovi nudijo donos $5,3 \text{ m}^3/\text{ha}$ gospodarske površine letno pri povprečni lesni zalogi $232 \text{ m}^3/\text{ha}$. Tekoči letni prirastek je v družbenih gozdovih povprečno $5,82 \text{ m}^3/\text{ha}$ in ga koristimo v višini 69%. V zasebnih gozdovih je letni tekoči prirastek $5,32 \text{ m}^3/\text{ha}$ in ga izkoriščamo v povprečni višini $3,32 \text{ m}^3/\text{ha}$ ali 62%. Težji gospodarski pogoji, nižje lesne zaloge, majhna ekonomičnost proizvodnje v zasebnih gozdovih so glavne ovire za učinkovitejše koriščenje možnih donosov v zasebnih gozdovih.

ANALIZA GOZDNIH FONDOV - OBČINA J E S E N I C E

Stanje po veljavnih gozdnogospodarskih načrtih

	Površina ha	Lesna zaloga bto m ³			Tekoči letni prirastek bto m ³			10-letni etat bto m ³		
		iglavci	listavci	skupaj	iglavci	listavci	skupaj	iglavci	listavci	skupaj
G o s p o d a r s k i g o z d o v i										
deb. cm										
10 - 30		702.818	430.452	1.133.270	24.608	10.884,6	35.492,6			
razr. 30 - 50		1.356.403	317.542	1.673.945	27.342,7	3.906,9	31.249,6			
nad 50		221.640	40.370	262.010	3.098,1	311,2	340,9			
SKUPAJ	13.041,32	2.280.861	788.364	3.069.225	55.048,8	15.102,7	70.151,5	338.674	105.663	444.337
Poprečje na 1 ha		175	60	235	4,2	1,2	5,3	26,0	8,1	34,1
V a r o v a l n i g o z d o v i										
Vse skupaj	6.949,58	532.851	253.046	785.897	9.899,2	3.468,0	13.367,2	4.165	1.100	5.265
S k u p a j g o s p o d a r s k i i n v a r o v a l n i g o z d o v i										
Vsi gozdovi skupaj	19.990,90	2.813.712	1041.410	3.855.122	64.948,0	18.570,7	83.518,7	342.839	106.763	449.602
Poprečni na 1 ha		141	52	193	3,2	0,9	4,1	17,2	5,3	22,5

Feb. 2

OPREMLJENOST GOZDNEGA PROSTORA IN POVEZAVE S KOMUNIKACIJAMI

Za prostorsko planiranje v gozdarstvu in ugotavljanje pogojev možne sočasne rabe gozdnega prostora po drugih koristnikih je pomemben pokazatelj odprtost s cestami, ki se zaradi ekonomičnejših proizvodnih in gojitvenih opravil stalno povečuje. Po stanju koncem 1979 imamo v gozdovih v občini produktivnih gozdnih cest 125,4 km, kar daje poprečno gostoto 0,96 km na 100 ha ali 9,6 m²/ha. Zaradi relativno majhnih površin ni prisotne bistveno večje gostote cestnega omrežja v družbenih kompleksih, temveč je celo nekoliko nižja od gostote v zasebnih gozdovih. V zasebnih gozdovih je gostota 9,8 m²/ha, v gozdovih strnjenih družbenih kompleksov pa 8,6 m²/ha. Edino kompleksa Savskih jam in Polevca predstavljata z okroglo 14 m²/ha nekoliko ugodnejšo sliko, vendar še vedno daleč od optimalnih vrednosti v smislu intenzivnosti gospodarjenja z gozdovi.

Pri slabi odprtosti gozdov v občini je potrebno upoštevati tudi objektivne razloge, ki se kažejo v težkem terenu in naravovarstvenih predpisih oz. zakonskih določilih.

Problematiko zaprtosti področja je potrebno reševati kompleksno, skupaj z zasebnimi gozdovi, kateri obkrožajo družbene gozdove, ker bo le tako možno priti do skupnih in racionalnih rešitev.

Opremljenost gozdnega prostora s cestami pomeni možnost rabe tudi drugim koristnikom: v kmetijstvu, turizmu (lovu), planinstvu, SLO in drugim dejavnostim.

Pri gradnji gozdnih cest, pomembnih za intenziviranje gozdne proizvodnje, pa so tudi negativne posledice, ki jih lahko povzročijo z okoljem neskladni objekti. Cesta je v bistvu tujek v naravi, ki ga moramo z načrtovanjem čimbolj uklopiti v krajino in zagotoviti stabilnost objektov. Vloga gozdnih cest za kmetijsko gospodarstvo v smislu ugodnejše povezave kmetijskih površin s trgom v občini ni izrazita.

Tudi pri finansiranju gradnje gozdnih cest je zato gozdarstvo odvisno predvsem od lastnih virov in prispevkov lesne industrije.

Gozdne ceste bodo tudi v bodoče najpomembnejši infrastrukturni objekti v gozdu. Pri načrtovanju cest je zato nepogrešljiv dolgoročni razvojni program cestnega omrežja, ker si tudi zaradi prostorskega vpliva ne moremo dovoliti premalo dolgoročno utemeljenih dragih in korenitih sprememb v krajini (Karavanke).

Kljub številnim soglasjem, ki so že danes potrebna pri gradnji cest, ima gozdarstvo pri izboru trase zaradi prilagajanja potencialnim vrednostim gozdne površine še naprej odločilno vlogo pri načrtovanju mreže gozdnih prometnic. Cesta mora zadovoljiti s potekom trase in dimenzijami večnamensko rabo, mora biti prilagojena kulturni krajini, skratka izbor trase mora biti rezultat kompleksne presoje vseh prednosti in negativnih vplivov na okolje, zlasti občutljivega gorskega sveta. Površine gozdnih cest so namreč trajno odtujene primarni rabi, čeprav posredno omogočajo primarno rabo gozdnih površin. Ustrezno je potrebno prilagajati tudi tehnologijo gradnje cest in tehnologijo transporta.

Sedanja usmeritev gradnje za prostor ni ugodna: večji stroji, širše prometnice, večja nevarnost erozije. Negativna posledica gradnje cest je tudi potencialno onesnaževanje okolja preko porabnikov. Turistična raba krajine je omogočena s prometnicami, ki pa to funkcijo zadovoljijo lahko že samo z glavnimi prometnicami - brez poseganja v drobno infrastrukturo prometnic. To pomeni, da zaradi interesov lovstva, gozdne proizvodnje in varstva okolja ni potrebno odpiranje vseh cest za turistično rabo. Isti interesi narekujejo tudi vedno skrbnejšo izbiro tras in dolgoročnejšo načrtovanje racionalne mreže prometnic.

Kot konkreten primer in orientacijo navajamo neprečiščen predlog možnih novogradenj na območju jeseniške občine za srednjeročno obdobje 1981 - 1985, ki predvideva izgradnjo 72 km gozdnih cest. S tem bi odprli področje 3.210 ha sedaj zaprtih gozdov z letnim etatom 11.837 m³, kar predstavlja četrtno zdajšnjih etatnih zmogljivosti gozdov

jeseniškega območja. Prihranek pri spravilu 10-letnega etata bi bil okrog 7,000.000 din na 1 km gozdne ceste.

Opremljenost gozdnega prostora z ostalimi infrastrukturnimi objekti za gozdarsko panogo bo v perspektivi vedno manjša. Delavska bivališča in revirne kočje v gozdovih so praktično že opuščeni, ker delavci prihajajo na delo iz urejenih skupnih bivališč v dolini z avtobusom oziroma avtomobilskim prevozom. Opuščanje teh objektov, pomembnih tudi za vzdrževanje krajine in prisotnost človeka v gozdnem prostoru, ni pozitivna, vendar je odraz izboljševanja standarda delavcev in izboljševanja pogojev dela. Predvidevamo, da bodo nekateri objekti odstranjeni, minimalno število bo ostalo vzdrževano za potrebe delavcev v gozdarski panogi.

Obstoja možnost rabe ostalih objektov v turistične svrhe, bodisi z vključevanjem gozdarjev v robne dejavnosti ali oddajanjem objektov v najem. Zaradi vzdrževanja gozdnega prostora, varstva gozdov in organiziranega usmerjanja obiskovalcev podpiramo vključevanje gozdarjev v turistično dejavnost.

Varstvo gozdnega prostora je s takšno usmeritvijo ponovno vsaj delno zagotovljeno, saj je prisotnost gozdarja zagotovljena s stalno robno dejavnostjo. Podobno stališče je umestno tudi pri gradnji sekundarnih bivališč oziroma vikend hišic. S ciljem, zmanjševati obremenitev gozdnega prostora s številnimi zasebnimi bivališči, moramo usmerjati gradnjo v širšem družbenem interesu v manjše število družbenih objektov.

V gozdnem prostoru za drobno infrastrukturo prometnic služijo gozdne vlake, naravne ali umetno grajene. Za gradnjo umetnih gozdnih vlak veljajo ista izhodišča kot pri cestah, za koriščenje naravnih vlak pa je osnovno izhodišče čim manjše poškodbe na tleh in na sestojih. Gozdarji s posebno pripravo dela programirajo smotrno spravilo lesa, kjer je osnovna zahteva, da se stoj giblje izključno po označeni vlaki. S tem se preprečijo poškodbe tal in drevja in onesnaževanje na vsej površini. Obstoja pa potencialna nevarnost za onesnaževanje okolja zaradi gozdne mehanizacije, zlasti pri tistih s hidravličnimi napravami, ki

so podvržene pogostim poškodbam in izlitju olja. Druga nevarnost je pri manipulaciji z gorivom in pri menjavi olj. Varstveni ukrepi so predvsem v izobraževanju delavcev, tehničnih predpisih in kontroli ter rednem vzdrževanju gozdne mehanizacije.

PRIMERENOSTNA OBMOČJA ZA GOZDNA ZEMLJIŠČA

Pri intenzivnejšem gospodarjenju z gozdnim prostorom prihajamo v položaj, ko zaradi širših družbenih interesov moramo določene funkcije gozda posebej poudariti. Druge funkcije in druge rabe prostora se morajo uskladiti s prioriteto nalogo in je ne smejo ogroziti. Glede na naravne danosti in gospodarske pogoje ter potrebe občine smo tako izdvojili primernostna območja gozda in sicer z upoštevanjem varovalnega pomena, lesnoproizvodnega potenciala in socialne vloge gozda.

Pri trajno varovalnih gozdovih je pomen varovalnega delovanja gozda tako izrazito poudarjen, da v celoti določa način gospodarjenja oziroma ga izključuje. Z natančnejšo opredelitvijo namena varovanja po objektih (npr. proti eroziji, vetru, snežnim plazovom, varovanje objekta - po 51. členu zakona o gozdovih) so posredno tudi podani pogoji za delovanje gozda in nakazani možni posegi v tak gozd.

Status trajno varovalnih gozdov ne izključuje popolnoma druge rabe. S podrobnim vrednotenjem prostora in ugotavljanjem možnih posegov v neškodljivi obliki in dopustni stopnji lahko ugotovimo, kateri posegi ne zmanjšujejo posebej poudarjene vloge gozda (npr. sečnja, turistična raba ali žičnica pod posebnimi pogoji, itd.).

Napovedovanje vplivov različnih posegov v gozdni prostor je predmet podrobnega krajinsko-prostorskega načrtovanja, ki mora biti obvezni sestavni del načrtovanja posegov zlasti v varovalne gozdove in na površine nad gornjo gozdno mejo.

Krčenja gozdov za druge namene pa so dopustna le v mejah ekološke stabilnosti na majhnem prostoru. Na splošno v trajno varovalnih gozdovih druga raba ni priporočljiva, ker praviloma škoduje najbolj racionalnemu varstvenemu delovanju gozda. V kolikor je podan preverjen širši družbeni interes za drugo rabo, pa se s soglasjem SIS za gozdarstvo določijo pogoji, pod katerimi je druga raba možna. Trajno varovalni gozdovi imajo absolutno prednost pred ostalo rabo, ker zavirajo že prisotne erozijske procese, varujejo pred gruščem, plazinami in usadi.

V gozdovih z vsestransko poudarjeno varovalno vlogo, ki niso posebej izdvojeni kot varovalni gozdovi, primarna vloga gozda še močno vpliva na način gospodarjenja, vendar sta že pomembni tudi lesnoproizvodna in socialna vloga gozda. Načini gospodarjenja so prilagojeni tem pogojem: naravna mešanost, trajnost in stabilnost sestojev, naravno obnavljanje, malopovršinske sečnje. Posegi v gozdni prostor so možni pod nekoliko milejšimi kriteriji kot v trajno varovalnih gozdovih, prostor pa še vedno pripada najvišji stopnji primernosti za gozd in ima prednost pred drugimi rabami, vendar je stopnja varovalnega pomena odvisna od dejanskih pogojev na terenu. V to kategorijo lahko prištejemo tudi varovalne gozdove, ki poraščajo naplavine, zadržujejo in izboljšujejo tla.

Gozdovi na labilnih tleh, med katerimi so tudi po možni proizvodnji najmočnejši gozdovi (Jelovica, Peračica), so najboljši čuvarji pred degradacijo tal in omogočajo pozitiven razvoj gozdnih tal. V našem klimatu z obilnimi padavinami je samo gozd tista naravna tvorba, ki vsestransko blaži erozijo in odtokanje padavinske vode. Takšne površine spadajo - kljub lokaciji tudi v nižinskem svetu - med absolutna gozdna tla, kar pomeni, da so v družbeni reprodukciji najbolj smotrno korišćene, če so pod gozdom. Dopustne so manjše enklave kmetijske rabe, vendar mora biti površina jasno razmejena in intenzivno vzdrževana.

Druga raba - razen primarne kmetijske rabe - v teh gozdovih načeloma ni upravičena. Dobra proizvodnost tal in njihova labilnost izključujeta takšno rabo, ki dobrih tal ne more izkoristiti oziroma takšno rabo, ki ogroža stabilnost tal.

Kombinacija varovalne vloge (zaščita razvoja tal), visoke proizvodnje in zaščita vodozbirnega območja daje tem gozdovom absolutno prednost pred ostalimi rabami. Izjeme so lahko le regionalne komunikacije širšega družbenega interesa in turistična raba - silva turizem brez bivališć in ob korišćenju za prevoz le glavnih žil gozdnega cestnega omrežja.

Gozdovi v interferenčnem klimatu se nahajajo na prehodu med submediteransko ter kontinentalno klimo. Ekstremi so že ublaženi, zato je prostor primeren na različno prostorsko rabo. V občini spadajo gozdovi teh ekoloških pogojev med najpomembnejše lesnoproizvodne gozdove. Njihova ekološka vloga je v sooblikovanju klimatskih prilik, ki stabilizirajo tudi širše področje.

Med ostalimi rabami je prisotna poleg manjših jeder kmetijskih površin z neurejenim statusom in premalo intenzivno rabo, predvsem turistična raba, saj so ti gozdovi najbolj obiskovani zaradi pestrih sestojev in postranskih gozdnih proizvodov.

Stabilnejše ekološke pogoje predstavljajo v občini gozdovi v sredogorju in na ravninah. V njih ni posebej poudarjena ne varovalna vloga, ki je prisotna le v svoji poprečni in stalni komponenti, niti močnejša lesnoproizvodna sposobnost, kot tudi ne močnejša socialna vloga, razen v bližini naselij.

V teh gozdovih je naravno obnavljanje zanesljivo in so možni različni načini gospodarjenja ter dobra proizvodnja, vendar so rastišča teh gozdov že danes močno izkrčena, saj je tu najbolj razvita kmetijska raba in prisotne močnejše poselitve. Tudi preostali gozdovi kljub ugodnim pogojem za izrabo niso gospodarjeni intenzivno ali pa so že degradirani zaradi prepogostih sečenj oziroma steljarjenja.

Brez dvoma se bo pritisk urbanizacije na te gozdove še povečeval. To pomeni, da bodo preostali gozdovi morali intenzivneje opravljati splošno koristne funkcije prav zaradi bližine naselij. Zaradi zahtev po blažilnem delovanju gozda v bližini naselij pa ni nujno, da razpolagamo z večjimi površinami gozdov v ekstenzivni rabi, sa bi podobno učinkovitost lahko pokazali gozdovi v manjšem obsegu in v boljši kondiciji.

Glede na ekološke pogoje, ki smo jih navedli za vse gozdne površine v občini, so ravno v teh gozdovih najbolj upravičeni posegi v gozd s strani druge rabe pod pogojem, da se gozd trajno ohranja na strmih terenih, na brežinah, na slabših tleh in za krajinsko sliko nepogrešljivi gozdovi v bližini naselij. Z manjšimi utemeljenimi krčitvami gozdov v teh ekoloških pogojih ne zmanjšujemo varovalne vloge gozdov v občini,

0

niti ne prizadenemo lesnoproizvodnih funkcij v celoti in prav tako ne socialne vloge, če jo prevzamejo intenzivneje kot doslej okoliški gospodarski gozdovi.

V sklop teh gozdov bi bilo potrebno usmerjati tudi vse upravičene deleže nekmetov, saj v ostalih kompleksih prednjačijo v gozdovih tiste funkcije, ki lastnikov simboličnim deležem niso privlačna: kvalitetna lesna proizvodnja in poudarjena varovalna ali socialna vloga. Zaradi ugodnih ekoloških pogojev in stopnje primernosti za proizvodnjo drv in droben tehnični les in tudi za druge rabe pa se stopnja privlačnosti znatno poveča, če tudi se površine usmerijo kot prostorske rezerve za drugo rabo.

V prvi vrsti je tu mestoma primerna kmetijska raba zaradi potreb po zaokroževanju in intenziviranju kmetijskega fonda, ki je že močno ogrožen. Na slabših tleh in v zmernih strminah s trdno geološko podlago je prostor primeren za primarna bivališča.

Potrebna je podrobna valorizacija prostora, ki se glede na spreminjanje potreb mora preverjati za vsako srednjeročno razdobje. Z urbanizacijo krajine pa se obremenitev poveča in moramo izgubljeno površino in moč delovanja gozda nadoknaditi. To dosežemo s podaljševanjem in oblikovanjem gozdnega roba in z jačanjem delovanja ostalih gozdov predvsem v splošno koristnih funkcijah. Gozdni rob povečujemo tako, da puščamo skupine in šope drevja ter pasove (proge). Širina pasov naj bi znašala vsaj eno višino drevja (25 - 30 m). Polet tega moramo puščati vse ekološko in vizuelno pomembne površine gozda, ker so naravna in kulturna vrednota kot zapuščina naših prednikov in teženj narave.

Pri opredelitvi gozdov s posebnim namenom v primestnem okolju je pomembno, da se namembnost prostora v okolici dolgoročno opredeli in zavaruje gozdove pred drugo rabo. Delež gozdov v bližini naselij mora biti tolikšen, da zagotavlja uravnoveženost lokalnih ekoloških prilik, potreben obseg teh gozdov pa se mora namensko zavarovati z občinskim odlokom.

Po zgoraj navedenih izhodiščih za izločanje stopnje primernosti površine za gozdna zemljišča in po podobni valorizaciji gozdnega prostora za občino Radovljica smo izločili 5 kategorij stopnje primernosti gozdnih zemljišč. Osnovo predstavlja predvsem delitev gozdov na gospodarske razrede.

Gozdovi I. kategorije primernosti za gozd predstavljajo gozdove z veliko potencialno sposobnostjo in se širijo od tromeje do Šravnice in od Raven do Javorniškega rovta. Sem spadajo tudi gozdovi v območju Završnice. Skupna površina je 2.721 ha, od tega je 1.895 ha gozdov v zasebni lasti in družbenih raztresenih parcel, ter 826 ha družbenih gozdov v kompleksih.

OROGRAFSKE ZNAČILNOSTI

Zastopane so sicer vse lege, močnejše pa prevladujejo južne, jugozahodne in jugovzhodne. Zaradi značilne podlage so nagibi večinoma zmereni, le v območju Završnice se ob prevladujočih osojnih, hladnejših legah pojavljajo tudi strmejši nagibi.

GEOLOŠKO-PEDOLOŠKE ZNAČILNOSTI

Značilni so peščenjaki, skrilavci in kremenova breča, le na območju Završnice prevladujejo karbonatne kamenine z apnencem, dolomitom in apnenčevim pobočnim gruščem.

Tla na teh matičnih podlagah so pretežno kisljaka rjava tla različnih globin, od katerih jih je precej podzoljenih. Na karbonatni matični podlagi prevladujejo plitva rjava tla, manj pa mulrendzina z moder humusom.

GOZDNE ZDRUŽBE

Gozdne združbe so kot rezultat ekoloških dejavnikov zelo dobra osnova za kategoriziranje gozdov ter sploh za vrednotenje gozdnega prostora. Za to prvo kategorijo gozdov so značilne združbe *Piceetum subalpinum* z več podzdružbami, *Bazzanio-Piceetum leucobryetosum* in *sphagnetosum*

ter v Završnici Abieti Fagetum prealpino dinaricum. To so zelo dobra rastišča s prav tako dobrimi sestojnimi razmerami.

Varovalna vloga teh gozdov je dokaj poudarjena. Značilno zanje je, da je talni kompleks zelo labilen, zato sta njegova rodovitnost in odpornost za erozijo tesno povezana s fiziološko aktivnostjo celotnega talnega profila.

Trajno pa jo je moč ohranjati predvsem le z gozdno odejo.

V povezavi z gozdovi jelke in bukve in v njih tesni odvisnosti se odlikuje interferenčni klimat iz prehoda iz submediterana na celino. Tod se blažijo ekstremni klimatski pojavi.

Gozdovi II.kategorije - gozdovi s srednjedobro potencialno sposobnostjo zavzemajo pretežni del vseh gozdov na območju jeseniške občine. Segajo od najnižjih točk v občini pa do zgornje gozdne meje. V njihovem območju so praktično tudi vse kmetijske in urbanizirane površine. Skupna površina te kategorije je 9.179 ha, od tega zasebnih z družbenimi raztresenimi parcelami 8.501 ha in družbenih gozdov v kompleksih 678 ha.

OROGRAFSKE ZNAČILNOSTI

Po ekspozicijah in nagibih je ta kategorija gozdov precej heterogena. Vzhodni del je raven in položen. Zavzema tako severna pobočja Alp kot južna Karavank in to od Rateč pa do Jesenic. V to kategorijo spadajo tudi gozdovi v dolinah Tamarja, Krnice, Vrat in Kota.

GEOLOŠKO-PEDOLOŠKE ZNAČILNOSTI

Podlaga je v večji meri karbonatna. Delno so prisotni apnenec, lapor, laporni apnenec ter kisle kamenine. V alpskih dolinah je precej pobočnega grušča in hudourniškega vršaja.

Tla so večinoma rendzine. Na kisljih podlagah pa mulrendzina, plitva rjava ter kislja rjava tla.

GOZDNE ZDRUŽBE

Za razliko od prvega razreda, kjer so poudarjene gozdne združbe iglavcev, so tukaj najbolj razširjene bukove gozdne združbe. Površine nad 600 m n.m. z rendzinami pokriva klimaksna združba bukve s trilistno vetrnico *Anemone-Fagetum*. Zaradi velikih višinskih razlik in ekspozicij je razdeljena na več podzdružb.

Sicer so to sestoji bukve s smreko, jelko in macesnom, odvisno od stopnje in načina gospodarjenja. Pojavljajo se precejšnje strmine, ki ob prisotnosti pobočnega grušča in mestoma moren povzročajo nevarnost erozije. Rastišča *Anemone-Fagetum* se tudi razprostirajo v alpskih dolinah, kjer se pojavlja še tipična podzdružba *An.F. myrtilletosum*.

Od 1000 m n.m. do zgornje gozdne meje na karavanški strani se pojavljajo smrekove združbe tipa *Piceetum subalpinum*, ki so v precejšnji meri tudi sekundarni. Zaradi velikih nadmorskih višin in strmih leg je močno poudarjena varovalna vloga. To so hkrati površine z najslabšo odprtostjo v območju celotne občine.

Na najnižjih predelih območja, tja do Dovja, se pojavlja združba *Quercus-Carpinetum*. Sem spadajo gozdovi okrog naselij. Zelo so vplivani po človeku, deloma degradirani in tudi sestojno spremenjeni. V glavnem so to dobra rastišča, ki so slabo izkoriščena. Sicer pa je to klimatogena gozdna združba s stabilnimi rastiščnimi dejavniki brez večjih nevarnosti za regresijske tendence.

Varovalna funkcija gozdov II. kategorije je različno poudarjena. Varovalna vloga gozdnih združb *Anemone-Fagetum* in *Piceetum subalpinum* je v preprečevanju razvoja spiravcev, plazin, usadov in podorov kamenitega koluvija, v preprečevanju poglobljahja pobočnih jarkov in v zaščiti nižje ležečih zemljišč ali objektov pred erozijskimi vplivi. Varovalni značaj je vsestransko poudarjen.

Bistveno manj poudarjeno varovalno funkcijo opravljajo gozdovi gozdne združbe Quercus-Carpinetum. Njihova varovalna vloga je omejena na splošno koristne funkcije, ki lahko pridejo do izraza prav zaradi bližine naselij in kmetijskih zemljišč..

Gozdovi III.kategorije - gozdovi z majhno potencialno sposobnostjo in vsestranskim varovalnim pomenom se razprostirajo na pobočju Karavank. Skupna površina te kategorije je 1.141 ha, od tega v družbenih kompleksih 156 ha in v okviru zasebnih gozdov ter labilnih družbenih parcel 985 ha.

OROGRAFSKE ZNAČILNOSTI

Suha pobočja Karavank z izrazitimi južnimi legami.

GEOLOŠKO-PEDOLOŠKE ZNAČILNOSTI

Močno prevladuje karbonatna podlaga z apnencem in dolomitom, manj pa je apnenčevega grušča in apnenčevega proda, kar vse v povezavi s prisojnimi legami pogojuje najslabša rastišča v gospodarskih gozdovih jeseniškega območja.

Od tal prevladujejo mulrendzine, plitva rjava tla ter kisle rjava tla.

GOZDNE ZDRUŽBE

Osnovno značilnost daje združba Pinetum subillyricum. To je inicialni gozd v razvojnem zaporedju proti klimaksi združbi Anemone-Fagetum. Ohranil se je prirodno še danes le na ekstremnih južnih in strmih apnenčastih in dolomitnih pobočjih. Po videzu so to redki gozdovi rdečega in mestoma črnega bora s termofilnim grmovnim in zeliščnim slojem.

Če povežemo lesnoproizvodni pomen z varovalnimi funkcijami teh gozdov, je nesporno, da so površine, ki jih ti gozdovi poraščajo, najbolj primerne za gozd. To so namreč ekstremna rastišča z nepopolno razvito gozdno vegetacijo, katere razvoj je dostikrat zaradi neugodnih ekoloških razmer za vedno zavrt. S premočnim poseganjem

tudi dokaj hitro pride do degradacijskih procesov, erozije in celo do razgaljevanja površin.

Četrto kategorijo predstavljajo gozdovi z različno lesnoproizvodno funkcijo, normalno varovalno vlogo in zelo poudarjeno socialno vlogo. Tu gre v celoti za gozdove s posebnim pomenom (glej poglavje Smernice za razmeščanje dejavnosti in potreben obseg prostora). Gozdovi te kategorije so po svojem učinkovanju prvenstveno namenjeni krajinsko-estetski in turistično-rekreativni vlogi, vendar je lesnoproizvodna funkcija še vedno prisotna. V bližini večjih naselij in znamenitih naravnih dediščin obiskovalci iščejo mirno in naravno okolje, aktivno rekreacijo in psihološko sproščanje ob estetskih učinkih kulturne krajine.

V smislu gospodarjenja s temi gozdovi je dan poudarek ohranjanju naravnih posebnosti teh gozdov, pestrosti in uravnoteženosti stabilnosti stanja sestojev. Poseben pomen imajo skupine ali šopi drevja, ki niso vključeni v gospodarski načrt in so nepogrešljivi elementi v krajini. S podrobnim načrtom je potrebno vse te skupine zaščititi in predvideti stalno negovanje.

Posebno pozornost, zaščito in nego moramo zagotoviti v okviru podrobnega načrtovanja parkovnim nasadom in jim zagotoviti stalno strokovno nego.

Peto kategorijo primernosti predstavljajo trajno varovalni gozdovi.

Skupna površina trajno varovalnih gozdov v občini je po sedanjih gozdnogospodarskih načrtih 6.950 ha, od tega 4.763 ha zasebnih gozdov in 2.187 ha družbenih gozdov.

Trajno varovalni gozdovi so zastopani po vsem območju občine. V splošnem pa pokrivajo najvišje in najbolj strme lege od zgornje gozdne meje.

OROGRAFSKE ZNAČILNOSTI

Zastopane so vse ekspozicije, več je severnih največ pa južnih. Pobočja so zelo strma, ponekod tudi prepadna. Polno je melišč, hudourniških jarkov in snežnih plazov.

GEOLOŠKO-PÉDOLOŠKE ZNAČILNOSTI

Po matični podlagi je ta kategorija zelo homogena. Veliko večino predstavlja apnenec in dolomitiziran apnenec. Najbolj strmi predeli so iz kompaktnega apnenca, manj strmi pa so iz apnenčevega pobočnega grušča.

Med talnimi tipi je največ mulrendzine in skelente mulrendzine s površinskim moder humusom ter tangelrendzine.

GOZDNE ZDRUŽBE

Najbolj razširjena gozdna združba, ki daje osnovno značilnost gozdovom pete kategorije, je združba sleča in slečnika *Rhodothamnio-Rhodoretum*. Uspeva v najvišjem pasu gozdno-grmovne vegetacije na apnencih in dolomitih in predstavlja klimatogeno vegetacijo. V glavnem jo dobimo kot dve subasociaciji tega višinskega pasu.

Oblika z macesnom predstavlja redki macesnov gozd s strnjeno podrastjo subalpskega grmovja. Macesen je na zgornji gozdni meji slabše in počasnejše rasti, doseže precejšnje debeline, a majhne višine.

Oblika z rušjem ima izredno važno varovalno vlogo. Rušje raste namreč v višinah, kjer ne raste nobena druga drevesna vrsta in s svojim gostim sestojem izredno dobro utrjuje tla na strmih in gibljivih terenih. Pomanjkljivost rušja glede na zadrževanje snežnih plazov, kadar ga sneg popolnoma prekrije in s tem omogoči drsenje plazov preko njega, je nepomembna. Plazovi nastanejo največkrat v pasu nad rušjem,

ki jih zadrži ali vsaj prepreči, da ne drsijo po mineraliziranih zemljiščih, kjer bi nastala veliko hujša talna erozija.

Proučevanje razvoja gozdne vegetacije po ledeni dobi je pokazalo, da je bilo rušje prva vegetacija, ki je nastala, ko so izginili ledeniki. Rušje je torej najboljši pionir pri osvajanju nezaraslih površin, ker v teh višinah nima konkurenta.

Precej je zastopana združba Anemone-Fagetum in to predvsem v obliki z macesnom, ki zarašča strme lege in ima prvenstveno varovalno vlogo.

Južne, tople lege pokriva skupina gozdnih združb listavcev, ki so edafsko in reliefno pogojene. Gospodarske vrednosti nimajo, varovalno vlogo pa poudarjeno. To so manjše površine termofilnega bukovega gozda (Cephalanthero-Fagetum), združba gabrovca in omelike (Cytisantho-Fraxinetum) in bazofilnega borovega gozda (Genisto-Pinetum).

Zaradi velike varovalne vloge, ki jo vsi ti gozdovi opravljajo, je brez dvoma nesporno, da so vse te površine edino primerne za gozd. Seveda pa te gozdove ne smemo vedno in povsod pustiti njihovem razvoju, ampak je treba, kjer to naravni pogoji dopuščajo, z njimi tudi previdno gospodariti.

Posegi v te gozdove s strani drugih uporabnikov tega prostora načelno niso priporočljivi in možni. Pogoj za kakršnokoli poseganje je predvsem v tem, da s posegi ohranjamo ali izboljšamo varovalno vlogo gozdov in ustvarjamo stabilnejše ekološke komplekse. Taki pogoji morajo biti zagotovljeni že s soglasjem za poseg v trajno varovalne gozdove.

POGOJI SOČASNE RABE GOZDNEGA PROSTORA PO DRUGIH KORISTNIKI

A) Stališča gozdarstva do kmetijstva s posebnim ozirom na gozdno pašo

Naš najpomembnejši partner v prostoru je primarna panoga kmetijstvo. Vkleščeno med urbanizacijo in agresivnim zaraščanjem gozda ne uspeva obdržati svojih pozicij niti v nujno potrebnem obsegu. Izgubljanje življenjskega prostora s strani urbanizacije je posledica pritiska družbe z vsemi negativnimi posledicami za najbolj produktivno površino. Po drugi strani pa zaradi silovito napredujoče deagrarnizacije opuščene površine gorskega in hribovitega sveta stihijsko zarašča gozd. Tako zarasle površine so v smislu proizvodnje začasno izgubljene za obe panogi. Takšno zaraščanje pomeni tudi propadanje kulturne krajine, ki je bila v naši regiji z velikim trudom pridobljena in vzdrževana. Zaradi večjega obsega tega pojava, ki sicer ni osamljen v alpskem svetu, se krči proizvodna baza kmetijstva.

Za cilj je treba postaviti:

- a) Ves kmetijski prostor valorizirati in kategorizirati z ozirom na današnje kriterije obdelave. Tako bomo omogočili razmejitve med gozdom in kmetijsko površino, kar je pogoj, da se lahko na obeh površinah intenzivno gospodari. Gozdna paša in nejasna meja nima perspektive za nobeno panogo. Škode v gozdu so dolgoročne in hude, za kmetijstvo pa je korist le fiktivna. Stališče gozdarjev je, da ne bomo dovolili krčenja stabilnih gozdnih površin, dokler se smotrno ne uredi kmetijska površina.
- b) Pomena kmetijstva ne smemo presoјati samo po višini družbenega produkta, ampak po vsebini njegove produkcije in pomenu za turizem, splošni ljudski odpor, varstvo krajine in za družbeni standard naših kmetov.
Pomen kmečkega turizma za naše območje je temeljen, ker brez urejenega podeželja pravega turizma ne more biti.

Vse navedeno lahko strnemo v generalni cilj za kmetijsko panovo, tj. oživiti proizvodnjo in splošno koristno funkcijo kmetijskih površin ter ponovno aktivirati nosilce teh nalog, to so kmečka naselja z njihovimi prebivalci. Perspektiva kmečkih naselij v naši regiji je danes naslonjena skupaj na tri ekonomsko zanimive dejavnosti: kmetijstvo, gozdarstvo in turizem, njihov pomen pa občutno presega tudi meje teh panog.

Naloge so zelo obsežne in zahtevne, zato je nujno potrebno poleg generalnega tudi podrobno načrtovanje razvoja kmetijstva. Kdo bodo nosilci te naloge? Odgovor je podan v analizi pomembnosti panoge: kmetijci, gozdarji, turize-, splošno ljudski odpor. Ohranjati in revitalizirati moramo cela kmetijska območja, ne posamezne kmetije. Vsak tujek moti pristno kmečko jedro po zunanosti in funkcionalnosti.

Nekmečka naselja sodijo na najmanj plodna zemljišča, če hočemo ohraniti dragoceno plodno površino. Arhitektura novih objektov mora biti domača, krajinsko sprejemljiva, uporabljati se mora več tradicionalnega domačega gradbenega materiala - lesa.

Ob oživiljanju vaških naselij ne moremo mimo ohranjanja naravnih in kulturnih spomenikov. Žal se pri spomeniškem varstvu soočamo z nekaterimi ozkimi, tako rekoč muzejskimi stališči, isti ali pa drugi strokovnjaki pa dopuščajo gradnjo arhitektonsko neprimernih novih objektov. Naše stališče je, da je možno in potrebno ohranjati staro arhitekturo kompleksno, vendar obenem zagotoviti sodobnejšo funkcionalnost.

Urejanje planinskih pašnikov v sklopu gozdov

Paša v planinskih predelih ugodno vpliva na zdravstveno stanje in razvoj goveje živine, hkrati pa planine predstavljajo pomemben delež krmne osnove v živinorejskem gospodarstvu. Tudi obstoj gorskih kmetij brez urejene planinske paše ni zagotovljen; in ne nazadnje, v ure-

jeni planinski paši v sklopu gozdov se odraža visoka kultura krajine in naroda, kar predstavlja v smislu naravnega okolja neprecenljivo vrednoto splošnega družbenega pomena. Za intenzivno kmetijsko izrabo prostora v vseh višinskih pasovih smo zainteresirani tudi iz obrambno-strateških razlogov naše dežele.

Planine na blejskem gozdnogospodarskem območju so v zanemarjenem stanju. Vzdrževanje in nego pašnikov, razen redkih izjem, opuščamo, površine pa osvaja gozdno rastlinje, ki zaradi slabe zarasti in nizke udeležbe gospodarskih drevesnih vrst tudi za bodoči gospodarski gozd ne predstavlja solidne naravne zasnove. Ta divjina zavzema pri nas že zaskrbljujoč obseg in kaže na naše ekstenzivno obvladovanje naravnega prostora. Iz gozdnogospodarskih načrtov je razvidno, da so se površine planin v občini v zadnjih 70 letih zmanjšale za preko 1.800 ha, v istem obdobju pa so se gozdne površine znatno povečale in to v največji meri na račun zaraščanja pašnikov.

Vzroki za tako stanje so predvsem ekonomske narave, gledano skozi družbeno gospodarsko strategijo, ki je dajala vsa povojna leta prednost predvsem industrializaciji dežele. Sledilo je dinamično socialno razslojevanje kmečkega prebivalstva, ki se je v Sloveniji skrčilo od prvotnih 41% na 19% , v občini Jesenice pa celo manj kot 2-3%. V enakem razmerju se je ožil interes za kmetijsko obdelavo zemlje, nasprotno pa je naraščal pritisk po urbanizaciji kmetijskega prostora.

V zadnjem času se ti družbeni tokovi umirjajo in kmetijstvo dobiva vedno pomembnejše mesto v nacionalnem gospodarstvu naše regije. Na blejskem gozdnogospodarskem območju, ki pokriva občini Radovljica in Jesenice, je med panogami kmetijstva nesporno na prvem mestu živinoreja. V to smer deluje tudi kmetijska pospeševalna služba in kreditna politika pri temeljni organizaciji za kooperacijo GG Bled in pri področnih kmetijskih zadrugah. Z oživljanjem živinoreje smo pričeli v jedru kmetijskih površin, to je v osnovni krmni bazi na po-

vršinah neposredno v sklopu kmetij. Dosežena je že dokaj visoka stopnja pridelovanja krme, vedno bolj se uveljavlja tudi sistem pašno-košne rabe travišč, kmetijska mehanizacija in obnova gospodarskih poslopij pa sta v živahnem razvoju. Po tej poti smo se v procesu pospeševanja živinoreje danes približali tako rekoč zunanjemu, robnemu krogu krmne osnove, to je planinam in pašnikom v sklopu gozdov. Teh površin je na celotnem blejskem območju okrog 15.000 ha in so, kot že rečeno, pretežno zanemarjene. Razgrnjene so na zgornji gozdni meji in kot osredki v jedru gospodarskih gozdov, pa tudi v nižinah ob robu kmetijskih obdelovalnih površin. Ker so ti pašniki zanemarjeni, se paša še mestoma neorganizirano širi tudi po sosednjih gozdnih površinah.

Na isti površini hkrati paša in gozdna proizvodnja danes nista več združljivi. Paša živine v gozdu ima dolgoročen škodljiv vpliv zlasti na pomlajevanje in donosnost gozdov, to je na prirastek in kvaliteto sestojev. Po drugi strani pa gozdna paša ni rentabilna tudi z živinorejskega stališča, ker gozdno rastlinje nudi le majhne količine in nizko kvaliteto krme. To spoznanje postopno prodira v zavest živinorejcev, so pa še prisotne nazadnjaške težnje po gozdni paši.

Zakon o gozdovih dopušča pašo v gozdu le izjemoma in začasno tam, kjer bi takojšnja odprava gozdne paše povzročila zmanjšan obseg živinoreje s tem, da se tudi izjemoma ne sme pasti v varovalnih gozdovih, v mladih gozdovih in na površinah, ki so pripravljene za pogozditev. Smatramo, da je v teh zakonskih okvirih za razvoj živinoreje gospodarna samo ena pot, to je razmejitev in ureditev skupnih pašnikov na sedanjih negozdnih površinah območja, ki so bile v davnini z veliki, trdom iztrgane iz okrilja osvajalnega gozda. Razume se, da bo treba v prvi fazi ves ta negozdni svet na novo ovrednotiti in ga opredeliti po namembnosti z vidika današnje ekonomike in tehnologije v kmetijstvu. Pri tej presoji o ustreznosti površin za pašniško rabo bomo morali izhajati iz naslednjih načel:

- tereni, ki so podvrženi zakraševanju in strmine nad 45% za pašo goveje živine niso primerni;

- v geološkem pogledu so najprimernejše silikatne podlage, ki so glede tal, vode in rastlinja ugodnejše od drugih kameninskih osnov;
- do pašnika mora biti speljana kamionska cesta;
- velikost pašnika mora biti prilagojena pašnim potrebam, upoštevajoč ekonomičnost pašnega obratovanja;
- z ozirom na dejstvo, da imamo za urejanje pašnikov na razpolago več tisoč ha negozdnega sveta, krčenja gozdov za osnovanje pašnikov ne pridejo v poštev, razen manjših zajed pri zaokroževanju obstoječih pašnikov.

Pri opisanih kriterijih se nam bodo na terenu izluščili obrisi površin, na katerih je gospodarno pristopiti k osnovanju urejenih skupnih pašnikov. Ostale negozdne površine moramo opredeliti za druge kmetijske namene, če pa za kmetijstvo niso interesantne, jih je treba postopno spremeniti nazaj v gospodarski gozd, ali pa jih nameniti za druge potrebe, seveda na podlagi širše družbene presoje v okviru prostorskega planiranja.

Urejanje pašnikov po gornjih kriterijih že uspešno poteka tudi ob podpori skupnosti za gozdarstvo.

B) Stališča gozdarstva do posegov v gozd za energetske objekte

Med posegi v gozdni prostor, ki po svojem velikopovršinskem učinku in neskladnosti z okoljem prednjačijo, so trase električnih daljnovodov. Vplivajo na videz krajine in na ekološko ravnotežje v prostoru zlasti pri gostejši mreži in pri uravnoteženi krajini. Zato mora biti trasa daljnovoda izbrana le na podlagi širše presoje vseh interesov v prostoru.

Kot izhodišča naj veljajo sledeči kriteriji:

- Koridor se mora skladno in nevsiljivo vključiti v ostale elemente prostora. Pri izbiri trase ne more odločati samo ozka ekonomika in tehnika načrtovanja v elektrogospodarstvu, ampak je potrebno upoštevati nevarnost ekoloških posledic. Izguba gozdnega sestoja v širini 8 - 30 m ali 60 m, gledano ločeno, ne more prevrednotiti

ekonomskih koristi elektrifikacije. Taka primerjava, brez upoštevanja ostalih funkcij gozda, ni objektivna.

Natančnih meril za vrednotenje varovalne in socialne vloge gozda še nimamo, brez dvoma pa v večini primerov krepko prekašata vrednost lesa.

- V varovalnih gozdovih in v gozdovih s posebnim namenom je gradnja daljnovoda le izjemoma umestna, ker drastično posega v okoliško ravnovesje in v krajinsko podobo. Možni negativni vplivi trase po krčitvi gozda so: erozija po vodi, snežnih plazovih in vetru. Proučiti je treba možnosti, da se erozija prepreči z drugo intenzivno rabo, travo, nizkim drevjem ali grmovjem.
- Gozdarstvo je neposredno prizadeto s krčenjem gozda na trasi in ob trasi zaradi negativnih posledic na sosednji gozd. Pomembno izhodišče pri izbiri trase je prilagajanje značilni kombinaciji zemljiščnih kultur in razgibanosti terena.
- Niso umestni ravni in pretirano široki koridorji z ostrimi robovi gozda, ker so enolični in labilni ter učinkujejo kot popoln tujek v naravi. Gozdni rob naj bo razgiban biološko in estetsko pester, vertikalno zapolnjen in neraven. To je možno doseči s podrobnejšim analiziranjem konfiguracije, višine drogov ter tehnike gradnje in vzdrževanja. Pri dosedanji izbiri tras in prilagajanju terenu in kulturi zemljišča ni bilo v zadostni meri upošteevane sodobne tehnike možnosti in ohranjanje prvobitne kulture zemljišča, npr. nepotreben golosek v vsej širini trase samo zato, da se dvigne žica.
- Za vsak daljnovod je potreben podroben krajinsko prostorski načrt, ki vsa izhodišča uskladi v najbolj sprejemljivo varianto.

Posebno vprašanje je gospodarska izraba površin pod daljnovodi, ki mora biti znana že vnaprej. Možnosti za drugačno rabo ni veliko, predvsem zaradi oblike in dostopnosti teh površin. Ovira za drugačno rabo je lahko tudi neurejen zemljiškoknjižni status ter površni ali pa strogi oziroma togi tehnični predpisi v elektrogospodarstvu.

Na relativnih gozdnih tleh je možna kmetijska raba površin, če so na razpolago sredstva. Odškodnina uporabnikov koridorja znaša namreč le toliko kolikor je izguba v donosu gozda, kjer se ocenjuje le izguba v lesu, ne pa tudi ostalih funkcij gozda.

Večina površin pod daljnovodi ostane v gozdarski rabi. Po goloseku se gozdarjem ponujajo sledeče možnosti:

- a) spontano zaraščanje z grmovjem in nizkim drevjem, ki naj bi služile kot površine za divjad. Nege teh površin se vrši obenem z ostalimi sosednjimi sestoji, vendar so tu specifični cilji nege (prehrana in skrivališča divjadi, podpora grmovnih vrstam in plodonosnim vrstam, naravne manjkajoče drevesne vrste).
- b) Površino je možno uporabljati za nasad, ki ga koristimo za novoletna drevesa. Nasad hitrorastočih drevesnih vrst v našem okolju ni primerno uvajati, ker so ekološke prilike preostre.
- c) Pustimo dosedanje drevje razen ozkega nujnega preseka in redno odstranjujemo moteče drevje. Ta oblika je najbolj naravna in pomeni korak naprej v prilagajanju tujkov v gozdni prostor. Zahteva pa podrobno načrtovanje izseka in redno vzdrževanje.

Izbor tras bodočih daljnovodov je v tako občutljivem prostoru, kot je v občini, zelo zahteven. Pestre razmere navajajo na raznolike rešitve in dinamične kriterije. S smotrno izbiro lege in višine stebrov, ki omogočajo naraven in oblikovan rob, zožimo traso do take mere, da je vzdrževanje še mogoče, krajino pa ohranjamo v čim bolj naravni podobi.

Pogoj za kompleksno najboljše rešitve je aktivno sodelovanje prizadetih pri izbiri variante in oblikovanju koridorja. Nujno je potrebno v specialno zakonodajo elektrogospodarstva vnesti naravovarstvene ukrepe v skladu z zakonom o varstvu narave in zakonodajo o gozdovih. Ekonomiko celotnega objekta pa moramo presojeti na podlagi ekoloških in kulturnih izhodišč.

Podoben vpliv v gozdnem prostoru kot daljnovodi ima na proizvodno, varovalno in socialno vlogo gozda plinovod, čeprav je cevovod pod zemljo. Izbira trase plinovoda je izbrana na podlagi posebnega krajinsko-prostorskega načrta in je glede na motrnje v gozdnem prostoru ugodno izbrana. Kljub temu so opazni negativni vplivi na izgled krajine in je povečana nevarnost erozije zaradi premikov hribin v strmih terenih. Vpliv plinovoda na gospodarjenje z gozdom je v soseščini podoben kot pri daljnovodih. Krepiti je potrebno gozdni rob, kjer zaščitni pas, ki mora biti stalno očiščen v širini 15 - 20 m, pomeni trajno prekinitev sestoja in je možna le kmetijska raba.

Nasadi novoletnih drevesc so dvomljiva ekonomska naložba in estetsko neprimerna. Potrebe po novoletnih drevescih lahko v celoti zadovoljimo z rednim negovanjem pretežno naravnih kultur v ostalem gozdu kot predvidevajo gozdnogospodarski načrti.

C) Promet in komunikacije v gozdu

Z naraščajočo urbanizacijo območja, pojačanim turističnim gospodarstvom, povečanim transportom in tujskim prometom se pojavljajo nenehne potrebe po modernizaciji in rekonstrukcijah ali novi gradnji prometnic. V območju značilna aglomeracija naselij v obeh dolinah in radovljiški kotlini je pogojevala tudi razvoj javnega prometa, predvsem po dolinah. Zsto nastajajo problemi usklajevanja predvidenih korektur tras pri rekonstrukcijah in trase cest pri novih gradnjah, predvsem med kmetijstvom, energetiko in stanovanjskim gospodarstvom manj pa med gozdarstvom in prometom. Neposredno v gozdne površine z različno poudarjenimi gospodarskimi, varovalnimi in socialnimi funkcijami posegajo rekonstrukcije in novi projekti, predvsem s hitro gorenjsko cesto do karavanškega predora na Hrušici ter naprej do Rateč. Že pri projektiranju cestnega omrežja gozdarstvo ni bilo zadosti udeleženo pri soodločanju o izbiri variante. Zato je pri konkretiziranju vsake trase, ki poteka skozi gozd, potrebno upoštevati osnovna

izhodišča za vrednotenje dobrin, ki jih gozd prinaša. Vrednotenje primarne panoge v prostoru mora vplivati na odločitev o izbiri variante in na vsebino kompleksno sprejemljive variante pod določenimi pogoji.

Pri gradnji javnih prometnic je poleg posegov v gozdni prostor zelo pomembna presoja tudi rušenje biotopa divjadi in to tembolj čim težje je prometnica prehodna in čimbolj je obremenjena. S stališča lovstva je potrebno pri prometnicah omogočiti čimbolj naraven prehod divjadi (podvozi), medtem ko je ostalo cestno telo potrebno zaščititi z ograjo, da se prepreči velik osip divjadi na avtomobilskih cestah.

Stališče do gradnje gozdnih cest smo navedli že v poglavju "Opremljenost prostora".

D) Stališča gozdarstva do turizma in rekreacije v gozdovih

Gospodarski panogi turizma je v območju zaradi izjemne atraktivnosti okolja in naravnih kvalitet prostora programiran intenziven razvoj.

Številni turistični centri danes nudijo ugodno ponudbo, predvsem na hotelskem vrhu, manjka pa ponudba z dna turistične piramide, kamor štejemo kmečki turizem, zasebne turistične sobe in turizem v vikend naseljih. Opazen je tudi deficit infrastrukturnih športno-rekreacijskih objektov, ki so nujno dopolnilo celotne ponudbe.

Z razvojem turizma bodo zato prostorske zahteve narasle in v veliki meri tangirajo gozdove v območju. Zavedajoč se širših družbenih koristi pri razvijanju turizma pa moramo pri poseganju v gozdni prostor izhajati iz že opisanih načel vrednotenja gozdnega prostora za primarno rabo.

Projekt Gornji Jadran predvideva v našem območju predvsem razvoj silvaturizma, katerega nosilci bodo morali biti slej ko prej tudi gozdarji, ki so s konceptom kompleksnega gospodarjenja z gozdom že do sedaj ustvarili široko, nezahtevno ponudbo za rekreacijo turistov.

Stanje organiziranosti na tem področju pa še ni zadovoljivo. Močan pritisk turistov tako v letni kot v zimski sezoni še ni smotrno usmerjen, čeprav so z minimalnimi vlaganji možne številne rešitve.

Prepuščanje stihijskemu razvoju ali popuščanje tehnokratskim težnjam posameznih turističnih podjetij pomeni za gozdarstvo nevarnost, da bo izrinjeno iz prostora, na katerem gospodarno vlaga v ceste, objekte, neguje gozdne sestoje ter krajino. Odpirajo se možnosti za aktiviranje obstoječih zgradb v turistične namene, potrebno je urediti režim prometa na številnih gozdnih cestah in urediti parkirišča ter ognjišča.

Usmerjanje turističnega vala skozi gozdove, nudenje rekreacijskega prostora v ohranjenem okolju in diskretno proučevanje vseh obiskovalcev gozda je postalo del gozdarskega poklica, ki ga bomo morali spreminjati glede na zahteve razvijajoče se družbe.

Industrijsko-tehnični razvoj je pripeljal po eni strani do večjega deleža prostega časa in do lahkega hitrega prometa, po drugi strani pa do naglega poslabšanja okolja v urbaniziranih središčih. Gozdovi imajo zaradi svoje razprostranjenosti in ohranjenosti elementov naravnega okolja zato naraščajoč pomen za oddih in rekreacijo občanov. Odpiranje gozdnih površin s cestami, gozdnimi potmi, stezami, opremljanje s parkirišči in kurišči, je zato pogoj, da bi gozdovi v celoti opravljali svojo socialno-zaščitno funkcijo za človeka: gozd ohranja čisto vodo, zrak, naravno okolje človeka, divjad in rastlinske vrste ter ščiti kulturno krajino, ki jo je ustvaril človek v dolgih letih z usmerjanjem narave.

Gozd je človeku zato idealen rekreacijski prostor zaradi svojega higienskega, klimatskega, estetskega in psihičnega delovanja na človeški organizem. Pomen njegove funkcije eksponencialno narašča zaradi naraščanja prebivalstva in števila turistov. Vloga gozda kot rekreacijskega prostora je posebno pomembna v bližini večjih turističnih centrov, kar velja za pretežni del našega območja.

Naš gorski svet bo privlačen in sposoben zagotavljati učinkovito rekreacijo vse dotlej, dokler bo ohranjen v svoji naravnosti, čistosti in bo obvarovan pred občutnimi posegi s strani večjih turističnih objektov. Realno je pričakovati, da bodo močnejši turistično-rekreacijski centri morali razvijati nove kapacitete in graditi nove

infrastrukturne objekte. Množica rekreativcev s povečanim standardom narašča in zato naraščajo tudi zahteve do krajine.

Med turistično rekreativnimi objekti so zaradi svoje lege in velikosti v gorskem svetu prostorsko najpomembnejše trase žičnic in smučišč. Smučišča in trase žičnic segajo ne samo v gorske gozdove, ampak naprej do gornje gozdne meje in še dalje, kjer so snežne razmere zaradi hladne in ostre klime ugodnejše.

Trase smučarskih prog se izkrčijo na golo, tako v gozdovih kot v grmovni vegetaciji nad gozdno mejo. Ogoljevanje teh površin pomeni večkrat porušenje ravnotežja med erozijo in vegetacijsko zaščito. V gozdovih, kjer se gradijo žičnice in smučišča, največkrat prevladujejo varovalne funkcije, ker ležijo gozdovi pretežno nad naseljenimi turističnimi centri in v strmih legah alpskega gorovja.

Gozdna vegetacija je pomembna za mehansko vezavo tal, tvorbo tal, uravnavanje gibanja vode, preprečevanje zastajanja vode in plazenja talne ali snežne gmote. Stabilnost terena je odvisna od lege, nagiba, sestave in vlažnosti tal ter stabilizacijskih sposobnosti vegetacijskega pokrova. Za smučišča najprimernejši predgorski in gorski svet je v pretežni meri podvržen delovanju voda, plazov in vetru. S poseganjem v uravnotežen sistem gorskega sveta se izpostavljamu nevarnosti, da se ravnotežje poruši in vodi do težkih posledic, če ne upoštevamo nujnih varstvenih ukrepov.

Na podlagi teh ugotovitev se načrtuje najprej na stabilnih zemljiščih tiste objekte, ki jih prostor pogojuje. Ogrožena zemljišča je potrebno ali izločiti ali ugotoviti možnosti za zavarovanje. Ostale objekte načrtujemo z medsebojnim usklajanjem in ob upoštevanju družbenogospodarskih potreb in možnosti investiranja v objekte in zavarovanje.

Pri namenski porazdelitvi površin je pomemben vrstni red izgradnje objektov in stopnja zavarovanja objekta. Če zanemarimo kompleksnost posegov v občutljiv sistem, je človekovo ukrepanje enostavno sestevanje posameznih, neskladnih posegov v gorsko naravo, ki ima lahko težke biološke, tehnične ali ekonomske posledice.

Ugotovljene velike potrebe po gradnji ustreznih smučišč za celo armado smučarjev na Gorenjskem nujno pomenijo potencialno nevarnost zaradi pritiska na zaledju turističnih centrov. Možnosti za širjenje smučišč v predgorju in sredogorju Julijcev in Karavank so omejene. Dobro smučišče je lahko le v goratih predelih s trajnejšo snežno odejo. Prav tu pa je svet razgiban, erodibilen in le posamezne travnate jase so pravi objekt. Gozdovi imajo tudi pretežno varovalnih značaj tako za vegetacijo, tla in varstvo niže ležečih naselij in prometnic.

Pri trasiranju smučarskih prog so pomembna naslednja izhodišča, ki so prostorsko pomembna (ostalih ne navajamo):

- enostavno vzdrževanje proge z izbiro čim bolj naravnih leg,
- v čim večji meri izkoriščati jase in travnike,
- prečne preseke naj bodo v gozdnih področjih kratke in čim manj izpostavljene,
- obdelava in zatravitev se mora prilagoditi vrsti kamenine in tal, dobra travna ruša ugodno vpliva na snežno odejo,
- najboljši nagib je 25 do 30%.

Smučiščem so potrebni dodatni objekti, ki so v korist tudi varstvu zemljišč in ekonomičnosti objektov: sprehajališča, jase, gozdne poti za sankališča in podobno.

Vprašanje varstva zemljišč na smučarskih progah in ob progah je vezano na zahtevo, da se na erodibilnih območjih mora gospodariti tako, da se ravnotežje erozijskih in varstvenih silnic ne poslabša in zmanjša produktivnost tal. Krčenje gozdov je zato dovoljeno le, če posebni varstveni ukrepi lahko preprečijo plazenje zemljišč in snežne odeje, regulirajo odtok vode in varujejo nižje ležeče objekte in zemljišča.

Pri izbiri trase smučišč zato upoštevamo:

- v strmejših in višjih legah izločiti jarke s hudournο vodo in plazovi,
- izravnava reliefa mora biti usklajena z bagibom terena in debelino

snežne odeje. Na strmih legah manj korektur reliefa in po možnosti pustiti panje neizruvane,

- ne smemo zasipavati rodovitnih zemljišč in struge voda, ki mora imeti normalen pretok vode in plavin,
- odvajanje vode mimo erozij in plazljivosti podvrženih terenov,
- z miniranjem ne smemo ogroziti gozdne vegetacije na robu smučišča,
- vse ogolele površine moramo čimprej zatraviti, da se humuzna plast ne odplavi; najprimerneje je to spomladi, ko so tla dovolj vlažna,
- pri krčenju večje površine je potrebno urejati smučišče v etapah, tako da se izmenično krči in utrdi s traviščem vodoravne pasove, ki pa travišče uspe, pa krčimo in zatravimo še vmesne pasove gozda. Etapna gradnja je primerna tudi zato, ker se del objekta tako uredi in preveri učinkovitost načrtovanega zavarovanja. Zatravljene površine zaščitimo pred globinsko erozijo s prečnimi ovirami, da se onemogoči zbiranje hudournih voda. Zatravljene površine je treba redno vzdrževati (gnojiti in kositi). Paša ni dovoljena, dokler travna ruša ni utrjena,
- useke in nasipe najprej globinsko stabilizirati in ustrezno nagibati v skladu z ostalim terenom, potem pa površinsko zaščititi;
- talno vodo odvajati tako, da se vse depresije zapolnijo z zbitim materialom,
- na labilnih, plazljivih terenih je pomembna presoja stabilnosti za vse predvidene objekte,
- za žičnice in objekte je gradnja dovoljena le na varnih in trajno zavarovanih mestih,
- zaščitni objekti pred plazovi morajo biti v taki razdalji, da preprečijo nastajanje plazov. V primeru, da se plazovi prožijo le ob določenih razmerah in na daljše razdobje, je progo potrebno zapreti ali pa umetno sprožati sproščanje plazov,
- krčenje gozdov, ki so varovalni, brez posebnih varstvenih ukrepov, ni dovoljeno,
- pri krčenju gozdov moramo upoštevati nevarnosti vetroloma in odpihovanje snega s proge.

Stabilnosti gozdov ob progi zelo pripomore pravilno oblikovanje robov, in sicer tako, da udarce vetra s postopno naraščajočo gostoto

sestoja ublažimo in z zapolnjenim vertikalnim profilom roba sestojaja sinusoidne oblike.

Za trasiranje smučišč ni možno podati obče veljavnih pravil, ker je narava preveč raznolika. V vsakem konkretnem primeru je treba analizo prostorskih danosti in pogojev za smučarsko progo temeljito opraviti, zlasti pa že v načrtu predvideti vse potrebne varstvene ukrepe. Kontrola učinkovitosti in korektura načrtovanih ukrepov se zagotavlja z etapno gradnjo. Tako se prepreči nepreračunljive in za ravnotežje naravnih sil nevarne posege v gorski svet in zmanjša krčenje gozdov na minimum.

Med najbolj akutnimi sedanjimi prostorskimi problemi v krajini občine je nekontrolirana gradnja počitniških hišic v območju ali v neposredni bližini gozdov. S stališča gozdarstva pomeni stihijska gradnja oviro primarni dejavnosti, saj ogroža splošne koristne funkcije gozdov v korist celotne družbe ter povzroča motnje v gozdnem in lovnem gospodarstvu.

Za nadaljnjo gradnjo vikend hišic v območju gozdov je osnovno izhodišče obseg primernih površin v primerjavi z realno družbeno usmerjeno potrebo po individualnih počitniških hišicah v občini in regiji oziroma republik. Primerne površine so na relativno revnejših rastiščih, ki so predvsem v II. kategoriji srednjedobrih potencialnih sposobnosti. Pri določanju potrebnega prostora po gornjih načelih je potrebno postaviti sledeče pogoje: posebej določeni coningi za skupinsko gradnjo, obvezna komunalna ureditev, pozitivni vplivi na razvoj turizma kot gospodarske dejavnosti, povečan delež družbenih objektov, krajini primerna arhitektura in osnovni funkciji prilagojena velikost objektov ter minimalna poraba zemljišča.

Pri določanju površin za pretežno zasebne počitniške hišice ni sprejemljivo, da jih načrtujemo bodisi v zelenem pasu, izletiščih, gojitvenih loviščih ali v posebej atraktivni krajini, ker s tem dobri ne splošnega pomena odtujujemo občanom v korist ozkih zasebno - lastniško obarvanih interesov. Prav tako ne bomo načrtovali gradnje na

vodozbirnih območjih in v nacionalnem parku. Površine, kjer bomo v gozdu načrtovali organizirano gradnjo počitniških hišic, moramo uvrstiti v gozdove s posebnim namenom. Površine izločimo lahko le z valorizacijo prostora po gornjih načelih.

E) Stališča gozdarstva do industrijskih objektov s posebnim ozirom na onesnaževanje zraka

V občini Jesenice primarni panogi, že dolgo dobo odrinjeni, nista več nosilca gospodarskega življenja v občini, ampak je to vlogo prevzela industrija. Tudi bodoča gospodarska usmeritev bo slonela na industriji in to tisti

1. z domačo surovino - lesna, in
2. z bogato tradicijo - železarska, kovinska, ter na turizmu s spremljajočimi dejavnostmi.

Izjemno atraktivno naravno okolje in možnosti za razvoj turizma postavljajo industriji prostorske cilje, ki so zanj še sprejemljivi. Za njeno sedanjo razvitost je značilna manj intenzivna obdelava surovin, ne dovolj čista tehnologija in relativno nizka kvalificiranost obdelave.

Glede na veliko tradicijo in kompleksnost železarske industrije na področju jeseniške občine bi bilo verjetno nesmotrno razmišljati o vsebinski in oblikovni preobrazbi obstoječih industrijskih kapacitet, kljub morda vprašljivi globalni usmeritvi, gledano s širšega zornega kota. Glede na ekološko občutljivost alpskega prostora, še posebno Zgornje savske doline, funkcionalne nenavezanosti s surovinskim zaledjem in naravne predisponiranosti za "lažje" gospodarske panoge, predvsem turizem, je pri kakršnem koli povečevanju industrijskih kompleksov nujna globalna družbeno ekonomska presoja.

ROBLEMATIKA POSLEDIC ONESNAŽENEGA ZRAKA NA GOZDOVE JESENIŠKE OBČINE

Koncentracija industrije in prometa v ozki dolini ima za posledico onesnaževanje zraka in poškodbe v okoliških gozdovih. Ravno gozdovi v bližini mest imajo poseben pomen za čisto okolje, rekreacijo in kulturo krajine, zato morajo biti v polni kondiciji.

Na področju občine leži imisijsko žarišče Jesenice. Po velikosti vplivane površine gozdov spadajo Jesenice na peto mesto v Sloveniji, po stopnjah poškodovanosti in akutnosti poškodb pa na šesto mesto za Zasavjem, Celjem, Žerjavom, Ravnami in Kidričevim.

Onesnaženje zraka izvira iz Železarne na Jesenicah in njenih obratov na Javorniku in Koroški Beli. Gre za škodljive snovi trdnega (prah in saje), tekočega (kislinski hlapi, pare) in plinskega agregatnega stanja (SO_2 , HF, Cl, As), ki se sproščajo v tehnoloških procesih ali pri pridobivanju energije iz raznovrstnih goriv. Vse te snovi so z ozirom na njihovo kemično sestavo za vegetacijo različno toksične, imajo različne mejne vrednosti. Pod mejno vrednostjo pa razumemo tisto vrednost, pri kateri se začnejo v rastlini motnje v fizioloških procesih.

Emisije, kot pravimo v zrak oddanim odpadnim snovem na njihovem izvoru, se do mesta učinkovanja, v fazi prenosa ali transmisije, razredčujejo. Tem razredčenim emisijam na mestu učinkovanja v stroki pravimo imisije, koncentracijam pa imisijske vrednosti. Tudi preje omejena mejna vrednost je imisijska vrednost.

Na Jesenicah prihaja - zaradi v tem primeru ugodnih vremenskih razmer (prevetrena dolina in dosti padavin) - kljub velikim emisijam do razmeroma nizkih imisijskih vrednosti in manj akutno izraženih poškodb na gozdovih. Mejne vrednosti pa so kljub temu dostikrat presežena. Za smreko znaša ta vrednost 0,75 mg SO_2 na kubični meter zraka kot polurno poprečje ali 0,4 mg SO_2 na kubični meter zraka kot dnevno poprečje.

Jeseniško imisijsko žarišče lahko za razliko od drugih žarišč v Sloveniji označimo kot veliko področje vsedanja prahu (rdeči železov oksid, ki prihaja iz pražarne na Jesenicah ter ostali prah in saje). (V sredini tega področja pa je manjše močnejše plinsko poškodovano jedro

v Krmanji). Celotno površino, na kateri opažamo tako močno izraženo vsedanje prahu, ki bi lahko imelo za posledico motnje v fizioloških procesih, cenimo na cca 2000 hektarjev. Od te skupne površine odpade na površine brez sestoja (goličave) 20 hektarjev, močno vplivani gozdovi zavzemajo površino 120 ha, srednje močan imisijski vpliv se pozna na 550 ha gozda, malo vplivanih pa je 1290 hektarjev obrobni gozdov. Omenjeni podatki so dokumentirani s številnimi terenskimi opažanji in laboratorijskimi kemičnimi analizami.

Po letu 1973 smo ugotovili nekaj sprememb lokalnega značaja, kar pa skupne površine poškodovanih gozdov in notranje distribucije stopenj poškodovanosti bistveno ne spreminja. Te spremembe se nanašajo na razširitev področja vsedanja prahu v jugovzhodni smeri, v smeri proti Golfu in predvsem v področje naselja Breg. Manjši vpliv pa opažamo v predelu za Koroško Belo. Če v grobem omejimo jeseniško imisijsko področje, potem se to v vzdolžni smeri rasteza od nekdanjega prehoda čez železniško progo malo pred Mojstrano do vključno naselja Breg. V prečni smeri se dviga v pobočje Mežakle do nadmorske višine cca 1000 m. Višinska meja v odvisnosti od oblike terena in lokalnih zračnih tokov močno variira. Podobno je na karavanški strani.

Občasna močnejša prašenja opažamo tudi izven navedenega področja, vendar nikoli v takšni jakosti in pogostosti, da bi lahko imelo kakršne koli škodljive posledice na gozdno rastlinstvo. Posebno značilna je rdeča megla (na rdečih prašnih delcih kondenzirana voda), ki se potegne vzdolž Karavank in pogosto doseže Dobrčo. Drugič gre čez Hom na Sv. Katarino in se razblini v predelu med Zasipom in Bledom. Tudi prehod skozi Vintgar in doseg Srednje Radovne je bil že registriran.

Varovalna vloga gozda praktično gledano ni nikjer porušena. S stališča socialne vloge pa lahko rečemo, da močno zaprašena okolica večjega industrijskega centra ni najbolj primeren vsakodnevni in konec tedenski rekreacijski prostor. Humidna klima in široko gorsko zaledje tudi v tem primeru preprečujeta akutno stanje.

V večjih strnjanih naseljih prihaja pozimi do močno z žveplovim dvo-

kisom in sajami onesnaženega zraka, ker pa je to izven vegetacijske dobe, škode na rastlinstvu praktično ne more biti.

Omeniti moramo še, da v zadnjih letih opažamo zaradi delovanja izpušnih plinov in močnega soljenja cest škodljive posledice na gozdnem drevju ob glavnih zelo prometnih cestah. Škodljiv vpliv je posebno opazen na iglavcih. Še hujše posledice pa so v onesnaževanju voda.

Vsi navedeni podatki so vzeti iz raziskovalne naloge: "Poškodbe vegetacije vsled onesnaženja zraka" pri Inštitutu za gozdno in lesno gospodarstvo pri BF v Ljubljani. Nalogo financira Raziskovalna skupnost SR Slovenije in gozdna gospodarstva, med njimi tudi Gozdno gospodarstvo Bled.

F) Izkopi in deponije v gozdu

Za potrebe gradbeništva in komunalnega gospodarstva se v občini Jesenice koristi rudnine kot so: kamen, pesek in mivka tudi v gozdnem prostoru. Nahajališča so številna in v gozdu obstoja poleg večjih in organiziranih črpališč tudi nešteto manjših zlasti peskokopov, ki so se dosedaj nekontrolirano širili. Za zaščito gozdnega prostora in okolja gozdarstvo ne more dovoljevati stihijske izrabe rudnin v številnih objektih, ampak samo v posebej izločenih objektih s kontrolirano rabo in ob pogojih naravovarstva, ki so določeni v soglasjih k objektu.

Za potrebe gradnje gozdnih cest in njihovo vzdrževanje je smotrno koriščenje tistih zalog, ki se pri gradnji aktivirajo, s tem, da se zaloge materiala koristijo pod pogoji varstva okolja in iz krajinsko-estetskega stališča. Nujno potrebna izogibališča naj se predvidijo tam, kjer je uporaben material za gradnjo cest.

Peskokopi, kamnolomi, odkopne in nasipne brežine se po končani izrabi oziroma izgradnji ceste morajo najprej izravnati do naravnih naklonov brežin oziroma ustrezno utrditi in obvezno ozeleniti. To ne velja za trdno geološko podlago, ki se lahko pusti v naravni obliki.

Deponije jalovine ali odvečnega materiala pri gradnji cest načeloma ni dovoljeno odlagati v gozdu. V soglasju z gozdarji se izjemoma določi

odlagališče zemlje le tam, kjer ne povzroča motenj v gozdni proizvodnji, režimu vode in ne moti krajinske slike.

Odlaganje odpadkov in smeti ni dovoljeno v kolikor ni posebej organizirano smetišče ali odpadna jama v gozdu. Pri izboru lokacije za take objekte v gozdu moramo upoštevati naslednja izhodišča:

1. motnje v gozdnem ekosistemu: nevarnost požara, onesnaženja vode in zraka, povzročanje nemira
2. v proizvodnji in zmanjšanje varovalne vloge gozda
3. sočasna raba ali trajna odstranitev gozdne vegetacije
4. stopnja primernosti gozdnega prostora, če mora objekt nujno biti v gozdu.

Za vse večje objekte, ki so tujki v gozdu, je obvezna podrobna krajinska valorizacija s posebnim načrtom, s katerim se ugotavlja negativne vplive na ekosistem in izbira najugodnejša varianta. Ta načrt je pogoj za izdajo pozitivnih soglasij za poseganje v gozd. Dosedanja praksa, da se tehnični elaborat forsira ne glede na ekosistem, je zelo negativna, posledice takih odločitev pa dolgoročne.

VALORIZACIJA GOZDOV - PRESOJA GOZDNEGA PROSTORA

NA EKOLOŠKIH OSNOVAH

PRESOJA GOZDNEGA PROSTORA NA EKOLOŠKIH OSNOVAH

1. Analiza gozdne vegetacije (karta 3)

Vrednotenje prostora na ekoloških osnovah se danes uveljavlja kot eden najpomembnejših elementov za načrtovanje njegove optimalne rabe, ker v največji možni meri zagotavlja skladnost med naravnimi značilnostmi prostora in optimalno rabo le-tega.

Izhodišče metode je proučevanje in analiza naravne vegetacije in njen prostorski prikaz. Naravna vegetacijska odeja je namreč najboljši kazalec in regulator delovanja vseh dejavnikov okolja na nekem območju. V njej se zrcalijo vse spremembe v medsebojnem delovanju nešteti silnic živega in neživega kompleksa narave. Zato nam poglobljeno in solidno poznavanje naravne vegetacije kateregakoli območja odpira vpogled v zakonitosti in delovanje naravnih sil ter v zamotan svet medsebojne odvisnosti posameznih členov narave. Klimatske, geološko-petrografske, orografske in pedološke razmere določenega območja se najkompleksneje zrcalijo v vegetacijskih enotah, ki jih imenujemo rastlinske združbe ali fitocenoze, ki jih je mogoče tudi prostorsko opredeliti. Karta rastlinskih združb ali - v konkretnem primeru, ko proučujemo gozdni prostor - karta gozdnih združb, predstavlja temeljni dokument za presojo kateregakoli gozdnega prostora na ekološki osnovi.

Za analizo naravnih gozdno vegetacijskih razmer na območju občine Jesenice smo uporabili rezultate fitocenoloških raziskav, ki so sestavni del študije "Elaborat za osnovo gojitvenega in melioracijskega načrta gozdov, gozdnih zemljišč in pašnikov za področje Zgornje Savske doline". Izdelala jo je skupina priznanih slovenskih gozdarskih strokovnjakov in biologov po naročilu OLO Radovljica v letu 1957. Fitocenološke karte so pripravljene v

merilu 1 : 10 000 in izredno natančno opredeljujejo ne samo gozdni prostor, temveč tudi prirodna travišča, hudournike, prodišča ter neplodna zemljišča. Edina pomanjkljivost te obširne in kompleksne raziskave je v dejstvu, da so rezultati prikazani na kartah starejšega izvora (ročno povečane karte iz specialk merila 1 : 25 000), zaradi česar je njihovo prenašanje na novejše, predvsem pa na karte drugih meril zelo težavno, nezanesljivo in mnogokrat zelo netočno. Poleg tega raziskava ne zajema celotnega območja današnje občine. Za manjkajoče površine smo morali zato uporabiti podatke Gozdnovegetacijske karte Slovenije v merilu 1 : 100 000, ker podrobnejših podatkov o tem prostoru ni na voljo. Posledica tega je nezanesljiv oz. nenatančen prostorski prikaz ekoloških karakteristik gozdov ter neizenačena kakovost tega prikaza za celotno območje. Ta pomanjkljivost pa zaradi izbranega načina prostorskega prikazovanja elementov (hektarska mreža) in nivoja oz. namembnosti te planske dokumentacije ne predstavlja bistvene ovire za realno presojo gozdnega prostora z ekoloških gledišč.

Skupno število gozdnih združb oz. gozdnovegetacijskih enot, ki so zastopane na območju občine, je 36. Njihov inventar je razviden iz legende h karti št.3 (glej kartni del načrta). V tej legendi smo ohranili še originalno strokovno izrazoslovje, ki se je do danes že nekoliko spremenilo, a se po svoji vsebini ne razlikuje bistveno od prikazanega. Zaradi nadaljne obdelave (valorizacije) podatkov smo morali v prvi vrsti ugotoviti glavne ekološke karakteristike posameznih vegetacijskih enot, ki so zelo natančno opisane v tekstnem delu omenjenega elaborata.

2. Vrednotenje gozdnega prostora na osnovi njegovih vegetacijskih značilnosti (karta 4 in karta 5)

Metodološka izhodišča postopka so podana v publikaciji Ž.Koširja: Vrednotenje gozdnega prostora po varovalnem in lesnoproizvodnem pomenu na osnovi naravnih razmer (Zavod SRS za družbeno planiranje, Ljubljana 1975). Ker je ta model valorizacije gozdnega prostora izdelan na podlagi pregledne gozd-

novegetacijske karte merila 1 : 100 000, je za presojo manjših gozdnih kompleksov pomanjkljiv oz. preširok. V tem primeru ga je potrebno ustrezno prirediti predvsem glede na obstoječe razmere obravnavanega prostora. Taka modifikacija napram osnovnemu modelu je razvidna tudi v našem primeru (legendi h kartam 4 in 5!).

a) Gozdovi po varovalnih funkcijah (karta 4)

Ugotavljanje varovalne vloge gozdov na osnovi gozdnih združb predstavlja zelo objektivno merilo, saj ni obremenjeno s pogledi in interesi gospodarske narave. Iz priložene legende vidimo, da so gozdovi razvrščeni v 5 skupin (kategorij), pri čemer pojema njihov varovalni značaj od vrha lestvice proti njenemu dnu. Iz same razvrstitve gozdnih združb je možno razbrati, da ima domala vsa gozdna vegetacija na tem prostoru določen varovalni pomen, saj so celo najpomembnejšim gospodarskim gozdovom v tem oziru postavljene nekatere omejitve. Zaradi tega smo prišli do spoznanja, da bi morali za oceno oz. vrednotenje varovalne vloge gozda v alpskem prostoru vključevati še dodatna merila, v prvi vrsti strmino (nagib). Ekstremni reliefni pogoji so za varovalno funkcijo nekega objekta odločilni ne glede na to, kakšna vegetacija ga porašča.

b) Gozdovi po lesnoproizvodnih funkcijah (karta 5)

Kategorizacija gozdov, ki je izdelana na osnovi vrednotenja rastiščne zmogljivosti naravnih vegetacijskih enot nam gozdni prostor občine razmeroma slabo diferencira. To je posledica precej široko postavljenega izhodiščnega modela. Podrobnejšo opredelitev gozdnih površin po tem kriteriju bi lahko opravili le s pomočjo vrednotenja nižjih vegetacijskih enot kot je gozdna združba, takoimenovanih subasociacij (ekoloških različic znotraj iste gozdne združbe).

Žal tak podrobnejši model zaenkrat še ni izdelan, zato se moramo zateči k dodatnim merilom vrednotenja, predvsem h kriterijem gospodarske narave (lesna zaloga, prirastek gozdov), kar je razvidno tudi iz sledečih kart oz.

nadaljnega postopka opredeljevanja gozdnega prostora.

Delovna faza ekološke valorizacije gozdnega prostora oz. naravnega prostora nasploh ima poleg svojih očitnih dobrih lastnosti tudi še precej pomanjkljivosti, ki so posledica pomanjkanja ustrezne dokumentacije ali premalo dognanih načinov njene obdelave in vrednotenja. Kljub temu predstavlja nepogrešljiv del celotnega postopka načrtovanja optimalne rabe prostora, kar je razvidno tudi iz zaključne dokumentacije tega načrta.

Ljubljana, maj 1980

K M E T I J S T V O

KMETIJSTVO

I. SPLOŠNA PROBLEMATIKA KMETIJSTVA V OBČINI

1. NIŽINSKE KMETIJSKE POVRŠINE IN KMETIJE

Kmetijske površine v nižinskem predelu občine predstavljajo limit kmetijske proizvodnje, kajti te so skrčene dalče izpod spodnje meje. To so bazna zemljišča za predelovanje krme, ter za rejo živine, ki se ne more pasti na dislociranih hribovskih pašnikih. Zato je nujno očuvanje vseh nižinskih zemljišč, jih razširiti povsod kjer je to možno, aktivirati vse opuščene in zarasle s slabim gozdom oziroma grmovjem. Iskati je treba urbane površine izven teh za vsako ceno. Izboljševati njihovo rodnost z vsemi agrotehničnimi ukrepi. Pridobivati nova zemljišča povsod tam, kjer je mogoče pridobiti vsaj 0,5 ha velike parcele za strojno obdelavo. Zaradi opuščanja intenzivne kmetijske rabe tal so se tudi ravninska zemljišča zaraščala, zato je treba širiti in intenzivirati njihove robove ter jih tako povečevati in vključiti v že obstoječe komplekse. Obenem z agrotehničnimi ukrepi izvajati komasacijo povsod kjer bo mogoče. S hidromelioracijami pridobivati vsa zamočvirjena zemljišča (Rateče, Zgornji tok reke Save v Podkorenu, majhen del v Kranjski gori, nekaj ha v Martuljku ter ostale manjše lokacije).

V srednjeročnem obdobju družbenega plana (1980-85) je nujno pristopiti k združevanju razdrobljenih kmetijskih zemljišč v privatni lasti ter izdelati zaokrožene enote za lažje gospodarjenje na teh površinah. Graditi in nadomeščati dotrajana gospodarska poslopja na robovih gručastih kmečkih vasi, da bo njihov gospodarski prostor čim bolj funkcionalen. Preprečevati spreminjanje gospodarskih poslopij v primarne in sekundarne bivalne objekte.

Nižinske kmetije, ki imajo perspektivo, usmerjati v tržno proizvodnjo ter jih usposabljati tudi za kmečki turizem, kot dopolnilen vir dohodka. Manjše kmetije tudi stimulirati v čim intenzivnejšo proizvodnjo, kjer to ni možno pa v načrtno kmetijsko politiko večati zemljiški potencial čistih kmetij. To naj velja tudi za hribovske kmetije. Na tem mejnem območju je družbena skrb še toliko bolj potrebna, ker čista kmetijska proizvodnja nikakor ne nudi dovolj možnosti za preživljanje kmečkemu prebivalstvu. Tu se nam zdi kmečki turizem povezan s staro obliko planšarstva še posebej pomemben. Kmetijstvo, gozdarstvo in kmečki turizem povezo-

vati in razvijati na vseh hribovskih gospodarstvih.

2. HRIBOVSKI PAŠNIKI

Relativni kmetijski prostor predstavljajo hribovski pašniki, ki jih je moč gospodarsko izkoriščati za pašo goveje živine in predvsem drobnice. Znano je dejstvo, da je živina, ki se pase na planinskih pašnikih odporna in zdrava. Obsežna pašna prostranstva v naši občini pa so danes le delno izkoriščena z ozirom na nizek stalež živine in kmečkega prebivalstva. Ta je v upadanju. Zato je nujno kombinirano gospodarjenje in usmeritev v živinoreji tako, da se bo vsa krma pridelala na nižinskem travinju deponirala za izven pašno sezono. Čim več živine pa na ta račun pasti na skupnih pašnikih. Ti se precej pospešeno urejujejo. Za tako gospodarjenje v prostoru bi morali biti še posebej zainteresirani, kajti s tem odpade tudi ekološki problem, ki ima v alpskem in predalpskem svetu izreden pomen. Pomemben je tudi obrambno strateški vidik.

Do nedavnega so bili hribovski pašniki prepuščeni agresivnim naravnim zakonitostim. Trenutno jih je urejenih in v urejanju 300 ha. V srednjeročnem obdobju jih bo urejenih še najmanj toliko. Neurejene občutljive strmine so izpostavljene erozijskim pojavom.

V planu načrtane cilje za razvoj živinoreje je moč uresničiti s kombinirano rabo vseh obstoječih zemljiških kapacitet. Veliko odročnih pašnikov ne bo mogoče intenzivno izkoriščati za pašo goveje živine, ker so težko dostopni, zaprti med gospodarskimi gozdovi ter brez vodnih virov. Take bo treba urediti za pašo ovac, prednost pa dati tistim, kjer so pogoji za pašo določenih kategorij goveje živine. Na večini pašnih površin je potrebno čiščenje, meliorativno gnojenje in urejanje napajališč. Največji problem predstavlja število kmečkega življa, ki je v močnem upadanju. Poleg tega so to še večina ostareli ljudje, kjer regeneracija skorajda ni več možna. Kako te tokove ustaviti je najvažnejše vprašanje za obstoj jeseniškega kmetijstva. Pri urejanju pašnikov je potrebno razmejiti pašne površine od gospodarskih ali varovalnih gozdov. Paša v gozdu ni več potrebna, ker tudi kvarno vpliva na gozdno rast. Zato je prva faza razmejitev pri urejanju višinske pašne. Krčenje gozda, razen v redkih primerih, ne bo potrebno. Ta ukrep pride v poštev le tam, kjer se je gozdni rob močno zajedel v kvalitetnejše pašnike.

Velikost pašnikov naj bo prilagojena trenutnim pašnim potrebam, vendar smatramo, da je nujno preprečevati oženje pašnih površin iz že omenjenih dejstev ter kot potencialne možnosti za jutrišnje potrebe. Take ekstenzivno vzdrževane površine, bi v slučaju potrebe hitro lahko aktivirali za intenzivnejšo rabo, ali pa bodo prišle prav, ko nobena intenzifikacija ne bo možna (v slučaju vojne!).

Zaželena je in v tej smeri se nagibajo tudi naše težnje, da bi bile komunikacije speljane do vseh hribovskih pašnikov zaradi njihove

- začetne meliorativne usposobitve
- prevoza živine in ljudi
- hitre intervencije v pašni sezoni
- vzdrževanje pašnika in objektov na njem itd.

Na vseh pašnikih je potrebno zagotoviti za njihovo izkoriščanje:

- urediti higienska napajališča,
- urediti in obnoviti vse hleve, kjer jih ni jih na novo zgraditi, ki bodo sekundarno služili za zajetje padavinske vode,
- urediti pregonske črednike,
- zagotoviti tudi senco za živino

3. HRIBOVSKÉ KMETIJE

Te so že omenjene v prvem delu, vendar njihovega pomena ne smemo prezreti s stališča ekologije, preprečevanja bohotenja vikendov na opustelih območjih, s stališča SL0-ja itd, poseljenosti prostora itd. Vendar pri vsem je seniškem kmetijstvu in njegovem načrtovanju se ne moremo postaviti na trdno osnovo, kajti najvažnejši faktor je že preje omenjeni - človek. Ta opušča kmetovanje v nižinskih boljših predelih, kaj šele v odmaknjenem prostoru! Kmetijsko prebivalstvo je v nenehmen upadanju.

4. KOMUNIKACIJE

Primerna odprtost s komunikacijami je pogoj za gospodarjenje v prostoru in vračanje življenja v opuščeni hribovski prostor. Ogromno je še površin za rejo živine tudi zahtevnejših kategorij (plemenske telice, reja klavnih prvesnic), če bodo te povezane s cestami.

5. SREDSTVA ZA DOSEGO CILJEV

Ta so povsod vprašljiva. Te bo potrebno združevati iz obeh panog: kmetijstvo in gozdarstvo. Poleg teh pa bo nujno z združenimi dogovori podpreti panogo, da bo ta prispevala k produkciji hrane, urejala vzporedno s primarno dejavnostjo ekološki vidik ter zagotovila sigurnost v eventuelni vojni nevarnosti.

Edino financiranje pašnikov s sredstvi iz naslova odškodnine zaradi spremembe namembnosti kmetijskega ali gozdnega zemljišča, poteka nemoteno. Oviro predstavlja slaba kadrovska zasedenost na vseh nivojih v kmetijski panogi ter delovna sila zaradi upadanja kmečkega prebivalstva.

6. IZOBRAŽEVANJE KMEČKEGA PREBIVALSTVA

Zagotoviti je treba permanentno izobraževanje kmetov in kmečkih žena v smeri kmetijstvo-gozdarstvo - kmečki turizem. Za zagotovitev regeneracije kmečkega prebivalstva upeljati v omenjeni smeri pouk v osnovne šole. Če zainteresiramo iz vsakega letnika samo po 2 učenca za delo v kmetijski stroki, bo dosežen velik uspeh. Iz takega usmerjenega izobraževanja bo vzniknil tudi kader za čisti turizem v naši občini.

Domačin drugače dela in kreativno deluje v vseh oblikah gospodarske in družbenopolitične aktivnosti kot priseljenci.

II. PROBLEMATIKA, CILJI IN UKREPI NA PODROČJU KMETIJSTVA PO KRAJEVNIH SKUPNOSTIH

1. KRAJEVNA SKUPNOST - RATEČE

PROBLEM OBMOČJA: Poseben pomen v tej KS ima kmetijstvo zaradi dvolastništva, zato je nujno forsirati na tem dokaj interesantnem kmetijskem območju sodobno kmetijstvo. Ohranjati najkvalitetnejše površine za proizvodnjo krme. Tudi tu je kmetijski prostor ogrožen. Velik del ga je pobrala nova cesta, še hujši poseg s to komunikacijo pa je doživel kmetijski prostor s presekanjem površin. Tu je največja zamočvirjena površina v občini Jesenice (Ledine), ki sega skoraj do italijanske meje. Vsa zgornjesavska dolina predstavlja predalpski svet, od koder se širijo izhodi v ozke doline. Na pragu Planice leži naselje Rateče, ki s svojimi kmetijskimi površinami in lego vasi predstavlja občutljiv del naravne lepote naše občine. Tu so Zelenci, ki predstavljajo naravno znamenitost na meji med Ratečami in Podkorenem.

CILJI: Zagotoviti razvoj čistim kmetijam in jih usposabljanje za tržno proizvodnjo. Manjše kmetije naj odmirajo čim počasneje, če se ta proces ne da ustaviti. Zagotoviti intenzivno pridelavo krme za zimski čas krmljenja goveje živine, zato pa v času pašne sezone pasti čim več govedí (in ovac) na skupnih hribovskih pašnikih. V ta namen tekom permanentnega planiranja urediti čim več pašnih površin. Poskrbeti za pašo v sosednji Italiji na vseh pašnikih, ki so last Rateških kmetov. Poglobiti vse oblike proizvodnega sodelovanja (velja za vso občino) s kmetijsko zadrugo.

ZA DOSEGO CILJA JE POTREBNO:

- zagotoviti urbane površine za naravno rast prebivalcev izven kmetijskih kompleksov,
- poseg v slabši gozd bo najbrž smotern za ohranitev kmetijskega prostora,
- s hidromelioracijo urediti Ledine, ki so sedaj zaradi ceste in poplavljenosti za kmetijstvo skoraj neuporabne ter tako urediti vodni režim na tem območju,
- nadaljne intenziviranje kmetijske proizvodnje v smeri živinoreje, uvajanje sodobne tehnologije in boljše organiziranosti kmetovalcev,

- za intenzivno rabo obdelovalnih kmetijskih zemljišč je nujno urediti podvoz pod zelo frekventno novo cesto Rateče-Jesenice,
- za vsklajeno akcijo kmetijskih in gozdnih OZD ter ostalih (turističnih) dejavnikov na nivoju občine povečati interes krajanov za kmetijstvo in gozdarstvo,
- urediti zamočvirjene površine v Lipenju.

2. KRAJEVNA SKUPNOST - KRANJSKA GORA

PROBLEM OBMOČJA: Izredno opuščena raba kmetijskih zemljišč, predvsem višje ležečih. Močno skrčena, razdrobljena in neracionalno načeta kmetijska površina. Zmanjšan interes za kmetovanje predvsem mlajših kmetov. Ogroženost še preostalih kmetijskih površin z nadaljnim širjenjem urbanega prostora. Posebej velja poudariti, da urejen kmetijski prostor (tega trenutno ni) v Kranjski gori z okolico predstavlja infrastrukturo za razvoj turizma na splošno. V bodoče pa naj bi pripomogel kmečki turizem h kompleksni ponudbi v turistični dejavnosti. Bistveno lahko pripomore k napredku celotnega gospodarstva v Kr.gori autohtono prebivalstvo, ki naj bo kombinirano zaposleno v kmetijstvu, turizmu in gospodarstvu. Te povezave ni, zato je nujno voditi politiko v tej smeri. Pretirano zaposlovanje v industriji, enostransko le v turizmu povzroča ekološki problem, pri čemer zaselki in vasi spreminjajo proizvodni značaj v stanovanjsko bivalnega in v precejšnji meri v vikendaška naselja. Zamočvirjenost dela zemljišč v Lipenju.

CILJI: Ob predvidenem razvoju Kr.gore z okolico kot turističnega centra zagotoviti pogoje za razvoj kmetijstva na še vseh preostalih nižinskih kmetijskih površinah ter tako zagotoviti možnosti izkoriščanja na strmih pobočjih ležečih košenic in urediti na spodnjem delu smučišč pašnokošni sistem rabe tal, na višje ležečih smučiščih pa le pašni sistem rabe teh sekundarnih kmetijskih površin, ter tako zagotoviti lepšo podobo temu turističnemu centru v zgornjesavski dolini. Zagotoviti vse pogoje za ohranitev kmetijske in gospodarske dejavnosti in za njeno intenziviranje.

ZA DOSEGO CILJA JE POTREBNO:

- doseči čim smotrnejšo rabo vsega prostora ter ga razmejiti tako, da bo vsem porabnikom zadoščeno,
- ohraniti namembnost vseh preostalih kmetijskih površin, jih zaokroževati ter arondirati,
- postopoma graditi kmetijske proizvodne objekte izven gručastega naselja Kr.gore, razen v obrambnem predelu naselja, kjer kmetije ležijo izven centra,
- razvijati interes občanov, ki posedujejo zemljo, da bo ta obdelana,
- skrbeti za množičnost kmetijskih proizvajalcev, tudi "polkmetov", oziroma kmetov, ki so zaposleni izven kmetijske panoge. To naj velja za vse KS,

3. KRAJEVNE SKUPNOSTI - PLAVŽ

- SAVA
- PODMEŽAKLJA

Te tri krajevne skupnosti so nekmetijske. Razen v KS Plavž, ki ima še 25 ha kmetijskih zemljišč, jih ostali dve nimata.

Manjše posamezne parcele usposobiti za pridelovanje zelenjave za lokalne potrebe.

4. KRAJEVNA SKUPNOST - BLEJSKA DOBRAVA

PROBLEM OBMOČJA: Bližina mesta Jesenic ima svoj vpliv tudi že v to KS. Na škodo kmetijstva se širi industrijska dejavnost, pritisk na gradnjo stanovanjskih hiš, gradnja bodoče avtoceste bo odvzela velike tudi kmetijske površine. Svoj vpliv na kmetijski prostor ima širjenje pokopališča. Zamočvirjenost dela kmetijskih površin pri naselju Kočna in Lipce.

CILJI: Zaščititi vse kmetijske površine, jih maksimalno izkoriščati ter intenzivirati s sodobnimi in biotehničnimi dosežki. Posvetiti vso pozornost za razvoj usmerjenih kmetij. Urejati manjša zemljišča, ki niso v sklopu večjih kompleksov tudi za pridelovanje zelenjave za zaledje mesta Jesenice. Veliko sonč-

nih dni nakazuje možnost izkoriščanja sončne energije za tovrstno proizvodnjo
- rastlinjaki.

ZA DOSEGO CILJEV JE POTREBNO:

- usmeriti pritisk urbanizacije na manj kvalitetna zemljišča ter zapolniti čista bivalna naselja s stanovanjskimi hišami,
- nadaljnje intenziviranje kmetijske proizvodnje s kombinirano rabo baznih (nižinskih kmetijskih zemljišč s skupnim hribovskim pašništvom ter načrtovanje govedorejske proizvodnje za tako kombinirano rabo),
- s hidromelioracijami izboljšati kmetijske površine pri naselju Kočna in Lipce,
- preprečevati nastajanje vikendov ob tej komunikaciji,
- kombinirati gospodarstvo v smeri: kmetijstvo, gozdarstvo, kmečki turizem, predvsem ob omenjeni komunikaciji,
- ustanavljanje funkcionalnih kmetijskih selišč izven naselja Dovje in Mojstrana na arondiranih površinah,
- v Radovni omejiti širjenje vikend naselja,
- usposobiti teren za strojno obdelavo z agrotehničnimi ukrepi ter tako povečati kmetijsko proizvodnjo.

5. KRAJEVNA SKUPNOST - DOVJE - MOJSTRANA

PROBLEM OBMOČJA: Neposredna bližina Jesenic ter izrazita sončna lega za razvoj gradenj stanovanjskih objektov sta glavna faktorja za pritisk urbanizacije na kvalitetne kmetijske površine tako na Dovjem kot v Mojstrani. Poleg tega se širijo tudi manjši industrijski obrati, zato se načenjajo kmetijski zemljiški kompleksi ter zapirajo kmetije z individualnimi hišami ter preprečujejo normalen dostop na preostali del polja. Zmanjšuje se tudi funkcionalni kmetijski prostor okrog gospodarskih poslopij. Kmečka vaška jedra izgubljajo na svojem kulturnem, arhitektonskem in etnografskem pomenu. Poseben pomen v tej KS ima zaselek v zgornji dolini Radovne, Radovna, kjer je nujno obdržati, razširiti in izboljšati kmetijsko proizvodnjo. Močan pritisk občanov na gradnjo vikendov.

CILJI: Zagotoviti maksimalno izkoriščanje kmetijskih zemljišč v izrazito kmetijski vasi Dovje. Preprečevati širjenje naselij v kmetijski prostor. V ta namen zagotoviti za naravno rast prebivalstva primerne gradbene površine. Preprečevati kmečkemu prebivalstvu zaposlovanje izven kmetijstva, ne na administrativen način temveč z ekonomsko stimulacijo v kmetijski dejavnosti ter tako obdržati stanje (7%) kmečkega življa. Poskrbeti za njegov podmladek. S primerno zemljiško politiko ter agromeliorativnimi ukrepi zaokroževati zemljišča ter tako zagotoviti rentabilno kmetijsko proizvodnjo. Skrbeti za večanje fonda živine ter načrtovati živinorejsko proizvodnjo tako, da se bo čim več živine paslo na višinskih pašnikih, ki jih je v ta namen potrebno urejati v čim večjem obsegu. Za vsako ceno ohraniti izrazito kmečko vas Dovje ter obdržati kmetijska zemljišča tudi v Mojstrani, jih izboljšati, širiti in intenzivirati. Skrbeti za čim počasnejše odmiranje tudi manjših neperspektivnih kmetij in razvijati množičnost kmetijske proizvodnje.

ZA DOSEGO CILJA JE POTREBNO:

- obdržati kmečki živelj na današnjem nivoju,
- ohraniti namembnost kmetijskih zemljišč za primarno rabo ter jih širiti na zaraščenih območjih,
- širiti kmetijsko proizvodnjo ob narejeni komunikaciji za vzdrževanje jaška Karavanškega predora (reja planinske mlade živine),

6. KRAJEVNA SKUPNOST - PLANINA

PROBLEM OBMOČJA: Glede lege in konfiguracije terena najzahtevnejša KS s precej visokim številom kmečkega prebivalstva (9%). Ta je v upadanju. Kljub sodobni kmetijski tehnologiji ta na tem terenu ne pride optimalno do izraza. Potrebno je še veliko ročnega dela. Spreminjanje naselij v delavska, kar povzroča zapiranje kmetij, njihov manipulativni prostor se manjša in hromi že itak oteženo kmetijsko proizvodnjo. Interes občanov Jesenic za gradnjo vikendov. KS tudi podpira tovrstno gradnjo. Teren je marsikje plazovit in zamočvirjen, vendar hidromelioracije skorajda ne pridejo v poštev. Kot v večini KS zmanjšan interes za kmetijstvo mladih ljudi. Problem združevanja kmetov v razne skupnosti je tu težji kot v nižinskih KS.

CILJI: Ob predvidenem razvoju Jesenic kot industrijskega centra zagotoviti tudi v tej KS obdelavo tal na čim racionalnejši način. Očuvati vsa kmetijska zemljišča ter usmerjati počitniška naselja na manj ali na neproduktivne površine. V čim večji meri zaščititi, že po naravi skromne kmetijske površine, na ta način očuvati kulturno krajino, poskrbeti za ohranjanje vsaj določenih lokacij narcisnih poljan.

ZA DOSEGO CILJA JE POTREBNO:

- usmeriti gradnjo primarnih stanovanjskih objektov na stabilna tla izven kmetijskega prostora, vikende pa locirati na vsaj delno urejen urbanistični prostor tako, da ne bodo motili in kvarno vplivali na primarno rabo tal, ter s svojo bližino omejevali funkcionalnosti kmetij,
- organizirati kmetijsko proizvodnjo tako, da se bo čim več goveje živine paslo na skupnih hribovskih pašnikih, bazna zemljišča pa čim bolj aktivirati za predelovanje krme,
- posvečati več pozornosti združevanju kmetov v razne oblike kmečkih skupnosti (to velja za vse kmete v občini),
- uvajati tehnologijo na osnovi sodobnega alpskega kmetovanja ter usmeriti kmetije za razvoj tudi kmečkega turizma, kar naj bo branik proti prevelikemu bohotenju vikendaštva,
- razvijati sistem planšarstva.

7. KRAJEVNA SKUPNOST - HRUŠICA

PROBLEM OBMOČJA: Z gradnjo Karavanškega predora izgublja na kmetijskem pomenu. Predor, avtocesta in spremljajoči objekti skoraj v celoti odvzamejo kmetijske površine. Poleg tega je neposredna bližina Jesenic, naselje Hrušica zelo interesantna za gradnjo stanovanjskih hiš. Pritisk na kmetijska zemljišča je tudi nadaljna industrializacija občine (industrijska cona).

CILJI: Skrbeti za čim počasnejše odmiranje kmetijstva na Hrušici. Zagotoviti možnosti kmetovanja vsaj obstoječim kmetom in prebivalstvu, ki se s kmetijstvom še ukvarja. Urediti vse manjše površine v bližini Jesenic za rekreativno dejavnost (vrtičkarstvo).

ZA DOSEGO CILJA JE POTREBNO:

- izboljšati vse kmetijske površine, ki jih predvidena gradnja ne bo zajela,
- v ta namen navažati humusno plast na slabša zemljišča, ki jih komunikacije ne bodo prizadele,
- izboljševati bližnji pašnik - Belo polje tudi za pridobivanje krme,
- intenzivno urediti pašnik Hruščanska planina za pašo govedu v pašni sezoni.

8. KRAJEVNA SKUPNOST - JAVORNIK - KOROŠKA BELA

PROBLEM OBMOČJA: Najkvalitetnejša kmetijska obdelovalna zemljišča so najbolj pod udarom širjenja industrijskih objektov na te površine. Vzporedno s krčenjem kmetijskih površin se (bodo) opuščajo sekundarne kmetijske površine - košenice in hribovski skupni pašniki, ki se jih danes kombinirano izkorišča kot dodatni vir pridobivanja krme in paši v sezoni. Te površine so že precej zaraščene, zato so potrebne sodobne ureditve (čiščenje, agromeliorativno gnojenje, izboljševanje ruše, urejanje napajališč, ograj itd.). Naselje Kor. Bela izgublja primarni kmetijski pomen. Prebivalstvo se vse bolj zaposluje v industriji in drugih panogah. Kmečko jedro predstavlja še nekaj kmetov in 21 polkmetov. V tej KS leži tudi naselje Jav.rovt, ki je sicer za kmetijstvo manj ugodno (velik nagib terena). Precejšen interes za gradnjo vikendov. Odtujevanje kmečkega prebivalstva primarni proizvodnji.

CILJI: Ohranitev kmečkega življa. Zaježitev širjenja vikendov izven že določene vikend cone. Urejanje komunikacij ter izboljšati dostope do posameznih kmetij. Obdržati in intenzivirati vse kmetijske površine. Preprečevanje zaraščanja s slabim gozdom - košenic. Ohranjevati staleža živine za pašo na višinskih pašnikih.

ZA DOSEGO CILJA JE POTREBNO:

- ureditev nižinskih kmetijskih površin za sodobno kmetijsko proizvodnjo s komasacijo,
- obdržati in pomlajevati kmečki živelj,
- usmerjati vse vrste gradenj na kmetijsko neinteresantno območje.

9. KRAJEVNA SKUPNOST - ŽIROVNICA

PROBLEM OBMOČJA: Že danes izredno skrčen kmetijski prostor (v primerjavi z 1.1971 le še 49,2%), kljub temu, da je to najbolj kmetijska KS. Močan pritisk individualne stanovanjske gradnje in v zadnjem času tudi družbene stanovanjske gradnje. Ta je po trditvah urbanistov mogoča le na ravninskih zemljiščih. Kmetijski in nekmetijski živelj v naseljih je tako pomešan, da sleherni predstavlja zavoro pri usposabljanju funkcionalnosti primarnih kmetijskih objektov in destimulativno vpliva na pomlajevanje kmečkega življa. Funkcionalnost obdelovalnih kmetijskih površin ogrožajo tudi koridorji električnih daljnovodov, trasa plinovoda ter bodoča avtocesta, ki bo tudi prizadela strnjene kmetijske površine v delu krajevne skupnosti. Prekinjanje stika kmetijskih objektov z ravninskim delom polja na črti Žirovnica-Smokuč.

CILJI: Z ozirom na izredno interesantno kmetijsko lego obvarovati v čim večji meri kmetijske površine. Z agromelioracijami izboljšati osnovno kmetijsko proizvodno sredstvo ob istočasnem zaokroževanju kmetijskih površin za funkcionalno rabo v sodobni kmetijski proizvodnji. Obdržati kmete v čim večjem številu in načrtovati naselja tako, da bodo ločena kmetijska selišča od delavskih. Ohraniti in urediti čim več skupnih hribovskih pašnikov.

ZA DOSEGO CILJA JE POTREBNO:

- vpeljati kmetijski pouk v osemletko v tej KS,
- z agromelioracijami intenzivirati vse nižinske kmetijske površine, ki so primerne tudi za pridelavo ostalih poljšin (žita, krompir, itd.),
- urediti vse bližnje in dislocirane pašne površine za pašo goveje živine in ovac,
- forsirati razvoj tradicionalne ovčarje zaradi planin, ki jih druge vrste živine ne morejo izkoriščati.

III. BILANCA KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ

BILANCA ZA CELOTNO OBMOČJE KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ -OBČINE JESENICE

NASELJA:

Rateče, Podkoren, Kranjska gora, Log, Gozd Martuljk, Srednji vrh, Belca, Dovje, Mojstrana, Zgornja Radovna, Hrušica, Plavški rovt, Planina pod Golico, Prihodi, Podkočna, Jesenice, Javorniški rovt, Potoki, Blejska Dobrava, Lipce, Kočna, Breg, Breznica, Doslovče, Moste, Rodine, Selo, Smokuč, Vrba, Zabreznica, Žirovnica.

PREBIVALSTVO - popis 1971:

število prebivalcev	27 551
število kmečkih prebivalcev	624
% kmečkih prebivalcev	2,26

ZEMLJIŠČA - po katastru

	ha	%
njive in vrtovi	666	1,78
sadovnjaki in travniki	3412	9,11
obdelovalna	4078	10,89
pašniki	3934	10,50
kmetijska	8012	21,39
gozdovi	19 792	52,84
rodovitna	27 804	74,23
nerodovitna	9653	25,77
skupaj	37 457	100,00

RAZVRSTITEV ZEMLJIŠČ PO PREDLOGU:

1. cona		2. cona	
I. kategorija	671 ha	V. in VI. kategorija	117 ha
II. kategorija	699 ha	večnamenska	105 ha
III. kategorija	811 ha	za urbanizacijo	125 ha
IV. kategorija	279 ha		
III. do VI. kategorija - pašniki	1856 ha		
skupaj	4316 ha	skupaj	347 ha

Skupaj območje Jesenic 4663 ha

STANJE KMETIJ:

500 jih ima status kmeta	100%
310 je zaščitenih kmetij	62%
254 kmetij je neperspektivnih	51%
84 kmetij stagnira	17%
162 kmetij je perspektivnih	32%

UGOTOVITVE:

1. Zemljišča 1.cone (kategorije I do IV) predstavljajo obdelovalno zemljo, to so njive in travniki.
2. Ostala zemljišča v 1.coni so rovti in skupni pašniki, ki se po programu in strokovnem sodelovanju intenzivirajo in so za živinorejo v občini nujno potrebni ter dopolnjujejo krmo z njiv in travnikov.
3. V občini Jesenice je površin 1.cone 4316 ha (in ne 3760 ha); za drugo cono podatek 347 ha ostane; skupaj je kmetijskih zemljišč po predlogu 4663 ha (in ne 4107 ha). Opuščena kmetijska zemljišča (površina po katastru minus po predlogu) je 3410 ha.
4. Število ŽE (živalskih enot), preračunano iz goveda, konj, ovac in prašičev je približno:

Krajevna skupnost	št.ŽE	možno št.po predl.
Rateče	345	450
Kranjska gora	510	900
Dovje-Mojstrana	510	800
Hrušica	60	120
Planina pod Golico	230	300
Javornik -Koroška Bela	340	455
Blejska Dobrava	185	220
Žirovnica	680	1000
skupaj	2860	4245

2860 ŽE predstavlja 260 konj, 2510 govedi, 2100 ovac in 840 prašičev. V 4245 ŽE pa bi lahko bilo 6000 ovac, 3400 govedi, 250 konj in 800 prašičev.

5. Možnost povečanja tržnih viškov iz poljedelstva in živinoreje pri skladni rasti obeh panog je popolnoma realna glede na zgornje podatke. Na območju občine je 2460 ha obdelovalnih zemljišč in 162 perspektivnih tržnih kmetij. Predlagano število govedi 3400 glav, porazdeljeno med perspektivne kmetije, kar bi prišlo le po 21 kom, je popolnoma normalno za jeseniške razmere.

6. Ocena zaraščanja po GG načrtih in stanje "ne bo opuščeno" se dokaj ujema s površinami po predlogu: (podatki po katastrskih občinah)

Katastrska občina	I.kategorija	II.do IV.kateg.	Pašniki	Skupaj
Rateče	58	109	143	310
Podkoren	56	117	86	259
Kranjska gora	39	104	59	202
Gozd Martuljk	12	86	53	151
Dovje	125	348	318	791
Hrušica	18	45	150	213
Plavški rovt	22	35	8	55
Planina	3	63	110	176
Jesenice	47	-	-	47
Prihodi	10	82	20	112
Podmežaklja	3	-	-	3
Blejska Dobrava	49	149	-	198
Javorniški rovt	10	96	7	113
Koroška Bela	15	55	316	386
Žirovnica	75	67	30	172
Zabreznica	102	82	61	245
Doslovče	93	116	59	268
Višelnica	6	52	23	81
Skupaj	746	1623	1503	3872
Po predlogu	670	1789	1856	4316

Predlagana površina 1. cone 4316 ha je popolnoma realna za območje jeseniške občine.

BILANCA ZA OBMOČJA KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ PO KRAJEVNIH SKUPNOSTIH

1. OBMOČJE KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ - KS RATEČE

NASELJA: Rateče

PREBIVALSTVO - popis 1971:	število prebivalcev	614
	število kmečkih prebivalcev	97
	% kmečkih prebivalcev	16

ZEMLJIŠČA - po katastru:	ha	%
njive in vrtovi	51	1,93
sadovnjaki in travniki	279	10,55
obdelovalna	330	12,48
pašniki	239	9,04
kmetijska	569	21,52
gozdovi	702	26,55
rodovitna	1271	48,07
nerodovitna	1373	51,93
skupaj	2644	100,00

RAZVRSTITEV ZEMLJIŠČ PO PREDLOGU:

1. cona		2. cona	
I. kategorija	- ha	V. in VI. kategorija	15 ha
II. kategorija	62 ha	večnamenska	3 ha
III. kategorija	50 ha	za urbanizacijo	8 ha
IV. kategorija	38 ha		
III. do VI. kateg.-pašniki	115 ha		
skupaj	265 ha	skupaj	26 ha
Skupaj 1. območje		291 ha	

STANJE KMETIJ:

- 52 jih ima status kmeta
- 43 je zaščitenih kmetij
- 27 kmetij je neperspektivnih
- 8 kmetij stagnira
- 17 kmetij je perspektivnih

UGOTOVITVE:

- Zemljišča 1. cone (kategorije I. do IV.) predstavljajo obdelovalno zemljo (po katastrski terminologiji), to so njive in travniki.
- Ostala zemljišča v 1. coni so po predlogu tudi uvrščena v to cono, ker so to rovti in skupni pašniki, ki se po programu in s strokovnim sodelovanjem intenzivirajo in so za rateško živinorejo nujno potrebni ter dopolnjujejo krmo z njiv in travnikov.
- V KS Rateče je zemljišč 1. cone 265 ha (in ne 240 ha), ker so planimetrirane izmere po merilu 1 : 5000 bolj točne kot izmere na prenešeni karti z merilom 1 : 25000.

4. Število ŽE (živalskih enot), preračunano iz goveda, konj, ovan in prašičev, je sedaj približno 345.
5. Zmogljivost kmetijskih površin 1. cone pri intenzivnejši rabi kmetijskih zemljišč je približno 450 ŽE.
6. Možnost povečanja tržnih viškov (in pridelkov ter živalskih proizvodov) iz poljedelstva in živinoreje pri skladni rasti ene in druge panoge je do 30%.

2. OBMOČJE KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ - KS KRANJSKA GORA

NASELJA: Podkoren, Kranjska gora, Gozd Martuljk, Srednji vrh

PREBIVALSTVO - popis 1971:	število prebivalcev	2105
	število kmečkih prebivalcev	139
	% kmečkih prebivalcev	7

ZEMLJIŠČA - po katastru	ha	%
njive in vrtovi	117	0,97
sadovnjaki in travniki	780	6,47
obdelovalna	897	7,44
pašniki	625	5,19
kmetijska	1521	12,63
gozdovi	7295	60,55
rodovitna	8816	73,18
nerodovitna	3230	26,82
skupaj	12046	100,00

RAZVRSTITEV ZEMLJIŠČ PO PREDLOGU:

1. cona		2. cona	
I. kategorija	- ha	V. in VI. kategorija	87 ha
II. kategorija	205 ha	večnamenska	27 ha
III. kategorija	166 ha	za urbanizacijo	26 ha
IV. kategorija	146 ha		
III. do VI. kategorija - pašniki	334 ha		
skupaj	851 ha	skupaj	140 ha

Skupaj II. območje 991 ha

STANJE KMETIJ: 100 jih ima status kmeta
52 je zaščitenih kmetij
61 kmetij je neperspektivnih
10 kmetij stagnira
29 kmetij je perspektivnih

UGOTOVITVE:

1. Zemljišča 1.cone (kategorije I. do IV) predstavljajo obdelovalno zemljo (po katastrski terminologiji), to so njive in travniki.
2. Ostala zemljišča v 1.coni so po predlogu tudi uvrščena v to cono, ker so to rovti in skupni pašniki, ki se po programu in s strokovnim sodelovanjem intenzivirajo in so za živinorejo v KS nujno potrebni ter dopolnjujejo krmo z njiv in travnikov.
3. V KS Kranjska gora je zemljišč 1.cone 851 ha (in ne 763 ha), ker so planimetrirane izmere po merilu 1 : 5000 bolj točne kot izmere na prenešeni karti 1 : 25 000.
4. Število ŽE (živalskih enot), preračunano iz goveda, konj, ovac in prašičev, je sedaj približno 510.
5. Zmogljivost kmetijskih površin 1.cone pri intenzivnejši rabi kmetijskih zemljišč je približno 900 ŽE.
6. Možnost povečanja tržnih viškov (in pridelkov ter živalskih proizvodov) iz poljedelstva in živinoreje pri skladni rasti ene in druge panoge je do 40%.

3. OBMOČJE KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ - KS DOVJE - MOJSTRANA

NASELJA: Belca, Dovje, Mojstrana, Zgornja Radovna

PREBIVALSTVO - popis 1971:	število prebivalcev	1741
	število kmečkih prebivalcev	119
	% kmečkih prebivalcev	7

ZEMLJIŠČA - po katastru	ha	%
njive in vrtovi	108	0,99
sadovnjaki in travniki	665	6,07
obdelovalna	773	7,06
pašniki	668	6,10
kmetijska	1441	13,16
gozdovi	5513	50,35
rodovitna	6954	63,51
nerodovitna	3996	36,49
skupaj	10950	100,00

RAZVRSTITEV ZEMLJIŠČ PO PREDLOGU:

1. cona		2. cona	
I. kategorija	- ha	V. in VI. kategorija	11 ha
II. kategorija	132 ha	večnamenska	6 ha
III. kategorija	289 ha	za urbanizacijo	6 ha
IV. kategorija	18 ha		
III. do VI. kategorija - pašniki	507 ha		
skupaj	946 ha	skupaj	23 ha

Skupaj III. območje 969 ha

STANJE KMETIJ:

66 jih ima status kmeta
 53 je zaščitenih kmetij
 19 kmetij je neperspektivnih
 17 kmetij stagnira
 30 kmetij je perspektivnih

UGOTOVITVE:

- Zemljišča 1. cone (kategorije I do IV) predstavljajo obdelovalno zemljo, to so njive in travniki.
- Ostala zemljišča v 1. coni so po predlogu tudi uvrščena v to cono, ker so to rovti in skupni pašniki, ki se po programu in s strokovnim sodelovanjem intenzivirajo in so za živinorejo v KS nujno potrebni ter dopolnjujejo krmo z njiv in travnikov.

3. V KS Dovje - Mojstrana je zemljišč 1. cone 946 ha (in ne 815 ha), ker so planimetrirane izmere po merilu 1 : 5000 natančnejše od izmer po prenešeni karti 1 : 25 000.
4. Število ŽE (živalskih enot), preračunano iz goveda, konj, ovac in prašičev je sedaj približno 510.
5. Zmogljivost kmetijskih površin 1. cone pri intenzivnejši rabi kmetijskih zemljišč je približno 800 ŽE.
6. Možnost povečanja tržnih viškov (iz pridelkov ter živalskih proizvodov) iz poljedelstva in živinoreje pri skladni rasti ene in druge panoge je do 40%.

4. OBMOČJE KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ - KS HRUŠICA

NASELJA: Hrušica

PREBIVALSTVO: - popis 1971: število prebivalcev 825
 število kmečkih prebivalcev 2

ZEMLJIŠČA - po katastru	ha	%
njive in vrtovi	11	1,14
sadovnjaki in travniki	119	12,36
obdelovalna	130	13,50
pašniki	188	19,52
kmetijska	318	33,02
gozdovi	562	58,36
rodovitna	880	91,38
nerodovitna	83	8,62
skupaj	963	100,00

RAZVRSTITEV ZEMLJIŠČ PO PREDLOGU:

1. cona		2. cona	
I. kategorija	- ha	V. in VI. kategorija	4 ha
II. kategorija	- ha	za urbanizacijo	14 ha
III. kategorija	24 ha		
IV. kategorija	- ha		
III. do VI. kategorija - pašniki	170 ha		
skupaj	194 ha	skupaj	18 ha

Skupaj IV. območje 212 ha

RAZVRSTITEV ZEMLJIŠČ PO PREDLOGU:

1. cona		2. cona	
I. kategorija	- ha	večnamenska	16 ha
II. kategorija	12 ha	za urbanizacijo	1 ha
III. kategorija	172 ha		
IV. kategorija	- ha		
III. do VI. kategorija - pašniki	109 ha		
skupaj	293 ha	skupaj	17 ha

Skupaj V. območje 310 ha

STANJE KMETIJ:

35 jih ima status kmeta
26 je zaščitenih kmetij
15 kmetij je neperspektivnih
2 kmetiji stagnirata
18 kmetij je perspektivnih

UGOTOVITVE:

1. Zemljišča 1. cone (kategorije od I do IV) predstavljajo obdelovalno zemljo, to so njive in travniki.
2. Ostala zemljišča v 1. coni so rovti in skupni pašniki, ki se po programu in s strokovnim sodelovanjem intenzivirajo in so za živinorejo v KS nujno potrebni ter dopolnjujejo krmo njiv in travnikov.
3. V KS Planina pod Golico je zemljišč 1. cone 293 ha (in ne 204 ha), ker so planimetrirane izmere po merilu 1 : 5000 natančnejše od izmer po preneseni karti 1 : 25 000.
4. Število ŽE (živalskih enot), preračunano iz goveda, konj, ovac in prašičev je sedaj približno 230.
5. Zmogljivost kmetijskih površin 1. cone pri intenzivnejši rabi zemljišč je približno 300 ŽE.
6. Možnost povečanja tržnih viškov (in pridelkov ter živalskih proizvodov) iz poljedelstva in živinoreje pri skladni rasti ene in druge panoge je do 30%.

6. OBMOČJE KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ - KS JAVORNIK - KOROŠKA BELA, JESENICE

NASELJE: Jesenice, Potoki, Javorniški rovt, Podkočna

PREBIVALSTVO - popis 1971:	število prebivalcev	17626
	število kmečkega prebivalstva	114
	% kmečkega prebivalstva	0,60

ZEMLJIŠČA - po katastru (brez Jesenic)	ha	%
njive in vrtovi	44	1,58
sadovnjaki in travniki	288	10,37
obdelovalna	332	11,95
pašniki	742	26,72
kmetijska	1074	38,67
gozdovi	1590	57,26
rodovitna	2664	95,93
nerodovitna	113	4,07
skupaj	2777	100,00

RAZVRSTITEV ZEMLJIŠČ PO PREDLOGU:

1. cona		2. cona	
I. kategorija	30 ha	večnamenska	31 ha
II. kategorija	29 ha	za urbanizacijo	4 ha
III. kategorija	152 ha		
IV. kategorija	- ha		
III. do VI. pašniki	303 ha		
skupaj	514 ha	skupaj	35 ha

Skupaj VI. območje 549 ha

STANJE KMETIJ:

59 jih ima status kmeta
 40 je zaščitene kmetij
 29 kmetij je neperspektivnih
 16 kmetij stagnira
 14 kmetij je perspektivnih

UGOTOVITVE:

- Zemljišča 1. cone (kategorije od I do IV) predstavljajo obdelovalno zemljo, to so njive in travniki.
- Ostala zemljišča v 1. coni so rovti in skupni pašniki, ki se po programu in strokovnim sodelovanjem intenzivirajo in so za živinorejo tega območja nujno potrebni ter dopolnjujejo krmo z njiv in travnikov.
- Na tem območju je zemljišč 1. cone 514 ha (in ne 425 ha), ker so planimetri-rane izmere natančnejše od izmer po karti z merilom 1 : 25 000.

4. Število ŽE (živalskih enot), preračunano iz goveda, konj, ovac in prašičev je sedaj približno 340.
5. Zmogljivost kmetijskih površin 1. cone pri intenzivnejši rabi zemljišč je približno 455 ŽE.
6. Možnost povečanja tržnih viškov (in pridevkov ter živalskih proizvodov) iz poljedelstva in živinoreje pri skladni rasti ene in druge panoge je do 35%.

7. OBMOČJE KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ - KS BLEJSKA DOBRAVA

NASELJA: Blejska Dobrava, Lipce, Kočna

PREBIVALSTVO - popis. 1971: število prebivalcev	1217
število kmečkih prebivalcev	36
% kmečkih prebivalcev	3

ZEMLJIŠČA - po katastru	ha	%
njive in vrtovi	51	6,05
sadovnjaki in travniki	202	23,96
obdelovalna	253	30,01
pašniki	41	4,86
kmetijska	294	34,87
gozdovi	428	50,77
rodovitna	722	85,64
nerodovitna	121	14,36
skupaj	843	100,00

RAZVRSTITEV ZEMLJIŠČ PO PREDLOGU:

1. cona		2. cona	
I. kategorija	54 ha	za urbanizacijo	36 ha
II. kategorija	66 ha		
III. kategorija	19 ha		
IV. kategorija	-		
skupaj	139 ha	skupaj	36 ha
Skupaj VII. območje 175 ha			

STANJE KMETIJ:

20 jih ima status kmeta
 14 je zaščitenih kmetij
 9 kmetij je neperspektivnih
 3 kmetije stagnirajo
 8 kmetij je perspektivnih

UGOTOVITVE:

1. Zemljišča 1.cone (kategorije od I do III) predstavljajo obdelovalno zemljo, to so njive in travniki.
2. V KS Blejska Dobrava je zemljišč 1.cone 139 ha.
3. Število ŽE (živalskih enot), preračunano iz goveda, konj, ovac in prašičev je sedaj približno 185.
4. Zmogljivost kmetijskih površin 1.cone pri intenzivnejši rabi letih je približno 220 ŽE.
5. Možnost povečanja tržnih viškov iz poljedelstva in živinoreje pri skladni rasti obeh panog je do 15%.

8. OBMOČJE KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ - KS ŽIROVNICA

NASELJA: Breg, Breznica, Doslovče, Moste, Rodine, Selo, Smokuč, Vrba, Zabreznica, Žirovnica

PREBIVALSTVO: - popis 1971: število prebivalcev 3029
 število kmečkega prebivalstva 117
 % kmečkega prebivalstva 4

ZEMLJIŠČA - po katastru	ha	%
njive in vrtovi	204	4,81
sadovnjaki in travniki	608	14,34
obdelovalna	812	19,15
pašniki	1140	26,89
kmetijska	1952	46,04
gozdovi	1854	43,74
rodovitna	3806	89,78
nerodovitna	433	10,22
skupaj	4239	100,00

RAZVRSTITEV ZEMLJIŠČ PO PREDLOGU:

1. cona		2. cona	
I. kategorija	587 ha	večnamenska	22 ha
II. kategorija	192 ha	za urbanizacijo	30 ha
III. kategorija	17 ha		
IV. kategorija	- ha		
III.doVI.kateg.-pašniki	318 ha		
skupaj	1114 ha	skupaj	52 ha
Skupaj VIII.območje		1166 ha	

STANJE KMETIJ:

148 jih ima status kmeta
80 je zaščitenih kmetij
81 kmetij je neperspektivnih
22 kmetij stagnira
45 kmetij je perspektivnih

UGOTOVITVE:

1. Zemljišča 1. cone (kategorije I do III) predstavljajo obdelovalno zemljo, to so njive in travniki.
2. Ostala zemljišča v 1. coni so rovte in skupni pašniki, ki se po programu in s strokovnim sodelovanjem intenzivirajo in so za živinorejo KS nujno potrebni ter dopolnjujejo krmo z njiv in travnikov.
3. V KS Žirovnica je zemljišč 1. cone 1114 ha (in ne 932), ker so planimetrirane izmere po merilu 1 : 5000 natančnejše od izmer merila 1 : 25 000.
4. Število ŽE (živalskih enot), preračunano iz goveda, konj, ovac in prašičev je sedaj približno 680.
5. Zmogljivost kmetijskih površin 1. cone pri intenzivnejši rabi letno je do 1000 ŽE.
6. Možnost povečanja tržnih viškov iz poljedelstva in živinoreje v skladni rasti obeh panog je do 40%.

NEKATERE NUMERIČNE INFORMACIJE O ZEMLJIŠČIH KOT IZHODIŠČE
ZA SOOBLIKOVANJE PROSTORSKE POLITIKE OBČINE JESENICE

NEKATERE NUMERIČNE INFORMACIJE O ZEMLJIŠČIH KOT
IZHODIŠČE ZA SOOBLIKOVANJE PROSTORSKE POLITIKE OBČINE
JESENICE

Potrebe po naselitvenem prostoru so v občini Jesenice dimenzio-
nirane z okvirno oceno potreb v dokumentu SMERNICE za pripravo
dogovorov o temeljih -

- regionalne komponente družbenih-prostorskih planov občin Jesenice
in Radovljica
- prostorskega plana občine Jesenice
- urbanističnega načrta mesta Jesenice

Tabela: PROJEKCIJA PREBIVALCEV IN OKVIRNA OCENA POTREB
4 NASELITVENIH POVRŠIN PO KRAJEVNIH SKUPNOSTIH

	Krajevna skupnost	P r e b i v a l c i			Potrebe po površinah ha
		1971	2000	povečanje	
Zahodni del občine	RATEČE	614	736	122	2,2
	KRANJSKA GORA	2105	2746	641	7,5
	MOJSTRANA-DOVJE	1741	2043	302	5,2
Vzhodni del občine	PLANINA PO GOLICO	322	467	145	1,5
	HRUŠICA	825	1004	179	2,5
	PLAVŽ, PODMEŽAKLJA, SAVA	17:394	20.832	3438	58,0
	BLEJSKA DOBRAVA	1217	1540	323	4,2
	JAVORNIK	304	368	64	1,3
	ŽIROVNICA	3029	3750	721	10,1
	S K U P A J	27.551	33.486	5935	92,50

Glede na nekatere prostorske značilnosti lahko členimo na potrebe:
v zahodnem delu občine za povečanje prebivalcev v letu 2000
(1065 prebivalcev) na 14,90 ha
v vzhodnem delu občine za povečanje prebivalcev v letu 2000
(4870 prebivalcev) na 77,60 ha; novih poselitvenih površin.

Zaradi potrebe po pravilni usmeritvi celokupnega družbenega razvoja
v občini je potreba navedeno razvojno projekcijo soočiti:

- z obstoječimi razmerami zemljiškega fonda razpoložljivih plodnih
površin
- s trendom opuščanja kmetijskih zemljišč in zaraščanja
- s predvidevanjem naturalne samooskrbe občine Jesenice

Šele na osnovi opredelitev s stališča do navedenih komponent je
možno in primerno opredeljevati predloge za izrabo prostora za na-
mene poselitve, infrastrukture, sekundarnih proizvodnih površin -
to je za predloge odgovornih odločitev za trajno spremembo namemb-
nosti plodnih površin.

Obstoječe razmere zemljiškega fonda prikazujejo že v drugih gradivih
obdelani in prikazani statistični podatki zemljiškega katastra. Zato tu
navajamo le sumarni prikaz za celotno občino za leto 1973 (v smislu
prirejenih podatkov za potrebe izvedbe raziskovalne naloge Inštituta za
gozdno in lesno gospodarstvo pri Biotehniški fakulteti - "Spreminjanje
kulture krajine zaradi opuščanja kmetijskih zemljišč").

TABELA 2
5

Lastništvo	Intenzivne povr- šine (njive, vr- tovi, sadovnjaki)	Travniki	Pašniki	Gozdovi	Neplodno	S k u p a j
družbeno	94	434	3157	10145	9349	23179
zasebno	809	2785	794	9594	312	14294
s k u p a j	903	3219	3951	19739	9658	37473
Skupaj kmetijska zemljišča						
Po katastrskem stanju za leto 1973		3073 ha				
Po katastrskem stanju za leto 1976		6933 ha		20673	9861	37467

Že v tabeli je nakazan trend opuščanja kmetijskih zemljišč, registriran s katastrskim stanjem. Z ozirom na omejene možnosti katastra za ažurno spremljanje sprememb namembnosti in izrabe zemljišč ter očitne prostorske procese opuščanja in zaraščanja smo želeli z nalogo problematiko podrobneje opredeliti: za področje Slovenije z anketno analizo po katastrskih občinah. Podatkov ankete še nismo obdelali v celoti, zato podajamo samo nekatere pokazatelje.

a) - Kartna ilustracija ocene stanja v občini glede na primerjavo ocene za vso republiko Slovenijo

b) - Sumarni anketni izračuni po katastrskih občinah predstavljajo za območje občine sledeče ocene zemljiških trendov: od skupnih 6 933 ha kmetijskih zemljišč ne bo opuščanih le 2 832 ha. V različnih fazah opuščanja pa je 4 101 ha, od tega:

1. BO OPUŠČENO (v razdobju prihodnjih 10 let) 870 ha

to so danes še obdelane in izkoriščane kmetijske površine, a se bodo verjetno opustile zaradi: neprimernih tal, neracionalnosti kmetijske izrabe, starosti lastnikov, zdravstvenega stanja, nasledstva, itd.

2. ŽE OPUŠČENO 1042 ha

te površine so že opuščene iz kmetijske izrabe ali pa je ta samo delna in slučajna ter je z gotovostjo računati z zaraščanjem

3. ZAČETKI ZARAŠČANJA 1164 ha

na teh površinah so že vidni začetki zaraščanja z zgoščevanjem grmovnega rastja in mladik gozdnega drevja, ki predvsem intenzivno prodira iz gozdnih robov na prostor nekdanjih kmetijskih površin.

4. POLNO ZARAŠČANJE 1025 ha

je na takih površinah v polnem teku, tako, da je razvoj v smeri gozda povsem jasen. Ponekod so že bolj ali manj oblikovani gozdovi, ki pa še niso upoštevani v gozdno-gospodarskih načrtih kot legalizirane gozdne površine.

SKUPAJ POVRŠIN V OPUŠČANJU JE 4101 ha

kar predstavlja 59% od skupnih kmetijskih zemljišč.

Glede na strukturo zemljiških kultur in upoštevajoč optimalno varianto opuščanja kmetijskih zemljišč iz naslova pašnikov lahko izračunamo delež kmetijskih zemljišč na enega prebivalca. Te količine izražamo z "ornimi ekvivalenti" (pogojne njive), ki jih dobimo na osnovi prevedbe dejanskih zemljiških kategorij na skupni primerljivi imenovalec ekvivalentne rastlinske proizvodnje na enoti površine.

Za naturalno skromno prehrano prebivalstva je potrebno 0,20 ha ornega ekvivalenta, kar pomeni v denar preračunano proizvedene pridelke 86 odstotno stopnjo vrednostne samooskrbe s hrano na enega prebivalca.

Za občino Jesenice znašs ocena ornih ekvivalentov po stanju za leto 1978 cca 1795 ornih ekvivalentov, kar predstavlja:

- glede na današnje število prebivalcev 27.551
0,07 ornih ekvivalentov - 30% vrednostne samooskrbe
- glede na projekcijo za leto 2000 33.486 prebivalcev
0,06 ornih ekvivalentov - 25% vrednostne samooskrbe

Navedeni pokazatelji so opozorilo na nujnost skrajno racionalnega planiranja in rabe plodnih zemljišč.

Problematiko je možno členiti na razvojne usmeritve:

- a) zahodnih krajevnih skupnosti občine, to so Rateče, Kranjska gora in Mojstrana, Dovje, ki jim daje pečat predvsem celovitost turistično rekreativnega območja z identiteto slovenske gorske krajine in njene ruralne izrabe. V težnji za nadaljnje ohranjanje strukture in identitete ter opredelitve za aktivno zavarovanje najboljših kmetijskih zemljišč, bi bilo potrebno usmerjati razvoj pozidave z upoštevanjem možnosti za razmestitev na lokacije opredeljene v kartni prilogi pod štev. 1, 2, 3, 4, 5.
- b) vzhodnih krajevnih skupnosti, ki so manj homogene in predstavljajo s krajevno skupnostjo Hrušica, Plavž, Podmežaklja in Sava, osrednji mestni kontinuum občine.

Krajevna skupnost Javornik ima mešani deloma mestni značaj, po prostorski razprostranjenosti pa predvsem specifičen značaj krajine Karavank in tvori s krajevno skupnostjo Planina pod Golico svojsko ruralno enoto s tipičnimi sličnimi lastnostmi, ki se predvsem odražajo na enakem načinu izrabe prostora v preteklosti in podobnih trendih današnje dobe.

Tretja podskupina zahodnih krajevnih skupnosti, to je Blejska dobrava in Žirovnica je najvrednejši agrarni prostor najobsežnejšega ravninske-

ga dela občine, ki poleg največjih produkcijskih potencialov za kmetijsko proizvodnjo predstavlja tudi lokalitete nenadomestljive identitete slovenske kulturne krajine(Vrba).

V navedenih "vzhodnih" krajevnih skupnostih so izražene največje potrebe po poselitvenem prostoru in znašajo po prognozi za leto 2000 77,60 ha, za prirastek 4870 prebivalcev. Vsled kritičnih razmer v kmetijskem prostoru (po projekciji komaj 0,06 ~~km²~~ ekvivalentov na prebivalca) smo v izhodiščni fazi obdelave analizirali tudi gozdni prostor in sicer v globalnih razmerjih varovalnih funkcij za vse območje občine in s podrobnejšo analizo (s hektarsko mrežo) za lokalitete, ki so nakazovale ugodnejše primerjalne možnosti.

Iz karte "Kategorizacija gozdov po varovalnem pomenu na osnovi gozdnih združb" je razvidno, da smo po tem kriteriju podrobno obravnavali prostor:

- Planine pod Golico
- Javorniškega rovta
- in pobočij tik za nizom naselij med Žirovnico in Rodinami v krajevni skupnosti Žirovnica.

S podrobno analizo varovalnih funkcij gozda smo želeli opredeliti varianto primernosti prostora za eventualno poselitev:

- na prostoru Planine pod Golico je primernost za izrabo poselitve dokaj omejena zaradi labilnosti tal na katerih je ohranjen gozd. Vendar bi bilo možno z ustrezno analizo primernosti in z vključevanjem ustreznih kmetijskih zemljišč ob navezavi na obstoječo poselitev, opredeliti tudi večjo potencialno poselitveno površino (več kot predvidenih 11,5 ha).
- na prostoru Javorniškega rovta so sicer reliefno dokaj ugodne možnosti tudi primernost gozdnih zemljišč sama po sebi ne izključuje drugačne rabe - vendar je prostor vsled krajinskih kvalitet in ne nazadnje tudi zaradi svoje lokacije in ugodne mikroklime v bližnjem

zaledju mesta Jesenic edinstvena lokaliteta primernosti za dnevni oddih in rekreacijo. Urbaniziranje bi pomenilo degradacijo prostora, ki ^{se} že danes nakazuje z oviranjem počitniških hiš na povsem neprimernih lokacijah. Degradacijo prostora predstavlja tudi opuščanje kmetijskih zemljišč, ki se vse bolj zaraščajo, s čemer izgublamo edinstveno identiteto prostora -narcisna poljane.

- na območju Blejske dobrane praktično ni možnosti razširitve poselitve v gozdni prostor zaradi plazovitosti terena, ki ga obraščajo gozdovi. Že dosedanja izraba se je izogibala problematičnih labilnih območij. Možnosti poselitve ostajajo skoraj izključno samo na kmetijskih površinah pri čemer pa bi morali upoštevati nenadomestljivost agrarnega ravninskega prostora.

- na območju krajevne skupnosti Žirovnica smo podrobneje analizirali gozdni prostor na pobočju, ki se razpenja nad zaselki vzdolž ceste od Žirovnice do zaselka Rodine. Izrazita varovalna funkcija je opredeljena na vsem območju prepadnega in strmega reliefa ter varovalnega tampona pod meliščnimi stožci (širine cca 50 - 100 m). V prostoru, ki prehaja v blažji nagib, pa bi bilo, ob ustreznih kriterijih mikrorajonizacije, možno identificirati tudi primernost za izrabo poselitve seveda ob pogojih vključevanja ostalega pripadajočega pašniškega prostora in drugega agrarnega prostora med zaselki (nad cesto) ter ustreznih zapolnitev vrzeli v obstoječi urbanizaciji - seveda ob kriterijih varovanja najpomembnejših vrednot prostora.

Hektarska analiza, izdelana na osnovni državni karti (ODK M1 : 5000) in prenešena v priloženi karti 1 : 25 000 nam daje sledeče ocene potencialno primernih površin za potrebe poselitve:

gozdov	51 ha	
pašnikov	75 ha	
sadovnjakov	5 ha	
travnikov	27 ha	
s k u p a j	158 ha	
izpopolnitev že obstoječe zazidave		40 ha
Skupaj v KS Žirovnica		198 ha.

S stališča racionalnega gospodarjenja s plodnimi zemljišči v občini Jesenice menimo, da je potrebno podrobno obravnavati predvsem slednjo navedeno možnost za večjo koncentracijo poselitve, ki zagotavlja na eni strani kvalitetne bivalne pogoje, na drugi pa maksimalno zaščito plodnih zemljišč in kulturne krajine.

GOZDNO GOSPODARSTVO B L E D

UO J E S E N I C E

IME KO

STANJE IZ LETA 1900

STANJE PO KATASTRU 1968

STANJE PO GG NAČRTIH

TREND ZARAŠČANJA

Številka ko	STANJE IZ LETA 1900						STANJE PO KATASTRU 1968						STANJE PO GG NAČRTIH						TREND ZARAŠČANJA					
	Površina ko	Neplošno	Produktivno	Gozd	Kmetijska zemljišča	Pašniki	Površina ko	Neplošno	Produktivno	Gozd	Kmetijska zemljišča	Pašniki	Neplošno	Produktivno	Gozd	Kmetijska zemljišča	Površina ko	Neplošno	Produktivno	Gozd	Kmetijska zemljišča	Pašniki		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22		
2167 RATEČE	2644 %	1328 50	1316 50	743 29	573 21	227	2644	1328 50	1316 50	743 29	573 21	228	1328 50	1316 50	687 26	629 24	2644	1373 52	1271 48	961 36	310 12	143		
2168 PODKOREN	1360 %	55 4	1305 96	653 48	652 48	199	1358	84 6	1274 94	843 62	431 32	89	84 6	1274 94	854 63	420 31	1357	83 6	1274 94	1015 75	259 19	86		
2169 KRANJSKA GORA	4704 %	1512 32	3192 68	2581 55	611 13	191	4660	1495 32	3165 68	2616 56	549 12	227	1495 32	3165 68	2520 54	645 14	4661	1484 32	3177 68	2975 64	202 4			
2170 GOZD	5998 %	1169 19	4829 80	3558 60	1271 21	770	6029	1364 28	4365 72	3752 62	613 10	241	1664 28	4365 72	3222 53	1143 19	6029	1665 28	4364 72	4213 70	151 2	53		
2171 DOVJE	10346 %	3742 36	6604 64	4649 45	1955 19	1017	10277	3680 36	6597 64	4788 47	1809 17	1006	3680 36	6597 64	5732 56	865 8	10277	5859 38	6418 62	5627 55	791 7	318		
2172 HRUŠICA	963 %	65 7	898 93	498 52	400 41	243	963	84 9	879 91	577 60	302 31	169	84 9	879 91	424 44	455 47	963	82 9	881 91	668 69	213 22	250		
2173 PLAVŠKI ROVT	408 %	19 5	389 95	273 67	116 28	4	407	12 3	395 97	283 70	112 27	3	12 3	395 97	281 70	114 27	407	12 3	395 97	340 84	55 13	8		
2174 PLANINA	1133 %	20 2	1113 98	631 56	482 42	257	1133	28 2	1105 98	755 67	350 31	149	28 2	1105 98	908 80	197 18	1133	28 2	1105 98	929 82	176 16	110		
2175/2 PRIHODI							725										725 %	20 3	705 97	593 82	112 15	20		
2175/1 JESENICE	1347 %	105 8	1242 92	590 44	652 48	241	342	315	1148	656	492	186	315	1148	847	301	371	250	121	74	47	18		
2175/3 PODMEŽAKLA							396										410	69 17	341 83	338 82	3 1			
2176 BLEJSKA DOBRAVA	845 %	61 7	784 93	431 51	353 42	113	844	116 14	728 86	427 51	301 35	49	116 14	728 86	437 51	291 35	800	97 12	703 83	505 63	198 25			
2177 JAVORNIŠKI ROVT	857 %	27 3	830 97	527 62	303 35	41	744	=	792	527	265	45		792	478	314	744	11 2	733 98	620 83	113 15	7		
2178 KOROŠKA BELA	1646 %	31 2	1615 98	800 49	815 49	579	1645	81 5	1564 95	864 53	700 42	548	81 5	1564 95	902 55	662 40	1645	85 5	1560 95	1174 71	386 24	316		

Tab. 6

GOZDNO GOSPODARSTVO B L E D

U O J E S E N I C E

IME KO

STANJE IZ LETA 1900

STANJE PO KATASTRU 1968

STANJE PO GG NAČRTIH

TREND ZARAŠČANJA

Številka ko	STANJE IZ LETA 1900						STANJE PO KATASTRU 1968						STANJE PO GG NAČRTIH						TREND ZARAŠČANJA					
	Površina ko	Neplošno	Produktivno	Gozd	Kmetijska zemljišča	Pašniki	Površina ko	Neplošno	Produktivno	Gozd	Kmetijska zemljišča	Pašniki	Neplošno	Produktivno	Gozd	Kmetijska zemljišča	Površina ko	Neplošno	Produktivno	Gozd	Kmetijska zemljišča	Pašniki		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22		
2179 POTOKI	388 %	11 3	377 97	118 30	259 67	197	389	18 5	371 95	119 31	252 63	202	18 5	371 95	176 45	195 50	388	17 4	371 96	281 72	90 24	60		
2180 ŽIROVNICA	1181 %	53 4	1128 96	505 43	623 53	354	1181	88 7	1093 93	547 47	546 46	313	88 7	1093 93	603 51	490 42	1182	80 7	1102 93	930 79	172 14	30		
2182 ZABREZNICA	840 %	53 6	787 94	169 20	618 74	318	842	64 8	778 92	180 21	598 71	321	64 8	778 92	234 28	544 64	842	57 7	785 93	540 64	245 29	61		
2182 DOSLOVČE	2215 %	295 13	1920 87	727 33	1193 54	852	2215	300 13	1915 87	782 31	1133 56	824	300 13	1915 87	1034 47	881 40	2215	297 13	1918 87	1650 75	268 12	59		
2186 VIŠELNICA -del	673 %	107 16	566 84	427 63	139 21	73	673	107 16	566 84	427 63	139 21	73	107 16	566 84	444 66	122 18	679	140 21	539 79	458 67	81 12	23		
	37548	8653	28895	17880	11015	5676	1467	9464	28051	18886	9165	4673	9464	28051	19783	8268	37472	9709	27763	23891	3872			

KATEGORIZACIJA KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ PO KATASTRSKIH OBČINAH V OBMOČJIH KRAJEVNIH SKUPNOSTI

KRAJEVNA SKUPNOST	KATASTRSKA OBČINA	K A T E G O R I J E					KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ	SKUPAJ KMETIJSKA ZEMLJIŠČA	URBANIZIRANE POVRŠINE
		1	2	3	4	5			
KS BLEJSKA DOBRAVA	1401								
KO BLEJSKA DOBRAVA	2176- del	142	-	-	-	36	178	38	
KS MOJSTRANA	1402								
KO GOZD	2170- del	59	69	-	-	-	128	2	
DOVJE-MOJSTRANA	2171	249	376	11	6	6	648	65	
VIŠELNICA	2186/2- del	-	62	-	-	-	62	-	
Skupaj		308	307	11	6	6	838	68	
KS HRUŠICA	1403								
KO HRUŠICA	2172	27	170	4	-	14	215	24	
KS JAVORNIK, KOROŠKA BELA	1404								
KO JAVORNIŠKI ROVT	2177- del	69	52	-	6	-	127	-	
KOROŠKA BELA	2178	30	166	-	-	-	196	59	
POTOKI	2179	23	85	-	-	1	109	4	
JESENICE	2175/1- del	-	-	-	-	-	-	74	
BLEJSKA DOBRAVA	2176- del	-	-	-	-	-	-	-	
Skupaj		122	303	-	6	1	432	137	

1007

LIST 2: KATEGORIZACIJA KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ PO KATASTRSKIH OBČINAH V OBMOČJIH KRAJEVNIH SKUPNOSTI

KRAJEVNA SKUPNOST	KATASTRSKA OBČINA		K A T E G O R I J E K M E T I J S K I H Z E M L J I Š Č					SKUPAJ KMETIJSKA ZEMLJIŠČA	URBANIZIRANE POVRŠINE
			1	2	3	4	5		
KS KRANJSKA GORA	1405								
	KO PODKOREN	2168	139	83	51	12	7	292	17
	KRANJSKA GORA	2169	104	128	36	-	18	286	72
	GOZD	2170-del	186	123	-	15	1	325	27
	Skupaj		429	334	87	27	26	903	116
KS PLANINA	1406								
	KO PLAVŠKI ROVT	2173	37	12	-	-	1	50	4
	PLANINA PÓD GOLICO	2174	58	97	-	16	-	171	21
	Skupaj		95	109	-	16	1	221	25
KS PLAVŽ	1407								
	KO PRIHODI	2175/2-del	25	-	-	-	3	28	12
	JESENICE	2175/1-del	-	-	-	-	-	-	113
	PODMEŽAKLJA	2175/3-del	-	-	-	-	-	-	-
	Skupaj		25	-	-	-	3	28	125
KS PODMEŽAKLJA	1408								
	KO PODMEŽAKLJA	2175/3-del	-	-	-	-	-	-	-
	JESENICE	2174/1-del	-	-	-	-	-	-	85
	BLEJSKA DOBRAVA	2176	-	-	-	-	-	-	-
	Skupaj		-	-	-	-	-	-	85
KS RATEČE	1409								
	KO RATEČE	2167	125	115	15	3	8	266	19

LIST 3: KATEGORIZACIJA KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ PO KATASTRSKIH OBČINAH V OBMOČJIH KRAJEVNIH SKUPNOSTI

KRAJEVNA SKUPNOST	KATASTRSKA OBČINA	KATEGORIJE KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ					SKUPAJ KMETIJSKA ZEMLJIŠČA	URBANIZIRANE POVRŠINE
		1	2	3	4	5		
KS SAVA	1410							
	KO PRIHODI	2175/2-del	17	-	25	-	42	-
	JESENICE	2175/1-del	-	-	-	-	-	89
	JAVORNIŠKI ROVT	2177-del	-	-	-	-	-	-
	Skupaj		17	-	25	-	42	89
KS ŽIROVNICA	1411							
	KO ŽIROVNICA	2180	124	80	-	2	13	46
	ZABREZNICA	2181	345	92	-	18	7	22
	DOSLOVIČE	2182	145	146	-	2	10	34
	Skupaj		614	318	-	22	30	102

KATEGORIZACIJA KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ PO OBMOČJIH KATASTRSKIH OBČIN

KATASTRSKA OBČINA			SKUPNA POVRŠINA KO v ha (1973)	K M E T I J S K A Z E M L J I Š Č A v ha						URBANIZIRANE POVRŠINE v ha	OPUŠČENA KMETIJSKA ZEMLJIŠČA (površina po katastru - po predlogu) v ha	
Zap. št.	Reg. št. KO	KO		po ka- tastru 1973	po pred- logu	k a t e g o r i j e						
					1	2	3	4	5			
1	2167	Rateče	2644	569	266	125	115	15	3	8	19	303
2	2168	Podkoren	1357	413	292	139	83	51	12	7	17	121
3	2169	Kranjska gora	4661	513	286	104	128	36	-	18	72	227
4	2170	Gozd	6029	593	453	245	192	-	15	1	30	140
5	2171	Dovje Mojstrana	10277	1341	648	249	376	11	6	6	65	693
6	2172	Hrušica	963	318	215	27	170	4	-	14	24	103
7	2173	Plavški rovt	407	89	50	37	12	-	-	1	4	39
8	2174	Planina pod Golico	1133	329	171	58	97	-	16	-	21	158
9	2175/1	Jesenice	371	98	-	-	-	-	-	-	332	98
10	2175/2	Prihodi	725	279	70	25	17	-	25	3	12	209
11	2175/3	Podmežaklja	410	11	-	-	-	-	-	-	-	11
12	2176	Blejska dobrava	800	292	178	142	-	-	-	36	38	114
13	2177	Javorniški rovt	744	214	127	69	52	-	6	-	-	87
14	2178	Koroška bela	1645	668	196	30	166	-	-	-	59	472
15	2179	Potoki	388	192	109	23	85	-	-	1	4	83
16	2180	Žirovnica	1182	528	219	124	80	-	2	13	46	309
17	2181	Zabreznica	842	584	462	345	92	-	18	7	22	122
18	2182	Doslovče	2215	886	303	145	146	-	2	10	34	583
19	2186/2	Višelnica (del)	679	110	62	-	62	-	-	-	-	48
		S k u p a j	37472	8027	4107	1887	1873	117	105	125	-	3920
					Prvo območje	3760		kmetijskih zemljišč				
					Drugo območje	347						

Kalo. 8

Zaporedna številka	Naziv vodozbirnega območja	sp. sproščanja iz celotnega zlivnega olin.	sp. pritek iz celotnega zlivnega olin.	F ₁	nepločno ^{op}	kmetijsko ^{op}	varovalni ^{op}	ostali gozd ^{op}	F ₂	F	P	U/FU ^{op}	(F ₁ +F ₂) F ₃	Kateg.	F ₁ +F ₂ +F ₃	Kateg.
1	Nadiža	2420	-	2420	40 3616	10 678	40 452	10 226	4972	271	2260	12	88.704	IV	8.592	II
2	območje pod Vitrancem I + II	679	261	960	-	10 144	40 384	50 241	769	148	418	36,76	52.569	IV	4.785	IV
3	Pišenca, Gruntnica, Mala Pišenca, Krivi plaz, grb. na Pruhu	9232	3816	13048	40 5880	10 1101	50 3676	-	10656	1257	3675	34,20	1514.185	I	30.094	I
4	Martuljek	1658	637	2295	50 2144	-	30 643	20 114	2901	230	1072	21,45	111.454	III	7.341	III
5	Tofov graben Tarmanov graben	1236	337	1573	10 70	10 105	20 142	60 212	554	87	353	24,64	52.409	IV	4.591	IV
6	območje nad Tabrani, Beli potoki, desno poboč.	2894	1174	4068	20 680	10 510	60 2048	10 170	3408	83	1707	4,86	36.333	IV	7.962	II
7	Bistrica triglavska	1300	400	1700	5 907	10 1360	40 3628	15 680	14738	525	4535	11,87	195.119	III	9.462	II
8	Radovna				20 1613	10 606	20 806	50 1007	4032	129	2017	6,39	25.765	IV	4.671	IV
9	desna pobočja Mežakla	189	63	252	10 980	30 2206	60 2942	-	6128	60	2452	2,51	16.014	IV	6.631	III
10	Završnica	785	142	927	15 1292	20 1311	20 974	45 986	4463	364	2183	16,67	89.851	IV	7.057	III
11	leva pobočja	351	148	499	5 160	10 204	30 412	55 372	736	139	686	20,26	25.021	IV	3.261	IV
12	Koroška Bela	776	268	1044	30 720	20 384	40 512	10 77	1693	66	641	10,29	28.164	IV	3.766	IV

10.10

Zaporedna številka	Naziv vodozbirnega območja	sp.sproščanja iz celotnega zlivnega otm.	sp.pritok iz celotnega zlivnega otm.	F ₁	nepločno ^{op}	kmetijsko ^{op}	varovalni ^{op}	ostali gozd ^{op}	F ₂	F	P	P/P ^{op}	(F ₁ +F ₂) F ₃	Kateg.	F ₁ +F ₂ +F ₃	Kateg.
13	Javorniški rovt	405	139	544	10 920	10 549	30 1100	50 871	3440	206	1834	11,23	44.740	IV	5.107	III
14	leva pobočja nad Jesenicami	240	60	300	-	10 84	40 216	50 140	440	35	281	12,45	9.213	IV	1.985	V
15	Ukova	210	63	273	-	10 165	10 110	80 442	717	63	552	11,41	11.296	IV	2.131	V
16	Raten Jesenica, Beli potok	2329	645	2974	10 640	10 585	20 780	60 1203	3208	464	1948	23,82	147.255	III	8.564	II
17	območje Mirce	154	39	193	-	10 57	30 114	60 115	286	31	191	16,23	1.774	IV	2.102	V
18	Hrušica	267	80	347	-	20 165	60 330	20 55	550	53	275	19,27	17.285	IV	2.824	IV
19	Dobršnik	1197	550	1747	-	20 249	50 190	30 126	375	84	417	20,14	42.737	IV	4.136	IV
20	Presušnik	1983	646	2629	30 560	20 285	40 380	10 51	716	104	476	21,85	73.088	IV	5.530	III
21	neimenovani	337	89	429	10 60	20 129	10 44	60 136	309	73	216	33,80	24.944	IV	4.118	IV
22	Mlinca	1490	826	2316	15 460	10 255	70 1184	5 44	1483	198	846	23,40	88.897	IV	6.139	III
23	Dovški potok	-	382	382	10 80	50 300	20 82	20 44	506	23	205	11,22	9.963	IV	2.010	V
24	Sodelčnik	1645	785	2430	5 40	10 63	20 82	65 137	322	24	209	11,48	31.593	IV	3.900	IV

10.10

Zaporedna številka	Naziv vodozbirnega območja	sp. sproščanje iz celotnega zlivnega obl.	sp. pritek iz celotnega zlivnega obl.	F_1	neplodno ^{op}	kmetijsko ^{op}	varovalni ^{op}	ostali gozd ^{op}	F_2	F_1	P	$\frac{P}{F_1}$ ^{op}	$(F_1 + F_2) F_3$	Kateg.	$F_1 + F_2 + F_3$	Kateg.
25	območje pod Brevantom	330	232	562	-	50 330	10 44	40 88	462	33	220	15,00	15.360	IV	2.524	IV
26	Belca, Beli potok, Kurji graben, Goša	7102	2950	10052	15 900	10 528	75 2722	-	4150	326	1762	18,50	262.737	II	16.052	I
27	Jurčev graben	332	195	527	15 392	10 186	70 874	5 28	1480	84	624	13,46	27.014	IV	3.353	IV
28	Hladnik, Jerman	1128	642	1770	-	10 519	90 3122	-	3641	256	1735	14,76	79.866	IV	6.886	III
29	Smeč	2950	2090	5040	-	20 198	80 324	-	522	75	328	22,86	127.147	III	7.848	II
30	območje pod Robni	377	176	553	-	20 141	50 234	30 70	445	115	234	49,14	49.042	IV	5.912	III
31	območje pod Brvojima	295	98	393	-	10 81	50 274	40 111	466	66	275	24,00	20.616	IV	3.259	IV
32	Suhelj	2960	1740	4700	-	20 168	50 278	30 84	530	69	279	24,73	129.337	III	7.703	II
33	Kravnjak, potok na Potokih, leva pobočja od ceste Krotnek	1383	140	1523	-	20 393	10 130	70 457	980	79	653	12,10	30.286	IV	3.713	IV
34	Trebiža	174	-	174	-	10 135	10 90	80 364	589	79	454	17,40	13.276	IV	2.503	IV

106.10

GG
GO
Revir

Upravna občina JESENICE

SUMARIJ

tab-11

I. Zemljiško kategorije (stanje po katastru)

(v ha)

Lastništvo	Intenzivne p.	Travniki	Pašniki	Gozdovi	Neplodno	T.M.R.	Skupaj
družbeno	85	419	3159	10144	9371		23178
zasebno	791	2775	787	9603	336	2	14294
Skupaj	876	3194	3946	19747	9707	2	37472

II. Ocena zaraščanja kmetijskih površin

Predvidevanje in stanje	Intenzivne pov.		Travniki		Pašniki				Skupaj	
	d	ha	d	ha	d	ha	d	ha	%	ha
ne bo opuščeno	7	746	5	1623	4	1503			48	3872
bo opuščeno	1	65	1	339	1	516			11	920
že opuščeno	1	56	2	511	1	473			13	1040
začetki zaraščanja	1	9	1	382	2	769			15	1160
zaraščanje			1	339	2	685			13	1024
Skupaj	10	876	10	3194	10	3946	10		100	8016

III. Gozdovi

Katastrska občina	Po gg načrtih			Skupaj	Po katastru
	Gospodarski	Varovalni			
Blejska Dobrava	395,03	31,04		426,07	429
Doslovče	719,10	314,76		1033,86	1032
Dovje	3090,11	1883,22		4973,33	5077
Gozd	2143,86	1937,57		4081,43	3771
Hrušica	420,98	109,86		530,84	563
Javorniški rovt	510,94	37,46		548,40	529
Jesenice					3
Koroška Bela	775,43	125,25		900,68	892
Kranjska gora	1188,95	1303,58		2492,53	2664
Planina	722,75	35,67		758,42	776
Plavški rovt	303,68			303,68	306
Podkoren	826,40	124,53		950,93	861
Podmežaklja	188,39	98,27		286,66	330
Potoki	119,33	56,68		176,01	179
Prihodi	494,51	15,47		509,98	426
Rateče	759,66	40,30		799,96	702
Višelnica II					429
Zabreznica	175,60	58,87		234,47	201
Žirovnica	468,04	134,62		602,66	574
	13.302,71	6307,15		19.609,86	19.734

tab-12

GG
GO
RevirUpravna občina
Katastrska občina
Reg. št. k. o.Jesenice
Blejska dobrava
2176

I. Zemljiške kategorije (stanje po katastru)

(v ha)

Lastništvo	Intenzivne p.	Travniki	Pašniki	Gozdovi	Neplodno	Skupaj
družbeno	4	36	8	124	84	256
zasebno	57	150	26	298	13	544
Skupaj	61	186	34	422	97	800

II. Ocena zaraščanja kmetijskih površin

Predvidevanje in stanje	Intenzivne pov.		Travniki		Pašniki		Skupaj			
	d	ha	d	ha	d	ha	d	ha		
ne bo opuščeno	8	49	8	149	-	-	-	-	70	198
bo opuščeno	1	6	1	19	1	3	-	-	10	28
že opuščeno	1	6	-	-	2	7	-	-	5	13
začetki zaraščanja	-	-	1	18	5	17	-	-	13	35
zaraščanje	-	-	-	-	2	7	-	-	2	7
Skupaj	10	61	10	186	10	34	10	-	100	281

III. Gozdovi

Po katastru	Po gg načrtih			Razlika
	Oddelek	Odsek	Površina	
422	180	a	68,58	4,07
		b	57,27	
	181	a	35,47	
		b	15,95	
	182	b	10,35	
		a	24,05	
	183	b	26,36	
		a	47,44	
	184	b	43,24	
		a	16,75	
		b	59,92	
		v	20,69	
			426,07	

GG
GO
Revir

Upravna občina Jesenice
Katastrska občina Doslovače
Reg. št. k. o. 2182

I. Zemljiške kategorije (stanje po katastru)

(v ha)

Lastništvo	Intenzivne p.	Travniki	Pašniki	Gozdovi	Neplošno	Skupaj
družbono	3	56	574	389	287	1309
zasebno	100	138	15	643	10	906
Skupaj	13	194	589	1032	297	2215

II. Ocena zaraščanja kmetijskih površin

Predvidevanje in stanje	Intenzivne pov.		Travniki		Pašniki				Skupaj	
	d	ha	d	ha	d	ha	d	ha	%	ha
ne bo opuščeno	9	93	6	116	1	59	-	-	30	268
bo opuščeno	1	10	2	40	2	118	-	-	19	168
že opuščeno	-	-	1	19	2	118	-	-	15	137
začetki zaraščanja	-	-	1	19	3	176	-	-	23	195
zaraščanje	-	-	-	-	2	118	-	-	13	118
Skupaj	10	103	10	194	10	589	10	-	100	886

III. Gozdovi

Po katastru	Po gg načrtih			Razlika
	Oddelek	Odsek	Površina	
	202	-	35,01	
	203	a	30,56	
		b	22,89	
		c	33,71	
		d	29,86	
		v	24,58	
	204	a	40,57	
		b	32,20	
		c	20,61	
		d	54,56	
		e	50,92	
		v	33,81	
	205	a	38,51	
		v	182,56	
	206	a	20,65	
	207	a	59,35	
		b	40,57	
		c	43,41	
		d	57,72	
		e	33,44	
		v	55,71	
	208	a	51,12	
		b	23,44	
		v	18,10	
1032			1033,86	1,86

GG
GO
RevirUpravna občina JESENICE
Katastrska občina Dovje
Reg. št. k. o. 2171

I. Zemljiške kategorije (stanje po katastru)

(v ha)

Lestništvo	Intenzivne p.	Travniki	Pašniki	Gozdovi	Neplodno	Skupaj
družbeno	4	45	480	2866	3828	7223
zasebno	121	535	156	2211	31	3054
Skupaj	125	580	636	5077	3859	10277

II. Ocena zaraščanja kmetijskih površin

Predvidevanje in stanje	Intenzivne pov.		Travniki		Pašniki				Skupaj	
	d	ha	d	ha	d	ha	d	ha	%	ha
ne bo opuščeno	10	125	6	348	5	318	-	-	59	791
bo opuščeno	-	-	1	58	2	126	-	-	14	184
že opuščeno	-	-	1	58	1	64	-	-	9	122
začetki zaraščanja	-	-	1	58	1	64	-	-	9	122
zaraščanje	-	-	1	58	1	64	-	-	9	122
Skupaj	10	125	10	580	10	636	10	-	100	1341

III. Gozdovi

Po katastru	Po gg načrtih			Razlika
	Oddelek	Odsek	Površina	
144		a	107,96	
		b	69,72	
145		v	7,88	
		a ₁	27,15	
		a ₂	5,35	
		a ₃	1,95	
		a ₄	3,40	
		a ₅	15,00	
		a ₆	10,90	
		a ₇	6,37	
		a ₈	79,32	
		v ₁	62,04	
		v ₂	35,93	
		v ₃	68,44	
146		a	52,56	
		b	100,99	
		c	42,70	
		a _v	37,52	
		b _v	108,13	
		c _v	74,40	
147		a	136,44	
148		a _v	110,57	
149		a	89,70	
149		a _v	57,35	
150		a	155,04	
		a _v	48,06	
		a	52,10	
		b	69,94	
		a _v	2,13	
		b _v	5,50	

UPRAVNA OBČINA : JESENICE

Katastrska občina: Dovje

Reg.št. k.o.: 2171

III. GOZDOVI

Po katastru	Oddelek	Po gg načrtih Odsek	Površina	Razlika
	151	a	46,33	
		b	67,61	
		b _v	1,31	
	152	a	34,73	
		b	37,95	
		c	32,62	
		a _v	57,04	
		b _v	47,33	
		c _v	8,37	
	153	a	49,18	
		b	29,32	
		c	51,63	
		d	40,36	
		a _v	26,75	
		b _v	6,49	
		d _v	4,00	
	154	a	16,70	
		a _v	82,25	
	155	a	46,96	
		b	54,04	
		a _v	15,13	
		b _v	87,98	
	156	a	90,99	
		b	51,66	
		c	54,80	
		d	69,21	
		a _v	7,47	
		b _v	6,75	
		c _v	11,25	
	157	d _v	10,97	
		a	91,48	
		v	154,4	
	158	a	52,44	
		b	36,77	
		c	51,53	
		a _v	26,10	
		b _v	9,66	
		c _v	150,46	
	159	a	40,19	
		b	72,54	
		a _v	36,90	
		b _v	44,21	
	160	a	84,28	
		b	98,64	
		c	71,24	
		a _v	109,85	

JESENICE

Dovje

Reg.št.k.o.: 2171

Po katastru	Oddelek	Odsek	Površina	Razlika
	160	b _v	36,09	
		c _v	7,14	
	161	a _v	45,44	
		b	72,77	
		c	58,90	
		a _v	70,37	
		b _v	26,39	
		c _v	10,63	
	162	a _v	57,66	
		b	38,80	
		c	73,06	
		d	56,75	
		a _v	63,04	
		b _v	2,67	
		c _v	2,13	
		d _v	31,55	
	163	a	41,14	
	164	a	52,95	
		b	46,57	
		c	65,98	
		d	41,48	
		e	38,82	
		a _v	68,25	
		b _v	10,93	
		c _v	7,76	
		d _v	5,90	
		e _v	17,79	
5077			4973,33	103,67

GG
GO
Revir

Upravna občina JESENICE
Katastrska občina Gozd
Reg. št. k. o. 2170

I. Zemljiške kategorije (stanje po katastru)

(v ha)

Lastništvo	Intenzivne p.	Travniki	Pašniki	Gozdovi	Neplodno		Skupaj
družbeno		25	84	2324	1598		4031
zasebno	40	261	183	1447	67		1998
Skupaj	40	286	267	3771	1665		6029

II. Ocena zaraščanja kmetijskih površin

Predvidevanje in stanje	Intenzivne pov.		Travniki		Pašniki				Skupaj	
	d	ha	d	ha	d	ha	d	ha	%	ha
ne bo opuščeno	3	12	3	86	2	53	-	-	25	151
bo opuščeno	1	4	1	29	1	27	-	-	10	60
že opuščeno	5	20	3	86	3	81	-	-	32	187
začetki zaraščanja	1	4	2	57	2	53	-	-	19	114
zaraščanje	-	-	1	28	2	53	-	-	14	81
Skupaj	10	40	10	286	10	267	10	-	100	593

III. Gozdovi

Po katastru	Po gg načrtih			Razlika
	Oddelek	Odsek	Površina	
	10	a	16,08	
		b	18,91	
	11	a _v	20,48	
		b _v	7,39	
		c _v	10,07	
		d _v	5,21	
	12	a	1,37	
		b	7,22	
		c	4,51	
		d _v	28,67	
		e _v	10,85	
	13	a	30,04	
		b	15,57	
	14	a	33,81	
		b	5,76	
		c	9,70	
	15	a	36,34	
		b _v	9,95	
	16	a	31,15	
		b	10,96	
	17	v	33,14	
	18	a	15,04	
		b	21,55	
	19	-	38,24	
	20	a	20,63	
		b	20,54	
		c _v	55,55	
	21	-	22,29	
	22	a _v	2,29	
		b _v	18,07	

Upravna občina: JESENICE

Gozd

2170

Po katastru	Oddelek	po gg načrtih Odsek	Površina	Razlika
	22	c _v	19,22	
	23	a _v	19,68	
		b _v	74,15	
	24	a	10,10	
		b	39,49	
	25	a	3,31	
		b	13,05	
		c _v	41,50	
	26	a	3,63	
		b	33,22	
		c _v	44,34	
	27	a	13,23	
		b _v	25,47	
	28	a	12,04	
		b _v	44,70	
		c _v	51,05	
	29	a	15,05	
		b _v	30,51	
	30	a	8,50	
		b _v	32,55	
	31	a	28,32	
		b _v	15,56	
		c _v	13,77	
		d _v	12,05	
	32	a _v	48,16	
		b _v	23,96	
		c _v	14,00	
	33	a	11,67	
		b	6,81	
		c	29,86	
	34	a	28,38	
		b _v	55,09	
	35	a	3,56	
		b	51,13	
		c	20,05	
	36	a _v	75,82	
		b	2,49	
	37	a _v	31,85	
		b _v	41,82	
		c _v	4,61	
	38	v	62,25	
	39	v	65,02	
	40	a	47,27	
		b _v	31,57	
	41	a _v	17,42	
		b	12,14	
		c	17,75	
		d	2,41	
		e	0,59	
	42	-	7,88	

Upravna občina: JESENICE

Gozd
2170

Po katastru	po gg načrtih			
Oddelek	Odsek	Površina	Razlika	
43	a	19,74		
	b _v	9,99		
44	-v	9,21		
45	a	22,25		
	b _v	3,69		
46	-	124,71		
47	a	14,37		
	b	55,66		
48	a	33,14		
	b	19,88		
49	a	28,96		
	b	15,00		
131	a	23,94		
	b	13,26		
	v	49,42		
132	a	111,42		
	b	57,40		
	v	8,78		
133	a	43,06		
	b	46,23		
	c	62,99		
	d	33,64		
	e	10,71		
	v	2,21		
134	a	22,49		
	b	16,73		
	c	48,81		
	v	58,56		
135	a	31,76		
	b	31,67		
	v	6,75		
136	a	33,77		
	b	16,80		
	c	19,88		
	v	146,09		
137	a	36,81		
	b	57,62		
	c	70,97		
	v	49,02		
138	a	29,78		
	b	42,09		
	c	38,90		
	d	9,95		
	v	18,00		
139	a	40,46		
	b	40,23		
	c	23,81		
	d	10,91		
140	a	58,89		
	b	39,62		

4. 16

JESENICE

Gozd

2170

Po katastru

Oddelek	Odsek	Površina	Razlika
140	v	6,54	
141	a	42,48	
	b	44,24	
	v	13,18	
142	a	49,59	
	v	16,90	
	a	47,62	
143	b	38,06	
	c	43,05	
	v	80,31	
3771		4081,43	310,43

GG
GO
Revir

Upravna občina JESENICE
Katastrska občina Hrušica
Reg. št. k. o. 2172

I. Zemljiške kategorije (stanje po katastru)

(v ha)

Lastništvo	Intenzivne p.	Travniki	Pašniki	Gozdovi	Neplodno	Skupaj
družbeno	4	10	163	276	72	525
zasebno	14	102	25	287	10	438
Skupaj	18	112	188	563	82	963

II. Ocena zaraščanja kmetijskih površin

Predvidovanje in stanje	Intenzivne pov.		Travniki		Pašniki				Skupaj	
	d	ha	d	ha	d	ha	d	ha	%	ha
ne bo opuščeno	10	18	4	45	8	1.50	-	-	67	213
bo opuščeno	-	-	1	11	-	-	-	-	3	11
že opuščeno	-	-	3	34	-	-	-	-	11	34
začetki zaraščanja	-	-	1	11	-	-	-	-	3	11
zaraščanje	-	-	1	11	2	38	-	-	16	49
Skupaj	10	18	10	112	10	188	10	-	100	318

III. Gozdovi

Po katastru	Po gg načrtih			Razlika
	Oddelek	Odsek	Površina	
50				
51		b	6,29	
		a	7,74	
		b	11,00	
		c	13,26	
		v	4,67	
52		a _v	1,75	
		b _v	2,22	
		c _v	10,17	
		d _v	3,77	
		e _v	6,20	
53		a _v	4,29	
		b _v	6,60	
		c _v	1,53	
		d _v	3,51	
		e _v	1,06	
		f _v	1,80	
57		-	8,47	
		a-del	7,00	
58		bv-del	6,00	
165		a	83,13	
		b	42,13	
		c	31,56	
		b _v	32,50	
166		a _v	26,01	
		a _v	49,65	
		b	95,05	
167		-	63,48	
563			530,84	32,16

GG
GO
Revir

Upravna občina JESENICE
Katastrska občina Javorniški rovt
Reg. št. k. o. 2177

I. Zemljiške kategorije (stanje po katastru)

(v ha)

Lestništvo	Intenzivne p.	Travniki	Pašniki	Gozdovi	Noplodno	Skupaj
družbeno	1	29	46	256	9	341
zasebno	10	108	20	263	2	403
Skupaj	11	137	66	519	11	744

II. Ocena zaraščanja kmetijskih površin

Predvidovanje in stanje	Intenzivne pov.		Travniki		Pašniki				Skupaj	
	d	ha	d	ha	d	ha	d	ha	%	ha
ne bo opuščeno	9	10	7	96	1	7	-	-	53	113
bo opuščeno	1	1	1	13	2	13	-	-	13	27
že opuščeno	-	-	1	14	1	7	-	-	10	21
začetki zaraščanja	-	-	1	14	5	32	-	-	21	46
zaraščanje	-	-	-	-	1	7	-	-	3	7
Skupaj	10	11	10	137	10	66	10	-	100	214

III. Gozdovi

Po katastru	Po gg načrtih			Razlika
	Oddelek	Odsek	Površina	
529	77	ā	12,81	19,40
		b	5,57	
		c	7,81	
	78	a	5,15	
		b	9,58	
		c	5,25	
	79	v	13,74	
		a	20,31	
		b	28,70	
	76	a	23,77	
		b	16,22	
		c	10,72	
		d	6,51	
		e	5,40	
		f	4,49	
177	g	3,26		
	a	9,20		
178	v	23,72		
	a	98,02		
179	b	61,01		
	a	64,11		
	b	43,38		
	c	69,67		
		548,40		

GG
GO
Revir

Upravna občina Jesenice
Katastrska občina Jesenice
Reg. št. k. o. 2175

I. Zemljiške kategorije (stanje po katastru)

(v ha)

Lastništvo	Intenzivne p.	Travniki	Pašniki	Gozdovi	Noplodno	Skupaj
družbeno	34	20	16	8	199	277
zasebno	13	13	2	15	51	94
Skupaj	47	33	18	23	250	371

II. Ocena zaraščanja kmetijskih površin

Predvidovanje in stanje	Intenzivne pov.		Travniki		Pašniki				Skupaj	
	d	ha	d	ha	d	ha	d	ha	%	ha
ne bo opuščeno	10	47								47
bo opuščeno			10	33	10	18				51
že opuščeno										
začetki zaraščanja										
zaraščanje										
Skupaj	10	47	10	33	10	18	10		100	98

III. Gozdovi

Po katastru	Po gg načrtih			Razlika
	Oddelek	Odsek	Površina	

I. Zemljiške kategorije (stanje po katastru)

(v ha)

Lastništvo	Intenzivne p.	Travniki	Pašniki	Gozdovi	Neplodno	Skupaj
družbeno	2	23	498	254	74	851
zasebno	29	87	29	638	11	794
Skupaj	31	110	527	892	85	1645

II. Ocena zaraščanja kmetijskih površin

Predvidevanje in stanje	Intenzivne pov.		Travniki		Pašniki				Skupaj	
	d	ha	d	ha	d	ha	d	ha	%	ha
ne bo opuščeno	5	15	5	55	6	316	-	-	58	386
bo opuščeno	2	6	1	11	1	53	-	-	10	70
že opuščeno	3	10	2	22	-	-	-	-	5	32
začetki zaraščanja	-	-	1	11	2	105	-	-	17	116
zaraščanje	-	-	1	11	1	53	-	-	10	64
Skupaj	10	31	10	110	10	527	10	-	100	668

III. Gozdovi

Po katastru	Po gg načrtih			Razlika
	Oddelek	Odsek	Površina	
80	-	15,57		
81	a	9,46		
	b	5,69		
	c	8,64		
	d	5,84		
82	a	23,99		
	b	2,54		
	c	5,27		
185	a	37,33		
	b	70,26		
	v	9,32		
186	a	27,85		
	b	37,07		
	c	63,80		
	v	7,46		
187	a	60,49		
	b	76,63		
	c	37,16		
	v	5,20		
188	a	28,78		
	b	43,84		
	c	31,89		
	v	31,41		
189	a	42,83		
	b	44,96		
	c	43,33		
	v	22,25		
190	a	54,93		
	b	26,08		
	v	20,81		
892		900,68	8,28	

I. Zemljiške kategorije (stanje po katastru)

(v ha)

Lastništvo	Intenzivne p.	Travniki	Pašniki	Gozdovi	Neplodno	Skupaj
družbeno	6	27	168	1498	1456	3155
zasebno	49	234	29	1166	28	1506
Skupaj	55	261	197	2664	1484	4661

II. Ocena zaraščanja kmetijskih površin

Predvidevanje in stanje	Intenzivne pov.		Travniki		Pašniki				Skupaj	
	d	ha	d	ha	d	ha	d	ha	%	ha
ne bo opuščeno	7	39	4	104	3	59	-	-	39	202
bo opuščeno	1	6	1	26	2	39	-	-	14	71
že opuščeno	1	5	3	79	2	39	-	-	24	123
začetki zaraščanja	1	5	1	26	1	21	-	-	10	52
zaraščanje	-	-	1	26	2	39	-	-	13	65
Skupaj	10	55	10	261	10	197	10	-	100	513

III. Gozdovi

Po katastru	Po gg načrtih			Razlika
	Oddelek	Odsek	Površina	
6	4	a _v	45,25	
	5	b _v	14,41	
		a _v	22,14	
	6	b _v	11,26	
		c _v	1,50	
	7	a _v	40,09	
		b _v	5,08	
	8	a _v	39,81	
		b _v	25,13	
	9	a _v	27,53	
		b _v	25,92	
	118	c _v	18,26	
d _v		7,30		
119	a _v	50,28		
	b _v	14,11		
120	a	32,58		
	b	70,20		
121	c	40,75		
	d	0,68		
119	v	6,69		
	a	41,20		
120	b	34,40		
	c	17,73		
121	a	32,18		
	b	38,01		
121	c	26,29		
	v	7,33		
121	a	49,57		
	b	22,04		
121	c	3,41		
	v	41,53		

JESENICE

Kranjska gora

2169

Po katastru	Oddelek	Odsek	Površina	Razlika
	122	a	32,69	
		b	28,81	
		c	1,81	
		v	71,18	
	123	a	33,82	
		b	36,10	
		v	46,40	
	124	a	18,55	
		b	50,41	
		c	39,40	
		v	75,84	
	125	v	284,13	
	126	a	16,01	
		b	48,04	
		v	25,46	
	127	a	40,87	
		b	25,89	
		c	29,51	
		v	173,69	
	128	a	26,86	
		b	38,73	
		c	26,38	
		v	161,92	
	129	a	15,69	
		b	9,75	
		c	52,27	
		v	61,34	
	130	a	51,09	
		b	30,77	
		c	45,04	
		d	67,93	
		e	13,48	
2664			2492,53	171,47

GG
GO
Revir

Upravna občina JESENICE
Katastrska občina PLANINA
Reg. št. k. o. 2174

I. Zemljiške kategorije (stanje po katastru)

(v ha)

Lastništvo	Intenzivne p.	Travniki	Pašniki	Gozdovi	Naplodno		Skupaj
družbeno	1	39	131	512	21		704
zasebno	13	119	26	264	7		429
Skupaj	14	158	157	776	28		1133

II. Ocena zaraščanja kmetijskih površin

Predvidevanje in stanje	Intenzivne pov.		Travniki		Pašniki				Skupaj	
	d	ha	d	ha	d	ha	d	ha	%	ha
ne bo opuščeno	2	3	4	63	7	110	-	-	53	176
bo opuščeno	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
že opuščeno	8	11	1	16	-	-	-	-	8	27
začetki zaraščanja	-	-	1	16	-	-	-	-	5	16
zaraščanje	-	-	4	63	3	47	-	-	34	110
Skupaj	10	14	10	158	10	157	10	-	100	329

III. Gozdovi

Po katastru	Po gg načrtih			Razlika
	Oddelek	Odsek	Površina	
68		a	20,85	
		b	6,67	
69		a	4,36	
		b	34,76	
		c	6,81	
		d	4,67	
		e	5,65	
70		-	32,89	
71		a	3,73	
		b	22,19	
		c	3,10	
		d	11,22	
		e	4,03	
		f	3,60	
		g	1,63	
		h	1,60	
		i	0,89	
		j	1,01	
		k	1,36	
72		a	20,90	
		b	5,42	
73		c	17,39	
		a	24,10	
		b	12,65	
		c	13,27	
		d	2,18	
		e	19,92	
		f	3,07	
74		v	11,39	

Upravna občina JESENICE
 Katastrska občina: Planina
 Reg.štev. k.o.: 2174

III. GOZDOVI

Po katastru	Po gg Oddelek	načrtih Odsek	Površina	Razlika
	75	a	3,95	
		b	11,67	
		c	5,56	
		d	40,63	
		v	10,49	
	170	a	72,20	
		b	35,90	
	171	a	100,49	
		b	48,95	
		v	13,79	
	172	a	75,06	
		b	38,42	
776			758,42	17,58

GG
GO
Revir

-144-

Upravna občina JESENICE
Katastrska občina PLAVŠI ROVT
Reg. št. k. o. 2173

tab. 13

I. Zemljiške kategorije (stanje po katastru)

(v ha)

Lastništvo	Intenzivne p.	Travniki	Pašniki	Gozdovi	Naplodno		Skupaj
družbeno		3		41	11		55
zasebno	12	66	8	265	1		352
Skupaj	12	69	8	306	12		407

II. Ocena zaraščanja kmetijskih površin

Predvidevanje in stanje	Intenzivne pov.		Travniki		Pašniki				Skupaj	
	d	ha	d	ha	d	ha	d	ha	%	ha
	ne bo opuščeno	10	12	5	35	10	8	-	-	62
bo opuščeno	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
že opuščeno	-	-	1	7	-	-	-	-	8	7
začetki zaraščanja	-	-	2	13	-	-	-	-	15	13
zaraščanje	-	-	2	14	-	-	-	-	15	14
Skupaj	10	12	10	69	10	8	10	-	100	89

III. Gozdovi

Po katastru	Po gg načrtih			Razlika
	Oddelek	Odsek	Površina	
168		a	113,60	
		b	96,47	
169		a	35,50	
		b	35,59	
50		a	22,52	
			306,68	2,32

306

306,68

2,32

GG
GO
Revir

Upravna občina JESENICE
Katastrska občina Podmežakla
Reg. št. k. o. 2638

I. Zemljiške kategorije (stanje po katastru)

(v ha)

Lastništvo	Intenzivne p.	Travniki	Pašniki	Gozdovi	Noplodno	Skupaj
družbeno			1	260	68	329
zasebno	3	7		70	1	81
Skupaj	3	7	1	330	69	410

II. Ocena zaraščanja kmetijskih površin

Predvidevanje in stanje	Intenzivne pov.		Travniki		Pašniki				Skupaj	
	d	ha	d	ha	d	ha	d	ha	%	ha
ne bo opuščeno	10	3	-	-	-	-	-	-	27	3
bo opuščeno	-	-	10	7	10	1	-	-	73	8
že opuščeno	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
začetki zaraščanja	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
zaraščanje	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skupaj	10	3	10	7	10	1	10	-	100	11

III. Gozdovi

Po katastru	Po gg načrtih			Razlika
	Oddelek	Odsek	Površina	
55		a	4,56	
		b	5,37	
		c	9,30	
		d	3,17	
56		a	8,89	
		b	6,15	
		c	1,15	
		d	1,11	
58		e	1,66	
		a-del	12,48	
59		v-del	9,99	
		a	11,03	
60		b	11,74	
		c	3,21	
		v	27,28	
		a	18,48	
		b	6,30	
61		c	9,87	
		d	5,57	
		e	2,33	
		v	13,48	
		a	15,42	
62		b	7,32	
		v	26,95	
		a	36,79	
		b	6,49	
330		v	20,57	43,34
			286,66	

GG
GO
Revir

Upravna občina Jesenice
Katastrska občina Podkoren
Reg. št. k. o. 2168

I. Zemljiške kategorije (stanje po katastru)

(v ha)

Lastništvo	Intenzivne p.	Travniki	Pašniki	Gozdovi	Noplodno		Skupaj
družbeno	1	6	78	202	64		351
zasebno	55	228	45	659	17	2	1006
Skupaj	56	234	123	861	81	2	1357

II. Ocena zaraščanja kmetijskih površin

Predvidovanje in stanje	Intenzivne pov.		Travniki		Pašniki				Skupaj	
	d	ha	d	ha	d	ha	d	ha	%	ha
	ne bo opuščeno	10	56	5	117	7	86	-	-	63
bo opuščeno	0	-	1	23	0	-	-	-	6	23
že opuščeno	0	-	2	48	1	13	-	-	15	61
začetki zaraščanja	0	-	1	23	1	12	-	-	8	35
zaraščanje	0	-	1	23	1	12	-	-	8	35
Skupaj	10	56	10	234	10	123	10	-	100	413

III. Gozdovi

Po katastru	Po gg načrtih			Razlika
	Oddelek	Odsek	Površina	
	108	-	56,90	
	109	-	51,30	
	110	a	44,46	
		b	59,69	
		c	37,00	
	111	v	1,75	
		a	55,34	
	112	b	67,20	
		a	52,87	
		v	45,04	
	113	a	64,66	
		v	0,42	
	114	a	52,28	
		v	1,49	
	115	-	32,96	
	116	a	54,25	
		b	108,25	
		v	28,69	
	117	a	63,00	
		b	26,25	
		v	47,13	
861			950,93	89,93

I. Zemljiške kategorije (stanje po katastru)

(v ha)

Lastništvo	Intenzivne p.	Travniki	Pašniki	Gozdovi	Neplodno		Skupaj
družbeno	1	5	136	61	13		216
zasebno	14	23	13	118	4		172
Skupaj	15	28	149	179	17		388

II. Ocena zaraščanja kmetijskih površin

Predvidevanje in stanje	Intenzivne pov.		Travniki		Pašniki				Skupaj	
	d	ha	d	ha	d	ha	d	ha	%	ha
no bo opuščeno	9	13	6	17	4	60	-	-	47	90
bo opuščeno	1	2	2	5	2	29	-	-	19	36
že opuščeno	-	-	-	-	1	15	-	-	8	15
začetki zaraščanja	-	-	1	3	2	30	-	-	17	33
zaraščanje	-	-	1	3	1	15	-	-	9	18
Skupaj	10	15	10	28	10	149	10	-	100	192

III. Gozdovi

Po katastru	Po gg načrtih			Razlika
	Oddelek	Odsek	Površina	
191		a	1,77	
		b	54,69	
		c	17,06	
		v	2,08	
192		a	16,60	
		b	29,21	
		v	54,60	
179			176,01	2,99

I. Zemljiške kategorije (stanje po katastru)

(v ha)

Lastništvo	Intenzivne p.	Travniki	Pašniki	Gozdovi	Neplodno		Skupaj
družbeno	1	19	6	230	18		274
zasebno	13	144	96	196	2		451
Skupaj	14	163	102	426	20		725

II. Ocena zaraščanja kmetijskih površin

Predvidevanje in stanje	Intenzivne pov.		Travniki		Pašniki				Skupaj	
	d	ha	d	ha	d	ha	d	ha	%	ha
no bo opuščeno	7	10	5	82	2	20	-	-	40	112
bo opuščeno	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
že opuščeno	3	4	1	16	1	10	-	-	11	30
začetki zaraščanja	-	-	2	32	2	20	-	-	19	52
zaraščanje	-	-	2	33	5	52	-	-	30	85
Skupaj	10	14	10	163	10	102	10	-	100	279

III. Gozdovi

Po katastru	Po gg načrtih			Razlika
	Oddelek	Odsek	Površina	
63		a	1,22	
		b	8,73	
		c	0,89	
		d	1,55	
64		a	1,29	
		b	4,50	
		c	9,00	
		d	3,13	
65		a	25,77	
		b	1,86	
66		a	1,68	
		b	3,00	
		c	5,28	
		d	10,63	
67		e	3,17	
		a	5,26	
		b	12,28	
		c	7,95	
54		d	3,42	
		a	6,80	
		b	3,54	
		a	3,92	
173		b	65,37	
		c	85,53	
		a ₁	11,00	
174		a ₂	26,50	
		a ₃ ^v	15,47	
		a ₄	2,06	
		-	83,69	
175		a	55,96	
176		b	39,57	

GG
GO
Revir

Upravna občina Jesenice
Katastrska občina Rateče
Reg. št. k. o. 2167

I. Zemljiške kategorije (stanje po katastru)

(v ha)

Lastništvo	Intenzivne p.	Travniki	Pašniki	Gozdovi	Naplodno		Skupaj
družbeno		9	231	192	1357		1789
zasebno	58	263	8	510	16		855
Skupaj	58	272	239	702	1373		2644

II. Ocena zaraščanja kmetijskih površin

Predvidovanje in stanje	Intenzivne pov.		Travniki		Pašniki				Skupaj	
	d	ha	d	ha	d	ha	d	ha	%	ha
ne bo opuščeno	10	58	4	109	6	143	-	-	54	310
bo opuščeno	0	-	1	27	1	24	-	-	9	51
že opuščeno	0	-	3	82	1	24	-	-	19	106
začetki zaraščanja	0	-	1	27	1	24	-	-	9	51
zaraščanje	0	-	1	27	1	24	-	-	9	51
Skupaj	10	58	10	272	10	239	10	-	100	569

III. Gozdovi

Po katastru	Po gg načrtih			Razlika
	Oddelek	Odsek	Površina	
1		a	5,28	
		b	6,91	
		c	1,75	
2		a	10,17	
		b	14,43	
		c	17,44	
		d	6,31	
3		a	14,14	
		b	3,64	
		c	6,95	
101		a	70,23	
		b	43,19	
		c	68,87	
102		a	38,59	
		b	40,40	
		c	90,87	
103		v	4,80	
		-	57,38	
		-	57,38	
104		a	28,36	
		b	50,66	
		c	30,16	
105		v	17,04	
		a	73,13	
		v	3,07	
106		a	26,34	
		b	27,72	
		v	8,44	
107		-	33,69	
		-	33,69	
702			799,96	97,96

GG
GO
Revir

Upravna občina Jesenice
Katastrska občina Višelnica
Reg. št. k. o. 2644

I. Zemljiške kategorije (stanje po katastru)

(v ha)

Lastništvo	Intenzivne p.	Travniki	Pašniki	Gozdovi	Neplodno		Skupaj
družbeno		8	2	371	125		506
zasebno	6	57	37	58	15		173
Skupaj	6	65	39	429	140		679

II. Ocena zaraščanja kmetijskih površin

Predvidovanje in stanje	Intenzivne pov.		Travniki		Pašniki				Skupaj	
	d	ha	d	ha	d	ha	d	ha	%	ha
ne bo opuščeno	10	6	8	52	6	23	-	-	74	81
bo opuščeno	-	-	1	7	1	4	-	-	9	11
že opuščeno	-	-	-	-	1	4	-	-	4	4
začetki zaraščanja	-	-	1	6	1	4	-	-	9	10
zaraščanje	-	-	-	-	1	4	-	-	4	4
Skupaj	10	6	10	65	10	39	10	-	100	110

III. Gozdovi

Po katastru	Po gg načrtih			Razlika
	Oddelek	Odsek	Površina	
	2	a	22,99	
		v	40,49	
	127	a	11,75	
		b	9,14	
		c	4,90	
		d	4,01	
		e	6,03	
		v	108,40	
	501	v	68,66	
		v	35,47	
429			311,84	117,14

GG
GO
Rovir

Upravna občina Jesenice
Katastrska občina Zabreznica
Reg. št. k. o. 2181

I. Zemljiške kategorije (stanje po katastru)

(v ha)

Lastništvo	Intenzivne p.	Travniki	Pašniki	Gozdovi	Noplodno	Skupaj
družbeno	17	38	257	47	41	400
zasebno	96	126	50	154	16	442
Skupaj	113	164	307	201	57	842

II. Ocena zaraščanja kmetijskih površin

Prerividevanje in stanje	Intenzivne pov.		Travniki		Pašniki				Skupaj	
	d	ha	d	ha	d	ha	d	ha	%	ha
	ne bo opuščeno	9	102	5	82	2	61	-	-	42
bo opuščeno	1	11	1	16	1	31	-	-	10	58
že opuščeno	-	-	1	16	1	31	-	-	8	47
začetki zaraščanja	-	-	2	34	3	92	-	-	22	126
zaraščanje	-	-	1	16	3	92	-	-	18	108
Skupaj	10	113	10	164	10	307	10	-	100	584

III. Gozdovi

Po katastru	Po gg načrtih			Razlika
	Oddelek	Odsek	Površina	
198			41,94	
199		a	32,79	
		v	10,34	
200		a	37,81	
		b	19,51	
		v	35,94	
201		a	25,05	
		b	18,50	
		v	12,59	

GG
GO
RevirUpravna občina Jesenice
Katastrska občina Žirovnica
Reg. št. k. o. 2180

I. Zemljiške kategorije (stanje po katastru)

(v ha)

Lastništvo	Intenzivne p.	Travniki	Pašniki	Gozdovi	Neplodno	Skupaj
družbeno	6	21	280	233	46	586
zasebno	88	114	19	341	34	596
Skupaj	94	135	299	574	80	1182

II. Ocena zaraščanja kmetijskih površin

Predvidevanje in stanje	Intenzivne pov.		Travniki		Pašniki				Skupaj	
	d	ha	d	ha	d	ha	d	ha	%	ha
	ne bo opuščeno	8	75	5	67	1	30	-	-	33
bo opuščeno	2	19	1	14	1	30	-	-	12	63
že opuščeno	-	-	1	14	2	60	-	-	14	74
začetki zaraščanja	-	-	1	14	4	119	-	-	25	133
zaraščanje	-	-	2	26	2	60	-	-	16	86
Skupaj	10	94	10	135	10	299	10	-	100	528

III. Gozdovi

Po katastru	Po gg načrtih			Razlika
	Oddelek	Odsek	Površina	
574	193	a	19,82	
		b	27,49	
		c	31,09	
		d	36,20	
		e	31,23	
		v	27,09	
	194	a	34,27	
		v	31,07	
	195	a	5,78	
		b	51,21	
		c	27,87	
		d	15,22	
		v	4,02	
	196	a	30,11	
		b	71,50	
c		22,98		
d		17,60		
v		63,18		
197	a	17,45		
	b	28,22		
	v	9,26		
			602,66	28,66

ZASNOVA NAMENSKE RABE PROSTORA TER RAZVOJ DEJAVNOSTI

CILJI -KRITERIJI IN STRATEŠKE NALOGE

ZASNOVA NAMENSKE RABE PROSTORA TER RAZVOJ DEJAVNOSTI.

4.4. Z A S N O V A N A M E N S K E R A B E P R O S T O R A

KMETIJSKI PROSTOR

V občini Jesenice je kmetijski prostor členjen na:

- nižinske kmetijske površine
- hribovske kmetije
- in hribovske pašnike.

Z ozirom na mnoge specifične razmere je opredeljena raba kmetijskega prostora v okviru območij krajevnih skupnosti, pri čemer je odločujočega pomena opredelitev - kategorizacija kmetijskih površin, ki je med drugim izdelana na osnovi sistematičnega terenskega ovrednotenja.

- V prvo območje so razvrščena kmetijska zemljišča na površini 4316 ha, ki so po svojih naravnih lastnostih, primernosti za uporabo sodobne tehnologije in možnosti za oblikovanje kompleksov za družbeno ali družbeno organizirano kmetijsko proizvodnjo, temelj proizvodnje hrane; poleg tega pa so v prvo območje opredeljena še travnišča rovtov in skupnih pašnikov, ki jih je s programom in strokovnim delom možno intenzivirati in so za razvoj živinoreje neobhodno potrebni, ker dopolnjujejo dolinsko krmsko bazo iz njiv in travnikov.
- V drugo območje so razvrščena vsa ostala kmetijska zemljišča na površini 347 ha in obsegajo predvsem zemljišča, ki se lahko uporabljajo tudi za nekmetijske namene, bodisi sočasno ali pa po predlogu KZS tudi trajno za potrebe pozidave.
- Na območju občine Jesenice so ocenjena tudi kmetijska zemljišča v opuščanju in zaraščanju in obsegajo po terenski korekturi 3410 ha.
- S kmetijskimi zemljišči gospodari 500 lastnikov, ki imajo status kmeta; od tega je 310 zaščitenih kmetij. Zaskrblijujoče je stanje na kmetijah, ker je po ocenjeni le 162 perspektivnih kmetij, 84 kmetij stagnira, kar 254 kmetij pa je ocenjeno kot neperspektivnih.

GOZDNI PROSTOR

Gospodarjenje z gozdovi kot dejavnost posebnega družbenega pomena in gospodarsko dejavnost izkoriščanja gozdov opravljajo v občini Jesenice skupaj delavci in kmetje združeni v 1 gozdarski TOZD in eno organizacijsko enoto temeljne organizacije kooperantov (TOK) v organizacijskem okviru območja gozdnega gospodarstva Bled.

Po gozdnogospodarskem načrtu je:

- Vseh gozdov v občini 19 991 ha
od tega je 51,7% zasebnih gozdov

- Gospodarskih gozdov 13.041 ha
- Varovalnih gozdov 6.950 ha
- poprečna lesna zaloga na ha
 - iglavci 175 m³
 - listavci 60 m³
 235 m³/ha

- tekoči letni prirastek na ha
 - iglavci 4,2 m³
 - listavci 1,2 m³
 5,3 m³/ha

- 10-letni etat na ha:
 - iglavci 26,0 m³
 - listavci 8,1 m³
 34,1 m³/ha
ali letno 3,4 m³/ha

- poprečna gostota gozdnih cest je 9,6 m/ha.

Gozdni prostor občine Jesenice je ovrednoten in členjen na osnovah ekološke in gospodarske presoje. V sintezi so prikazana prednostna območja varovalnih gozdov, najpomembnejših lesnoproizvodnih gozdov in ostalih lesnoproizvodnih gozdov.

Vključujoč delitev gozdov še na gospodarske razrede lahko členimo gozdni prostor na sledeče kategorije:

- I. Gozdovi z veliko potencialno sposobnostjo lesne proizvodnje, ki se širijo od tromeje do Sravnice in od Raven do Javorniškega rovta - sem spadajo še gozdovi v območju Završnice. Skupna površina je 2.721 ha, od tega je 1895 ha v zasebni lasti in družbenih raztresenih parcel ter 826 ha družbenih gozdov v kompleksih.
- II. Gozdovi s srednjedobro potencialno sposobnostjo zavzemajo pretežni del vseh lesnoproizvodnih gozdov v občini. Skupna površina je 9.179 ha, od tega je zasebnih z družbenimi raztresenimi parcelami 8.501 ha in družbenih gozdov v kompleksih 678 ha.
- III. Gozdovi z majhno potencialno sposobnostjo in vsestranskim varovalnim pomenom se razprostirajo predvsem na pobočjih Karavank. Skupna površina je 1.141 ha, od tega v zasebnih ter raztresenih družbenih parcelah 985 ha in v družbenih kompleksih 156 ha.
- IV. Gozdovi s posebnim pomenom vsled zelo poudarjene socialne vloge. Gre za gozdove v bližini naselij. V gospodarjenju s temi gozdovi je dan poudarek ohranjanju posebnosti teh gozdov, njihovi pestrosti in stabilnosti stanja sestojev. Poseben pomen imajo tudi skupine ali šopi in posamično gozdno drevje, ki sicer ni vključeno v gozdnogospodarski načrt; je pa nepogrešljiv element v kulturni krajini. Površinsko ta kategorija še ni definirana. S podrobnimi načrti bo potrebno taka območja dopolnjeno opredeliti in zagotoviti ustrezno strokovno nego.
- V. Trajno varovalni gozdovi so vsled orografskih razmer prisotni strnjeno in posamič v velikem delu občine. Skupna površina je 6.950 ha, od tega je zasebnih 4.763 ha in 2.187 ha družbenih gozdov.

4.3. Z E M L J I Š K A P O L I T I K A

KMETIJSTVO

- Razvijanje kmetijstva v že izbranih smereh z namenom, da se ohranja in razvija poseljenost obmejnega prostora in s tem tudi možnost samooskrbe s hrano; vzdržuje ekološko ravnovesje v naravi in kulturna krajina kot ekološko-biološko zaledje naselij, industrije in turizma ter, da se izkoristijo že obstoječi potencialni resursi in razvijajo vse oblike družbene samozaščite.
- Izvajanje takšne prostorske in zemljiške politike, ki bo zagotavljala zavarovanje vseh sedanjih in bodočih dolinskih in gorskih kmetijskih zemljišč ter kmetij. Usmerjanje pridobivanja novih poselitvenih in stavbnih zemljišč na nekmetijska zemljišča oziroma na slabša kmetijska zemljišča, predvsem pa naj bi se intenzivneje pozidala obstoječa redko poseljena območja.
- Minimiziranje vplivov urbanizacije in vplivov zaraščanja ter zagotovitev smotrnega gospodarjenja s temi zemljišči.
- Izboljšanje življenjskih in dohodkovnih razmer aktivnega kmetijskega prebivalstva, vzdrževanje reprodukcijske sposobnosti panoge.
- Vzdrževanje in kakovostno izboljševanje kmetijske zemlje kot narodnega bogastva v vseh njenih izrabnih virih.
- Opredelitev površin za potrebe kmetijstva, gozdarstva in drugih uporabnikov v smislu ukrepanja za omejevanje opuščanja in zaraščanja kmetijskih površin.
- Usklajevanje akcije občine za povečevanje interesa krajanov za dejavnosti kmetijstva in gozdarstva.

GOZDARSTVO

- Izhodiščno načelo gozdnega gospodarjenja je stalna krepitev vseh splošno koristnih funkcij gozdov kot pogojev za bioekološko ravnovesje in zdravo življenjsko okolje, ob hkratni optimalni rabi naravnih proizvodnih potencialov (rastišč in sestojev) za proizvodnjo kvalitetne lesne surovine ter doslednem upoštevanju načela trajnosti vseh funkcij gozda in načela nacionalnega vlaganja dela in sredstev.
- Izdelava optimalnih oblik sektorskega informacijskega sistema za hitro in enostavno vključevanje v širši družbeni informacijski sistem.
- Izdelava razmejitev med gozdnimi in kmetijskimi (negozdnimi) zemljišči.
- Izdelava projektnih rešitev in krajinsko ureditvenih načrtov:
 - za območja na katerih se predvidevajo intenzivni razvojni ukrepi
 - za območja ukrepov, katerih posledica je poseganje v komplekse naravnega ravnovesja in
 - za območja, ki jih bo potrebno v takšnem srednjeročnem obdobju zavarovati vsled ohranjanja in vzdrževanja naravne in kulturne dediščine.
- Rajoniziranje območij lovne divjadi in opredelitev selektivnih ukrepov za njihovo vzdrževanje in ohranjanje.

5.5. RAZVOJ DEJAVNOSTI

(in območij) z družbenega, ekonomskega in prostorskega vidika;
cilji, politika in naloge

KMETIJSTVO

Za doseganje ciljev razvoja dejavnosti kmetijstva je med drugim potrebno:

- Povezovanje kmetijskih proizvajalcev in drugih organizacij združenega dela, da bi delovni ljudje in občani tudi na vasi v okviru krajevnih skupnosti lahko uresničevali svoje skupne interese in potrebe.
- Izenačevanje socialnih in ekonomskih pogojev kmetijskih proizvajalcev z ostalimi delavci v družbeni reprodukciji.
- Hribovska območja in kmetije je optimalno usposobiti in izrabiti zemljišča za proizvodnjo hrane in za obrambne naloge. Pri tem bo potrebno posvetiti planinskim pašnikom posebno strokovno in družbeno skrb.
- Ovrednotenje naravnih potencialov plodnih zemljišč z rajonizacijo proizvodnih sposobnosti in proizvodne namembnosti, predvsem na območjih intenzivnega opuščanja in zaraščanja kmetijskih zemljišč.
- Doseganje maksimalne stopnje samooskrbe s hrano.
- Izdelati projekte za usmerjene kmetije v skladu z danostnimi in možnostmi s prednostno usmeritvijo v živinorejsko proizvodnjo.
- Opremiti kmetijski prostor s komunikacijami, kar je eden temeljnih pogojev za uspešnejše gospodarjenje in postopno vračanje življenja v opuščeni hribovski prostor.

GOZDARSTVO

- Pogoj za doseganje večjega napredka pri gospodarjenju z gozdovi je v nadaljnjem uveljavljanju samoupravnih družbenoekonomskih odnosov v temeljnih organizacijah združenega dela in v temeljnih organizacijah kooperantov, da bodo delavci in kmetje v okviru skupnega gospodarjenja z gozdovi kot združeni proizvajalci odločali o pogojih in rezultatih svojega dela.

- Osnovni ton sedanjemu in še bolj prihodnjemu gospodarskemu in s tem tudi družbenemu razvoju dajejo energetska in surovinska kriza ter problemi v zvezi s kvaliteto življenjskega okolja. Narava gozdne proizvodnje je taka, da sočasno in na komplementaren način prispeva k reševanju vseh treh skupin problemov. Proizvodnja lesa je komplementarna s celo vrsto najpomembnejših, splošno koristnih funkcij, s katerimi vpliva gozd na bioekološko ravnovesje v prostoru in na kvaliteto življenjskega okolja.
- V prihodnjih obdobjih je treba nadaljevati in še bolj čvrsto vzpostaviti medsebojno povezanost in soodvisnost med jakostjo poseganja v gozdove s sečnjami in ustreznim obsegom vlaganj v gozdove, tako v gozdnobiološke naložbe kot v gradnjo gozdnih cest. Pri tem je treba objektivizirati potreben obseg gozdnorazvojitvenih ukrepov in vlaganj v izgradnjo gozdnocestnega omrežja, od česar je v obstoječih ekonomskih razmerah neposredno odvisno povečanje blagovne proizvodnje in gozdnih sortimentov ustrezne debelinske in kakovostne strukture.
- Razvojni programi gozdarstva se morajo usklajevati in povezovati neposredno z lesno in celuložno industrijo zaradi zagotovitve nemotenega poteka proizvodnje in optimalnejšega izkoriščanja proizvodnih potencialov rastišč in sestojev.
- V raziskovalnem delu je osnovna orientacija v iskanju možnosti za povečanje proizvodnje lesa v kombinaciji s pospeševanjem okoljetvornih učinkov gozdov na čim bolj gospodarnih osnovah in ob upoštevanju humanizacije gozdnega dela.

CILJI -KRITERIJI IN STRATEŠKE NALOGE

CILJI - KRITERIJI IN STRATEŠKE NALOGE
KMETIJSTVO

Specifični cilji - kriteriji in strateške naloge (ki zadevajo večino pod-
pidnikov)

- Da bi delovni ljudje in občani na vasi v okviru krajevne skupnosti lahko uresničevali svoje skupne interese in potrebe, se morajo v krajevni skupnosti povezovati tudi kmetijski proizvajalci in njihove organizacije z organizacijami združenega dela, ki so z njimi povezane v procesu proizvodnje oziroma so dolžne sodelovati, neposredno ali preko samoupravnih interesnih skupnosti, pri zadovoljevanju skupnih interesov in potreb ter opravljanju družbenih zadev in vprašanj skupnega pomena.
- Uveljavitev ustavne vloge Socialistične zveze v krajevnih skupnostih predstavlja osnovo za učinkovito politično delovanje, izražanje in usklajevanje interesov delovnih ljudi in občanov na območju krajevne skupnosti. Doseči je treba, da bodo krajevne organizacijske SZDL ustvarjale pogoje za samoupravno razreševanje konkretnih življenjskih vprašanj kmetov v določenem okolju, uresničujoč pri tem tudi svojo vlogo najširše demokratične zveze delovnih ljudi in občanov ter enotne fronte organiziranih socialističnih sil.
- Razvijanje kmetijstva v že izbranih smereh (čeprav deloma tudi na račun akumulativnosti gospodarstva) z namenom, da se ohranja in razvija poseljenost obmejnega prostora in s tem možnosti samooskrbe s hrano; vzdržuje ekološko ravnovesje v naravi in kulturna krajina kot ekološko-biološko zaledje naselij, industrije in turizma; ter da se izkoristijo že obstoječi potencialni resursi in razvijajo vse oblike družbene samozaščite.
- Skladno s cilji bodo podpisniki: izvajali takšno prostorsko in zemljiško politiko, ki bo zagotavljala zavarovanje vseh sedanjih in bodočih dolinskih in gorskih kmetijskih zemljišč ter kmetij. Usmerjali pridobivanje novih po-

selitvenih in stavbnih zemljišč na nekmetijska zemljišča oziroma na slabša kmetijska zemljišča. Predvsem pa bodo obstoječa redko poseljena območja intenzivneje pozidali.

- Ključne naravne vire bodo podpisniki varovali za prihodnje rodove in zato smotrno izkoriščali:

- kmetijska zemljišča /ter jih pridobivali iz gozdnih in obrečnih zemljišč /
- gozdna zemljišča /s povečevanjem kvalitete gozdnih proizvodov /
- vodo, rudnine (in drugo)

- Pospešeno bodo razvijali in povečevali kvalitetnejša dolinska in gorska kmetijska zemljišča (za povečevanje samooskrbe s hrano, razvoja živinoreje ter spremljajočega poljedelstva).

- Minimizirali bodo vplive urbanizacije in vplive zaraščanja ter zagotovili smotrno gospodarjenje s temi zemljišči.

- Povečali samooskrbo s hrano na vseh tudi na manjših kmetijskih zemljiščih in na ohišnicah.

- Nadalje bodo podpisniki zagotovili permanentno izobraževanje kmetov in kmečkih žena v smeri kmetijstvo-gozdarstvo-kmečki turizem. Zato bodo v omejeni smeri vpeljali pouk v osnovne šole.

- Hribovska območja in kmetije je potrebno optimalno usposobiti in izrabiti za proizvodnjo hrane, za oblikovanje in vzdrževanje kulturne dediščine in podobe kulturne krajine ter za obrambne naloge. Pri tem mora biti planinskim pašnikom posvečena posebna strokovna in družbena skrb.

- Proces opuščanja in zaraščanja kmetijskih zemljišč se mora zmanjšati in omejiti zgolj na površine neprimerne za kmetijsko proizvodnjo.

- Primerna odprtost kmetijskega prostora s komunikacijami je pogoj za uspešnejše gospodarjenje in postopno vračanje življenja v opuščeni hribovski prostor.

- Z razmejitvijo med kmetijskimi in gozdnimi zemljišči je potrebno opredeliti interesna območja primarnih sektorjev kmetijstva in gozdarstva.

- Kmetijska zemljišča v nižinskem območju predstavljajo limit kmetijske proizvodnje. To so bazna zemljišča za pridelovanje krme, ter za rejo živine, ki se ne more pasti na dislociranih planinskih pašnikih. Zato je nujno očuvanje vseh nižinskih zemljišč, njihova razširitev povsod kjer je to možno, aktiviranje tudi vse opuščene in s slabim gozdom oziroma grmovjem zarasle kmetijske površine.

Z vsemi agrotehničnimi ukrepi je potrebno dvigovati rodnost ravninskih zemljišč in njihovo funkcionalno zaokroženost.

- Nujno je pristopiti k združevanju razdrobljenih kmetijskih zemljišč v privatni lasti ter izdelati zaokrožene enote za lažje in uspešnejše gospodarjenje.

- Preprečevati je potrebno spreminjanje gospodarskih poslopij v primarna in sekundarna bivališča nekmetov.

- Zaradi specifičnih razmer v kmetijstvu (veliko število kmetij, različni strokovni nivo gospodarjev in tudi pestri ekološki pogoji) je prenos tehničnih, bioloških in organizacijsko-ekonomskih izboljšav težaven in počasen. V kmetijstvu je prav služba transfera odločujoča za hitrejše ali počasnejše širjenje rezultatov raziskovalnega dela. Zato bi morali okrepiti pospeševalno in strokovno službo.

- Za razrešitev spoznanih problemov in za izvrševanje skupnih temeljnih ciljev razvoja kmetijstva v SR Sloveniji, regiji, občini in ciljev v krajevnih skupnostih, bodo podpisniki za področje kmetijstva upoštevali:

CILJE- KRITERIJE

- varovanje in smotrno gospodarjenje s kmetijskimi zemljišči

- maksimalne stopnje samooskrbe s hrano

- izenačevanje socialnih in ekonomskih pogojev kmetijskih proizvajalcev z ostalimi delavci v družbeni reprodukciji

- Združevali sredstva za uresničitev teh ciljev ter izvedli naslednje UKREPE

- NALOGE po krajevnih skupnostih:

- KS RATEČE

- nadaljnje intenziviranje kmetijske proizvodnje v smeri živinoreje

- s hidromelioracijami uredili Ledine

- uredili zamočvirjene površine

- KS Kranjska gora
 - razmejili prostor za optimalno zadovoljevanje vseh uporabnikov prostora
- KS Plavž, Sava, Podmežaklja
 - usposobili posamezne parcele za pridelovanje povrtnin za lokalne potrebe
- KS Blejska dobrava
 - intenzivirali kmetijsko proizvodnjo s kombinirano rabo nižinskih kmetijskih zemljišč s skupnim hribovskim pašništvom ter načrtovali govedorejsko proizvodnjo za tako kombinirano rabo
 - s hidromelioracijami izboljšali kmetijske površine pri naselju Kočan in Lipce
- KS Dovje-Mojstrana
 - ohranili namembnost kmetijskih zemljišč za primarno rabo ter jih širili na zaraščajoča območja
 - usposobili terene za strojno obdelavo z agrotehničnimi ukrepi
 - v Radovni omejili širjenje vikend naselij
- KS Planina
 - uvajali tehnologijo na osnovi sodobnega alpskega kmetovanja ter usmerili kmetije za razvoj kmečkega turizma
 - omejili širjenje vikendov na kmetijskih zemljiščih
- KS Hrušica
 - navažali humusno plast na slabša zemljišča
 - izboljšali pašniške površine Belo Polje, tudi za
 - pridobivanje krme
 - intenzivno uredili pašnik Hruščanska planina za pašo govedi
- KS Javornik - Koroška Bela
 - uredili nižinske kmetijske površine s komasacijo za sodobno kmetijsko proizvodnjo
- KS Žirovnica
 - z aglomeracijami intenzivirali vse nižinske kmetijske površine
 - uredili vse bližnje in dislocirane pašne površine za pašo goveje živine in tudi ovac

- pospešili razvoj tradicionalne ovčereje na planinah, ki jih druga živina ne more izkoristiti
- upeljali kmetijski pouk v osemletko v K S Žirovnica

TEMELJNE SKUPNE NALOGE, ki jih prevzamejo podpisniki v dogovarjanju s sosednjimi občinami in republiko:

- Izvajalci tega dogovora bodo združevali sredstva in izvajali naslednje ukrepe:
- izboljševali življenjske in dohodkovne razmere aktivnega kmetijskega prebivalstva, vzdrževali reprodukcijsko sposobnost panoge
 - izboljševali preskrbo prebivalstva s kakovostnim in neoporečnim živežem, v pogojih zmanjšanega števila delovnih mest v kmetijstvu in večjega povpraševanja ter zmanjšanja uvoza
 - prispevali k stabilnosti prehranske bilance
 - vzdrževali in kakovostno izboljševali kmetijsko zemljo kot narodno bogastvo, v vseh njenih izrabnih virih
 - razvijali družbenoekonomske odnose v proizvodnji hrane in na vasi
 - opredelili površine za potrebe kmetijstva, gozdarstva in drugih uporabnikov v smislu ukrepanja za omejevanje opuščanja in zaraščanja kmetijskih površin
 - z usklajeno akcijo občine povečali interes krajanov za kmetijstvo in gozdarstvo.

CILJI - KRITERIJI IN STRATEŠKE NALOGE

GOZDARSTVO

Specifični cilji - kriteriji in strateške naloge (ki zadevajo večino podpisnikov)

- Pogoji za doseg večjega napredka pri gospodarjenju z gozdovi je v nadaljnjem uveljavljanju samoupravnih družbenoekonomskih odnosov v temeljnih organizacijah združenega dela in v temeljnih organizacijah kooperantov, da bodo delavci in kmetje v okviru skupnega gospodarjenja z gozdovi kot združeni proizvajalci odločali o pogojih in rezultatih svojega dela. Zaradi tega je treba ekonomsko, kadrovsko in organizacijsko krepiti temeljne organizacije v gozdarstvu za oba sektorja lastništva gozdov. Prav tako je potrebno, da se z nadaljnjim razvijanjem dohodkovnih odnosov med delavci in kmeti v okviru gozdnogospodarskih organizacij in delavci v drugih temeljnih organizacijah združenega dela, s katerimi so povezani v procesu proizvodnje in menjave, doseže usklajevanje interesov in skupno odločanje o ustvarjenem dohodku, združevanju dela in sredstev ter delitvi rezultatov skupnega dela.

Na takšnih osnovah bo možno postopno odpravljanje strukturnih neskladnosti, optimiziranje razvojnih programov v gozdarstvu, lesni in celulozni industriji, za nemoten potek proizvodnje in optimalnejše izkoriščanje proizvodnih potencialov. Med razvojna vprašanja sodi tudi problematika deagrarizacije, ki je ponekod zavzela že tolikšen obseg, da bo prišlo do popolne opustitve kmetijske rabe nekaterih zemljišč.

Vsem tem vprašanjem bo potrebno posvetiti posebno pozornost zlasti za zasebni sektor lastništva, ker so zaradi razmeroma velike razdrobljenosti gozdne posesti ta vprašanja bolj komplicirana in težje rešljiva. Zaradi takšnih razmer bo za ustreznejše reševanje teh vprašanj neobhodno potrebna poleg prizadevanj organizacij združenega dela tudi širša družbena podpora.

- V prihodnjem planskem obdobju je treba nadaljevati in še bolj čvrsto vzpostaviti medsebojno povezanost in soodvisnost med jakostjo poseganja v gozdove s sečnjami in ustreznim obsegom vlaganj v gozdove, tako v gozdnobiološke na-

ložbe kot v gradnjo gozdnih cest. Pri tem je treba objektivizirati potreben obseg gozdnogojitvenih ukrepov in vlaganj v izgradnjo gozdnocestnega omrežja, od česar je v obstoječih ekonomskih razmerah neposredno povečanje blagovne proizvodnje gozdnih sortimentov ustrezne debelinske in kakovostne strukture.

- Osnovni ton sedanjemu in še bolj prihodnjemu gospodarskemu in s tem tudi družbenemu razvoju dajejo energetska in surovinska kriza, ter problemi v zvezi s kvaliteto življenjskega okolja. Narava gozdne proizvodnje je taka, da občasno in na komplementaren način prispeva k reševanju vseh treh skupin problemov. Proizvodnja lesa je komplementarna s celo vrsto najpomembnejših splošno koristnih funkcij s katerimi vpliva gozd na bioekološko ravnovesje v prostoru in na kvaliteto življenjskega okolja.

- Izhodiščni cilj gozdnega gospodarstva je stalna krepitev vseh splošno koristnih funkcij gozdov kot pogojev za bioekološko ravnovesje in zdravo življenjsko okolje ob hkratni optimalni izrabi naravnih proizvodnih potencialov (rastišč in sestojev) za proizvodnjo kvalitete lesne surovine ter doslednem upoštevanju načela trajnosti vseh funkcij gozda in načela racionalnega vlaganja dela in sredstev.

- Sestavni del gozdnogospodarskih ciljev je tudi divjad, kot dobrina splošnega družbenega pomena. Reševanje problematike divjadi je treba pospešiti in intenzivirati z družbenim dogovarjanjem in ustreznimi planskimi posegi po lovskogojitvenih območjih in na podlagi zakona o varstvu, gojitvi in lovi divjadi ter o upravljanju lovišč.

- Gospodarjenje z gozdovi je potrebno nacionalizirati predvsem na sledečih področjih:

- na popolnejši izrabi naravnih proizvodnih zmogljivosti (rastišč in sestojev) in čim popolnejšem izkoriščanju naravnih zakonitosti za proizvodnjo lesne surovine;
- na smotrni in popolnejši izrabi delovnih sredstev (zlasti drage mehanizacije)
- na boljši in humanejši izrabi fizičnega in umskega dela (boljša izraba strokovnih kadrov)

- Če smo v sedanjem razvoju dosegali učinke z ukrepi kvantitativnega značaja, bo v bodoče treba dati prednost kvalitativnim prvinam razvoja. Ko nadaljnje aktiviranje rezerv ni vedno možno samo z enostavnimi prijemi, je potreben poglobljen pristop in pomoč sodobnih znanstvenih izsledkov. Brez uporabe najnovejših znanj ne moremo računati z uspehom v bodočem razvoju. Osnovna orientacija za raziskovalno dejavnost mora biti iskanje možnosti za povečanje proizvodnje lesa v kombinaciji s pospeševanjem okoljetvornih učinkov gozda na čim bolj gospodarnih osnovah in ob upoštevanju humanizacije gozdnega dela.

Za razrešitev spoznanih problemov in za izvrševanje skupnih temeljnih ciljev razvoja gozdarstva in preskrbe z lesom v SR Sloveniji, v regiji, na gozdnogospodarskem območju Bled, v občini in v krajevnih skupnostih, bodo podpisniki za področje gozdarstva upoštevali:

CILJE - KRITERIJE

- izhoriščni cilj gozdnega gospodarstva je stalna krepitev vseh splošno-koristnih funkcij gozdov kot pogojev za bioekološko ravnovesje in zdravo življenjsko okolje ob hkratni optimalni izrabi naravnih proizvodnih potencialov (rastišč in estojev) za proizvodnjo kvalitete lesne surovine ter doslednem upoštevanju načela trajnosti vseh funkcij gozda in načela racionalnega vlaganja dela in sredstev
- nadaljnjega poglobljanja samoupravnih družbenoekonomskih odnosov v temeljnih organizacijah združenega dela in temeljnih organizacijah kooperantov
- odpravljanja strukturnih neskladnosti in optimiziranje razvojnih programov gozdarstva, lesne in celulozne industrije za nemoten potek proizvodnje in optimalnejše izkoriščanje proizvodnih potencialov
- sestavni del gozdnogospodarskih ciljev je tudi divjad, kot dobrina splošnega družbenega pomena. Reševanje problematike divjadi je treba pospešiti in intenzivirati z družbenim dogovarjanjem in ustreznimi planskimi posegi po lovsko-gojitvenih območjih in na podlagi zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč
- Združevali sredstva za uresničitev teh ciljev ter izvedli naslednje ukrepe - naloge:

- izdelali optimalne oblike prostorskega informacijskega sistema za področje gozdarstva
- izdelali razmejitve med gozdnimi in kmetijskimi (negozdnimi) zemljišči
- izdelali projektne rešitve in krajinsko ureditvene načrte
 - za območja na katerih se predvidevajo intenzivni razvojni ukrepi
 - za območja ukrepov, katerih posledica je poseganje v komplekse naravnega ravnotežja
 - in za območja, ki jih bo potrebno v tekočem srednjeročnem obdobju zavarovati vsled ohranjanja in vzdrževanja naravne in kulturne dediščine
- rajonizirali območja lovne divjadi in opredelili selektivne ukrepe za njihovo vzdrževanje in ohranjevanje

TEMELJNE SKUPNE NALOGE

Izvajalci tega dogovora bodo združevali sredstva in izvajali naslednje ukrepe:

- popolnejše izrabljanje naravne proizvodne zmogljivosti rastišč in sestojev ob čim popolnejšem izkoriščanju naravnih zakonitosti
- smotrnejše in popolnejše izrabili delovna sredstva
- izboljšali in humaneje izrabili fizično in umsko delo delavcev v gozdarstvu

STALIŠČA OPREDELJENA NA KOMISIJSKIH OGLEDIH IN NA SESTANKIH S
PREDSTAVNIKI KRAJEVNIH SKUPNOSTI

1. KRAJEVNA SKUPNOST - BLEJSKA DOBRAVA

NASELJE BLEJSKA DOBRAVA

Kvaliteta tal:

- tla so ilovnata (tudi do 15 m globoko)
- na območju so 3 samice (skale), ki držijo, da tla še bolj ne drsijo
- zahodno od Blejske Dobrave je aktiven plaz
- na območju Blejske Dobrave je veliko talne vode (obvezna drenaža za vsak objekt)
- hudourniki.

Kvaliteta gozda:

- jeziki gozda, ki se spuščajo po grebenih, so taka gozdna združba, ki je primer-
na tudi za kakšno drugo rabo razen gospodarske
- z vidika gozdarstva (gospodarska izraba, varovalni gozd) bi se to območje
lahko izkoristilo za zazidavo.

Kmetijske površine:

- Dobravsko polje je kmetijsko zemljišče I. in II. kategorije
- na območju KS Blejska Dobrava je 11 zaščitenih kmetij, od teh je pa 9 perspektiv-
nih, ki pa imajo tudi kompleksno zemljišče
- 19 kmetij ima status čistih kmetov
- Dobravsko polje od železniške proge pa do rezervata avtoceste naj bi ostalo
nezazidljivo (kvalitetna zemlja, velik kompleks primeren za strojno obdelavo)

Potencialne zazidalne površine:

- ocena predstavnikov KS je, da do leta 1985 rabijo približno 2 ha zemljišča
za stanovanjsko gradnjo samo za domačine
- možne so zapolnitve obstoječega fonda (ob cesti proti plazu)
- večje zazidljive površine so nad ranžirno postajo do vaške poti in tudi nekaj
nad potjo
- ob progah naj bi bile površine za družbeno blokovno gradnjo, nad vaško potjo
pa za individualno (montažno) gradnjo

- pred začetkom kakršnekoli gradnje je treba sanirati oz. urediti drenažo
- po mnenju predstavnikov KS je na območju Blejske Dobrave možno (prostorsko) zgraditi še 30 hiš

Aktualni problemi:

- ustavitev nadaljnje gradnje na pobočju nad Blejsko Dobravo zaradi: drsenja terena, talne vode, ki jo sicer drenirajo, pride pa do obstoječih nižje ležečih hiš, slabe dovozne ceste, nezadostne zmogljivosti vodovoda

2. KRAJEVNA SKUPNOST - HRUŠICA

Kvaliteta tal:

- v Plavškem rovtu so tla pogojno primerna za gradnjo; teren je zelo razgiban, je težko dostopen

Kvaliteta gozda:

- pobočje nad Hrušico je zelo strmo in gozd ima varovalno vlogo; spodnji del pobočij bi bil uporaben za gradnjo (podaljšek pašnikov)

Kmetijske površine:

- Belo polje so kvalitetni pašniki (vizuelen vstop v Alpski svet)

Potencialne zazidljive površine:

- Žerjave je območje, na katerem se že sedaj nekaj gradi (projekti Senčar)
- narejen je ZN, ki zajema območje nad cesto od vasi Hrušica do cestnega Karavanškega predora
- pobočja nad Hrušico niso primerna za gradnjo, ker so zelo strma in vključno z naseljem samim plazovita
- v pošteev za gradnjo pridejo le kmetijske površine (pašniki) in sicer samo delno (do prvega ovinka za Hrušico)
- v realizaciji je nov ZN (družbena gradnja) 45 stanovanj, ki bo realiziran do 1.1985

Oskrba, dostopnost, družbene dejavnosti:

- v naselju Hrušica je ena sama trgovina pa še ta je slabo opremljena
- šola je zaprta (otroci se bodo vozili v šolski center na Plavžu)
- šolski objekt, ki je pod upravo KS, sedaj koristijo za otroško varstvo (trenutno eno nadstropje, bodo se še širili)
- v naselju je dom družbenih organizacij
- javni promet ni dobro organiziran: medkrajevni in lokalni avtobus vozita istočasno

Aktualni problemi:

- neskladje katastrskih meja in dejanske meje naselja (en del Belega polja je v KS Dovje-Mojstrana)
- slaba oskrba
- slaba dostopnost kljub bližini Jesenic
- onesnaženje zraka (silikonski prah)

Predlogi, potrebe:

- Hrušica naj se razvija na zahod (nad in pod cesto), stanovanja, AP, trgovski center
- industrijska cona naj bo ob bivši planinški proggi (izolirka, elektroindustrija)
- če se zazidava razširi preko meje KS, bo potrebno mejo popraviti, da bo celo naselje Hrušica pod KS Hrušica

3. KRAJEVNA SKUPNOST - PLAVŽ

Aktualni problemi:

- potreba po oskrbovalnem centru, ker sedanji ne zadostuje
- predvidevajo porast povpraševanja po varstvu (struktura prebivalstva v novih blokih) tako, da sedanje površine vključno z novim vrtcem, ne bodo zadostovale potrebam
- trgovin z dnevno oskrbo (prehrana) je občutno premalo
- pomanjkanje igrišč (otroških in drugih) ter nekaterih površin nasploh (plavški travnik ni uporaben, ker je zaseden z objekti ter z rezervatom avtoceste)

- sleherna gradnja je vezana na predhodno rušenje in posebno temeljenje
- problem gradnje zaklonišč
- problem pritličnih etaž - poslovni prostori (težave s prodajo).

4. KRAJEVNA SKUPNOST - SAVA

Aktualni problemi:

- športna igrišča za gledališčem bi bilo potrebno rekonstruirati
- Plavški rovt (potencialne naselitvene površine) je kmetijsko območje - zelo slabo dostopen

5. KRAJEVNA SKUPNOST - JAVORNIK - KOROŠKA BELA

Kmetijske površine:

- Belško polje je edina obdelovalna zemlja na območju Koroške Bele
- Javorniški rovt (Pristave) je kmetijsko obdelovalno zemljišče (v upravi KS, dano na obdelavo trem kmetom) primerno za potencialno poselitev
- Belško polje - par kmetov, ki bi bili uničeni, če se jim zemlja vzame (za gradnjo jeklarne)
- v Potokih je tudi nekaj močnih kmetov (približno enako kot v Koroški Beli)

Potencialne zazidalne površine:

- na področju Javorniškega rovta
- drugje v KS ni prostora za kakršnokoli novo gradnjo
- Belško polje je predvideno za lokacijo nove jeklarne - krajanji se upirajo, ker je ta obdelovalna zemlja, edina na tem območju

Oskrba, dostopnost, družbene dejavnosti:

- predviden je oskrbovalni center (letos začne delati) delno nov, delno adaptacija
- šola je delno adaptirana
- WZ - nov objekt (zadostoval bo za nekaj let)

- v Javorniškem rovtu je stari šolski objekt (lesen), predvidevajo adaptacijo (k.dom, društva, gasilci) ter za skladišče oz. trgovino (2x tedensko)

Aktualni problemi:

- pri planiranju razvoja in pri anketi upoštevati, da je to obmejno območje
- KS na tem območju bodo delili (na predlog SZDL dela občinska komisija); gre za delegatsko pravno razdelitev

6. KRAJEVNA SKUPNOST - KRANJSKA GORA

NASELJE KRANJSKA GORA:

Stanovanjska gradnje:

- v Kranjski gori primanjkuje lokacij za primarna stanovanja individualne in blokovne gradnje. Območje Čičare, ki je primerna za stanovanjsko gradnjo, delno že zasedajo bloki s počitniškimi stanovanji (apartmani). KS meni, da je potrebno prvenstveno zagotoviti možnost stanovanjske gradnje za lokalno prebivalstvo in za event. nove turistične delavce, zato predlagajo naslednje površine za stanovanja: preostali del območja Čičare (in s tem prekinitev gradnje počitniških stanovanj, Rušje - Log (komunalno še neopremljeno) in kot potencialno možnost Brdo (z gozdarskega vidika ni ovir, nevarnosti poplav - potrebna regulacija).

Turizem:

- Kranjska gora naj se razvije v osrednji turistični center s prednostjo razvoja komercialnega turizma;
- Turistični razvoj Kranjske gore naj temelji na ponovno ovrednotenih možnostih zimske in poletne rekreacije; na osnovi teh proučitev naj se določi tudi struktura nočitvenih kapacitet;
- Območje Karavank, severno od obvozne ceste, naj se ohrani kot nezazidljiv - širši rekreacijski prostor Kranjske gore;
- Dokončno naj se reši vprašanje izgradnje "Vršiških žičnic" (LD), ki so kot visokogorska smučišča posebnega pomena za Kranjsko goro;

- Turizem naj se dopolnjuje s kmetijstvom - pašništvom; (v delu je študija o reji ovac na smučiščih);
- Kranjska gora mora težiti k razvoju 3000 ležišč, kar je osnova za izgradnjo turistično-rekreacijske infrastrukture;
- Območje med Podkorenem in Planico (Vitranc) je predvideno za razvoj smučišč; ob tem je potrebno zagotoviti možnost parkiranja (za direktno dostopnost do smučišč);
- Potrebno je zavzeti nadaljnjo gradnjo počitniških hiš - tako individualnih kot apartmanov;
- Kranjska gora potrebuje trgovski center za potrebe lokalnega prebivalstva, turistov in obmejnega prometa.

Kmetijstvo:

- kot kmetijska varovati naselji Podkoren in Srednji vrh.

Ostali odprti problemi:

- Značilnost Kranjske gore je enostranska usmerjenost v turizem in gostinstvo. Kranjska gora potrebuje možnosti zaposlovanja tudi v neturističnih dejavnostih (event. lahka - lesna industrija, Iskra ...)
- inž. Pintar je po naročilu OZD "Gorenjska" izdelal strokovno gradivo za žičnice (dobiti gradivo na vpogled!)

PODKOREN:

- Stanovanjska gradnja je možna le na severozahodnem delu, naselja - na območju, ki je bilo predvideno že v UN Kranjska gora (možno zgraditi še cca 15 objektov);
- gradnje počitniških hiš je potrebno zaustaviti;
- območja, predvidena za turizem v UN Kranjska gora, naj bi ostala kot rezervati za turizem;
- površine, južno od ceste v smeri proti Podkorenu, so po kmetijskem planu zavarovane za kmetijstvo.

GOZD MARTULJEK:

- Stanovanjsko gradnjo usmeriti v okvir naselja (vrzeli); stanovanjska cona, predvidena v UN (Brinarjeva hiša), naj se opusti;

- Za predvideno turistično cono je izdelan zazidalni načrt (Viator);
- Cona predvidena v UN za počitniške objekte je v realizaciji (še cca 54 objektov); KS predlaga prebivalstvu gradnje počitniških objektov in zavarovanje razpoložljivih površin za gradbene potrebe lokalnega prebivalstva.

7. KRAJEVNA SKUPNOST - RATEČE

Stanovanjska gradnja:

- Pomanjkanje zazidljivih parcel v naselju Rateče sili prebivalce Rateč, da gradijo v Kranjski gori, kar je neugodno tudi zaradi obmejnega interesa pose-
litve prostora;
- V naselju naj se prvenstveno zazidajo vrzeli: območje vzhodno od daljnovoda
in območje nad novo obvoznico - do pokopališča

Kmetijska območja:

- Ohrani naj se pobočje, zahodno od Rateč (pašnik) in ostali kmetijski - nižin-
ski prostor;
- KS predlaga gradnjo počitniških objektov na območju Kamne (z že obstoječimi
tovrstnimi objekti), kjer ni ovir glede gozdnega gospodarstva; proučiti pa je
potrebno vodnogospodarsko problematiko (v bližini izvir Zelenici)

Aktualni problemi:

- Prehod preko nove obvozne ceste naj se izvede, kot nadvoz (namesto predvide-
nega podvoza), da bi se uničilo čimmanj kmetijskih zemljišč.

8. KRAJEVNA SKUPNOST - DOVJE - MOJSTRANA

Kmetijske površine:

- Dovje je kmečko naselje
- Radovna - iz stališča kmetijstva ustaviti gradnjo (4 čisti kmetje)
- Mojstrana - širitev možna le na kmetijska zemljišča

Omejitve:

- v Radovni je vprašanje nadaljnjega razvoja vikend območja zaradi podtalnic (Gorenjska vodna skupnost) in zaradi rezervata pitne vode
- poplavno območje Save v Mojstrani (proti Borovem) (področna vodna skupnost)

Potencialne zazidalne površine:

- v Mojstrani je še prostora za 3 deveterčke in za razširitev industrijskih objektov;
- prostor proti Borovem bi bil idealen za gradnjo, če bi se Sava poglobila (poplavno območje)
- vsaka nadaljnja širitev naselja Mojstrana pomeni poseg na kmetijske površine
- leva stran proti Vratom (Mlačice) v Mojstrani bi bila primerna za gradnjo (nekaj je že v realizaciji)
- v Dovjah je na vzhodni strani vasi nekaj površin za eventualno širitev oz. potrebe stanovanjske gradnje.

Oskrba, dostopnost, družbene dejavnosti:

- oskrba ne zadostuje povečanim potrebam v turistični sezoni
- ni primernih društvenih prostorov
- površine za VVZ so rezervirane ob šoli v Mojstrani

Aktualni problemi:

- vprašljiva je nadaljnja širitev predvidevanega vikend območja - zaradi podtalnice in vodnega rezervata (42 vikend hišic že zgrajenih)
- pomanjkanje prostih površin za stanovanjsko gradnjo v Mojstrani

Predlogi, potrebe:

- kanalizirati gradnjo vikendov v Ravne,
- graditi počitniške domove (stik treh interesov: gozdarstvo, kmetijstvo, turizem)
- v Dovjah zapolniti obstoječo zazidavo
- žičnica na črno goro (teren ni plazovit)
- triglavske žičnice
- dovoliti gradnjo vikendov
- izkoristiti potencial, ki ga nudi narava.

9. KRAJEVNA SKUPNOST - ŽIROVNICA

- Z gozdarskega vidika ohraniti varovalni gozd na meliščih pod pobočjem "Reber" in zeleni pas, severno in neposredno ob obstoječih naseljih;

Stanovanjska gradnja:

- usmerjati prvenstveno v okviru obstoječih naselij (v vrzeli)
- event. zaokrožiti in dopolniti že začeto stanovanjsko gradnjo (med vrstami stanovanjskih hiš) južno od obstoječe ceste,
- proučiti možnost stanovanjske gradnje na območjih, primernih iz geotehničnih vidikov, vendar tam, kjer niso ogroženi drugi interesi: varovalni gozd; kmetijstvo - vaški pašniki)

Spomeniško in krajinsko varstvo:

- ob naselju Breg varovati kmetijska zemljišča na vzhodu; ev. širjenje zazidalnih površin je možno v smeri proti trasi ob Savi;
- med naselji ohranjati vmesne nezazidljive, zelene prekinitve, še posebno med Rodinami in Smokučem, Doslovčami in Breznico ter Selom in Žirovnico;
- nerešeno je vprašanje družbene gradnje. Predlog BUSP-Jesenice za gradnjo družbenih stanovanj, južno od Sela, KS odklanja in predlaga, da se za to vrsto gradnje (z omejenim gabaritom dveh etaž) proučijo še druge variante lokacije, bodisi severno od obstoječe ceste ali razpršeno po naseljih;

- Predstavniki KS so opozorili na izdelani projekt obvozne ceste, ki naj bi potekala delno za traso obstoječe (stare) ceste od Žirovnice v smeri proti Begunjam, katera bi prometno razbremenila obstoječa naselja. Obvozna cesta bi bila pomembna predvsem zaradi razmeroma močne dnevne delovne migracije prebivalcev teh naselij v Begunje (zaposlitev).

Prouči naj se tudi predlog krožne ceste Doslovče-Breznica.

- Odnos KS do počitniške gradnje:

Dolina Završnice naj bi se zavarovala pred tovrstno gradnjo (veliki pritiski)

- Pokopališče:
 - v petih letih bo zasedeno pokopališče na Breznici. KS predlaga porušitev objekta KS s čimer bi se omogočila razširitev pokopališča
 - pokopališči v Smokuču in v Rodinah naj se ohranita
 - v srednjeročnem programu 1980-1985 je potrebno predvideti zgraditev mrliških vežic.
- Komunalne naprave:
 - vsa naselja do vključno Smokuča oskrbuje vodovod Moste; v Rodinah problem vodovoda še ni rešen
 - odvajanje meteornih voda je urejeno. Za fekalne vode obstojajo le greznice. Proučiti je potrebno ev.vpliv greznic na izvire v občini Radovljica
 - za odlaganje odpadkov služi opuščena gramoznica pred Vrbo.
- Centralne dejavnosti:
 - šola zadošča obstoječim potrebam
 - VWZ s prostori v šoli ima premajhno zmogljivost
 - trgovina je koncentrirana v Žirovnici, Breg in Vrba nista zadovoljivo oskrbovana
 - KS predlaga grafnjo družbenih prostorov in trgovine z zbiralnico mleka v Smokuču

VARSTVO NARAVNE DEDIŠČINE

1.0 VARSTVO NARAVNE DEDIŠČINE

1.1 NARAVOVARSTVENA IZHODIŠČA ZA PRESOJO PROSTORA OBČINE JESENICE S POVZETKOM METODOLOŠKIH IZHODIŠČ ZA VREDNOTENJE IN CILJI

Cilji

Temelj neposrednemu varstvu naravne dediščine so zakonska določila in resolucije, kot so Ustava, Zakon o urbanističnem planiranju, Zakon o varstvu narave, Resolucija SR Slovenije o poglavitnih smotrih in smernicah za urejanje prostora.

VII. del temeljnih načel Ustave SRS določa, da je varstvo naravnih znamenitosti in redkosti skrb socialistične družbene skupnosti ter, da zagotavljajo delovni ljudje in občani, organizacije združenega dela, druge samoupravne organizacije in skupnosti in socialistična družbena skupnost možnosti za ohranitev in razvoj naravnih in drugih vrednot človekovega okolja, ki so pomembne za zdravo, varno in ustvarjalno življenje in delo sedanjega in prihodnjih generacij. V nadaljevanju iz 104. člena Ustave SR Slovenije sledi, da so posamezna krajinska območja in predmeti narave, značilnosti slovenske zemlje, rastlinski in živalski svet, območja, ki so namenjena za rekreacijo, morja in morske obale, reke, potoki, jezera in njihova obrežja, studenci, talna voda in zrak pod posebnim družbenim varstvom.

Zakon o varstvu narave (Urad. SRS št. 7/70) določa, da se varstvo narave izvaja v skladu z regionalnimi prostorskimi plani in urbanističnimi načrti ter drugimi ukrepi, in opozarja, da je namen varstva vzdrževanje naravnega ravnotežja, smoterno izkoriščanje narave in naravnih dobrin, ohranitev značilne podobe posameznih krajinskih predelov in zavarovanje naravnih znamenitosti in redkosti, ki imajo zaradi znanstvene ali kulturno-prosvetne vrednosti ali zaradi posebnih lepote in rekreacijske vrednosti poseben družbeni pomen.

Enako nas obvezuje Resolucija SR Slovenije o poglavitnih smotrih in smernicah za urejanje prostora, ki navaja, da je eden poglavitnih smotrov kvalitetno okolje, ki bo omogočalo zdravo in humano življenje, upoštevajoč značilnosti slovenske dežele, njenih krajinskih območij in drugih kvalitet.

Poleg naštetih verificiranih družbenih ciljev in pravnih osnov, ki nas obvezujejo varovati dobrin splošnega pomena (naravna dediščina) je še vrsta ratificiranih konvencij in družbenih dogovorov ter Začasna obvezna enotna metodologija in minimum obveznih enotnih kazalcev prostorskih planov v SR Sloveniji. Ta med drugim opredeljuje naravne rezervate, narodne in krajinske parke in naravne spomenike ter območja varstva kulturne dediščine, oziroma z njo smiselno povezani kulturnokrajinski prostor.

Objekti in območja naravne dediščine, ki so predlagani za varovanje v občini Jesenice, so izbrani na osnovi meril za ugotavljanje, evidentiranje in vrednotenje, v presoji, ki upošteva naslednje kvalitete:

- znanstveno vrednost,
- izjemnost ali redkost,
- značilnost ali tipičnost,
- kulturnovzgojno vrednost,
- ekološko vrednost,
- krajinsko oblikovno vrednost,
- rekreacijsko vrednost,

- estetsko,
- historično,
- ekonomsko vrednost.

Ugotavljanje pomena in namembnosti območja ali objekta, ki je predmet varstva, ter presoja vseh prostorskih potencialov določa tri varstvene skupine:

Režim najstrožjega varstva

Z najstrožjim režimom varstva so opredeljena območja in objekti najpomembnejše naravne dediščine v lastnih režimskih stopnjah po metodologiji varstva narave (Inventar najpomembnejše naravne dediščine SR Slovenije, februar 1976, Zavod SRS Slovenije za spomeniško varstvo). Posegi v tako opredeljeni prostor načeloma niso možni in je raba prostora običajno predpisana z zavarovalnim aktom ali drugimi določili in predlogi.

Režim krajinskega varstva

Z režimom krajinskega varstva so opredeljena vplivna območja najpomembnejše dediščine in območja, kjer želimo ohraniti značilno podobo kraja in naravnih struktur. Taka območja običajno združujejo naravno in kulturno komponento s tipičnostjo prostora ali z lokalno relativno identiteto območja in spomenika. Posegi s preobrazbo niso zaželjeni, oziroma so pogojno dovoljeni ob soglasju pristojne spomeniškovarstvene službe. Rabo prostora je možno soočati in vsklajevati z vsemi uporabniki v korist varovalnih in razvojnih interesov.

Režim urbanističnega varstva

Režim urbanističnega varstva obsega ambientalno varstvo vrednejših prvin v prostoru, kot n.pr. ohranjanje karakterističnih vedut na kulturno krajinski prostor. Z varovanjem določamo željeno rabo tal, namembnost površin, eventualno vrsto zazidave z obsegom, masami gabarita ipd., vendar v okviru lokalnih urbanističnih služb in normativov ter s spomeniškovarstvenimi smernicami in izhodišči.

Območja in objekti naravne dediščine, razporejeni v ustrezne varstvene skupine, imajo v kulturnokrajinskem smislu nacionalno ali regionalno identiteto. Za območja varstva naravne dediščine se torej določajo varstveni režimi po stopnjah, ki za obstoj in življenje varstvenega objekta ali območja predvidevajo, da

- ostane prostor brez gospodarskega izkoriščanja (naraven),
- je možno uvesti nekatere (pogojene) oblike gospodarskega izkoriščanja, oz. uporabe prostora.

Območja varstva naravne dediščine so včasih razširjena na vplivna območja, v katerem se varuje krajinska tipika s t.im. režimom krajinskega varstva.

1.2 VELJAVNO ZAKONODAJNO GRADIVO IN GRADIVO V PRIPRAVI TER DOKUMENTACIJA

1.2.1 Zakonodajno gradivo

Področje varstva naravne in kulturne dediščine urejajo:

- Zakon o varstvu narave (Ur.l. SRS, št. 7/70)
- Zakon o varstvu kulturnih spomenikov (Ur.l. SRS, št. 26/61 in 11/65)
- Temeljni zakon o varstvu kulturnih spomenikov (Ur.l. SFRJ, št. 12/65), ki se uporablja kot republiški

5
zakon,

- Pravilnik o registraciji kulturnih spomenikov (Ur.l. SRS, št. 29/62)

Poleg teh temeljnih predpisov se posamezne zadeve s področja naravne in kulturne dediščine urejajo tudi z drugimi zakoni, zlasti:

- Zakonom o urbanističnem planiranju (Ur.l.SRS, št. 16/67)
- Zakonom o grobiščih in grobovih borcev (Ur.l. SRS, št. 4/78)
- Zakonom o dedovanju kmetijskih zemljišč in zasebnih kmetijskih gospodarstev (Ur.l.SRS, št.26/73)
- Zakonom o muzejih (Ur.l.SRS, št.11/65)
- Zakonom o kulturnih skupnostih (Ur.l. SRS, št. 38/74).

S področja mednarodnega varstva naravne in kulturne dediščine pa je naša država ratificirala naslednje mednarodne konvencije:

- konvencija o varstvu kulturnih dobrin v primeru oboroženega spopada (Ur.l.SFRJ - dodatek mednarodne pogodbe in drugi predpisi, /1956),
- konvencija o ukrepih za prepoved in preprečevanje nedovoljenega uvoza in izvoza kulturnih dobrin ter prenosa lastninske pravice na njih (Ur.l. SFRJ, št.50/73),
- konvencija o varstvu svetovne kulturne in naravne dediščine (Ur.l.SFRJ, št. 56/74),
- konvencija o varstvu ptic (Ur.l.SFRJ, št.6/73),
- konvencija o močvirjih, ki so mednarodnega pomena, zlasti kot gnezdišča močvirnih ptic (Ur.l.SFRJ - mednarodne pogodbe, št. 9/77).

V ustavi SR Slovenije se nahajajo določbe o naravni in kulturni dediščini: temeljna načela poglavja VII. predzadnji in zadnji odstavek, člani 73. (varstvo v krajevni skupnosti), 101. (omejitev lastninske pravice), 102. (spomeniki kot dobrine splošnega pomena), 104. (človekovo okolje), 186. (skrb in vzdrževanje v občini), 241. (splošna obveznost varovanja dediščine), 314. (skrb republike za varstvo) in 321. (podlaga za izdajo zakona).

Skladno s 104. členom Ustave SR Slovenije vsebuje ustrezno določbo tudi 44. člen zakona o združenem delu. Kazenskoprayne določbe so vsebovane v 165. členu (velika tatvina), 168. (zatajitev), 177. (poškodovanje ali uničenje) in 178. (nedovoljen izvoz) kazenskega zakonika SR Slovenije, Ur.l. SRS št. 12/77.

V razpravi so sledeči predlogi za izdajo republiških zakonov:

- Zakon o naravni in kulturni dediščini,
- Zakon o narodnih parkih, krajinskih parkih in naravnih rezervatih ter
- predlog zakona o Triglavskem narodnem parku.

Po sedanjem programu dela Republiške skupščine naj bi bili zakoni sprejeti v jeseni 1979.

1.2.2 Obstoječa dokumentacija in druga gradiva

Obstoječa dokumentacija in gradivo, ki obravnava kulturno-krajinski prostor s stališča naravne dediščine, v pretežni meri le evidentira vrednote, ki naj bi bile, ali so predmet varstva. Gre za z zakonom zavarovana območja in objekte ter tiste predele, ki so družbeno verificirana v obstoječih urbanističnih in drugih načrtih (v gozdnogospodarskih načrtih ali v drugih gradivih, kot na primer "predlog Triglavskega narodnega parka", dokumentacija ATC Kranjska gora, Vršič in podobno).

Večina teh je zapopadenih v Inventarju najpomembnejše naravne dediščine Slovenije (glej predloge za občino Jesenice), ki ga je izdal Zavod SRS Slovenije za spomeniško varstvo, februar 1976. Za izbiro in vrednotenje je uporabljena metodologija varstva narave (Zavoda SR Slovenije za spomeniško varstvo). Leta 1973 je bil izdelan pregled prostorskih elementov regionalnega pomena na območju gozdnega gospodarstva Bled kot sestavni del gradiva gozdnogospodarskega načrta za desetletje 1971-1980, ki ga je potrdil s pravnomočno odločbo Republiški sekretariat za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano št. 321/B-2-73-II/KŽ z dne 14.1.1976. SO Jesenice gradiva k gozdnogospodarskem načrtu, ki je identično Inventarju najpomembnejše dediščine Slovenije, oziroma je v predlogu RPP Zasnove uporabe prostora - varstvo narave, .. formalno-pravno sicer ni sprejela, vendar so razprave in načelna stališča potrdila, da gre za dobrine splošnega pomena, ki jim moramo posvetiti posebno skrb in varstvo.

Kot je bilo uvodoma rečeno, gre v zbrani dokumentaciji za inventarizacijo dediščine, ki nima popolne valorizacije in kategorizacije ter bi bilo nujno, da se strokovna obdelava nadaljuje. Prav tako je nujno, da pride do medobčinskega usklajevanja (v mislih imamo predvsem mejna ob-

močja, n.pr. Triglavski narodni park, Karavanško-Kamniško-Savinski krajinski park ipd), ter do usposobitve strokovne službe za varstvo narave na medobčinskem nivoju.

Gradivo prostorskega plana obravnava le tisto naravno dediščino, ki predstavlja nadpovprečno vrednost in zasluži posebno skrb ali ima tipičen kulturnokrajinski značaj. Ne obravnava pa dediščine lokalnega pomena, oziroma tistih kvalitet prostora, ki prav tako sodijo v sklop varstva, vendar jih je mogoče ohranjati na osnovi iniciative uporabnikov in upravljalcev prostora (n.pr. krajevnih skupnosti, gozdarstva, kmetijstva, vodnega gospodarstva ipd.), oziroma podrobne urbanistične dokumentacije.

Stanje današnjega zavarovanja

V občini Jesenice so z uradnimi akti že žavarovana sledeča območja in objekti:

- 1) Martuljkova kočna (Martuljkova skupina) (Odločba o zavarovanju gorske skupine Martuljek, Ur.l.SRS št.4/49)
- 2) Slapova v Gozd Martuljku, naravna spomenika (Slapova sta v zavarovanem območju Martuljka).
- 3) Mala Pišnica, naravni rezervat (odločba o zavarovanju Male Pišnice pri Kranjski gori, Ur.l. SRS št.21/51).
- 4) Planina pod Golico; Zavarovane redke in ogrožene rastline (Ur.l. SRS, št.15/76)

1.3 SPLOŠNA OZNAKA PROSTORA

Splošno oznako prostora je v okviru občinskih meja težko opredeliti, ker posameznim krajinskim elementom pripada znatno širše območje. V mislih imamo regionalno zaključene celote z Julijskimi Alpami in Karavankami. Vendar pa glede na dojetanje lahko prostor občine Jesenice razdelimo v tri, sicer med seboj povezane karakteristične enote:

1. območje Karavank,
2. območje Julijskih Alp in
3. območje doline Save.

Območje Karavank sestavljajo zelo stare kamenine, ki sicer spominjajo na Julijske Alpe (nastanek v isti geosinklinali), vendar z izrazito lego vzhod-zahod, prisojnimi območji, ki po zunanji obliki predstavljajo drugačen in svojstven alpski prostor. Sestavljene so iz silikatnih in karbonatnih kamenin, ki pogojujejo ustrezno geomorfološko oblikovanost; obli, manj priostreni vrhovi (n.pr. Stol, Golica, Podkorenski prelaz ipd.) izrazite terase z ostrimi vrezi v apnenec, kjer najdemo strme predele, ki segajo do dna

doline Save in kjer največkrat celoten sistem deluje kot pomoli. Zaradi prisojnih leg, oblik oblik in teras je tudi vegetacija specifična. Prevladujejo prirodni smrekovi gozdovi, obsežna travišča, predvsem pa je značilen aspekt prisojnih leg, kjer vegetacija spomladi že bujno uspeva, medtem, ko so nasproti ležeča severna pobočja Julijcev še večinoma pod snegom. Zaradi naštetih karakteristik je to območje primerno za planšarstvo, deloma poljedelstvo (Golica, Srednji vrh), predvsem pa za gozdarstvo. Zadnje čase v ta območja vse bolj prodira stanovanjska gradnja (n.pr. nad Jesenicami) in vikendi. Med območja z relativno identiteto prostora sodijo: Stol, Završnica, Belca, Korenjski prelaz, Golica, Javorniški rovt, Srednji vrh ipd.

Območje Julijskih Alp sestavljajo karbonatne kamenine, na katerih so izrazitejšje reliefne tvorbe. Tektonska prepokanost, ostrejši vrhovi, delovanje ledenikov v obliki prelomov, narivov z melišči, pragov, globoko vrezanimi stranskimi dolinami, ki se običajno končujejo s strmo steno (Planica, Vrata, Krma ipd) dajejo prostor značilno slikovitost, ki jo še poprestrijo izrazite barve apnenca. Zaradi vodotopnega apnenca imamo lepe primere visokogorskega krasa z vsemi oblikami, kot kraški izviri, grape, jame, brezna, škraplje ipd. K pestri krajinski podobi prispevajo še znani slapovi, kot so Peričnik v Martuljškem potoku in manjši (občasni) slapovi. Prevladujejo prirodni bukovi gozdovi s smrekami in macesni, ki v zgornji vegetacijski meji prehajajo v fragmente gozdnih združb z ruševjem. Travišča v razliko od Karavank so nesklenjena, prekinjena z aktivnimi plazišči, melišči in grapami (sorazmerno malo planin).

Med območji z relativno identiteto sodijo: dolina Male Pišnice, Triglavski ledenik, Martuljkova gorska skupina, Planica s Tamarjem. Nedvomno absolutno identiteto pa ima Triglav kot najvišji vrh Jugoslavije z svojim neposrednim zaledjem. Z izjemo planinskih postojank, redkih planin, obljudenosti v nižje ležečih krajih in ob vztopih v doline (kmetijsko raba, vikendi, cesta čez Vršič, smučarski centri in naprave) prostor več ali manj še vedno ohranja svojo naravno podobo.

Popolnoma svojevrstno podobo pa predstavlja tretja krajinska enota doline Save, tako po tehtonski zasnovi kot po gospodarskih in kulturno geografskih svojstvih. Dolina je nastala z vrezovanjem in nanosi ob veliki prelomnici in je sorazmerno ozka, ravna, predvsem pa dolga.

Njena karakteristika je v tem, da visoke gore rastejo neposredno iz njenega dna brez predgorja. Na njenem začetku (ob državni meji z Italijo) je neopazno razvodje, v dnu so nasuti obsežni vršaji, ki so jih kmetovalci na sončnih legah izkoristili za poljedelske površine. Razgibanost reliefa z mandriranjem Save s prodišči in neposredni vrezi v stene apnenca in dolomita ter drugih hribin popestrijo zaporedne znane stranske doline, ki so v Julijskih Alpah daljše in izrazitejše, v Karavankah pa krajše in manj opazne. Savska struga je plitva v vsej dolžini in se šele ob prehodu v odprto krajino Blejsko-Radovljiške ravnice začne poglobljati. V nasprotju z območji Julijskih Alp - Karavank je dolinsko dno Save močno obljudeno. Sicer pozna prva poselitev v 14. stoletju je doživela velik razmah z rudarstvom in fužinarstvom (Mojstrana, Jesenice), predvsem pa z izgradnjo železnice, ki je danes opuščena. Kljub današnji zasedenosti prostora (industrijske Jesenice, večji kraji, kot Kranjska gora, Mojstrana, Žirovnica in drugi), je v prostoru še prisoten kmetijski karakter. V ozki dolini se menjaje nizajo odprte obrežne in zaprte krajine. Prehode iz ene v drugo najpogosteje doživljamo s ceste, ki je glavna povezava osrednje Slovenije z zahodom.- Italijo in Avstrijo ter Soško dolino. Relativna identiteta prostora pa je nedvomno čista Sava s svojim tokom.

- za lovno gospodarstvo in rekreacijo (lovske kočice, krmišča, preže, lovske steze);
- za planinsko rekreacijo (planinske kočice, planinske steze).

3. Varstveno območje

Namenjeno je celovitemu varovanju naravnih lepote in lepote kulturne krajine ter naravnih posebnosti ob:

- sočasni gospodarski rabi prostora za pašništvo, alpsko-gorsko kmetijstvo in gozdarstvo z možnostjo cestnega dostopa (planšarska naselja, kmetije s stanovanjskimi in gospodarskimi poslopji, dostopne ceste, elektrika, telefon, vodovod, gozdne ceste in drugi gozdarski objekti za gozdarjenje);
- za lovno in ribolovno gospodarstvo in rekreacijo (lovske kočice, krmišča, preže, steze);
- za planinsko in izletniško rekreacijo (planinske kočice in domovi, urejeni parkirni prostori, prostori za počitek, razgledovanje ipd.).

4. Varstveno območje

Namenjeno je celovitemu varovanju naravnih lepote in lepote kulturne krajine ter naravnih posebnosti ob:

- sočasni gospodarski rabi prostora za alpsko kmetijstvo, pašništvo in gozdarstvo (kmetije, zaselki in vaška naselja s potrebno opremo in oskrbo ter dopolnilnimi kraji in okolju neškodljivimi dejavnostmi, ki zaposlujejo domače prebivalstvo; gozdne ceste in drugi objekti za gozdarjenje);
- za lovno in ribolovno gospodarstvo in rekreacijo (lovske kočice, čolnarne, krmišča, preže, steze ...);
- za planinsko in izletniško rekreacijo (planinske kočice in domovi, urejeni parkirni prostori, prostori za počitek, razgledovanje ipd.);
- za turizem in športno-rekreacijske dejavnosti (turistični nočitveni in oskrbovalni objekti, športno-rekreacijski objekti in ureditve; žičnice s smučišči, skakalnice, drsališča, stadioni, igrišča ipd.);
- za regionalno pomembne komunalne napeljave in ureditve (vodovodi, električni vodi, obstoječe male elektrarne, regionalne ceste ipd.).

Oznaka TNP: Naš največji strnjeni alpsko-visokogorski masiv z najvišjim vrhom Jugoslavije je v krajinskem in naravoslovnem pogledu največja in izjemna vrednota.

Meje glede na 4 režimske stopnje po predlogu iz Inventarja najpomembnejše naravne dediščine SR Slovenije potekajo po zunanjem obodu od gore Visoka Ponca - Čiprnik - Vičtranc - He. Jasna - do hotela Erika in nazaj nad Kranjsko goro do gozdnega roba v dolinskem dnu, kjer je izvzeta Mojstrana; dalje poteka prav tako po dnu doline z gozdnim robom, po Mežaklji ter zavije pod Babo nad vasjo Kočna na Poljane v radovljiški občini.

Pomembnejša območja TNP:

MALA PIŠNICA - naravni rezervat, 868 ha

Oznaka in pomen: izrazito zaprta alpska dolina potoka Male Pišnice z značilno vegetacijo v višinah od 900-2331 m. Pomembna je zaradi naravne zaključenosti, nedotaknjenosti, lovnogojitvenega rezervata in primerna za gozdarska, botanična in zoološka raziskovanja. V njej raste eden največjih znanih macesnov (obseg 442 cm).

Varstveni režim izhaja a) iz zakona Ur. list LRS, št. 21/51 in b) iz predloga o TNP

- 1) gozdarsko izkoriščanje ni dovoljeno
- 2) vodnogospodarski posegi niso dovoljeni
- 3) turizem - objekti in naprave niso dovoljeni
- 4) rekreacija v naravi, planinstvo; dovoljena je peš hoja po urejenih in označenih poteh in izven, planinstvo, alpinizem,
- 5) lovstvo - lov z omejitvami
- 6) posegi v krajinsko podobo niso dovoljeni (žični vodi, kamnolomi, odlagališča ipd.)
- 7) drugi vplivi na okolje (hrup, onesnaževanje, vnašanje drugih rastlinskih in živalskih vrst ipd.) niso dovoljeni,
- 8) znanstveno raziskovalno delo je pogojno dovoljeno.

(Pogojne dovolitve so vezane na soglasje pristojne naravovarstvene službe ali drugega upravnega organa, ki ga predpisuje akt o zavarovanu).

GOZD MARTULJEK (Martuljkova skupina)

Oznaka in pomen: gorska skupina Martuljek je zavarovana kot krajinski park z izjemnim in slikovitim kulturnokrajinskim prostorom. Martuljski potok dvakrat pada v dveh izjemno slikovitih slapovih (spodnji in zgornji slap). Voda tvori tesni, kanjon, brzice.

Varstveni režim izhaja a) iz zakona Ur. list LRS, št. 4/49 in

b) iz predloga o TNP

- 1) gozdarsko izkoriščanje z omejitvami,
- 2) vodnogospodarski posegi niso dovoljeni,
- 3) turizem-gradnja objektov in naprav ni dovoljena,
- 4) rekreacija v naravi, planinstvo; dovoljena je peš hoja po urejenih in označenih poteh, planinstvo, alpinizem,
- 5) lovstvo; lov z omejitvami,
- 6) posegi v krajinsko podobo niso dovoljeni (žični vodi, kamnolomi, odlagališča, ipd.),
- 7) drugi vplivi na okolje (hrup, onesnaževanje, vnašanje rastlinskih in živalskih vrst ipd.) niso dovoljeni,
- 8) znanstveno raziskovalno delo je pogojno dovoljeno; (pogojne dovolitve so vezane na soglasje pristojne naravovarstvene službe ali na drugi upravni organ, ki ga predpisuje akt o zavarovanju).

Apske doline:

TAMAR

Oznaka in pomen: kulturnokrajinski prostor, značilna alpska dolina ledeniškega tipa s pogledom na Jalovec, ki ima svojstveno identiteto (grb Planinske zveze ipd.). V dnu doline je znano športno rekreacijsko območje Planica. Izvir Nadiže - iz tulmuna v kaskadah padajo brzice v prod, kjer voda izginja.

Varstveni režim: Varstveni režim bo določal zakon o TNP, ki je v pripravi.

Načeloma bi bilo prepovedano:

- spreminjanje krajinske podobe, onesnaževanje, novogradnje, ki niso namenjene revitalizaciji planinskih postojank, športno rekreacijskih objektov v Planici in opremi (informativne table, smerokazi ipd.), spreminjanje vodnega režima izvira Nadiže.

Pogojno bi bila dovoljena:

- revitalizacija objektov in naprav, ki služijo primarni rabi tal, revitalizaciji planinskih koč,
- gradnje, ki so funkcionalno vezane na športno-rekreacijsko območje Planice.

(Soglasje za pogojno dovoljene posege izda pristojna naravovarstvena služba, oz. drugi upravni organ ali organizacija, ki bi jo predpisal akt o zavarovanju TNP).

Načelno je dovoljena:

- primarna raba tal v sedanjem obsegu (paša, gozdno gospodarjenje),
- izletništvo, planinstvo, alpinizem in rekreacija, vezana na pomen in športno vrednost Planice.

VRATA

Oznaka in pomen: izjemno lepa gorska dolina izpod Triglavske skupine, zasnovana na tektonskem prelomu. Dno je zasipano s prodom, meliščnim gruščem in morenami. Znameniti SLAP PERIČNIK - naravni spomenik pada preko debele plasti labore (40 m visok slap pada v zelen tulmun). Objekt je geotektonske in geomorfološke vrednosti. Dolina je znana po enem glavnih vstopov v triglavski masiv ter po Aljaževem domu.

Varstveni režim za dolino: Načelno bi bile prepovedane vse novogradnje z izjemo revitalizacije planinske postojanke in kakršnikoli drugi posegi, ki spreminjajo značaj in ekološko stabilnost območja.

Dovoljeno je izletništvo, planinstvo, alpinizem in kulturna rekreacija, primarna raba tal in gozdno-gojitveni ukrepi v sedanjem obsegu.

Varstveni režim za naravni spomenik slap Peričnik: velja režim kot za geomorfološke in hidrološke spomenike.

Omejitve: prepovedani so kakršnikoli posegi na spomeniku,

vključno z onesnaževanjem in poseganjem v estetsko podobo okolice. Pogojno je dovoljeno gospodarjenje z gozdovi na ožjem območju spomenika;
dovoljen je obisk po markirani poti in oprema z diskretno lociranimi informativnimi tablami.

KOT, KRMA, RADOVNA

Oznaka in pomen: Alpski dolini Kot in Krma, ki se združita in nadaljujeta v Radovno, pomenijo skupaj zanimiv geomorfološki prostor severnega Triglavskega pogorja.

Varstveni režim (Kot, Krma):

- prepovedano naj bi bilo spreminjanje krajinske podobe
- dovoljena primarna raba tal; gozdnogojitveni ukrepi v sedanjem obsegu naj bi ohranjali avtentičnost naravnega prostora;

Varstveni režim za Radovno je opisan v varovalnih načelih za 4. varstveno območje.

Pomembni objekti v in izven TNP

TRIGLAVSKO BREZNO:

Oznaka: Približno 260 m globoko brezno pod triglavskim ledenikom, eno najglobljih breznen tega tipa na svetu - led sega do dna!

Varstveni režim: prepovedani so kakršnikoli posegi v neposredni okolici vhoda in breznu.

TRIGLAVSKI LEDENIK

Oznaka: Ledenik velikosti 750/450 m. Je edini večji pravi ledenik v Jugoslaviji.

Varstveni režim: prepovedani so kakršnikoli posegi, ki spreminjajo obliko in značaj spomenika.

200 m BREZNO NA KREDARICI

Oznaka: brezno izjemnih globin lokalnega pomena.

Varstveni režim: prepovedani so kakršnikoli posegi v neposrednem območju brezna.

ZELENCI - Podkoren

Oznaka: Krajinsko izredno zanimiv sekundarni izvir Save Dolinke v območju atraktivnih Ponc, Kombi-

16
nacija močvirja in barja-zaključen akvatični biotop: tolmunski izvir, rečna struga. Refugij redkih in ogroženih živali.

Varstveni režim: omejitve - prepoved melioracijskih in drugih regulacijskih del, omejitev lova in ribolova, prepoved čolnarjenja, odlaganja odpadkov.

Dovoljeno: obiskovanje, diskretna oprema z informativnimi tablami in znanstveno raziskovalno delo.

KARAVANŠKO-KAMNIŠKO-SAVINJSKI KRAJINSKI PARK

Krajinski parki so praviloma večja, zaključena krajinska območja s prvobitno ali kultivirano naravo, ki jo odlikujejo naravne posebnosti, krajinske lepote, kulturni spomeniki ali pričevanje človekovega dela. Krajinski park je lahko gospodarsko aktiven predel, ki je odprt za javnost in namenjen oddihu ter rekreaciji v prosti naravi.

Oznaka in pomen: oroplastično enoten gorski masiv, ki v jeseniški občini sega do Stola, do Žirovnice ter se vrača na Begunjščico, kjer je floristični rezervat.

Prvobitno naravno okolje vključuje posebno obravnavano območje vodotoka Završnice in Vrtače.

ZAVRŠNICA

Oznaka in pomen: geomorfološko zanimiva dolina s potokom Završnica, ki izvira med Begunjščico in Stolom. Dolina ima kulturno estetski pomen. Območje je znano po zavarovanem metulju Gorskega Apolona. Kulturnokrajinski prostor (spomeniki NOB, Titov vas, etnografski spomeniki). Spodnji rekreacijski del območja naj bi se izvzelo iz zavarovanja.

VRTAČA

Južna pobočja Vrtače nad gozdno mejo so botanična lokaliteta redkih in ogroženih vrst: *Campanula vrtacensis*, *Viola zoisii*.

Varstveni režim:

a) strožji režim za zgornje območje doline
Prepovedano je spreminjanje značaja doline z novogradnjami in drugimi posegi, npr. onesnaževanje, hidroenergetsko izkoriščanje, spreminjanje vodnega režima, lovljenje in nabiranje zaščitene flore in faune, gradnja vikendov ipd. Pogojno bi bila dovoljena obnova planšarstva, revitalizacija planinskega doma in objektov za primarno rabo (stanov, staj);

Dovoljeno: ustrezno gozdarsko izkoriščanje z omejitvami, obiskovanje, planinstvo, alpinizem, lovno gospodarstvo.

b) vplivno območje:

b₁) spodnji del doline (območje akumulacije):

prepoved novogradenj (vikendov);

dovoljeno ustrezno rekreacijsko izkoriščanje prostora z objekti in napravami, namenjenimi izključno rekreaciji.

b₂) Vrtača

- prepovedano je poseganje v rastiščne razmere, trganje, nabiranje, poškodovanje rastlin.

KRAJINSKI PARK SREDNJI VRH Z BELCO

Oznaka: Gorski svet, severno od savske doline v obsegu Frtalež-Jureževa planina-Vošca-državna meja-Dovška Kepa-Kurjeki-Na Šiji-podnožje v dolini Save z območji planin: Lahova, Na Planji, Mikulovica, Belca ter dolinama potoka Hladnik in Belca tvori skupaj s kulturnokrajinskim prostorom Srednjim vrhom svojevrsten vrednejši alpski prostor nasproti značilne Martuljkove gorske skupine. Karbonatne in silikatne kamenine pogojujejo posebno geomorfološko obliko prostora; leta se izraža z ostrimi vrezi in pomoli, ki segajo iz doline, medtem ko so višje ležeči predeli obli in manj priostreni ter v nasprotju z ostro Martuljkovo skupino tvorijo vpadljiv kontrast s karakterističnim svojstvom. Večji, stabilni travnati predeli in terase omogočajo prisotnost človeka v obliki naselij in planin, kjer najdemo vrsto kvalitetnih atnografskih spomenikov. Odnos med obsežnimi smrekovimi gozdovi, odprtimi zatravljenimi prostori, oblimi in strmimi stenami ter v zvezi z aspektom prisojnih leg dajejo prostoru

posebno kvaliteto.
 Pomen: prostor združuje gospodarski, kulturni, naravni in kulturnovzgojni ter rekreacijski pomen.
 Namembnost: park bi služil interesom primarne gospodarske dejavnosti in na njem temelječem turizmu in rekreaciji, planinstvu, deloma lovnemu turizmu ipd.

1.4.2 Ostala naravovarstvena območja in objekti z vplivnimi območji - režim krajinskega varstva

LJEDINE - Rateče

Ozka: močvirje, ornitološki potencialni rezervat
 Varstveni režim: prepovedani so posegi, ki spreminjajo primarni rabo tal in vodni režim.

PLANINA POD GOLICO

Oznaka: območja znanih narcisnih poljan, redke rastlinske vrste in redke favnistične vrste (metulj Gorski Apolon). Zaradi ouščanja košnje se ponekod narcisne poljane zaraščajo. Lokacije iste značilnosti so tudi
 - pod Španovim vrhom,
 - nad Javorniškimi rovtom.

Varstveni režim ožjega območja: primarna raba tal z ohranjanjem narcisnih poljan kot regionalno absolutno identiteto prostora. Prepoved trganja (ruvanje, izkopavanje narcis, glej Zavarovane redke in ogrožene rastline (Ur.l.LRS, št. 15/1976).

Varstveni režim vplivnega območja: ohranjanje krajinske pogojno dopolnjevanje stanovanjske gradnje v strnjeni obliki (zaselek), dovoljena revitalizacija kmetij, primerno območje dnevne rekreacije za Jesenice s pogojno dovoljeno gradnjo objektov in naprav v rekreativne namene.

JAVORNIŠKI ROVT

- Oznaka: zanimive presekanе geološke formacije vzdolž Javorniškega potoка. Prostor je hidroenergetsko opremljen (HE Javorniški rovt).
- Pomen: krajinsko zanimivo območje umetnih jezerc pri planinskem domu Pristava s pogledi na kulturnokrajinski prostor.
- Varstveni režim: ohranjanje tipične krajinske podobe, ki omogoča obstoječe gospodarsko izkoriščanje in aktivno rekreacijo (kmetijska raba, gozdarska, lov, obstoječa energetska raba, planinske kočе). Prepoved gradnje počitniških bivališč.

VRBA

- Oznaka: kulturnokrajinski prostor, vezan na rojstvo dr. Franceta Prešerna, njegovo rojstno hišo, ki je etnografski spomenik in muzej; zanimivo staro naselje s cerkvijo ob robu naselja na polju, Prešernovo lipo, ki je danes sicer mlajše drevo, vendar v pričevalni funkciji stare vaške lipe, kjer se je sestajalo šestnajst gospodarjev ob prav tolikih kamnih. Ohranjen kmetijski prostor je v značilni strukturi parcelacije z naseljem na ježi, kjer slede obdelovalne površine na kvalitetnejši zemlji, severno od naselja (Vrbovsko polje, Za Stangami); južno od tega so sadovnjaki, gmajna ter območje Save Dolinke na manj kvalitetni zemlji.
- Varstveni režim: ohranjanje značilne krajinske podobe, ki je vezana na primarno rabo tal. Gradnje v neposredni bližini naselja in v karakterističnih vedutah na naselje naj bi bile prepovedane. Predlagamo spremembo obstoječega zazidalnega načrta, ki je načelno omogočal gradnjo motela pri vstopu v Vrbo ob regionalni cesti Kranj-Jesenice, nasproti in v osi Prešernove hiše.

1.4.3 KULTURNA KRAJINA - režim urbanističnega varstva

VINTGAR

- Oznaka: v območje občine Jesenice sega le del vodotoka do izliva v Savo in izhod iz soteske. Ker gre za nizvodni dostop v geomorfološki feno-

men, oziroma za končni del našega najdaljšega in najglobljega kanjona, so varovalni interesi očitni, kljub dejstvu, da je prostor že preobražen s HE in železnico.

Varstveni režim: prepovedano naj bi bilo spreminjanje vodnega režima, novogradnje, odlaganje in odmetavanje odpadkov; zaželeno pa je gospodarjenje s prostorom v sedanji rabi (kmetijstvo, gozdarstvo, lov, ribolov).

Vplivno območje je v sožitju varovalnih interesov dveh občin, ki naj bi težile k enotni politiki ohranjanja kulturno-krajinskega prostora in to na eni strani s primarno rabo tal na Dobravskem polju, Šetinke s parkovno ureditvijo pokopališča ter ožjega območja Vintgar in na drugi strani - v občini Radovljica z ohranjanjem Zasipskih senožeti v avtentičnem okolju kulturnega spomenika Sv. Katarine.

OBMOČJE MEJNEGA PREHODA IN VEDUTE NA RATEČE

Oznaka: Zanimiv krajinski prostor ob vstopu v Jugoslavijo na začetku ene naših najdaljših dolin, za katerega želimo, da ohrani svojstveno identiteto.

Varstveni režim: ohranjanje podobe kulturnokrajinskega prostora, ki je pogojena s primarno rabo tal. Takša raba omogoča doživljanje Rateč in cerkev kot dominante iz nove obvoznice. Dograjevanje objektov v sklopu carinarnice bi bilo pogojno dovoljeno le v strnjeni obliki.

OBMOČJE OBMEJNEGA PREHODA PODKOREN

Oznaka: Korenski prelaz med Petelinjekom in Kamnatim vrhom je 500 metrov globoka vdolbina v gorskem hrbtu na višini cca 1100 m, ki je od nekdanj služil prometu ter kmetijski rabi (paša, senožati - Poljane). Ob vstopu v Jugoslavijo želimo uveljaviti oblikovne konstante, ki ohranjajo prostor v sedanjem izgledu s gozdom in krčevino.

Varstveni režim: ohranjanje podobe kulturnokrajinskega prostora, ki je pogojena s primarno rabo tal.

Eventualna revitalizacija objektov, dozidava carinarnice, bi bila dovoljena v sklopu strnjene sedanje aglomeracije.

Prepovedane bi bile novogradnje, vključno s počitniškimi bivališči.

- 1.4.4 Pomembnejši pogledi na območja naravne dediščine, ki jih je potrebno upoštevati in ohranjati pri nadaljnjem urbanističnem planiranju in načrtovanju:

Pri oblikovanju in usmerjanju varovalnih interesov v prostoru moramo upoštevati podobo fizične stvarnosti, ki je pretežno dojemljiva z vizuelnim doživljanjem in ima splošno nadpovprečno vrednost ali enkratnost. Običajno gre za estetsko vrednotenje, ki je zelo odvisno od zmožnosti posameznika in se izraža z lepoto, primerjavo, kontrastom, vpadljivo strukturo in podobnim. Kriteriji so naslednji:

- 1/ določitev relativnih ali absolutnih krajevnih identitet v nacionalnem, v regionalnem in lokalnem smislu.
- 2/ določitev območij in zornih kotov, iz katerih je možno najpopolnejše in smiselno dojetje vrednot prostora glede na:
 - a) prebivalstvo, ki stalno živi v določenem kraju in prostoru in doživlja iz:
 - stanovanjskih con,
 - delovnih mest,
 - območij pogostega zadrževanja,
 - rekreacijskih površin in
 - razgledišč,
 - b) tranzitni promet in doživljanje prostora z zornega kota prevoznega sredstva in v ta namen predvidenih ali samostojno izbranih počivališčih,
 - c) rekreacijo in turizem s stacioniranimi ali prehodnimi gosti, ne oziraje, ali gre za planinarjenje, smučanje ali druge zvrsti rekreacije,
 - d) eventualno predvidene vikend cone,

Ohranjanje vedut:

Rateče: mejni prehod, pogledi na naselje z magistralne ceste, območja Ledin in pogledi v dolino Planice.

2.3

Varovalni ukrep: ohranjanje vedut z obstoječo primarno rabo tal.

Korensko sedlo - mejni prehod

Varovalni ukrep: ohranjanje primarne rabe prostora (gradnje v namene carinarnice so pogojno dovoljene v strnjeni obstoječi aglomeraciji).

Kranjska gora - varovanje karakterističnega pogleda z magistralne ceste na dolino Pišnice in Vršiško gorsko skupino.

Varovalni ukrepi: višinsko omejena gradnja, cezure (podrobnejša obdelava naj bi določila mikrolokacijske vedute iz naselja in v naselju).

Gozd Martuljek - varovanje pogledov na gorsko skupino

Martuljek pred vstopom v naselje (s ceste) in iz samega naselja, kjer predlagamo, da se ohranjajo kot nepozidane cezure na območju bliže goram med obstoječimi objekti ob cesti.

Varovalni ukrep: omejitev gradnje, ki zastira poglede.

Mojstrana - varovanje pogledov na dolino Vrat z magistralne ceste in vasi Dovje.

Varovalni ukrep: primarna raba tal.

Belo polje - Travnato območje nad Savo s spomenikom NOB. Kulturnokrajinski prostor z vedutami na porečje, območje Jesenic in spomenik NOB. Cezura med naseljenimi in odprtimi prostori.

Varovalni ukrep: prostor ni zazidljiv, zaželjena sedanja raba tal.

Ajdna - arheološki rezervat, pogled na vhod v Savsko dolino.

Varovalni ukrep: prepoved širjenja obstoječega (delno opuščene) kamnoloma v višino.

Vrba - Prešernova rojstna vas. Kulturni spomenik.

Varovalni ukrep: ohranjanje vedut z glavne prometnice in z razglednih točk na prostor, ki je predlagan kot rezervat. Prepoved novogradenj v osi Prešernove hiše in na neposrednem območju.

1.5 NESKLADJA Z DRUGIMI UPORABNIKI PROSTORA

Pri proučevanju in določanju varovalnih interesov za območja, ki so predlagana za zavarovanje, se soočamo s sledečimi interesnimi neskladji:

- 1) Vodnogospodarski interesi niso usklajeni z varovalnimi pri dolini Radovne, Zelencih in Ledinah.
- 2) Urejanje obstoječih smučišč in odpiranje novih ni povsem usklajena s krajinskim izgledom in ohranjanjem ravnovesnih razmer (erozija, gozdni rob ipd.).
- 3) Varovalni gozdovi in gozdovi s posebnim namenom niso povsem usklajeni; predvsem ni dokončne verifikacije (odločb).
- 4) V Inventarju najpomembnejše dediščine je gornji tok Save Dolinke s pritoki predlagan kot naravni spomenik čiste vode v izjemnem krajinskem okolju. Bojazen pred nesmotrnimi gradnjami v neposredni bližini vode in možnost onesnaženje je še vedno prisotna.
- 5) Kljub stališčem o nujnosti izboljšanja prometne povezave sever-jug, le ta ni dokončno ventilirana; poteki so predvideni variantno skozi doline Planica, Vrata in Kot.
- 6) Smernice, oziroma priporočila za urejanje in oblikovanje prostora v popolnejši in sprejemljivejši obliki še niso izdelana. V nadaljni fazi so nujni usklajevalni postopki z vsemi interesi in uporabniki prostora.

PODROBNE OBDELAVE

1.6 / PODROBNE OBDELAVE

Z elementi prostorskega plana opredeljujemo in predlagamo območja, ki so predmet varstva; vendar bo potrebna zaradi popolnejše valorizacije, kategorizacije in usklajevanj z vsemi interesi podrobna obdelava sledečih območij:

- 1) Karavanško - Kamniški - Savinjski krajinski park (druga stopnje obdelave, usklajena na medobčinskem nivoju, priprava zavarovalnega akta).
- 2) Karjinski park Belca (druga zahtevnejša stopnja obdelave, priprava zavarovalnega akta).
- 3) Javorniški Rovt (usklajevanje naravovarstvenih in s pomeniškovarstvenih interesov z rekreacijo, gozdarstvom in drugimi uporabniki).

- 4) Narcisne poljane - območje Golice
- določitev vlaganj in politike urejanja za ohranjevanje
aspekta.

TRIGLAVSKI NARODNI PARK (OSNUTEK ZAKONA 1980)

Z A K O N
O TRIGLAVSKEM NARODNEM PARKU

Predlagatelj: Izvršni svet Skupščine SR Slovenije
Štev.: 630-07/80-4 z dne 6.11.1980

Številka: 63-28/80
Ljubljana, dne 10.11.1980

* * *

S K U P Š Č I N A
SOCIALISTIČNE REPUBLIKE SLOVENIJE
IZVRŠNI SVET

Številka: 630-07/80-4
Ljubljana, dne 6.11.1980

PREDSEDNIK SKUPŠČINE
SOCIALISTIČNE REPUBLIKE SLOVENIJE
L J U B L J A N A

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije je na 16. seji dne 6.11.1980 določil
besedilo:

- PREDLOGA ZAKONA O TRIGLAVSKEM NARODNEM PARKU,

ki vam ga pošiljamo v obravnavo na podlagi prve alineje 200. člena, 251.
in 252. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije je na podlagi 85. člena poslovnika
Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije in na podlagi 205. in 206. člena
poslovnika Skupščine SR Slovenije določil, da bodo kot njegovi predstavniki
pri delu skupščinskih delovnih teles sodelovali:

- Marija ZUPANČIČ-VIČAR, članica Izvršnega sveta in predsednica Republiškega komiteja za varstvo okolja in urejanje prostora,
- Tone POLJŠAK, namestnik predsednice Republiškega komiteja za varstvo okolja in urejanje prostora,
- Srečko BRUS, republiški podsekretar v Republiškem komiteju za varstvo okolja in urejanje prostora.

P r e d s e d n i k
Janez Zemljarič l.r.

PRILOGA: 1

SKUPŠČINA SR SLOVENIJE

Številka: 63-28/80
Ljubljana, dne 10.11.1980

Z A K O N
O TRIGLAVSKEM NARODNEM PARKU

1. člen

Z namenom, da se ohranijo izjemne naravne in kulturne vrednote, varčujejo avtohtono rastlinstvo, živalstvo in naravni ekosistemi ter značilnosti neživega sveta, zagotovita z naravnimi danostmi in vrednotami usklajen nadaljnji razvoj kmetijstva in gozdarstva, ohrani in razvija kulturna krajina ter zagotovijo razvoju in materialni ter drugi pogoji za življenje in delo prebivalcev v osrednjem delu Julijskih Alp, omogočita delovnim ljudem in občanom ter drugim obiskovalcem uživanje naravnih in kulturnih vrednot ter rekreacija v naravi v tem prostoru in dopolni dosedanje varovanje, se s tem zakonom določi osrednji del Julijskih Alp za narodni park pod imenom "Triglavski narodni park" (v nadaljnjem besedilu: narodni park).

Cilji iz prvega odstavka se uresničujejo z razvijanjem gospodarskih in družbenih dejavnosti v skladu s sprejetimi planskimi akti in z varstvenimi ukrepi, določenimi s prepovedmi in omejitvami v tem zakonu ter z drugimi predpisi.

2. člen

Območje narodnega parka je pod posebnim, s tem zakonom določenim družbenim varstvom.

3. člen

Narodni park obsega območje znotraj meja:

- severna meja:

Kucerji-državna meja (1618), kota 1255m na Belem potoku, Beli potok do poti v dolini Planica, Melišče ob cesti za skakalnicami, križišče stez v pobočju pod Ciprnikom, po stezi na Ciprnik in Vitranc, Vitranc (1637), dom na Vitrancu (1555 m), Vratnjek, sotočje Male in Velike Pišnice (827 m), za kopališčem Jasna čez cesto na Vršič, ob poti v pobočja Zalesičjem, ob stezi na Kurji vrh (1750 m), Črni vrh (1481), po grebenu na Mali vrh, po pobočju na rasec pota Na klop, po stezi do železniške trase, po železniški trasi do ceste in potoka Martuljek, izliv Martuljka v Savo, po desnem bregu Save Dolinke do poti Na Dobu, po poti Na Dobu na Grančiše (844 m), po pobočju do konca poti, čez cesto in Bistrico na Skedenjca (761), čez potok in cesto na stezo in križišče stez na Macenovcu, ob stezi na Mežakla vrh (1389 m), ob robu Planina Mežakla na pot pod Jerebikovcem, po poti do roba Mežakle in dalje ob robu do kote 1386 m, Beli Blaž (1401 m), Kisovec (1389 m), na cesto na Siperje, po cesti in poti ob robu Mežakle na koto 1177 m, koto 1190 m, mimo lovske koč, po poti na Zakop, prehod Škrbina, po gozdni preseki na Planski vrh (1299 m), po gozdni preseki ob robu na pot na koto 1156 m, po stezi čez Obrando na cesto čez Poljane, koto 711 m, čez križišče poti na Vrše (850 m), čez seznožeta do znamenja na poti, železniški most čez Radovno na ustju Vintgarja (572 m), po Radovni do brvi, po poti čez Hom do cerkve Sv. Katarina (634 m).

- vzhodna meja:

Cerkev Sv. Katarine (634 m), pot v smeri Homa, Hom (834 m), pot v Vintgar, most čez Radovno-Vintgar, desni breg Radovne od Vintgarja do izliva Ribščice, Ribščica do Fokljuške Luknje, hudourniški pritok iz Zatrnika do ceste na Pokljuko, Špik (1033 m), Hotunjski vrh (1107 m), raspotje na Posavcu, Hrastoviča (999 m), po poti na raspotje M. Vokel, pod Zavrhom, raspotje na Belčevem rovtu, po poti na Suhi vrh (1231 m), raspotje na Turnu, po robu ilove peči, Galetovec (1259 m), Veliki Fršavec, Jesenje (1131 m), raspotje Ojstrovica, v Kuhinjah, Dunaj, koto 983 m, po robu nad Obrnjским vrhom, koto (1012 m),

rob planote Marovca, kota 393 m, po robu planote Dolga Dolina, kota 946, Dolga dolina, pot čez Hostinco, potok Koritnica na senožeti, Senovo brdo (984 m), izviri Berena, rob pod Gorevcem, pot na Jaznah, kota 941 m, Vodnikov razvodnik (1003 m), Zevtar, spodnje Podjelje, steza čez Suho, kota 793 m, po hudourniškem jarku na rob Planine Javornica, greben Slatovnik, sotočje Ribnice in Franc kota 619 m, pot pod Kresom nad Srednjo vasjo do rascepa poti na senožeti, čez ravninske travnike na cestni prehod preko potoka Vrčica na križišče poti ob potoku Suha, po poti čez Suho kota 574 m do roba senožeti, po grapi na rob Rudnice, preko široke police na Rsnik (807 m), po grebenu nad Zagradec, Sava Borinjka na izlivu Joštovega grabna, kota 539 m na Joštovem grabnu, pot ob gornjem robu senožeti, križišče poti na potoku nad žlanom, po poti na Čabrovnico (710 m), izvir Bistrice, kota 852 m na cesti, po cesti na koto 791 m pod Mencingerjevo Kočo, rascep poti nad Ravenskim rovtom, steza pod Kraljo Črno goro, prehod na Kalu, po grebenu na Šuštar (1648 m), greben pod Črno prstjo, po robu pašnikov na Štukah na stezo na Babji zob.

-- južna meja:

steza pod Babjim zobom, po stezi pod pobočjem na Štukah, nad gozdom na stezo pod Vrti, po pobočni stezi nad Dolgimi rovti na Bizle (1396 m), po pobočju nad Rutarškim gozdom na stezo pod Ročico na koto 1329 m, po stezi na greben Ploča (1270 m) in nad Knežo na greben Konjsko brdo (1335 m), po stezi na koto 1050 m pod lovsko kočo na Planini v Prodih, dalje po stezi čez koto 1121 m pod grebenom Gabrovec na grebensko pot na Močila, po poti mimo planine Počkuk do planine Lom, po stezi na Tolminski Triglav (1142 m), po grebenu na Poloje (981 m), steza na žabijski vrh (775 m), po grebenu in strmem pobočju v dolino čez Tolminko na odcep poti na cesti na Hudičev most, na greben Selco (534 m), po grebenu na Vođel (1052 m), čez koto 1030 m na Grmuč (1198 m), čez greben Mrzli vrh (1360 m), na njegov zahodni rob in na pot mimo planine Pretovč, dalje po poti mimo kote 1124 m in kote 1052 m v Strmolah do kote 995 m na grapi, še naprej po poti čez potok Podlaz in pod planino Kuhinja na prehod poti čez potok Podmlaka, pod Plečem, po robu senožeti na Pleče (1298 m), po grebenu na koto 1252 m, čez pašnike na Planico (1376 m) po grebenski stezi proti Kožljaku do strmega odcepa v dolino, po hudourniški grapi do poti, čez rob na koto 837 m, na poti čez potok Ročica, na pot čez pašnike na Svinjah, kota 850 m, na pot čez hudourniško grapo in po njej pod senožeti Ogranjce čez jarek na koto 1184 m pod planino Zapleč, mimo planine Zapleč po poti do lovske koče, pod Krasom zapašniki planine Zakraj na pot čez Homec in dalje po robu pašnikov planine Predolina do grape nad Dolom, v ravni črti na Vršič (1698 m) in čez Dollo ter Srednjo Špico na Hudi vrh (1808 m), po grebenu na Vršiče (1699 m) in dalje po razvodnici golobarskega potoka čez koto 1471 m na Kozji breg (1240 m) ter koto 578 m Na Glavi do trase golobarske žičnice in v njeni smeri do spodnje postaje ob cesti Bovec-Trenta, po robu na pot čez Polog na koto 798 m, čez strmi rob na stezo do križišča steza na koti 718 m, po stezi do Kukča na levem bregu Koritnice kota 434 m, čez Koritnico v ravni črti v strmo pobočje Na Čelah nad cesto Bovec-Log pod Mangartom, po slojnici 650 in dalje po stezi na Ravnim lazom Na skalo (680 m), pod prepadnimi ostenki Goričice Na vrh roba (1071 m), po grebenu čez Rogelj na Plešivec (1855 m), po stezi in na greben Jelenka, po grebenu do vrha Pri banderi (2051 m), na stezo čez Kotelj na koto 1940 m, po robu na vrh Lopa (2403 m) na državni meji.

-- zahodna meja:

vrh Lopa-državna meja (2403 m), kote na državni meji, Kucerji-državna meja (1618 m).

4. člen

Na območju narodnega parka se zaradi številnosti in obsežnosti izjemnih ali posebno značilnih naravnih vrednot in znamenitosti kulturnega, ekološkega, znanstvenega in turističnega pomena, visoke stopnje ohranjenosti teh vrednot in znamenitosti in velike občutljivosti ekosistemov na posege človeka, določa in omeji osrednje območje narodnega parka znotraj naslednjih meja:

- severna meja:

Visoka Ponca-državna muja (2274 m), kota 1760 m nad Ovčjo stranjo, na stezo čez Zelce, v ravni črti čez pot in cesto v dolini Planice na stezo pod Lešajakom do Visoke peči, po grebenu na Cipernik (1747 m), po grebenski stezi na Vitranz (1657 m), dom na Vitrancu (1555 m), Vratnjek, prodišče Male in Velike Pišnice pod Ivjem, levi breg Velike Pišnice do cestnega mosta pod hotelom "Erika", po cesti na Vršič do hudourniškega jarka za hotelom Erika, po jarku na sotočje z Veliko Pišnico, po Rogarjevem grabnu do kote 1268 m, Kurji vrh (1750 m), na stezo pod Rigljico, po stezi do hudourniškega jarka in po jarku na koto 1037 m ter na koto 923 m na potoku Martuljek, po stezi pod Vršičem čez Zaprete na Skočnike na Belem potoku, čez ostenje na koto 1606 m in po grebenu na Sleme (2077 m), po grebenu na Votlo sleme, čez Njivice na Vrtaški vrh (1898 m), po grebenu nad Vrtaško Planino na koto 1614 m, Čelesnik (1520 m), čez Pogorišče v dolino Vrata na most čez Bistrico pri Rosu

- vzhodna meja:

most čez Bistrico pri Rosu, po poti in nato po stezi po grebenu nad Zatrepom do vrha pri Turnih (1349 m), dolina Kot na Kališča kota 882 m, po stezi na Biščkovo glavo (1351 m), spodnja Krma na cesti kota 806 m, Vošni vrh (1621 m), kota 1552 m, po grebenski stezi na Stresenico, Klečnica (1889 m), po grebenski stezi pod Debelo pečjo, Okroglašem, Brda (2009 m), po stezi čez Lipanska vrata, Lipanski vrh (1965 m), na stezo pod Debelim vrhom, pod Velikim Selišnikom, Mali Selišnik, po stezi pod Kačjim Robom, pod izvirov Zlata voda na Plešišče (1790 m), po pobočju čez Sive police na križišče poti na Jezercu, po grebenu na Špik (2005 m), čez Sleme na koto 1784 m, čez Mesnovo glavo na koto 1676 m, mimo izvira na Štapcah na koto 1370 m, po robu Uskovnice na koto 1081 m v Jelju, na koto 1029 m ob robu Globoke konte na koto 1022 m, Kamen (1028 m), na rob Planine Blatce, izvir pritoka Mostnice do poti pod Prevalom, kota 645 m, Žoisov grad, čez Mostnico mimo odcepov poti na koto 549 m, križišče poti na Jezerskem polju, pot čez Mostnico do mosta, po levem bregu Mostnice do sotočja s Savo Bohinjko pri Svetem Janezu, potok Suha do ceste, cesta ob obali do zaliva Bohinjskega jezera ob gostišču na Skalci, Hotel Bellevue pod Malim Gradom, po cesti do odcepa poti ob potoku Suha, potok Suha do mosta na Planini v Strženih, po poti čez Rekovco, po stezi na cesto do lovske kočice, po poti in dalje po stezi na robu Mernika pod Rjavo skalo do Stene pod Voglom, Žagarjev graben kota 1074 m, po poti in dalje po stezi po Žagarjevem grabnu na koto 1429 m, na greben vrh Krnic, Vogel (1922 m), po grebenski stezi na Žabniški kuk (1844 m).

- južna meja:

Žabniški kuk (1844 m), v ravni črti mimo gozdarske kočice in rob pašnikov na planini Razor do pobočne poti nad poverjem Zadlaščice čez Nos in koto 1300 m na planino na Kalu, po hudourniški strugi Gorenja grapa na sotočje s Tolminko na koto 420 m, v ravni črti na desni breg Tolminke na stezo v strma pobočja nad planino Polog, po stezi na planino Javorca, iz grebena pod planino na stezo nad potokom Peščak, po stezi do grape Peščaka in po njej na greben Slemenca (1408 m), po hudourniški grapi čez Strmole po poti, po poti do kote 955 m na grapi po poti čez potok Podlaz in pod Planino Kuhinja na prehod poti čez potok Podmlaka pod Plečem, po robu senožeti na Pleče (1298 m), po grebenu na koto 1252 m, čez pašnike na Planico (1376 m), po grebenski stezi proti Kožijaku do strmega odcepa v dolino, po hudourniški grapi do poti, čez rob na koto 837 m na poti čez potok Ročica, na pot čez pašnike na Svinjah, kota 850 m, na pot čez hudourniško grapo in po njej pod senožetmi Ogranjce čez jarek na koto 1184 m pod planino Zapleč, mimo planino Zapleč, po poti do lovske kočice, pod Krasom za pašniki planine Zakraj na pot čez Homec in dalje po robu pašnikov planine Predolina do grape nad Dolom, v ravni črti na Vršič (1698 m) in čez Dolič na Lipnik (1870 m), prepadne stene v smeri na stezo čez križišče s potjo na Glavo, čez strmo pobočje na Utrca, na hudournik Šumnik do sotočja z Lepenjo kota 437 m, čez cesto na Logu na stezo na Predel (1282 m), po grebenski stezi na sedlo pod Vovenkom, po strmem pobočju na Zjabce na izvir Vrsnika, po potoku Vrsnik do ceste Pod Zjabci, po cesti na skalo do potoka, po potoku do kote 1057 m pod Krbulnikom, v ravni črti na cestni ovinek in po cesti čez sedlo pod Glavo do ovinka nad Lebatnikom, čez strmi rob na hudournik Lebatnik in na sotočje s Sočo, vzvodno po levem bregu Soče do Maselca, rob senožeti nad Maselcem in Tonščem do poti pri Gajnžerju, po poti in stezi po robu senožeti nad Logom v Trenti, čez hudournik Klama za robom senožeti na stezo

in most čez Zadnjico kota 650 m, čez cesto na stezo nad Kopiščarjem, po robu senožeti pod Malim Prosekom na cestni ovinek nad planinskim domom Zlatorog, po cesti na Vršč ob robu travnikov za domom Jalovec do pokopališča v Trenti, čez koto 661 m na sotočje Soča s hudournikom po Dolu, po desnem bregu Soče nizvodno mimo sotočja z Zadnjico kota 600 m na Markov most (580 m), nad cesto Trenta-Bovec, do pti na Lemovlje pred naseljem Soča, pod Rožem nad naseljem Soča, nad cesto pod Gabrovcem, za grebenom za Hribom in po potoku do ceste v Bovec, nad cesto mimo Malnika do spodnje postaje gozdarske žičnice na Golobar, po robu na pot čez Polog na koto 789 m, čez strmi rob na stezo do križišča steza na koti 718 m, po stezi do Kukča na levem bregu Koritnice kota 434 m, po levem bregu Koritnice mimo izliva Šumnika do trase elektrovođa, po trasi elektrovođa nad cesto v Log pod Mangartom do Koritnice pri Kaludrovcu, vzvodno po Koritnici do izliva hudournika Nakel, po hudourniku Nakel do kote 851 m na cesti na ovinku, nad cesto in senožetmi nad zaselkom Strmec do kote 986 m na cesti na Predel, v ravni črti na potok Predelica v Korita, ob vznožju Ovčje Gore na Logu pod Mangartom v smeri čez rudniški predor na hudournik pod Kotline, po hudourniku do ceste, po cesti proti Bovcu do odcepa v Možnico kota 599 m, po cesti v Možnico do hudournika v Možnici, sotočje hudournika in potoka Možnice do izliva v Koritnico, po desnem bregu Koritnice do Korit v Klužah kota 529 m, na Klužah čez spodnjo na zgornjo trdnjavo, po pobočju Na Čelah, nad Ravnim lazom, na Skalo (680 m), pod prepadnimi ostenki do kote 1071 m na vrhu roba, po grebenu čez Rogelj na Plešivec (1855 m), po stezi in na greben Jenlenka, po grebenu do vrha Pri Banderi (2051 m), na stezo čez Kotel na koto 1940 m, po robu na vrh Lopa (2403 m) na državni meji.

- zahodna meja:

Vrh Lopa-državna meja (2403 m), kote na državni meji, Visoka Ponca (2274 m) na državni meji.

5. člen

Meje območja narodnega parka iz 3. člena in meje osrednjega območja narodnega parka iz 4. člena so vrisane v topografski karti v merilu 1 : 25000 (TK-25).

Občinski upravni organ pristojen za geodetske zadeve izvede za območje svoje občine v zemljiško-katastrskih načrtih meje iz prejšnjega odstavka. Te se določijo na podlagi meja na topografski karti iz prvega odstavka.

6. člen

Na območju narodnega parka se s posebnim aktom zavarujejo deli nepremične naravne in kulturne dediščine, ki imajo posebno naravno, kulturno, zgodovinsko ali estetsko vrednost, kot naravno znamenitost oziroma kot kulturni ali zgodovinski spomenik.

7. člen

Razvoj naravnih in z delom pridobljenih vrednot na območju narodnega parka se uresničuje tako, da samoupravne organizacije in skupnosti, družbene organizacije ter društva in družbenopolitične skupnosti v svojih planskih aktih upoštevajo cilje narodnega parka:

- pri pospeševanju kmetijstva in gospodarjenja z gozdovi na osnovi naravnih zmogljivosti;
- pri zagotavljanju delovnih in življenjskih pogojev delovnih ljudi in občanov, ki živijo na območju narodnega parka;
- pri uresničevanju prometne dostopnosti in komunalne opremljenosti naselij ter pri gradnji prometnic in objektov, nujnih za uresničevanje kmetijstva in gospodarjenja z gozdovi ter kulturno-vzgojnih, znanstvenih in rekreacijsko-turističnih namenov narodnega parka;
- za ohranitev avtohtonih rastlinskih in živalskih vrst;
- za odpravljanje škodljivih posledic v prostoru in za preprečevanje njihovega nastanka, zlasti zaradi delovanja erozije in plazov.

8. člen

SR Slovenija in občine z območja narodnega parka v dolgoročnih družbenih planih opredelijo razvoj narodnega parka ter določijo sestavine kot obvezno izhodišče za pripravo in oblikovanje srednjeročnih planov.

9. člen

V skladu z zakonom o sistemu družbenega planiranja in družbenem planu SR Slovenije in tem zakonom:

- občine z območja narodnega parka in SR Slovenija v smernicah za pripravo svojih družbenih planov opredelijo usmeritve, ki se nanašajo na območje narodnega parka;
- samoupravne organizacije in skupnosti ter družbene organizacije in društva, ki uresničujejo svoje planske naloge na območju narodnega parka, v samoupravnih sporazumih o temeljnih planov sprejemajo obveznosti in naloge za razvoj narodnega parka in njegovo ohranitev;
- občine z območja narodnega parka sklenejo dogovor o skupnih temeljnih planov, s katerim opredelijo obveznosti in ukrepe za uresničevanje nalog, ki so skupnega pomena za razvoj narodnega parka;
- v svojih dogovorih o temeljnih družbenega plana občine z območja narodnega parka upoštevajo tudi obveznosti, ki so jih prevzele za razvoj na območju narodnega parka z dogovorom o temeljnih družbenega plana republike in z dogovorom o skupnih temeljnih planov;
- v dogovoru o temeljnih družbenega plana SR Slovenije opredelijo občine z območja narodnega parka in SR Slovenija ukrepe, obveznosti in odgovornosti, ki jih prevzemajo za razvoj na območju narodnega parka.

10. člen

Na osnovi in v skladu s planskimi akti se za območje narodnega parka sočasno sprejme skupni program razvoja narodnega parka.

Skupni program razvoja narodnega parka podrobneje razčlenjuje in prostorsko opredeljuje usmeritve in naloge, pomembne za razvoj narodnega parka, ki so jih nosilci planiranja uskladili pri pripravi svojih planskih aktov. Ta program se izdelava za srednjeročno plansko obdobje in za posamezno leto.

Skupni program razvoja narodnega parka razčlenjuje poleg posameznih obveznosti in nalog nosilcev planiranja tudi naloge v zvezi z izdelavo posameznih prostorskih izvedbenih aktov po zakonu o sistemu družbenega planiranja in družbenem planu SR Slovenije za srednjeročno plansko obdobje.

11. člen

Za pripravo Skupnega programa razvoja narodnega parka skrbi v sodelovanju z izvršnimi sveti občinskih skupščin z območja narodnega parka in Izvršnim svetom Skupščine SR Slovenije, organizacija za varstvo Triglavski narodni park.

12. člen

Na celotnem območju narodnega parka je prepovedano:

1. vnašati neavtohtone gozdne rastlinske vrste, razen za potrebe utrjevanja erodiranih zemljišč ali začetnega ozelenjevanja zemljišč;
2. puščati po opravljenih gradbenih delih neutrjene površine neozelenjene;
3. odlagati pri gradnji cest in drugih objektov odkopne materiale na površine, ki niso za to posebej določene;
4. pogozdovati kmetijska zemljišča, razen če to terjajo ukrepi za zavarovanje pred erozijo ter snežnimi in zemeljskimi plazovi ali če je to s planskimi akti določena sprememba kmetijskega v gozdno zemljišče;

5. uporabljati agrokemična sredstva za zatiranje in uničevanje rastlin ali živali (herbicide in insekticide) zunaj obdelovalnih zemljišč;
6. vnašati neavtohtone vrste divjadi in druge neavtohtone prosto živeče živalske vrste;
7. ograjevati zemljišča za gojitev divjadi (obore) ali za druge namene, razen za potrebe kmetijstva in gozdarstva ter vodnega gospodarstva;
8. poleg zavarovanih redkih in ogroženih prosto živečih vrst divjadi loviti velikega petelina, planinskega orla, polha in svizca;
9. loviti divjad s pogonom (s pritiskom z gonjači) in s pastmi in nastavljanji strupe za divjad;
10. plašiti prosto živeče živali z vpitjem ali hrupom, metanjem ali proženjem kamenja ter na kakršenkoli drug način;
11. vnašati v vodotoke neavtohtone vrste rib in druge neavtohtone vrste živali;
12. izpuščati onesnažene vode (odplake) in druge snovi, ki spreminjajo stanje kakovosti voda ali zemljišč;
13. graditi ali rekonstruirati vodnogospodarske in vse druge objekte in naprave ter izvajati ukrepe in posege v vodotoke in vodna zemljišča, s katerimi se spreminja količina, kakovost, prostorska in časovna razporeditev voda oziroma se spreminjajo naravne razmere na vodnih in priobrežnih zemljiščih, razen v primerih, če to terjajo potrebe oskrbe s pitno vodo, oskrba z vodno energijo manjših območij znotraj narodnega parka oziroma v njegovi neposredni bližini ali ukrepi za omejevanje erozijskih procesov in zavarovanja proti zemeljskim in snežnim plazovom ter poplavam;
14. opravljati spravilo ali skladiščiti gozdne sortimente in puščati sečne odpadke na vodnih zemljiščih (v strugah vodotokov in hudourniških koritih);
15. graditi površinske vodne zbiralnike s prostornino nad 100.000 m³ vode;
16. odvzemati mivko, pesek, prod in kamenje iz vodotokov ter vodnih in priobalnih zemljišč razen za gradbene potrebe znotraj območja narodnega parka ali če take posege narekuje nujno urejanje vodnega režima;
17. odpirati in izkoriščati peskokope, kamnolome in rudne kope za potrebe zunanje območja narodnega parka, razen za potrebe obstoječega obrata za proizvodnjo krede;
18. graditi individualne počitniške hiše ali počitniška stanovanja;
19. graditi jederske objekte in naprave za pridobivanje energije, predelavo in pripravo ter hranjenje in dokončno odlaganje radioaktivnih snovi;
20. graditi objekte za proizvodnjo in predelavo ali hranjenje eksplozivnih snovi, vnetljivih tekočin in plinov ter drugih nevarnih snovi;
21. uporabljati in graditi ceste za tranzitni težki tovorni promet;
22. uporabljati ceste za tranzitni promet nevarnih snovi;
23. graditi pristajalne steze za letala;
24. graditi, rekonstruirati in uporabljati objekte, obrate in naprave, ki onesnažujejo zrak s škodljivimi plinskimi snovmi in trdnimi delci prek dovoljene meje, določene za I. območje onesnaženosti zraka (Zakon o varstvu zraka Ur. list SRS, št. 13/75);
25. presegati maksimalne ravni hrupa 50 Leq (dBA) čez dan in 45 Leq (dBA) ponoči, razen pri opravljanju rednih dejavnosti v narodnem parku in pri reševanju z letali ali helikopterji in pri uporabi vojaških letal v izjemnih razmerah ter pri aerosnemanju v okviru geodetskih del;
26. presegati dovoljene ravni hrupa, določene s predpisi o varstvu pred hrupom;
27. locirati trajna odlagališča odpadkov, razen za potrebe gospodarstev znotraj parka;
28. odmetavati ali odlagati odpadke zunaj za to določenih in ustrezno urejenih mest, za zbiranje odpadkov;
29. sežigati na prostem odpadke in druge materiale razen lesnih in drugih rastlinskih odpadkov;
30. uporabljati za pridobivanje toplotne energije komunalne in druge odpadke, razen lesnih odpadkov;

31. uporabljati motorne sani, razen v zvezi z reševanjem ponesrečencev in za nujno oskrbo planinskih postojank ter za zimsko krmljenje in reševanje divjadi;
32. uporabljati čolne z motorji z notranjim izgorevanjem, razen za reševanje ponesrečencev ali za druge reševalne namene;
33. postavljati reklame za komercialne namene;
34. šotoriti, parkirati in puščati motorna vozila ali prikolice za bivanje zunaj za to določenih mest;
35. obiskovalcem parka kuriti ogenj in pripravljati žerjavico zunaj za to določenih ali urejenih prostorov.

13. člen

Poleg prepovedi, navedenih v 12. členu tega zakona je v osrednjem območju narodnega parka prepovedano tudi:

1. krčenje gozdov za gradnjo smučarskih prog, smučarskih žičniških naprav ter drugih večjih rekreacijsko-športnih objektov;
2. izvajanje vodnogospodarskih in drugih gradbenih posegov v strugah vodotokov in na vodnih ter priobalnih zemljiščih razen na hujših erozijskih žariščih in v hudourniških koritih;
3. spreminjanje oblikovitosti in sestave površja z zemeljskimi deli razen v tlorisu objektov;
4. graditi nove stanovanjske hiše za stalno ali občasno prebivanje prebivalcev, katerih dejavnost ni vezana na dejavnosti v parku;
5. graditi gostinsko-turistične objekte s prenočitvenimi zmogljivostmi, razen planinskih postojank;
6. graditi smučarske proge in smučarske žičniške naprave;
7. uporabljati gozdne ceste za javni promet, razen v primerih, ko je to posebej dovoljeno in označeno;
8. presegati maksimalno dovoljene ravni hrupa, 45 Leq (dBA) čez dan in 40 Leq (dBA) ponoči, razen pri opravljanju rednih dejavnosti v narodnem parku in pri reševanju z letali ali helikopterji in pri uporabi vojaških letal v izjemnih razmerah ter pri aerosnemanju v okviru geodetskih del;
9. krčenje drevesne in grmovne vegetacije nad zgornjo gozdno mejo, razen za namene kmetijstva;
10. graditi ceste in žičniške naprave za prevoz ljudi nad zgornjo gozdno mejo;
11. graditi nadzemne energetske in komunikacijske vode (električne in telefonske) nad zgornjo gozdno mejo;
12. graditi večje energetske objekte in naprave, za izkoriščanje sončne energije nad zgornjo gozdno mejo.

14. člen

Graditev objektov ali drugi posegi v prostor, ki so prepovedani z 12. in 13. členom, njihova izvedba pa je širšega regionalnega pomena, se lahko izjemoma dovoli s soglasjem Skupščine SR Slovenije.

Prepovedi iz 12. in 13. člena tega zakona ne veljajo za posege na javnosti za namene splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite.

Za gradnjo objektov in naprav ter druge posege v prostor za potrebe splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite na območju narodnega parka izde lokacijsko dovoljenje Republiški komite za varstvo okolja in urejanje prostora v soglasju z Republiškim sekretariatom za ljudsko obrambo.

15. člen

Tehnične, strokovne, raziskovalne in nadzorne naloge, določene s tem zakonom, opravlja organizacija za varstvo Triglavskega narodnega parka (v nadaljnjem besedilu: organizacija za varstvo).

16. člen

Dejavnosti organizacije za varstvo so zlasti:

- priprava strokovnih podlag za pripravo planov in skupnega programa na območju narodnega parka s področja strokovne dejavnosti organizacije za varstvo;
- izvajanje posameznih nalog, določenih z dogovorom o skupnih temeljih plana oziroma s planskimi akti za območje narodnega parka;
- upravljanje z zemljišči iz 34. člena, ki so ji dodeljena v upravljanje;
- organiziranje raziskovalnega dela, sodelovanje pri strokovnem ter znanstveno raziskovalnem delu predvsem pri ugotavljanju stanja rastištev in živalstva, njihovih biotopov ter o stanju nežive narave;
- priprava dodatnih predlogov za varstvene in vzdrževalne ukrepe;
- varstvo in gojitev redkih in ogroženih živalskih in rastlinskih vrst;
- priprava predlogov za razmestitev ter postavljanje in vzdrževanje označ v parku (mejne oznake, kažipot, informacijske table in obeležja).

Dejavnosti iz prejšnjega odstavka so dejavnosti posebnega družbenega pomena.

17. člen

Poleg dejavnosti iz prejšnjega člena opravlja organizacija za varstvo kot javna pooblastila naslednje naloge:

- organiziranje in izvajanje vrednotenja celotnega prostora, zbiranje in vodjenje dokumentacije, urejanje arboretskih in drugih zbirk;
- nadzorstvo nad izvajanjem prepovedi veljavnih za območje narodnega parka določenih s tem zakonom v okviru svoje dejavnosti;
- vodenje katastra o stanju rastlinskih in živalskih vrst, njihovih biotopov, biotopov in ekosistemov ter o stanju nežive narave;
- izdajanje pooblastil prostovoljnim naravovarstvenim nadzornikom na podlagi predhodnega strokovnega usposabljanja;
- priprava predlogov in izdajanje mnenj v zvezi s prenovo posameznih objektov v osrednjem območju narodnega parka.

.. 4 ..

18. člen

V organu upravljanja organizacije za varstvo sodelujejo delegati, ki jih delegirajo izvršni svetilobčinski skupščini občin Jesenice, Padovljica in Tolmin ter Izvršni svet Skupščine SR Slovenije ter druge zainteresirane samoupravne organizacije in skupnosti, družbenopolitične organizacije ter družbene organizacije ter društva, ki so določene s statutom organizacije za varstvo.

V organu upravljanja iz prvega odstavka delegira organizacija za varstvo eno tretjino delegatov, drugi udeleženci v organu upravljanja iz prvega odstavka tega člena pa dve tretjini delegatov.

Delegati iz prejšnjega odstavka enakopravno odločajo z delegati delavcev organizacije za varstvo o naslednjih vprašanjih in zadevah:

- o predlogu statuta;
- o srednjeročnih in letnih planih organizacije za varstvo ter skupnemu programu;
- o pogojih in načinu opravljanja strokovnih in tehničnih nalog po določbah tega zakona;
- o spremembah poslovnega predmeta, o njegovi razširitvi, zožitvi ter o spremembah sedeža organizacije za varstvo;
- o statusnih spremembah organizacije za varstvo;
- o cenah za opravljanje nalog in drugih storitev ter o njihovih vrstah v zvezi z varstvom in upravljanjem narodnega parka;
- o imenovanju in razrešitvi poslovodnih organov;
- o načelih in merilih kadrovanja;
- sprejemanje zaključnega računa in finančnega načrta;
- o drugih vprašanjih, za katera je tako določeno v statutu organizacije za varstvo.

19. člen

Način odločanja delegatov iz prejšnjega člena v organu upravljanja organizacije za varstvo se podrobneje uredi v njenem statutu.

K statutu iz prejšnjega odstavka da soglasje izvršni svet skupščine SR Slovenije.

20. člen

Organizacija za varstvo pridobiva celotni prihodek:

- s svobodno menjavo dela;
- iz proračunov družbenopolitičnih skupnosti za izvajanje nalog, ki so ji s tem zakonom poverjene kot javna pooblastila;
- s prodajo svojih storitev;
- iz drugih virov.

21. člen

S svobodno menjavo dela ustvarja organizacija za varstvo celotni prihodek:

- neposredno na podlagi samoupravnih sporazumov in pogodb z družbeno pravnimi osebami, v skladu s prevzetimi obveznostmi pri izpolnjevanju njihovih programov in planov;
- v samoupravnih interesnih skupnostih glede storitev, programov storitev in dejavnosti, ki so sestavina programov in planov teh skupnosti.

22. člen

Zadeve inšpekcijskega nadzora iz tega zakona opravljajo v mejah svojih pristojnosti republiški in občinski upravni organi.

23. člen

Za nadzorstvo nad izvajanjem prepovedi veljavnih za območje narodnega parka se organizira v okviru organizacije za varstvo naravovarstvena nadzorna služba.

Naloge naravovarstvene nadzorne službe opravljajo naravovarstveni nadzorniki kot delavci organizacije za varstvo.

Naloge naravovarstvenih nadzornikov lahko kot prostovoljno dolžnost opravljajo tudi drugi delovni ljudje in občani.

Prostovoljni naravovarstveni nadzornik je lahko vsak polnoleten jugoslovanski državljan, ki ima strokovno znanje in pooblastilo po tem zakonu.

Prostovoljnemu naravovarstvenemu nadzornikom izdaja pooblastila na podlagi predhodne preveritve strokovnega znanja organizacija za varstvo.

Naravovarstveni nadzornik in prostovoljni naravovarstveni nadzornik imata službeni znak in legitimacijo.

Naravovarstveni nadzornik in prostovoljni naravovarstveni nadzornik imata v zvezi z opravljanjem nadzorstva po tem zakonu pravico legitimirati osebe.

Naravovarstveni nadzornik ima pravico takoj na mestu terjati denarno kazen od tistih, ki jih zaloti pri prekršku iz 28. in 29. člena tega zakona.

Podrobnejše določbe o organizaciji in delu nadzorne službe se opredelijo v skladu z zakonom o statutu organizacije za varstvo.

24. člen

Z denarno kaznijo do 100.000 dinarjev se kaznuje za prekršek organizacija združenega dela ali druga pravna oseba in posameznik, ki stori prekršek v zvezi s samostojnim opravljanjem dejavnosti:

1. če po opravljenih gradbenih delih pusti neutrjeno površino neozelenjeno (2. točka 12. člen);
2. če odlaga pri gradnji ceste ali drugega objekta odkopne materiale na površine, ki niso sestavni funkcionalni del objekta (3. točka 12. člen);
3. če izkrči drevje ali grmovje nad zgornjo gozdno mejo za nekmetijske namene (9. točka 13. člen).

Z denarno kaznijo do 10.000 dinarjev se kaznuje tudi odgovorna oseba organizacije združenega dela ali druge pravne osebe, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

25. člen

Z denarno kaznijo do 50.000 dinarjev se kaznuje za prekršek organizacija združenega dela ali druga pravna oseba in posameznik, ki stori prekršek v zvezi s samostojnim opravljanjem dejavnosti:

1. če vnese na območje narodnega parka neavtohtone gozdne rastlinske vrste (1. točka 12. člen);
2. če pogozdi kmetijsko zemljišče (4. točka 12. člen);

3. če uporabi agrokemična sredstva za zatiranje in uničenje rastlin ali živali (herbicide in insekticide) zunaj obdelovalnih površin (5. točka 12. člen);
4. če vnese v vodotok neavtohtono ribjo vrsto ali drugo neavtohtono vrsto živali (11. točka 12. člen);
5. če opravlja spravilo, vskladišči gozdne sortimente ali pusti sečne odpadke v strugi vodotoka ali v hudourniškem koritu (14. točka 12. člen);
6. če uporabi za pridobivanje toplotne energije komunalne ali druge odpadke nelesnega izvora (29. točka 12. člen) ali če take odpadke sežiga na prostem;
7. če preseže dovoljeno raven hrupa (25. točka 12. člen in 9. točke 13. člen);
8. če uporabi motorne sani v nasprotju z določbo 31. točke ali čoln z motorjem z notranjim izgorevanjem v nasprotju z določbo 32. točke 12. člena tega zakona;
9. če postavi reklamo za komercialne namene (33. točka 12. člen);
10. če v osrednjem območju spremeni oblikovitost ali sestavo površja izven tlorisa objekta (3. točka 13. člen).

Z denarno kaznijo do 5.000 dinarjev se kaznuje tudi odgovorna oseba organizacije združenega dela ali druge pravne osebe, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

26. člen

Z denarno kaznijo do 20.000 dinarjev se kaznuje za prekršek posameznik, ki stori dejanje iz 1., 2., 3. točke prvega odstavka 24. člena tega zakona.

27. člen

Z denarno kaznijo do 10.000 dinarjev se kaznuje za prekršek posameznik, ki stori dejanje iz 2., 3., 5., 7., 9., 10. točke prvega odstavka 25. člena tega zakona.

28. člen

Z denarno kaznijo 1.000 dinarjev se kaznuje za prekršek takoj na mestu pravna oseba ali posameznik, ki stori prekršek v zvezi s samostojnim opravljanjem dejavnosti:

1. če pelje nevarno snov prek območja narodnega parka (22. točka 12. člen);
2. če uporablja gozdno cesto za javni promet, kjer to ni posebej dovoljeno in označeno (6. točka 13. člena).

29. člen

Z denarno kaznijo 500 dinarjev se kaznuje za prekršek takoj na mestu posameznik:

1. če štori, parkira ali pusti osebno motorno vozilo ali prikolico za bivanje v osrednjem območju narodnega parka zunaj za to določenega mesta (34. točka 12. člen);
2. če kuri ogenj ali pripravlja žerjavico zunaj za to določenih in urejenih mest (24. točka 12. člen);
3. če presega dovoljene ravni hrupa (26. točka 12. člen).

30. člen

Z dnem uveljavitve tega zakona se za uresničevanje skupnega programa razvoja narodnega parka uveljavlja splošna prepoved prometa z zemljišči, spremembe vrst rabe prostora in prepoved graditve na območju narodnega parka deli menim s 3. in 4. členom tega zakona.

Prepoved iz prejšnjega odstavka ne velja za pogodbe po zakonu o dedovanju.

Da se zagotovi ohranitev naravnih znamenitosti in kulturnih oziroma zgodovinskih spomenikov se hkrati s sprejetjem tega zakona uveljavi tudi splošna prepoved vseh posegov, ki bi spremenili lastnosti oziroma namembnost delov nepremične naravne in kulturne dediščine.

Določbe prvega odstavka ne veljajo za izvajanje del in graditev objektov, sprejetih z gozdnogospodarskimi načrti, plani za kmetijstvo, lovskogospodarskimi načrti, ribiško-gojitvenimi načrti in načrti za urejanje in razvoj vodnega gospodarstva in programom Planinske zveze Slovenije v kolikor niso v nasprotju s 12. in 13. členom tega zakona.

Splošna prepoved ne velja tudi za nadomestno gradnjo na isti lokaciji in prenovo stanovanjskih hiš in gospodarskih objektov za katere so izdana lokacijska ali gradbena dovoljenja.

Prav tako splošna prepoved ne velja tudi za geodetsko izmero in druga pripravljala dela po predpisih o razlastitvi, kakor tudi za geodetsko izmero in druga pripravljala dela, ki so potrebna za izdelavo planskih aktov in izvedbenih prostorskih načrtov (zazidalnih in ureditvenih načrtov).

Splošna prepoved določena s prvim odstavkom velja za čas, dokler družbeno-politične skupnosti ne sprejmejo skupnega programa razvoja narodnega parka ter posamezne izvedbene prostorske načrte, vendar največ tri leta od dne, ko začne veljati ta zakon.

Splošna prepoved, določena s tretjim odstavkom tega člena velja za čas, dokler se ne sprejmejo posebni akti o zavarovanju iz 6. člena.

31. člen

Posebni akt o zavarovanju za naravno znamenitost ali kulturni oziroma zgodovinski spomenik iz 6. člena se izda najpozneje v dveh letih po uveljavitvi tega zakona, za naslednje dele nepremične naravne in kulturne dediščine:

a) Naravni rezervati:

1. del Martuljka, gozdni rezervat
2. Mala Pišnica, gozdni rezervat
3. Smrajka, gozdni rezervat
4. Savica-Ukanc, gozdni rezervat
5. Lomovlje, gozdni rezervat
6. Visoki Zjabcji, gozdni rezervat
7. Kukla, gozdni rezervat
8. Zapodnem, gozdni rezervat
9. Apica, gozdni rezervat
10. Sivec (Šijec), visoko barje
11. Blejsko barje, visoko barje
12. Goraljek, visoko barje
13. Malo polje z jezercem
14. biogeocenotski rezervati Dolina Triglavskih jezer, Črna prst, Komarča-Pršivec, Mangart, Krn-Rdeči rob

b) Naravni spomeniki:

1. Reka Soča s pritoki Zadnjica, Lepena, Koritnica, Slatnik in vsemi manjšimi pritoki
2. Reka Tolminka z Zadlaščico
3. Potok Triglavsko Bistrica
4. Reka Radovna z Ribščico
5. Potok Savica
6. Reka Sava Bohinjka
7. Potok Mostnica
8. Bohinjsko jezero
9. Triglavsko jezera
10. Kriška jezera
11. Krnska jezera
12. Jezero na Planini pri jezeru
13. Jezerca na Slemenu
14. Slap Nadiža
15. Martuljkša slapova
16. Slap Peričnik
17. Slap Savica
18. Gregorčičev slap
19. Slap Kozjak
20. Izvir Soče
21. Korita Mlinarica
22. Korita Soče pri vasi Soča pri Kršovcu in pri Kobaridu
23. Korita Koritnice pri Klužah
24. Tolminska Korita
25. Tesen Poključka luknja na Ribšici
26. Blejski Vintgar
27. Vintgarji na Mostnici
28. Vrh Triglava in severna Triglavsko stena
29. Prisojnikovo okno in druga naravna okna
30. Triglavski ledenik
31. Ledeniške morene pri Stari Fužini in Ribičevem laz
32. Ledeniški balvani v Ukancu
33. Skalna goba pod vasjo Krn
34. Pološka jama
35. Zdluška jama
36. Triglavsko brezno
37. Brezno pri gamsovi glavici
38. Brezno pod Debelim vrhom
39. Brezno pri Medvedovi Konti
40. Brezno Govic

c) Spomenik oblikovane narave:

1. Alpinum Juliana

d) Kulturni spomeniki:

1. Skupina dvojnih kozolcev pri vasi Studor
2. Cerkev sv. Janez
3. Cerkev sv. Duh
4. Stara vaška jedra: Studor, Stara Fužina
5. Stanovi, seniki in stara stanovanjska arhitektura v Trenti in Zadnji Trenti
6. Pastirski stanovi na planini Viševnik
7. Pastirski stanovi na Planini pri jezeru
8. Zoisova pristava pri Stari Fužini
9. Aljažev dom v Vratih
10. Aljažev stolp na vrhu Triglava
11. Mencingerjeva rojstna hiša
12. Hudičev most čez Mostnico
13. Spomeniki in obeležja NOV: Poključka, Vogar, Golobar itd.
14. Spomeniki soške fronte in I. svetovne vojne
15. Rojstna hiša Simona Rutarja v vasi Krn

16. Zajemniki, planšarsko naselje
17. Radovna, požgana domačija NOB
18. Obranca, Mežaklja, spomenik NOB
19. rojstna hiša Simona Gregorčiča
20. Zg. Radovna hiša št. 13 pri Pocarju
21. Pastirski stanovi na planini v Lazu
22. Velo polje-stanovi

Za tiste dele nepremične narave in kulturne dediščine, katerih naravna, kulturna, zgodovinska ali estetska vrednost se ugotovi v procesu nadaljnjega znanstveno-raziskovalnega dela, se izda posebni akt o zavarovanju najpozneje v enem letu po odkritju.

32. člen

Po izdaji posebnih aktov o zavarovanju iz 6. člena se meje naravnih znamenitosti in kulturni oziroma zgodovinski spomeniki vpišejo v topografsko karto iz 5. člena.

33. člen

Naloge organizacije za varstvo po tem zakonu opravlja Zavod za gojitev divjadi Triglav Bled.

Zavod iz prejšnjega odstavka se preimenuje v organizacijo za varstvo Triglavski narodni park in uskladi svojo organizacijo in poslovanje z določbami tega zakona v roku enega leta po uveljavitvi tega zakona.

34. člen

Občine dodelijo v upravljanje organizaciji za varstvo zemljišča osrednjega območja narodnega parka nad zgornjo gozdno mejo, ki so družbena lastnina in ki niso dodeljena v upravljanje drugim družbenopravnim in civilno-pravnim osebam v roku enega leta od uveljavitve tega zakona.

35. člen

Organizacija za varstvo najpozneje v roku enega leta objavi službeni znak in izkaznico za naravovarstvene nadzornike.

36. člen

Skupni program razvoja iz 10. člena se sprejme najpozneje do 31. decembra 1983.

37. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v Uradnem listu SRS.

S K U P Š Č I N A
SOCIALISTIČNE REPUBLIKE SLOVENIJE
IZVRŠNI SVET

Številka: 630-07/80-4
Ljubljana, dne 6.11.1980

O B R A Z L O Ž I T E V

I.

Skupščina SR Slovenije je na predlog Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, kot predlagatelja zakona na seji Zbora združenega dela in na seji Zbora občin dne 16.7.1980 sprejela osnutek zakona o Triglavskem narodnem parku ter naročila Izvršnemu svetu Skupščine SRS, da pripravi predlog zakona, ter upošteva pripombe in predloge, dane v poročilih delovnih teles zborov in skupščine ter predloge delegatov, naj se v pripravo predloga zakona vključijo tudi zainteresirane občinske skupščine. Nadalje mora po sklepu Zbora občin Skupščine SRS pripraviti predlog zakona v skladu z izhodišči zakona o naravni in kulturni dediščini, ki je v pripravi.

Predlagatelj je v skladu s sklepi zborov Skupščine SRS poslal predlog zakona tudi skupščinam občin Jesenice, Radovljica in Tolmin ter se z njihovimi predstavniki posvetoval o vprašanjih glede meja narodnega parka ter pomembnih varstvenih režimov, na katera so bile podane pripombe delegatov teh občin na osnutek zakona.

V predhodni razpravi o predlogu zakona so sodelovali predstavniki Planinske zveze Slovenije, Zveze društev za varstvo okolja Slovenije, in RK SZDL.

II.

Glede na besedilo osnutka zakona je predlagatelj predlog zakona redakcijsko izpopolnil ter pri tem upošteval večino pripomb, ki so bile dane v razpravi v delovnih telesih Skupščine SR Slovenije ter na Zboru združenega dela in Zboru občin.

k 3. členu (4. člen)¹⁾

Predlagatelj je pri spremembah meja parka ter pri dopolnitvah glede meja robnega in osrednjega dela narodnega parka sledil načela osnutka zakona, ki opredeljujejo koncept varovanja in razvoja narodnega parka.

Skladno s takšno usmaritvjo in na podlagi predlogov delegatov občin iz območja narodnega parka je predlagatelj izvršil manjše popravke meja robnega območja narodnega parka tako, da je izključil iz narodnega parka variantne rešitve:

- pri severni meji (dolina Planice pri Ratečah);
- pri vzhodni meji (zgornja Boh. dolina z naselji Češnjica, Srednja vas);
- pri južni meji (pogorje Kanina).

Poleg tega je skladno s pripombami delegatov z občine Tolmin izključil iz robnega območja parka tudi naselja pod Rodico (Knežke Ravne, Lisec, Rut) ter naselja Drežnica, Ladra, Vrsno in Trnovo pod Krnom.

Prav tako sta iz območja parka izločena Polovnik in planina Golobar.

(1) Členi navedeni v oklepaju so členi iz osnutka zakona.

k 4. členu (5. člen)

Skladno s predlogi delegatov je predlagatelj delno spremenil tudi meje osrednjega območja narodnega parka in sicer na: površini približno 2 ha pod Ribčevim lažom pri Bohinjskem jezeru (vzhodna meja).

Predlagatelj je s predstavniki občine Jesenice obravnaval predlog za izločitev iz osrednjega območja del Martuljka, vendar se je na podlagi strokovnega mnenja in odločnih zahtev Zveze društev za varstvo okolja SR Slovenije in Planinske zveze Slovenije ter na podlagi tega, da gre za že dosežaj varovano območje, odločil, da se tu meja ne spremeni.

Predlagatelj ni upošteval predloga v zvezi z izključitvijo cestnega koridorja med Kranjsko goro in Bovcem preko Vršiča iz osrednjega območja, saj bi s tem delili jedro narodnega parka na dva dela, s čemer bi ogrozili homogenost parka ter varovanje nekaterih najbolj vrednih delov parka (dolina žg. Soče) ter odprli vrsto dodatnih problemov. Predstavniki občine Jesenice se s tako rešitvijo strinjajo. Predstavniki občine Radovljice pa se strinjajo z rešitvijo, da se Mežaklja ne vključi v osrednje območje, upoštevajoč dejstvo, da se lahko del tega območja zavaruje s posebnim odlokom.

V razpravah o osnutku zakona v zborih Skupščine SR Slovenije in njenih delovnih telesih so bile predlagane še druge spremembe predvsem v zvezi z razširitvijo meja narodnega parka (skupina delegatov Ljubljana, ZDVOS), kar pa je v oprek s predlogi občin z območja narodnega parka ter s strokovnimi drugimi kriteriji ter načeli, ki so služili za pripravo tega zakona. Predlagatelj tudi ni upošteval predloga Komisije za varstvo narave in gorsko stražo pri Planinski zvezi Slovenije za uveljavitev 4 varovalnih režimov in 4 območij v mejah narodnega parka, ki je bil že v razpravi o osnutku zakona opuščen.

K 6. členu (6. člen)

Osnutek zakona je kot najstrožje zavarovan del narodnega parka opredelil naravne rezervate, naravne spomenike ter spomenike oblikovane narave ter jih tudi poimenoval. V razpravah v zborih in odborih Skupščine SR Slovenije je bilo podanih precej pripomb in predlogov naj se v zakonu opredeli tudi varstvo nepremične kulturne dediščine na območju narodnega parka. (Odbor za stanov. komunal. vprašanja in varstvo okolja Zbora združenega dela, Skupina delegatov Kamnik, Skupina delegatov Ljubljana, ZDVOS). V skladu s temi predlogi in z Zakonom o naravni in kulturni dediščini, ki je v pripravi, je predlagatelj spremenil in dopolnil ta določila tako, da je vključil tudi dele nepremične kulturne dediščine. Zakon o naravni in kulturni dediščini zavezuje, da je potrebno za dele nepremične naravne in kulturne dediščine izdati akt o zavarovanju, ki mora poleg natančne opredelitve naravne znamenitosti ali kulturnega oziroma zgodovinskega spomenika vsebovati navedbo imatnika oziroma imatnika pravice upravljanja, lastnosti, ki utemeljujejo razglasitev in tudi režima varstva, posebne omejitve in prepovedi ter razvojne uameritve. Zaradi tega je predlagatelj tega zakona v prehodnih določbah navedel tiste dele nepremične naravne in kulturne dediščine, za katere je potrebno v določenem roku sprejeti akte o razglasitvi (31. člen), opustil pa je določbe, ki so se nanašale na režime varovanja na območju naravnih rezervatov, naravnih spomenikov in spomenikov oblikovane narave. Hkrati se s tem zakonom uveljavlja splošna prepoved vseh posegov, ki bi spremenili lastnosti oziroma namembnost delov nepremične naravne in kulturne dediščine do sprejema aktov o zavarovanju (30. člen).

k 8. členu (13. člen 5. alineja)

Skladno s pripombo Odbora za urbanizem, stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja Zbora občin ter ZDVOS-a k 14. členu osnutka zakona, da skupni program razvoja narodnega parka ne more vsebovati dolgoročnih usmeritev, se je predlagatelj odločil za oblikovanje novega člena, ki opredeljuje nujnost dolgoročnega planiranja za območje narodnega parka.

K 9. členu (13. člen)

Na podlagi predloga Odbora za urbanizem, stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja Zbora občin, Odbora za stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja Zbora združenega dela ter Zakonodajno-pravne komisije, da je potrebno besedilo člena uskladiti z določili Zakona o sistemu družbenega planiranja in družbenem planu SR Slovenije, je predlagatelj spremenil predvsem 3. alineo tega člena ter zaradi večje preglednosti oblikoval novo 4. alineo, ki opredeljuje naloge in obveznosti, ki morajo biti vsebovane v dogovorih o temeljnih družbenega plana občine z območja narodnega parka.

k 10. členu (14. člen in 15. člen)

Predlagatelj zakona uveljavlja načelo planiranja in opredeljuje skupni program razvoja narodnega parka, ki ga sprejemajo nosilci planiranja z območja narodnega parka in SRS. Zaradi specifične situacije, da se sprejema ta zakon v istem času kot srednjeročni planski dokumenti, je predlagatelj v prehodnih določbah (35. člen) določil rok, do katerega mora biti skupni program razvoja narodnega parka pripravljen in sprejet. Skladno s predlogom večine razpravljalcev je predlagatelj črtal variantni predlog k 15. členu osnutka zakona.

k 12. in 13. členu (8. in 9. člen)

Glede prepovedi, ki usmerjajo razvoj v narodnem parku, je predlagatelj upošteval predloge v skupščinski razpravi dopolnil nekatera določila. Opozarjamo predvsem na naslednje dopolnitve:

- 13. točka 13. člena se dopolni tako, da je v robnem območju parka dovoljeno graditi ali rekonstruirati vodnogospodarske objekte, ki služijo oskrbi s pitno vodo in oskrbo z vodno energijo za potrebe znotraj parka oziroma v njegovi neposredni bližini;
- 18. točka 12. člena se dopolni tako, da se prepove individualna gradnja počitniških hiš in počitniških stanovanj, s tem se dovoli gradnja počitniških domov za počitek-odmor delovnih ljudi, predlagatelj meni, da je ta rešitev smotrna:
 - a) ker je v robnem območju narodnega parka dovoljeno graditi objekte za turistično-rekreativne namene;
 - b) ker je gradnja počitniških domov v družbeni lastnini lažje usmerjati in nadzirati;
 - c) ker je izkoriščenost takih objektov boljša in s tem omogočeno bivanje v parku širšemu krogu delovnih ljudi in občanov.

Vsa navedena dejstva opredeljujejo tudi stališče predlagatelja do pripombe delegatov občine Radovljica, da bi izjemoma dovolili gradnjo vikendov na predelu Goreljek. Na Goreljku se torej lahko gradijo počitniški domovi v skladu z 18. točko 12. člena.

- 25. točka 1. člena se spremeni tako, da se namesto prepovedi preletavanja narodnega parka na relativni višini, ki je manjša od 1000 m, uveljavlja prepoved preseganja maksimalne ravni hrupa;
- doda se 7. točka 12. člena, ki prepoveduje v osrednjem območju uporabljati gozdne ceste za javni promet, razen v primerih, ko je to posebej dovoljeno in označeno;
- doda se 8. točka 13. člena o prepovedi preseganja maksimalno dovoljene ravni hrupa v osrednjem območju na podlagi Odloka o maksimalno dovoljenih ravneh hrupa za posamezna območja naravnega in bivalnega okolja ter za bivalne prostore;
- pri 11. točki 13. člena prepoved ne velja za izkoriščanje energije vetra.

K 14. členu

Doda se novo določilo o tem, da se izjemoma dovoli gradnja objektov oziroma drug poseg v prostor, ki sta v nasprotju z 12. in 13. členom, če je za to dala soglasje skupščina SR Slovenije.

V tem členu je tudi določilo, ki se glasi:

"Prepovedi iz 13. in 14. člena tega zakona ne veljajo za posege za namene splošne ljudske obrambe.

Za gradnjo objektov in naprav ter druge posege v prostor za potrebe splošne ljudske obrambe na območju narodnega parka izda lokacijsko dovoljenje Republiški komite za varstvo okolja in urejanje prostora v soglasju z Republiškim sekretariatom za ljudsko obrambo."

K 15. členu:

Uveljavlja se organizacija za varstvo, katero pa ne ustanavlja Izvršni svet Skupščine SR Slovenije, ampak prevzame njene naloge že obstoječi Zavod za gojitev divjadi Triglav Bled.

Naloge in organiziranost te organizacije so opredeljeni s 16., 17., 18., 19., 20., 21. in 22. členom predloga zakona.

K 23. členu (25. člen):

Določilo tega člena uvaja dve vrsti naravovarstvenih nadzornikov ter smotno razčlenjuje njihova pooblastila, s tem, da imajo naravovarstveni nadzorniki tudi pooblastila mandatnega kaznovanja za nekatere prekrške po tem zakonu.

K 28. in 29. členu (30. in 31. člen):

Vse kazenske določbe so usklajene s splošnimi načeli kaznovalne politike ter v skladu s tem predvidevajo natančno opredeljene mandatne kazni za nekatere prekrške, tako da tako kaznovanje ni odvisno od presoje naravovarstvenih nadzornikov. Mandatne kazni so točno opredeljene skladno s pripombo Zakonodajno-pravne komisije.

K 26. členu (32. člen):

Skladno s pripombo Odbora za urbanizem, stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja Zbora občin se sedmi odstavek ukladati z ustreznim veljavnim zakonom (splošna prepoved velja največ 3 leta).

K 33. členu:

Na podlagi predloga (ZDVOS), da je potrebno določiti rok, v katerem se ustanovi organizacija za varstvo, je predlagatelj oblikoval nove določbe. Poleg teh pa sta v predlogu zakona dodana še 35. člen, ki opredeljuje rok ter način objave službenega znaka in legitimacije za naravovarstvene nadzornike, ter 36. člen, ki skladno s pripombami, ki so se nanašale na oblikovanje skupnega programa razvoja narodnega parka kot planskega akta, določa, da je potrebno ta dokument sprejeti najkasneje do 31.12.1983.

III.

Za prilagoditev organizacije in opravljanja nalog v skladu s določbami tega zakona so potrebna organizaciji za varstvo v prvih letih, računamo na cene konec leta 1980, naslednja sredstva:

- a) za nastavitev in delo 12 strokovnih delavcev s področja upravno pravnih, raziskovalnih in načrtovalnih dejavnosti ter nujno administrativno delo 2,800.000 din
- b) za nastavitev in delo 10 naravovarstvenih nadzornikov 2,000.000 din
- c) za povečanje materialnih izdatkov 5,000.000 din.

Skupno to predstavlja 9,800.000 din.

Ta sredstva so namenjena predvsem strokovni okrepitvi obstoječega Zavoda za gojitev divjadi Triglav Bled in nastavitvev naravovarstvenih nadzornikov.

Ta sredstva bo potrebno zagotoviti v republiškem proračunu in v proračunih občin z območja narodnega parka.

Obveznosti družbenopolitičnih skupnosti glede financiranja dejavnosti posebneja družbenega pomena v okviru organizacij za varstvo bodo kasneje določno opredeljene v Skupnem programu razvoja in na podlagi tega v finančnem načrtu organizacije za varstvo.